

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BARTIN'IN AMASRA İLÇESİNDE MEYDANA
GELEN MADEN KAZASININ TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK BENZER
KAZALARIN ÖNLENMESİNE YÖNELİK
TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/6598, 6599, 6600,6601,6602,6603,6604,6605).
TUTANAK DERGİSİ**

**6'ncı Toplantı
16 Kasım 2022 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma usulü ve Komisyon Başkanının üslubuna ilişkin görüşme

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Şeref Kalaycı'nın ve Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Genel Müdürlüğü, TTK Karadon Taşkömürü İşletme Müessesesi, TTK Kozlu Taşkömürü İşletme Müessesesi ve Maden ve Petrol İşleri (MAPEG) Genel Müdürlüğü temsilcileri tarafından Komisyonun 2/11/2022 tarihli 2'nci Toplantısında yapılan sunumlara ilişkin görüşme

2.- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Adnan Ertem'in ve Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü temsilcileri tarafından Komisyonun 9/11/2022 tarihli 4'üncü Toplantısında yapılan sunumlara ilişkin görüşme

**BARTIN'IN AMASRA İLÇESİNDE MEYDANA GELEN MADEN KAZASININ TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK BENZER KAZALARIN ÖNLENMESİNE YÖNELİK
TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU (10/6598, 6599, 6600,6601,6602,6603,6604,6605)**

6'ncı Toplantı

16 Kasım 2022 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Bartın'ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.03'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyonun çalışma usulü ve Komisyon Başkanının üslubuna ilişkin görüşmeler yapıldı.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Şeref Kalaycı'nın ve Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Genel Müdürlüğü, TTK Karadon Taşkömürü İşletme Müessesesi, TTK Kozlu Taşkömürü İşletme Müessesesi ve Maden ve Petrol İşleri (MAPEG) Genel Müdürlüğü temsilcileri tarafından, Komisyonun 2/11/2022 tarihli 2'nci Toplantısında yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler yapıldı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Adnan Ertem'in ve Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü temsilcileri tarafından, Komisyonun 9/11/2022 tarihli 4'üncü Toplantısında yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 22.42'de toplantıya son verildi.

16 Kasım 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: Taner YILDIZ (Kayseri)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet BALTA (Trabzon)

SÖZCÜ: Polat TÜRKMEN (Zonguldak)

KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz.

Bartın'ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun 6'ncı toplantısı için burada bulunuyoruz.

Toplantı yeter sayımız vardır, gündemimize geçebiliriz.

Komisyon çalışmalarıyla ilgili kısa bir açıklama yapmak durumundayız: Bilindiği gibi, bugün 6'ncı toplantımız, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla beraber yaptığımız önceki toplantılarda Komisyon üyelerimizin bir kısım soruları, değerlendirmeleri, eleştirileri ve tavsiyeleri olmuştur; bunlara dönük olarak bir kısım sorular cevaplanmış, bir kısım sorular da cevaplanmamıştır; o yüzden her iki Bakanlığımızın da Bakan Yardımcıları başkanlığında ilgili teftiş kurullarının, TTK'nin, MAPEG'in de bulunduğu bir ortamda biz bir nevi geçmiş dönemin, 5 toplantının da özetini yapmış olacağız. Burada milletvekillerimiz sunumlardan sonra yine sorularını soracaklar, yine aynı şekilde, eleştirilerini ortaya koyacaklar. Tabii ki ilerleyen haftalarda biz aynı zamanda bu başlığın diğer paydaşları olan kesimleri de yine burada dinleyeceğiz. Bu Komisyonun çalışmasına katkı koyabilecek olan bütün kesimleri dinleyeceğiz ve Amasra'da ve Zonguldak'ta yine yerinde incelemelerde bulunacağız. Onun zamanlamasını arkadaşlarımızla beraber değerlendiriyoruz. Komisyon raporumuzun yazım çalışmaları için görevlendirilen 17 uzmanımız ilaveten 2 yasama uzmanıyla beraber çalışmalarına devam etmektedirler. Tabii ki biz burada bu toplantının özellikle cevaplanmamış herhangi bir soru kalmaksızın tamamlanacağına inanıyoruz ve önümüzdeki gündemleri de yine hep beraber istişareyle beraber değerlendireceğiz.

Ben basın mensubu arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Gündemimize geçiyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, usule dair bir değerlendirmemiz olacak.

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma usulü ve Komisyon Başkanının üslubuna ilişkin görüşme

BAŞKAN TANER YILDIZ – O zaman, usulle alakalı size söz veriyorum.

Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Komisyonumuzda bulunan değerli milletvekili arkadaşlarımız, değerli basın mensupları, değerli bürokrasi ve katılımcılar; hepinize saygılarımı sunuyorum.

Tabii, geçen oturumlarda hem Türkiye Taşkömürü Kurumunun hem de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının değerli üyeleri burada sunumlar yapmışlardı ve soru-cevap bölümünde özellikle bazı sorularımıza yanıt verilememişti ve yazılı olarak cevap verileceği ifade edilmişti. O toplantılardan sonrasında da tabii herkesin kafasında bir kuşku oluştu “Acaba bütün sorulara cevap verilmeyecek mi?” yönünde. Fakat bugünkü toplantı sanırım bütün soruları bütün yönleriyle açıklığa kavuşturmak amacıyla yapıldı her iki kurumun değerli yöneticileriyle. Ben bu anlamda şunu özellikle Başkanlığınıza sunmak istiyorum: Bir kurumdan birden fazla sunum yapılıyor ve bu sunumlar bittikten sonra soru-cevap bölümüne geçiliyor. O zaman ne oluyor? Bu sefer bazı sorular askıda kalıyor ve yanıtlanmıyor. Biz grubumuz olarak şöyle bir öneride bulunmak istiyoruz: Her sunum yapıldıktan sonra o sunum yapan kişiye soruların sorulmasının daha doğru bir yöntem olacağını ifade ediyoruz. Kaldı ki siz de daha önceki Türkiye Taşkömürü Kurumu sunumundan sonra, bundan sonraki oturumda interaktif bir soru-cevap yönteminin izleneceğini ifade etmiştiniz. Bu sebeple, Komisyonumuzdan, bu konunun bütün yönleriyle açığa çıkması anlamında yöntemin bu şekilde yapılması yönünde bir talebimiz olacaktır.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bu yerinde bir öneri. Bugün aynen dediğiniz gibi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının sunumlarını ayrı ayrı alıp ayrı ayrı milletvekillerimizin, Komisyon üyelerimizin değerlendirmesine sunacağız. O yüzden, dediğiniz tarzda inşallah bu toplantı devam edecektir.

Teşekkür ediyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Peki, teşekkür ediyorum.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Başkanım, bir de şöyle küçük bir ilave yapayım: Sunumun bitmesini beklediğimiz zaman da her şey için çok geç kalınıyor çünkü anlatılan konuları bizim araya girerek soru sormamız, yanıtını almamız ve netleştirmemiz gerekiyor, çelişkileri ortaya çıkarmak gerekiyor. Aksi takdirde Komisyon olarak görevimizi yapamamış oluyoruz. O nedenle, sunum yapılırken de konuyu daha fazla aydınlatmak için soru sormak da istiyoruz. Bu doğrultuda da lütfen Komisyonumuza...

BAŞKAN TANER YILDIZ – İnşallah.

Grubu bulunan diğer...

Buyurun lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye tarihinin yine önemli bir maden cinayeti için kurulmuş bir Araştırma Komisyonu ve bugün talihisizlik değil aslında, bu Komisyonun bir planlama duyarsızlığından kaynaklı olarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bütçe görüşmelerinin olduğu gün biz bu Komisyon tartışmalarını tekrar burada yapacağız. Geçen toplantıda da sizi bu konuda bilgilendirmiştik ve toplantıyı bugüne koymamanızı talep etmiştik ama bunu gerçekleştirmediniz, bugüne toplantı koydunuz. Şu anda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesi tartışılıyor. O nedenle, aslında bu Komisyonun çalışmasında bugüne kadar pek çok antidemokratik uygulama olduğunu ben gözlemliyorum. Yani sürelerin beş dakikayla sınırlanmasından tutalım da sizin tahammül gücünüz bittiği anda toplantıyı “şak” diye bitirmenize kadar -ki Çalışma Bakanlığının sunumunda bu olmuştu- ve buradaki konuşmacıların sunumlarına müdahale şekliniz üslup açısından da oldukça sorunlu oldu. Ben usul olarak hem demokratik teamüllerle bu Komisyonun çalışmasını bir kez daha buradan talep ediyorum ve en açık ve şeffaf bir şekilde çalışmalarımızı sağlıklı

bir şekilde yürütelim. Bir daha maden katliamları yaşanmasın diye gerekli önlemlerin alınabilmesi için üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirebilelim. Sizden isteğimiz, konuşmaları, tartışmaları daha demokratik teamüller üzerinde sürdürmeniz, bu konuda gerekli çabayı harcamanız.

Teşekkürler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, bugün Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bütçesinin olması bizim buradaki Türkiye Taşkömürü Kurumunun veya ilgili Bakan Yardımcısının veya ilgili MAPEG’in elemanlarının burada bulunmaması hâlinde bu yorumunuz doğru olacaktı. Bunu kendileriyle de Sayın Bakanımızla da istişare ettik, onlar hem bütçeyi hem de buradaki toplantıyı yönetebilecek kadar kadrolarının geniş olduğunu ve ilgili -şu anda bakıyorum- arkadaşımızın burada, toplantıda, Komisyonunda eksik olmadığını görüyorum. Bakan Yardımcısı başkanlığında Enerji Bakanlığı ve yine Bakan Yardımcısı başkanlığında diğer Bakanlığımızın burada olduğunu söylüyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama biz Plan ve Bütçe Komisyonuna gidemiyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – O yüzden bunu değerlendirdik ve çalışmalarımızın aksamayacağını düşündük, ondan dolayı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanına soru sorabilecekken faciayla alakalı soramıyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şöyle: Bütçe zamanında yaklaşık yirmi yıldan beri Mecliste bulunan birisi olarak, beş yıl da Plan ve Bütçe Komisyonunda...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aynı güne getirmesek sorun olmayacaktı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – ...çalışmış birisi olarak şunu söylüyorum: Diğer bakanlıkların bütçesi de devam ediyor. Diğer bakanlıkların bütçesine katkı koyacak arkadaşlarımız da var, o yüzden...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Amasra faciası Enerji Bakanlığıyla doğrudan ilgili.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Doğrudan Enerji Bakanlığını ilgilendiren bir konu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bir cümle söyledim, yeterince anlaşıldığı kanaatindeyim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Belki de Komisyon şu anda Enerji Bakanını birinci sorumlu çıkaracak.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bakın, böyle söz almadan tartışmayı kimin başlattığını görüyoruz. Ben bu konuyla alakalı karşılıklı nezaket gösterelim istiyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama verdiğiniz yanıt yeterli bir yanıt değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Size göre yeterli bir yanıt değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama ne diyorum...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşım, sizin yorumunuz bu, hayır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Toplantı aynı gün kesistirilmeyebilir.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, şu anda burada Komisyonunda...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Enerji Bakanının Plan ve Bütçe Komisyonundaki toplantısının tarihi belli. Biz de bu Komisyonu pazartesi yapsaydık.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şu anda burada bir önceki toplantıda bulunup da burada bulunmayan arkadaşımız var mı? Yani Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından bir önceki toplantıda burada bulunup da şu anda bulunmayan arkadaşımız yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada belki de bulunması gereken kişi Enerji Bakanı zaten.

BAŞKAN TANER YILDIZ – O yüzden ben grubu bulunan diğer arkadaşlarımıza sözü veriyorum. Başka söz isteyen arkadaşımız yoksa toplantıya geçiyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Neden Araştırma Komisyonuna Enerji Bakanının kendisi gelmiyor, ifade vermiyor?

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ne ifadesi verecek?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çünkü bütün bu araştırmalar...

(Gürültüler)

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Böyle bir usul var mı ya?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sayın Vekilim, müsaade eder misiniz.

Sayın Milletvekilim müsaade eder misiniz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Mahkeme mi burası ya?

BAŞKAN TANER YILDIZ – İlyas Bey...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne ifade verecek?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ali Bey...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bilgisine başvurursun.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ağzından çıkana dikkat et biraz ya.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Mahkeme misiniz, savcı mısınız, nesiniz ya?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz devam edin, başlayın.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Böyle bir yetkin mi var, sana Anayasa böyle bir yetki mi veriyor?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sorumlu olduğu kesin.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ne ilgisi var ya? Ne demek “İfade verecek.”

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Gerçek böyle olduğu için.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Böyle bir şekil yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ali Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben Tarım ve Orman Bakanından bahsetmiyorum, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından bahsediyorum.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ağzınızdan çıkan kelimelere dikkat edeceksiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu yanlış bir şey mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bakın, Deniz Bey usule aykırı, usulle alakalı söz isteyip usule aykırı davrandı, siz de onlara katılmayın lütfen. Bakın, şu an söz verdik ve devam edecek.

Buyurun lütfen.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Haddini aşan ifadeler kullanıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kullanıyor... Buyurun.

KANİ BEKO (İzmir) – 42 işçi ölmüş, gerekirse hepimiz hesap vereceğiz ya.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri arkadaşlarım...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben Enerji Bakanının hakkını korumak zorunda değilim.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Ya, o zaman buyurun konuşun arkadaşım yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, lütfen...

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Biraz nezaket.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben 42 şehit madencinin hakkını korurum.

KANİ BEKO (İzmir) – Gerekirse hepimiz hesap vereceğiz ya.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri arkadaşlar; Komisyonumuzun 6'ncı toplantısını yapıyoruz, her biri uzun saatler süren toplantılar. Bazı milletvekili arkadaşlarımız kendilerine yeterince söz verilmediğini iddia ettiler. Eğer Komisyon tutanaklarını incelerlerse çok uzun süreler konuştuklarını, hatta Komisyon mensubu Cumhuriyet Halk Partisi, HDP ve İYİ Partili milletvekili arkadaşların bize nazaran çok daha uzun süreler konuştuklarını Komisyon tutanaklarını incelediklerinde göreceklerdir.

Evet, bir önceki toplantıda cevaplanamayan sorular vardı ya da süre darlığı sebebiyle ya da gelen bürokrat arkadaşların ellerinde o an yeterli veri olmaması sebebiyle. Sayın Başkan, geçen toplantıda bunu ifade etti, bir sonraki toplantıda yani bugün için, gerek Enerji Bakanlığından gerek Çalışma Bakanlığından ilgili genel müdürün, genel müdür yardımcılarının ve ilgili bürokratların tekrar davet edileceğini ve Komisyon üyesi arkadaşların herhangi bir sınır olmadan bütün sorularını rahatlıkla, açıklıkla sorabileceklerini ve cevapları alınıncaya kadar da toplantının devam edeceğini ifade etti. Bu toplantı da şu an gerçekleştiriliyor.

Usule ilişkin olarak da Ünal Bey'in fikrine katılıyorum ancak Sayın Deniz Yavuzılmaz'ın yani biz de araya girelim şeklindeki usul önerisinin çok da doğru olmadığını düşünüyorum çünkü bu, hem konuşma bütünlüğünü bozacaktır hem konuşmacının, sunum yapacak arkadaşın uyumunu bozacaktır. Yani bir konuşmadan sonra benim, bir konuşmadan sonra bir başka milletvekili arkadaşın her cümleinin arasına girmesi o sunumun bütünlüğünü bozacağı düşüncesindeyim. O yüzden bir arkadaşımızı sunumunu yaptığında, sunumu bittiğinde onunla alakalı sorular sorulup, cevaplar alınıp daha sonra bir sonraki sunuma geçilebilir. Toplantıdan en verimli şekilde netice almamız için lütfen söz haklarına riayet etmelerini özellikle arkadaşlardan istirham ediyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Basın mensubu arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz ve toplantımıza geçiyoruz.

Sayın Şeref Kalaycı Hocamız, sözü size veriyoruz.

Buyurun lütfen.

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Şeref Kalaycı'nın ve Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Genel Müdürlüğü, TTK Karadon Taşkömürü İşletme Müessesesi, TTK Kozlu Taşkömürü İşletme Müessesesi ve Maden ve Petrol İşleri (MAPEG) Genel Müdürlüğü temsilcileri tarafından Komisyonun 2/11/2022 tarihli 2'nci Toplantısında yapılan sunumlara ilişkin görüşme

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerim, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Geçen toplantıda tarafımıza tevdi ettiğiniz soruları cevabını Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdür Yardımcısı Muharrem Kiraz Bey açıklamalı, detaylı olarak aktaracaktır. Bizim bir sunumumuz yok, soracağınız her tür soruyu da yine not alarak burada veya yazılı olarak tarafınıza tevdi edeceğiz inşallah.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yalnız ben tekrar Komisyon üyesi arkadaşlarımdan istirham ediyorum: Enerji Bakanlığının cevapları bittikten sonra, o sırada yine eksik olanları not alalım ve diğer bakanlığa geçmeden önce de bu konuyla alakalı müzakereyi açarız.

Buyurun Sayın Genel Müdür Yardımcısı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın Başkanım, sizin dediğiniz sunum kavramının hatası burada Bakan Yardımcısı tarafında da ifade edilmiş oldu. Bu konuda biz, sunum değil... Biz burada bir okul, bir üniversite sunumuna gelmedik, biz gerçeği arıyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun devam edin siz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Başkanım, sayın Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şehitlerimizi tekrar rahmetle minnetle anıyorum, hasta olanlarımıza da yaralılarımıza da acil şifalar diliyorum.

Daha önceki oturumda sorulmuş ve daha sonraki oturumlarda da sorulabilecek olan soruları not aldık, izin verirsiniz onları cevaplayacağım.

Daha önce sorulan sorularda şöyle bir şey vardı: Ocakta yangının devam ettiği ve ne zaman bitebileceği ve mahallinde incelemenin ne zaman yapılacağı ile ilgili bir soru vardı. Yangının ne zaman söneceğiyle ilgili net bir şey söylemek mümkün değil, yangının sönmesi için yer altında gerekli barajlama işlemleri yapılmış; ayrıca, yangının daha hızlı olarak sönmesi için yer altında o bölgeye azot basılmaktadır. Yangının seyri ortamdaki günlük alınan numunelerle takip edilmektedir, kontroller sonucunda uygun değerler görüldüğünde barajlar açılacak ve kaza mahalline girilebilecektir.

Bir başka soru da aspiratör ihalesiyle ilgili olarak uygulanan ceza miktarının ne olduğu sorulmuştu. Yüklenici firmanın sözleşme bedeli, imzalamış olduğumuz sözleşme bedeli 385 bin euro üzerinden. Binde 1 ceza uygulanıyor, günlük ceza 385 eurodur. Kendisinin bize başvurduğu tarihten, sözleşme tarihinden yaptığımız kur hesaplamasında günlük ceza tutarı 7.144 liradır. Cezalı olarak firmanın süresi altmış yedi gün, bununla birlikte çarptığınızda 478.652 TL bir ceza olacak. Yalnız buradaki işlem faturanın ödendiği günkü kurdan tekrar hesaplanacak; arz ediyorum.

Daha önce 3 müessesemizde yapılan ihaleyle alakalı olarak... Daha önceki 3 müessesemizdeki ihaleler 2011 yılında yapıldı. “Aynı firmadan mı yapılmış?” diye sorulmuştu. Aynı firma değil, farklı bir firma, yurt dışından bir firmayla yapılmıştı; arz ediyorum.

Bir başka soru da “Kapasite 11.500 iken biz 3.750 metreküp hava veriyoruz, fazla versek zarar mı olur?” şeklindeydi. “Metreküp hava versek...” yani ocağa verdiğimiz havayla alakalıydı. Ocağa verilecek hava miktarı ihtiyacı, mevcut ocak açıklığı, üretim ayakları, hazırlıklar, galeri taban dikkate alınarak gelecekteki üretim planlamasına göre yapılıyor. Bu planlamada ocakta çalışacak maksimum işçi sayısı, yayılan gaz hacmi, oluşan toz miktarı, kullanılan patlayıcı madde miktarı, hava gazı, çalışan makineler ve benzeri hususlar dikkate alınarak hava miktarı hesaplanmaktadır. Amasra Müessesesinde ihtiyaç olan maksimum hava miktarı 3.750 metreküp olarak hesaplanmıştır; mevcut aspiratörün

istenilen hava miktarını karşılayacak şekilde kanat ayarları yapılmıştır. Hava miktarının ihtiyaçtan fazla artırılması durumunda termal konfor şartları olumsuz yönde etkilenir, kömürün kendiliğinden yanma riski artar, bastırılmış tozun havaya kalkması gibi olumsuzluklar ortaya çıkmaktadır, çıkacaktır. Bununla ilgili daha önceki akademisyenlerimizin yaptığı sunumlarda da benzer ifadeleri görmek mümkündür.

Bir başka soru: “Aspiratör alınması gecikmeseydi bu kaza yaşanır mıydı?” Ben burada öncelikle mevzuatı ifade etmek istiyorum: Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği’nin Ek-3’ün 10.22’nci maddesinde “Havalandırma sistemi acil hallerde ve ihtiyaç halinde kullanılabilmesi için hava yönünü ters çevirebilecek özellikte olur.” hükmüne uygun hâle getirmek için talep edilmiştir mevcut modernizasyon. Dolayısıyla aspiratörün değiştirilmemesinin kazayla illiyet bağı bulunmamaktadır.

Bir başka soru da: “Patlamadan sonra havalandırma tersine çevrilmiş olsaydı oradaki arkadaşlar kurtulacak mıydı?” Amasra Müessesesinin havalandırma şebekesi incelendiğinde yaklaşık 6 bin metresi kirli hava yolu, 11.500 metresi temiz hava yolu olarak kullanılmaktadır, kirli hava yolunda hiçbir çalışma alanı bulunmamaktadır. Eğer havalandırma tersine çevrilseydi temiz hava yolunda bulunan bütün çalışanların can güvenliği tehlikeye girecekti.

Bir başka soru: “2021 ve 2022’de Amasra Müessesinin istemiş olduğu 2 tane sondaj makinesi verildi mi?” Genel Müdürlükten talep edilen 2 tane sondaj makinesi Amasra müessesinin hesabına geçmiştir ve müessesemizde yeterli miktarda sondaj makinesi mevcuttur; çalışmalarda herhangi bir aksama olmamıştır.

Bir başka soru tozla mücadeleyle alakalı: “Size göre tozla yeterli mücadele var mı?” Bu konuyla ilgili çalışmalar diğer tüm müesseselerde olduğu gibi Amasra Müessese Müdürlüğümüzde de yapılmaktadır. Amasra müessesesinde 2022 yılı kaza tarihine kadar 42.750 kilogram koruyucu taş tozu serpilmiştir, ayrıca, 26 noktadaki su barajlarında 2.010 adet su torbası kullanılarak 80.400 litre su aktif hâle getirilmiştir. Daha önce Komisyona yapmış olduğumuz sunumumuzun 17’nci ve 18’inci sayfalarında bu husus detayıyla açıklanmıştır; arz ederim.

Bir başka soru: “Kartiyede toz oranı 2,75 çıkmış, fazla değil mi? Son alınan numune değerleri nedir?” Burada sorulan solunabilir tozla alakalı numune değeri; yönetmelikte bu değer 2,4 miligram metreküp olarak tanımlanmaktadır; evet, 2,75, bir miktar yüksek. Olması gereken toz oranı aşıldığı zaman yapılan işlemler burada tekrarlanmış, bastırılması için sulama işlemleri yapıp tekrar toz ölçümleri yapılmıştır ve yapılan en son ölçümde söz konusu bölgedeki değer 0,43 olarak tespit edilmiştir.

“Kendi biriminiz, İş Güvenliği ve Eğitim Daire Başkanlığınız denetim yapıyor mu? Kurum içi denetim yapıyor mu?” Evet, Kurumumuz İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Daire Başkanlığına bağlı Denetim Başmühendisliği teknik elemanları tarafından iç yönergemizde altı ayda bir denetleme yapılacağı ifade edilmiştir. Denetim birimimiz yaklaşık iki aylık periyotlarla denetimler yapmaktadır. Amasra müessesesinde 2021 yılında 6 denetim, 2022 yılında 4 denetim gerçekleştirmiştir. Denetimlere ait kayıtlarımız tutulmaktadır, ilgili makamlara da sunulmuştur.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hangi aylarda gerçekleşmiş? Detay verebilir misiniz?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – İkinci ay, beşinci ay, yedinci ay ve dokuzuncu ayda efendim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Eylülde. Eylüldeki son denetim raporunda bulgular nedir?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Daha sonra arz edeyim efendim.

Bir başka soru da “Amasra’nın bize vermiş olduğu mesaj nedir?” şeklindeydi. Kurumumuz yüz elli yılı aşkın madencilik kültürüne sahiptir, birçok ulusal ve uluslararası araştırmaların içinde yer almıştır. Bu kültür ve deneyimin getirmiş olduğu tecrübesiyle beraber üretim faaliyetlerini mevzuat çerçevesinde sürdürmektedir. Amasra müessesesinde meydana gelen kazanın nedenleri net olarak ortaya konulduktan sonra tüm yönleriyle ayrıca değerlendirme yapılacaktır.

Bir başka soru “3.500 üretim işçisi açığıyla alakalı olarak Bakanlıktan bu açığın giderilmesiyle ilgili talep yapıldı mı?” şeklindeydi. Kurumumuz müesseselerinde klasik ahşap tahkimatlı göçertmeli uzun ayak yöntemiyle üretim yapılmakta iken 2012 yılından itibaren yapılan çalışmalarla klasik yöntemle üretim yapılan kömür damarlarında tam mekanize tahkimat teçhizatlı üretim sistemlerine geçilmesi için Amasra müessesesinde bir AR-GE projesi -uygulanarak, ilk uygulama olarak- uygulaması yapılmıştır. Müessesemizdeki uygulamalarda başarı sağlanması üzerine mekanize, yarı mekanize üretim uygulamalarının tüm müesseselerimize uygulanabilirliği araştırılarak damar şartları, jeolojik koşullar ve yan kayaçları uygun olan panolara yaygınlaştırmaya başlanılmıştır. Yapılan ve devam etmekte olan konsantrasyon çalışmalarıyla hazırlık ve üretimde mekanizasyon çalışmalarının yaygınlaştırılmasına paralel kurum işçilik norm kadro yapısının yeniden oluşturulması planlanmış olup bu konuda uzman bir kuruluş olan TÜBİTAK’a bağlı TÜSSİDE’yle çalışma yapılmış, Genel Müdürlük ve müesseselerimiz için yeni bir norm kadrosu çalışması yaptırılmıştır. Bu çalışma sonunda yer altı için 11.500, yer üstü için 2.500 olan toplam 14 binlik kadro, yeni hâliyle yer altı için 8.750, yer üstü için 2 bin ve toplamda 10.750 olarak önerilmiştir.

Kurumumuza yapılan taleplere göre toplu olarak 2002 yılında 4 bin, 2006 yılında 1.126, 2009 yılında 3.060, 2019 yılında 1.500 işçi alımı yapılmıştır. 2020 yılında Covid-19 pandemisi nedeniyle bir talepte bulunulmamıştır. Kurum iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının 2021 ve 2022 yatırım yıllarına ait genel yatırım ve finansman programlarına göre 2021 yılında 30 işçi, 58 sözleşmeli memur alımı yapılmış; 2022 yılında 34 işçi, 215 sözleşmeli memur olmak üzere toplam 249 personel alımı talebinde bulunmuştur.

Müesseselerin hâlihazırdaki işletilebilir rezervleri, yakın vadedeki üretim potansiyelleri, geleceğe dönük hazırlık projeksiyonları ve muhtemel emeklilik gibi hususlar göz önüne alınarak yaklaşık 1 milyon ton/yıl üretimi, 2 milyon 100 bin ton/yıla çıkartacak şekilde müesseselerimizde bir çalışma yapılmış ve gerekli işçi sayıları taslak olarak sonuçlandırılma aşamasına gelinmiş olup işçi alımı için gerekli girişimler yapılacaktır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Genel Müdür Yardımcım, sizin bilirkişi raporuna göre 17/11/2021 tarihli ve filanca sayılı yazıyla işçi talebinde bulunduğunuz belirtildi. Ya, yekten söylesenize “Biz Enerji Bakanlığından işçi talebinde bulunduk.” diye yani baskı mı kuruluyor Bakanlık tarafından üzerinizde anlamıyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Kaç defa talepte bulundunuz? Mesela, 2019’da bulunmuşsunuz ama “2020’de Covid’den dolayı bulunmadık.” diyorsunuz yani işçi açıklarınızın iş güvenliğini tehdit ettiğine yönelik Sayıştay raporları var; biz de defalarca bunu gündeme getirmişiz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, lütfen, şöyle, biz notumuzu alalım. Bakın, siz bunu önceden de sordunuz, çok doğrudur; arkadaşlar da net cevaplasınlar. Arkadaşlar, lütfen, bakın, öyle yorumlar yapmadan, tahrik etmeden, net cevaplar istiyoruz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tamam.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, milletvekillerimiz çok net bir şekilde ifade ettiler, net cevap istiyoruz. Eğer, şöyle, bölünmemesi açısından şu anda onu cevaplayamayacaksanız arkadaşlarımız notlarını alsınlar siz sunum konuşmanıza devam ederken, konuşmanın sonunda tekrar o konulara girsinler.

Buyurun lütfen, devam edin.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tamam efendim, bitirdikten sonra cevaplayayım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşçi talep, tarih ve yazılarını istiyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, yani arkadaşlar, şimdi, milletvekilimiz şöyle haklı: Siz Enerji Bakanlığından talep ettiyseniz söyleyin tarihini. Biz, 100 kişi istedik, 1.000 kişi istedik, onlar da verdik, vermedik, bir şey derler; ya, bu gizli saklı bir bilgi değil.

Buyurun, devam edin lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir de özür dilerim Sayın Bakan, şöyle bir durum var: Sadece işçi sayısı değil teknik personel sayısında da eksiklik var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teknik personeli de ayrıştıracak söylüyoruz arkadaşlar.

Buyurun lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çünkü gece vardiyası ve emniyet nezaretçisi tek çalışıyor, altında işçi yok diye...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, haklısınız, bakın, onu tasnif ederek söyleyecekler.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, gündüz vardiyasında emniyet nezaretçisinin altında 14-15 işçi var. Niye gece vardiyasında 14-15 işçi yok? Emniyet nezaretçisi...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, ayrıştıracak... Ben, Deniz Bey'in sorusuna bir şey daha ekleyerek söyleyeyim. Şimdi, bu norm kadronun uygulanıp uygulanmadığı? Uygulanmıyorsa hangi gerekçeyle? Fazla mı yapıldı onlar, çok mu böyle "large" tutuldu? Onları da açıklayarak lütfen yapın, değilse "Yok, biz onu yapmadık." deyin, onu açıkça ifade edin lütfen.

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Bakanım, norm kadro 5 milyon ton/yıl üretim hesabıyla birlikte 14 bin olarak dizayn edilmişti. Fakat şu an mevcut 2 milyon 100 bin ton/yılla birlikte yapmış olduğumuz çalışmada norm kadromuz -TÜSSİDE'yle yaptığımız çalışmada- 10.700 olarak yeniden düzenlendi. Bununla ilgili olarak da yani toplu işçi alımıyla ilgili olarak da müesseselerimizin ihtiyaçları ve mevcut durumları dikkate alınarak yeni bir çalışma yaptık. Bununla ilgili olarak da efendim, net rakamı da söyleyeceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Üretim tonajına göre değil, galeri açıklığına göre norm kadro belirleniyor, parametrelerden biri o.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, yalnız karşılıklı konuşmayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hazır bakarken zamandan istifade edeyim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bu sefer sunumun tamamen insicamı bozuluyor.

Arkadaşlar, siz devam edin. Bakın notunuzu, arkadaşlar alsınlar. Yanınızda arkadaşlarınız var, notunu alsınlar; bir kere talimat verin, çok kere yapsınlar ama devam etsin. Oldu mu?

Siz buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Bir başka soru “Son kazada şehit olan arkadaşlarımızın genç arkadaşlar olduğunu gördük.” tecrübeleriyle ilgili bilgi sorulmuştu. Çok tehlikeli işlerde çalışmaya başlama yaşı yönetmelik gereği 18’dir, yeni işe başlayan çalışanlarımıza işe başlamadan önce İş Sağlığı Güvenliği ve Eğitim Daire Başkanlığı koordinasyonunda tüm müesseselerimizde bulunan iş güvenliği birimlerince iki yüz saatlik, yer altı ve yer üstü işe uyum kursu verilmektedir. Bu kurs tamamlandıktan sonra mevzuatta ve toplu iş sözleşmelerinde geliştirme kursları, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi başlığı altında yılda en az iki iş günü, on altı saat iş sağlığı güvenliği yönünden teknik ve mesleki eğitimler verilmektedir. Yeni işe giren çalışanlar, usta yanında yedek olarak işe başlarlar. Yedeklikten ustalığa terfi edebilmeleri için altı ay çalışmışlık gerekir. Altı ay yedek olarak çalışanlar, eğitim gördükten sonra girdikleri sınavda başarı göstermesi durumunda ustalığa terfi ederler. Arkadaşlarımızdan 7’si on dört yıllık tecrübeye sahip, 1’i sekiz yıllık tecrübeye sahip, 3’ü yedi yıllık tecrübeye sahip, 31’i dört yıllık tecrübeye sahip.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hiyerarşik tecrübe zinciri kopmuş, görünen bu. Her emekli olanın yerine yeni kişiler de yeterli sayıda alınıp yetiştirilmemiş, zincir kopmuş, görünen bu. Çelik zincirin arasına alüminyum bağlantılar yapılmış.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – “Müesseselere en son ne zaman, hangi sayılarda mühendis alımı yapıldı? Eldeki işçiler acaba kendi uzmanlık alanında çalışıyor muydu?” Genel yatırım ve finansman programı çerçevesinde, son on yılda Hazine ve Maliye Bakanlığınca müesseselerimizde çalıştırılmak üzere, mühendislik fakültesi mezunu, branşlarda 199 kişinin 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye tabi, sözleşmeli personel statüsünde mühendis pozisyonunda açıktan atanmasına izin verilmiş ve yönetim kurulumuzun kararı sonrasında müesseselerimizde göreve başlamışlardır. 2022 yılında 15’i maden mühendisi olmak üzere; 35 mühendis, 8 tekniker, toplam 43 teknik eleman Amasra müessesine alınmıştır.

İşçilerimiz genelde işe alındıkları “pano ayak üretim” sanat unvanında çalışmaktadır. Müesseselerimizin ihtiyaçları doğrultusunda “pano ayak üretim” işçilerimizden üretime yardımcı yan sanatlar olan hazırlık, tamir tarama ve nakliyat sanatlarına geçici sanat değişimi yapılarak çalıştırılmaktadırlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaç kişi? Kaç kişinin sanatı değiştirerek çalıştırılmış? Toplam zaten TTK’de...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – 1.300 kişi efendim.

Ancak uzmanlık gerektiren elektrik, mekanik işlerinde teknik lise diplomasına sahip olanlardan, “barutçu” sanatında çalıştırılacaklar (c) sınıfı “ateşleyici” belgesine sahip olanlar arasından seçilir. Geçici sanat değişimi yapılarak çalıştırılacak işçilere, çalışacakları sanatlarla ilgili olarak teorik ve uygulamalı eğitimler verilmektedir. Sertifikayı gerektiren işlerdeki personel ise ilgili eğitimlerden geçirildikten ve gerekli sertifikayla ilgili sınavları geçip almayı hak kazandıktan sonra sanatında istihdam edilmektedir. İş sağlığı ve güvenliğinin göz ardı edilmemesi ve aksatılmaması için, az önce de ifade ettiğim gibi, her ay ortalama 1.300 işçinin geçici sanat değişimi yapılmaktadır.

Bir başka soru, Amasra müessesesinde müessese yetkililerinin, mühendislerin tecrübeleri sorulmuştu. Kurumumuzda müessese müdürü, müessese müdür yardımcısı, işletme müdürü kadrolarına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 68’inci maddesindeki on yıllık tecrübe, en az iki yılı Kurumda olmak üzere, kamu ve özel sektör toplamı, taşınması gerekmektedir.

Diğer yandan; şef, başmühendis, teknik şef ve şube müdürü kadro pozisyonları için ise Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelik doğrultusunda, Kurumumuzca hazırlanan, Kurumumuz personeline Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği hükümlerine göre yazılı ve sözlü sınav sonrası atamalar yapılmaktadır. Bahse konu yönetmelik gereğince yazılı sınav hizmet alımı yoluyla üniversiteler tarafından, sözlü sınav ise Kurumumuz tarafından yapılmaktadır. Adaylar, yazılı ve sözlü sınavlara tüm idari mevzuat dışında, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve buna bağlı yönetmelikler, Kurumca yayınlanan diğer yönetmelik, yönerge ve genelgeler, Maden Kanunu'yla ilgili mevzuat konularından hazırlanarak sınava girmektedirler. 2021 yılında söz konusu sınavımız yapılmıştır.

Bir başka soru “Türkiye Taşkömürü Kurumunda üst düzey atamalar hangi kriterlere göre yapılmaktadır?” Kurumumuzda görev yapan üst yöneticiler 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ndeki usul ve esaslara göre atanmaktadır.

“Amasra’da norm kadro sayısı nedir?” diye bir soru var. Kurumumuzun 5 milyon ton/yıl satılabilir üretim hedefine göre oluşturulmuş yer altı norm kadrosu 11.500; buradaki Amasra’nın yıllık programı 300 bin ton/yıl üretim hedefi baz alınarak yer altının norm kadrosu 935; yer üstü norm kadrosu da 210 olarak belirlenmiştir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şu anda kaç?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Devam edeceğim efendim.

Müessese hâlihazırda 503 yer altı işçiliğine karşılık 50 ton/yıl satılabilir kömür üretmektedir. Amasra müessesemizde de iş sağlığı ve güvenliği göz ardı edilmemesi ve aksatılmaması için pano ayak üretim sanatında her ay ortalama 140 işçi geçici sanat değişimi yapılarak yardımcı sanatlarda çalıştırılmaktadır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Mevcut, Amasra’da çalışan yer altı, yer üstü sayısını şimdi söyler misiniz?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tamam. Efendim, 458 yer altı, 81 yer üstü.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Norm kadroya göre olması gereken kaçtı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – 935 yer altı, 210 yer üstü. Efendim, norm kadro 300 bin ton/yıl ama şu an ürettiği 50 bin ton, onu da arz edeyim.

Bir başka sorumuz: “Metan oranının yüzde 2’nin üstüne çıktığında iş yeri durdurulmasıyla ilgili bir şeyiniz oldu mu? Bununla ilgili örnek verebilir misiniz?” Maden iş yerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği bu hususu düzenlemektedir ek 3 madde 14’te: “Havasında yüzde 2’den çok metan tespit edilen ocaklarda veya ocak kısımlarında çalışanların kurtarılması ve grizunun temizlenmesi dışında çalışma yapılmaz.” Ayrıca, Kurumumuz Merkezi İzleme Sistemi Yönergesi’nde de “Metan birinci alarm seviyesine ulaştığında merkezi izleme istasyonu personeli gaz geliri olan iş yerlerini arayarak sebebini sorgular ve çalışanları uyarır. Metanın yüzde 1,5 seviyesinde elektrikli ekipmanların enerjisi otomatik devre kesiciler tarafından kesilir, daha sonra sırasıyla ilgili ocak servis mühendisi, işletme iş güvenliği veya ilgili başmühendisi veya nöbetçi mühendisi arayarak haber verir. İkinci alarm seviyesine ulaştığında merkezi izleme sistemi personeli o iş yerini derhâl arayarak çalışanların temiz havaya çekilme talimatını verir, sonra acil durum iletişim şemasında belirtilen sırayla bilgilendirme yapar.” denilmektedir. İşin durdurulması, ocağın tümünde değil gazın yükseldiği kısımlarda taban, lağım ve

benzeri yerlerde uygulanır. Efendim, bununla alakalı hem rapor defterlerimizden görsellerimiz var hem de kayıtlı telefonlarımızdaki ses kayıtlarımız var. Eğer uygun görürseniz yani bunları dinletmek ve yansıtmak isteriz Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ses kaydını dinleyebiliyor muyuz?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tabii yani kayıtlı zaten.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Gaz izleme servisinde kaç tane personel çalıştığı da belli oluyor değil mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tabii.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Şimdi, arkadaşımız açacak efendim.

(Ses kaydı dinletildi)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kimle kim konuşmuştu? Şimdi burada ne dediler? Çok net anlaşılamadı bir kısmı.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, gaz izleme teknikeri yani oradaki arkadaşımız, ilgili bölgedeki nezaretçi arkadaşla talimatı veriyor. Yine başka örneklerimiz var, eğer dinlemek isterseniz farklı müesseselerden de uygulamalar var, oradan da bir tane...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Amasra’dakini varsa verelim.

(Ses kaydı dinletildi)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kaça yükseldi metan gazı burada?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Bakanım, 2’nin üzerine çıkınca hemen ilgili bölgeyi arıyor arkadaşlar, oraları boşaltmalarını istiyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – “Boşaltın.” diyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Evet, bu talimatlar veriliyor. Bunlarla alakalı olarak hem kayıtlı telefonlarda bu kayıtlarımız var, aynı zamanda rapor defterlerimizde de var. Rapor defterlerimizden örnek de yansıdı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bu dinlediğimiz Amasra’daki kayıt da ilk dinlediğimiz kayıt mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – İlk dinlediğimiz Amasra’yla ilgiliydi efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki, buradaki personel haber vermesi gereken doğru kişiye mi haber vermiş?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – O bölgedeki telefonu arıyor, nezaretçiyi istiyor, nezaretçi yoksa en yakındaki arkadaşı bilgilendiriyor; o da hemen herkese haber veriyor. Bu anlamda da zaten arkadaşlara eğitimler bu konuda veriliyor efendim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Peki, olayın gerçekleştiği güne dair kayıtlar var mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Bütün kayıtlar, merkezî gaz izleme sistemindeki kayıtlı telefondaki tüm kayıtlar var efendim, onlar da ilgili makamlara teslim edildi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani savcılığa mı verildi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Savcılığa verildi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Onu söyleyin.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Savcılığa verildi efendim. O da şöyle: Yedekli sistem zaten, sistemin bir kopyasını aldılar efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yani heyetimiz Amasra’ya gittiğinde Amasra’da bizatihi orada, yerinde dinleme, yerinde görme şansı da olacak efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, peki.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bir şey sorabilir miyim.

Ne kadar sürede gaz ortamdan uzaklaştırılıyor, tehlikeli boyutun altına düşürülüyor? Bu tür riskler çıktığı zaman ya da üzerine çıktığı zaman ne kadar sürede yapılıyor?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, bunla ilgili de arkada görsellerimiz var, bakın...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bu soruyu da kayda alın siz, net olarak cevaplıyorsunuz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tamam.

Yani o kabaca şöyle: Her olay için “şu kadar süre” demek mümkün değil. Gazın sürekli gelirine bağlı olarak oradaki süreç değişebiliyor efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir de şöyle: Dinlediğimiz ses kaydıyla ilgili bir ifade tutanağında şöyle bir durum var, Mühendis Recep Orhan diyor ki: “Mustafa Olgun’a gaz izleme merkezinde patlamaya yakın vakitte anons geldi. Eksi 320 kotta 1,45 metan gazı ölçüldüğünü söylediler. Mehmet Özdemir doğrudan gazın yükseldiği yerdeki İbrahim Köse isimli nezaretçiyi aramalıydı ancak onu aramayıp doğrudan emniyet çavuşuna anons geçmiş.” Bu kayıtlarınızda, merkez gaz izlemedeki personel kimi telsizle arıyor? Bunu sormak istiyorum. Nezaretçiyi mi arıyor, çavuşu mu arıyor? Emniyet açısından...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, onunla alakalı olarak bizim arkadaşlarla görüşme fırsatı olmadı. Ben o konunun tam detayını araştırıp size arz edeyim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, arkadaşlar siz bir devam edin, daha soru sorulmadı; hepsi sorulacak, eksik kalanlar...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – “Acaba bu işletmenin bir kurtarma planı var mıydı?” şeklinde bir soru var; bununla alakalı olarak -onu da görsel olarak- evet, var. “Yener Saygın kurtarma görevi yapacak kişiler arasında mıydı?” devamı

bu şekildeydi. TTK Amasra Müessesese Müdürüne ait -ekrandaki görselde de var efendim- 2021 Ekim ayında hazırlanmış 39 sayfadan oluşan Acil Durum Eylem Planı mevcut. Ayrıca, söz konusu kartiyelere ait risk değerlendirmeleri mevcuttur.

Kurtarılan ve kurtarmaya gidenlerin ifadesinden Yener Saygı'nın kaza anında yaralandığı, kuyu başına getirildiğinde nabzının attığı ve hastaneye giderken vefat ettiği bilinmektedir.

“Acil durum tatbikatları yapıldı mı?” Amasra Müessesesinde düzenli olarak acil durum tatbikatları yapılmakta olup en son yapılan acil durum tatbikatı 10 Ağustos 2022 yılında yapılmıştır. Bununla ilgili de kayıtlar mevcuttur.

Efendim, yatırım projeleriyle alakalı bir soru var: “Kim tarafından onaylanıyor? Kim tarafından şey yapılıyor?” Biraz uzun, ben kısaltarak yine arz etmeye çalışacağım çünkü tüm süreci soruldu burada. Yatırım programı üçer aylık dönemler hâlinde hazırlanmaktadır. Her yıl şubat ayında müessesese müdürlükleri ve ilgili yatırımcı birimler...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tatbikat için mi “Ağustos 2022?” dediniz, biz tam anlayamadık.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ - Acil durum tatbikatıyla alakalı söyledim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İfade tutanaklarında tatbikatın son iki üç yıldır yapılmadığıyla ilgili...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yok. Efendim, bizde kayıtları var, videolu, görüntülü kayıtları var efendim.

Yatırım programı üçer aylık dönemler hâlinde hazırlanmaktadır. Her yıl şubat ayında müessesese müdürlükleri ve ilgili yatırımcı birimler ihtiyaçlar doğrultusunda üç yıllık yatırım ön teklifini hazırlarlar. Yatırım programında yer almasını istedikleri projelerin kredi keşif dosyalarını, müessesese yürütme organı olan müessesese yönetim komitesinden komite kararı alarak Etüt, Plan, Proje ve Tesis Daire Başkanlığına gönderir. Gönderilen yatırım ön teklifleri Etüt, Plan, Proje ve Tesis Daire Başkanlığı tarafından düzenlenip toplulaştırılarak her yılın haziran ayında Genel Müdür Yardımcıları ve ilgili yatırımcı birimlerle birlikte değerlendirme toplantısı yapılır. Toplantılarda netleştirilen projelere Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Yatırım Programı Hazırlama Taslak Rehberi esasları çerçevesinde son şekli verilir. Son şekli verilen yatırım ön tekliflerinin yine aynı Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının Kamu Yatırımları Bilgi Sistemi'ne girişleri yapılır. Girişleri yapılan yatırım ön teklifleri ilgili birim tarafından onaylandıktan sonra yine -kısaca KaYa- Kamu Yatırımları Bilgi Sistemi'ne program cetvelleriyle birlikte Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığımıza yazıyla iletilir. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının çağrısı üzerine yatırım programı değerlendirme toplantısı yapıldıktan sonra Kurumumuza ait yatırım programı, ödenek, teklif tavanları Resmi Gazete'de yayımlanır. Ödenek teklif tavanları kesinleştikten sonra yatırım projeleri tablosu yeniden düzenlenerek Resmi Gazete'de yayımlanmak üzere Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Yatırımları Bilgi Sistemi'ne girilir. Girişleri yapılan projeler Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından onaylandıktan sonra KaYa Bilgi Sistemi'nin oluşturulduğu yatırım proje cetvellerine bir yazı ekinde Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığımıza bildirilir.

2022 yılı özelinde yatırım programının uygulanması kapsamında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 20/01/2022 tarih ve 100947 sayılı yetkilendirme konulu Bakan oluru doğrultusunda yatırım işlemleri daha hızlı yürütülmesi amacıyla 15/01/2022 tarih ve 30720 sayılı Resmi Gazete mükerrer yayımlanan 5123 sayılı 2022 Yılı Yatırım Programının Kabulü ve Uygulanmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın 2'nci maddesinin (2)'nci fıkrası uyarınca kurum üst yöneticisinin

yani Bakan Bey'in onayıyla karara bağlanır. Yine, yetki devriyle birlikte bu devir bir kısmını alt kademelere devredebilmektedir. Buna göre, 2022 Yılı Yatırım Programı'na ilişkin iş ve işlemlerin daha hızlı yürütülmesi amacıyla önceki yıllarda da uygulandığı gibi, 5123 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın 2'nci maddesinin (2)'nci fıkrası uyarınca kurum üst yöneticisinin, Bakan Bey'in onayıyla karara bağlanacak olan yukarıda yer alan hususlar yetkilerini 1/1/2022-31/12/2022 tarihleri arasında Bakanlığımız merkez teşkilatında Strateji Geliştirme Başkanlığının bağlı olduğu Bakan Yardımcımıza, bağlı ve ilgili kuruluşlarımızda söz konusu kuruluşun en yüksek seviyedeki karar organına, bu organları bulunmayan kuruluşlarda ise genel müdüre veya başkana devredilmiştir. Bu yetki çerçevesinde yatırımcı birimlerin yıl içerisinde ihtiyaç duydukları revize teklifleri Yönetim Kurulu onayına sunulur, Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen revize teklifleri onay için Strateji ve Bütçe Başkanlığı KaYa sistemine yüklenilir, burada onaylandıktan sonra revize tekliflerinin onaylandığı yatırımcı birimlere bir yazıyla bildirilir, yatırım projeleri Kurumumuz Yatırım Programı Hazırlama, Uygulama, Koordinasyon ve İzleme Yönergesi'nin 79'uncu maddesi kapsamında;

A) Sayıştay Başkanlığı, Yıllık Program Uygulama Kararnameleri ve yürürlükteki diğer mevzuat çerçevesinde Kurumun yatırım programlarının uygulamalarını denetler.

B) Kurumumuz Teftiş Kurulu Başkanlığı, yönetsel ve yürürlükteki mevzuatlar açısından yatırım programının uygulamalarını denetler.

Yatırım programında yer alan projelerin gerçekleşmeme nedenlerine faaliyet raporlarında yer verilmektedir.

Kurumumuz yatırım programında yer alan Madencilik Altyapı ve İyileştirme Projesi kapsamında güçlendirme, laboratuvar, şantiye binası, depo sahası, ihata ve inşaat işleri gibi projeler yer almaktadır.

Bahse konu 2020 yılı Amasra TİM Madencilik Altyapı ve İyileştirme Projesi kapsamında yer alan Amasra Müessese Müdürlüğü binasının güçlendirme işinde yıl içinde herhangi bir gerçekleşme öngörülmediğinden ilk program ödeneği olan 1 milyon TL ihtiyaç duyulan diğer projelere revize yoluyla aktarılacak mevcut projenin daha sonraki yıllarda yatırım programında yer almasında yarar görüldüğünden yıl sonu revize ödeneği bin TL iz ödenek olarak bırakılmıştır.

Bir başka soru: "Amasra müessesesi için iş güvenliği uzmanlığı sayısı yeterli düzeyde mi?" İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik'inde "İş güvenliği uzmanlarının çalışma süreleri" madde 12/4'te "Çok tehlikeli sınıfta yer alan 250 ve daha fazla çalışanı olan iş yerlerinde her 250 çalışan için tam gün çalışacak en az (A)

sınıfı bir iş güvenliği uzmanı görevlendirilir. Çalışan sayısının 250 sayısının tam katlarından fazla olması durumunda geriye kalan çalışan sayısı göz önünde bulundurularak birinci fıkrada belirtilen kriterlere uygun yeterli sayıda iş güvenliği uzmanı ek olarak görevlendirilir." denilmektedir. Amasra Müessese Müdürlüğünde 2 (A) sınıfı iş güvenliği uzmanı, 4 (B) sınıfı iş güvenliği uzmanı ve 12 (C) sınıfı iş güvenliği uzmanı olmak üzere toplam 18 iş güvenliği uzmanı görevlendirilmiş olup bu sayı işletme için yeterlidir.

Seyyar sensörlerin patlatmada zarar görüp görmeyeceği ve içerisinde değer alınıp alınamayacağı sorulmuştu. Portatif gaz ölçer cihazların ve grup sensörlerinin çalışma sıcaklıkları eksi 20-artı 60 olarak belirtilmekte olup grizu patlamasından sonra çevrede sıcaklık 1.800 ila 2.500 dereceye çıkmakta, ortam basıncı da 9 kat artış göstermektedir. Bu sıcaklık ve basınçlarda sensör grupları çalışmaz ancak zarar gördüğü ana kadar almış olduğu değerleri kendi içerisinde kayıt olarak tutabiliyor. Kayıt yapılan, kaydı sakladığı yerde bir sıkıntı yoksa değerler alınabiliyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne demek "Kaydı sakladığı yerde bir sıkıntı yoksa..."

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Karakutu gibi bir şey mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yok. Değer, cihazın içerisinde depolanıyor, normal zamanda bilgisayara alabiliyorsunuz. O depolandığı çip zarar görmediyse... Bunu kastediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Zarar görmediyse...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Görmediyse eğer o patlamanın etkisiyle...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ona ulaştığımız zaman anlayacağız biz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tabii, ancak orada görüldüğü zaman yani yerinde tespit edilip alındığında...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Henüz ulaşılma mı o şeye?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yangın olan bölgede efendim o.

Yine, bir soru vardı “Merkezi gaz izleme sisteminde 2 kişi olması gerekiyor, kaza anında 1 kişi var.” denilmişti. Efendim, bu, yürütülen soruşturma kapsamında ortaya çıkan bir durum. Bu duruma müessese yetkililerinin cevap vermesi daha uygun olacak, onu arz edeyim.

MİS Yönergesi’yle ilgili “Çalışanlar mühendis ya da tekniker olacak öyle midir?” diye bir soru vardı. Evet, Amasra müessesemizdeki çalışanların hepsi maden teknikeriydi efendim.

Bir başka soru da: “Sensör 60-70 metre gerideydi, arına daha yakın olması gerekmez miydi?” Efendim, bununla ilgili olarak mevzuata baktığımızda 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’na ve ilgili AB direktiflerine dayanılarak çıkarılan Maden İşyerlerinde İş Sağlığı Güvenliği Yönetmeliği Ek-3 madde (10.3) “Merkezi izleme sistemine bağlı sensörler; oksijen, metan, karbonmonoksit, hidrojen sülfür, sıcaklık ve hava hızı değerlerini ölçecek şekilde, sayıları ve yerleri sağlık ve güvenlik dokümanında belirtilerek yerleştirilir. Ancak, bu sensörler, asgari olarak, ocağın ana hava giriş yolunda, üretim bölgelerinin her birinin temiz hava giriş ve hava dönüş yollarında, hazırlık çalışması yapılan bölgelerin hava dönüş yollarında ve ocağın kirli havasının ocak dışına çıktığı nefesliklerde bulunur.” şeklinde düzenlenmiştir. Sensörlerin hazırlık çalışması yapılan bölgelerin hava dönüş yolunda olması gerekmektedir. Söz konusu eksi 320 kalın damar taban yolu bir hazırlık galerisi ve uzunluğu yaklaşık 130 metredir. Dolayısıyla arından 60-70 metre geride olması, sensörün hazırlık galerisinin hava dönüş yolunda konumlandırıldığını göstermektedir. Hazırlık galerilerinin arındaki metan gelirini tespit etmek üzere her galerinin ustaları tarafından arın bölgesinde konumlandırılan sesli ve ışıklı uyarı yapan metan dedektörler ile nezaretçi ve barutçular seyyar ve çoklu gaz ölçüm cihazları kullanmaktadırlar. Yine, Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği’nin Ek-3 madde (10.14)’te “Metan oranının çalışma ortamında sık sık değiştiği hallerde, metan oranına göre ayarlı, ses ve ışık uyarısı yapan metan dedektörü bulundurulur veya bir merkezden izlenebilecek otomatik kontrol sistemi kurulur.” denilmiştir. Bahse konu metan dedektörü bulundurma hususu, yönetmeliğe göre bir tercih sebebi iken kurumumuz “İş kazası ve önlemler” başlıklı 702 sayılı Genelge’nin “Havalandırma ve gazla mücadele” başlıklı ikinci kısmının 23’üncü maddesinde “Başyukarı, taban, lağım arında mutlaka alarmlı tip metan dedektörü bulunacaktır.” denilerek zorunlu hâle getirilmiştir. Söz konusu sesli ve ışıklı metan dedektörü olay yerine girildiği takdirde tespit edilebilecektir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Patlamanın olduğu yerdeki metan gazı dedektörü merkezi gaz izleme sistemine bağlı mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, orada aynı bölgede 3 farklı sensörden bahsediyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arından 60-70 metre mesafede olanı soruyorum.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – O bağlı efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bağlı...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Bir; sabit sensörlerimiz var, onlar merkezi gaz izleme sistemine veriyor. İki; yine, 702 sayılı Genelge’imizde bahsettiğimiz çalışan arında sürekli sabit kalacak şekilde alarmlı metan dedektörümüz var. Üçüncü olarak da kişisel ölçüm olarak barutçuların, nezaretçilerin, belli çalışanların taşınması gereken dedektörlerimiz var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arında çalışma yapılan yerde var mıydı yani sensör?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Alınmış, var efendim. O da yerindelik tespitiyle ortaya çıkacak bir durum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Onlar kendisi mi alarm veriyorlar? Sabit mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Onlar alarm veriyor, ortama sesli ve ışıklı olarak alarm veriyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Alarmin verildiğine dair hiçbir kanıt var mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, onlar da yine aynı şekilde bu gaz değerlerini ve şeylerini kayıt altına alıyorlar, onları da tespit etmek mümkün efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani, o sisteme bağlı değil, nasıl kayıt altına alıyor?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Değil, 1 tane var, kendi içerisinde, hafızasında tutuyor efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ona ulaşırsa ancak çıkar. Şu an ulaşılmadığına göre o alarmin verilip verilmediğini bilmiyorsunuz, şimdi siz varsayıyorsunuz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yani yüzde 1,5’i geçtiğinde 1’inci alarmı, yüzde 2’yi geçtiğinde 2’nci alarmı mutlaka veriyor efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Varsayıyorsunuz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tabii yani ben cihazın özelliğini arz ediyorum efendim. Çalışır durumda teslim ediliyor, kontrol edilmeden verilmiyor. Ben cihazın çalışır durumda olduğunu ve kontrol edilerek verildiğini ifade etmeye çalışıyorum.

Mesela, burada gördüklerimiz kişisel ölçüm cihazları efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arından çıkan metan gazını 60-70 metre mesafedeki metan gazı sensörü ne kadar sürede algılayabilir? 1,5’u geçtiğini ne kadar sürede algılar?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – 0,5 metre/saniyede yaklaşık iki dakikada alır efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İki dakika sürer ki zaten anlık bir patlama gerçekleşiyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, ondan önce dediğim gibi, sağda görmüş olduğumuz arında sürekli olması gereken, üstte görmüş olduklarımız ve solda görmüş olduğumuz da oradaki arkadaşlarımızın üzerinde bulunan.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arında sürekli olması gereken asılı mı duruyor, bir yerde asılı mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Asılı, sabit.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Kaç kişide olması gerekiyor?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, barutçu, nezaretçiler, teknikerler, mühendisler ve diğer tüm çalışanlarımızda...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir ekipte kaç tane bulunuyor bundan?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, sağdaki sesli ve ışıklı, sabit yani astığımız cihazdan her arında 1 tane bulunur.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Kişisel olanlar...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Kişisel olanlardan herkeste birer tane bulunur. İşçide olmaz efendim, benim saydığım özel nezaretçilerde yani denetim elemanlarında ve hassas iş yapanlarda.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Emniyet çavuşunu arayıp da uyarı yapan gaz izleme servisindeki kişi arından 60-70 metre mesafedeki metan gazı sensöründen aldığı veriyi -sinyali- aktarıyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Evet efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O veri aktarıldığında sizin söylediğiniz süreye göre iki dakikanın geçmiş olması lazım, iki dakika önce zaten alarmin aşağıda, arında verilip -o diğer sensörle- çalışmanın zaten durmuş olması lazım ama biz anlıyoruz ki arada geçen sürede hâlâ çalışma, patlatma -2'nci patlatma- devam ediyor ve dolayısıyla ortadaki süreçte bu tedbir alınmıyor. O zaman buradaki sizin bahsettiğiniz arına yakın olan manuel sensörde yani gaz izleme servisine bağlı olmayan sensörde bir sorun var.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, detayını şeyden sonra izah edelim efendim. İlgili arkadaşlarımız...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çünkü gelen ifadeler de benim söylediğim şeyi destekliyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, özür dilerim, az önceki “iki dakika” ifadesini ben yanlış hesapladım, arkadaşlarımız düzeltti; 1,2 dakikada...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu 1,2 dakikalık bilgiyi... Yani hava hızınızı ölçüyorsunuz ya, oradaki resmî bir veriye dayanarak mı söylüyorsunuz, yaptığınız hesaplama varsayımına göre mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU ÜRETİM İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkan, şimdi şu gördüğümüz 320 kalın damar, Amasra'dan bahsediyoruz ya, oradakinin bir muadili; Kozlu'daki bir galeridir burası. Şimdi, burada gördüğünüz gibi tam aynada bir arkadaşımız

var, şimdi, vantüple havalanan kısım bu, şu gördüğünüz vantüpün arına 15 metre mesafede olması gerekiyor. Bir defa, 15 metreye, vantüpün önüne sensör koyamayacağımız için, temiz hava olacağı için görüldüğü üzere vantüpün gerisinde oluyor, hazırlık galerisi hava dönüş yolunda. Buradaki asıl maksat, bu sensörler otomatik devre kesicilere bağlı olduğu için bunlar o noktadaki konveyörlerin elektrik motorlarına metan gazı gelmeden onu kesmek üzere programlanmıştır. Asıl arındaki çalışanları korumak için az önce bahsettiğimiz o metan dedektörleri alarmlı, ışıklı uyarı veriyor; hemen... Bakınız, o da önünde, şu sol tarafa bakınız, şurada görünüyor; o daha da önde olabiliyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biraz fazla aşağıda değil mi o, daha yukarıda olması gerekmiyor mu?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Çalışma olmayan bir bölgeden bahsediyoruz, bunu bir uygulama olarak size gösterdik, o da yine yukarıya asılıyor görüldüğü gibi.

Şimdi, buradan bir gaz geldiği zaman o gazı ilk görecektir bu metan dedektörüdür, şu. O görecektir, bu alarmlı, sesli uyarı verecek; daha henüz sensöre gelmeden yani elektrikle ilgili bir risk ortaya çıkmadan çalışanları uyacaktır ve yüzde 1’de bu; daha da geride alarm veriyor yani diğeri yüzde 1,5’te alarm verirken bunlar yüzde 1’e ayarlıdır. Bunlar alarm veriyor yüzde 1’de, henüz daha gaz yoğunluğu artmadan. Şimdi, ondan sonra ne oluyor? Bir de yine nezaretçilerimizin bu üzerindeki...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne kadar sesli bir uyarı yani kaç metreden duyulabilir?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Şöyle söyleyeyim: Bunlar, normal makine kullanırken o makinelerin çıkan sesinden desibeli daha yüksek cihazlar. Şöyle söyleyeyim: Zaten eğer bir ocak programı olursa hepsini orada yerinde göreceksiniz yani gittiğimiz zaman sesini, ışığını, hepsini göreceksiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaç metre, kaç metreden duyulabilir yani 10 mu, 100 mü?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Şimdi, şöyle Sayın Vekilim: Şimdi, sonuçta bir galeride tali havalandırılan bir yerden bahsediyoruz, ocağa inenler bilirler, burada ses, koku, bunlar zaten çok çabuk fark edilir. Burada da bu ses galerinin en son, nihayet noktasından duyulabilecek sestir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 130 metreden?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Tabii, duyulur, 130 metreden duyulur bu ses, öyle desibeli yüksektir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Duyulmamış ama.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Şöyle şimdi Sayın Vekilim: Şu anda kaza raporu da tam yayınlanmadığı için ani olan bir olayda duymak çok...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, duyulup duyulmadığını biliyor muyuz?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Onu şu anda bilemiyoruz yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Eminseniz... Şimdi, Deniz Bey emin mesela “Duyulmadı.” diyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Biz emin değiliz Sayın Başkanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İfadelere yansımamış, Emniyetin ifadelerine yansımamış.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, şöyle Deniz Bey: Şu anda ifadelere yansımamış olması bunun duyulmadığı anlamına gelmiyor, duyulduğu anlamına da gelmiyor. O yüzden, bakın, siz güzel bir soru sordunuz “Duyulur mu, duyulmaz mı?” diye. Diyor ki: “130 metreden duyulur.” Orada duyulup duyulmadığını şu anda bilmiyoruz. “Kaza tespit raporuyla beraber belirlenecek.” diyor.

Biz devam edelim arkadaşlar bir yandan.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Orada nezaretçilerin de hayatını kaybettiği yerler belli ya, duymuş olsalar müdahale ederlerdi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, ben –madenci olsam- mesela sorularınızdan şöyle bir şey anlıyorum: Oradaki madenciler, işletme mühendisleri, oradaki vardiya şefleri, müessese müdürü, genel müdür yardımcısı bütün bu dediğiniz kaygılarına hiçbirine sahip olmadan bu işletmeleri yapıyorlar, o madenlere giriyorlar ve bundan sonra... Böyle bir şey yok yani böyle bir duygu yok yani. Siz şimdi diyorsunuz ya...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öyle bir şey söylemiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama bakın, şu anda...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bizim amacımız kazanın nedenini bulmak ya, o da detaylarda gizli oluyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Dinleyen arkadaşlarımızda böyle bir his oluşuyor. Onların hiçbir tanesi, işçilerimiz ve mühendislerimiz böyle bir kaygıya kapılmıyorlar, rastgele onlar da oraya yapılmış... Böyle değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hiç öyle düşünmüyorum. Benim nazarımda sorumlu Enerji Bakanlığı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bıraktığınız intiba bu olmasın diye diyorum ki: Bu karşılıklı konuşmada her takıldığımız yeri yapmayalım, belki de birazdan soracağınız soruyla alakalı cevap var.

Siz bir derdinizi anlatın, soruları almıştınız, ondan sonra eksik kalan kısımları biz tekrar soralım burada.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, bir cümle söyleyeyim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama ondan sonra söylemeyin, bir cümle söyleyin ama ondan sonra söylemeyin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu, şununla ilgili: Ben de gerçeği arıyorum ve aydınlatmaya katkı sağlamaya çalışıyorum, neden? Şimdi, TTK’nin bize verdiği bu hayatını kaybeden madencilerin ve teknik personelin bir tablosu var. Tabloya baktığımızda, bu 130 metrelik galerinin içinde hayatını kaybetmiş 2 nezaretçi yan yana görüyoruz. Bu bir soru işaretiydi, örnek diye diyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, doğru.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, şu durumda şunu sorgulayabiliriz bu karşılıklı soru-cevaplarla: Demek ki belki de nezaretçiler alarını duydu çünkü 2’si de yan yana koca maden ocağında, oraya belki de yönelmişlerdir, belki de ve ondan sonra süreç gelişti ve patlamayla birlikte hayatlarını kaybetti. Yani soruyu sorup yanıtını alırken bizim bir art niyetimiz yok. Gerçeği detaylardan çıkaracağız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama Deniz Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çünkü konu detayların içinde saklı, başka bir yol yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hatırlarsanız bakın arına yakın yerde bu kişilerin vefat ettiğini Muhammet Balta Başkan Vekilimiz soru sormuştu, onlar da onu cevaplayacaklar. Ben diyorum ki bu cevaplar bir gelsin, ondan sonra diyelim ki “Arkadaşlar, bak, biz şöyle bir soru sormuştuk, şuraya cevaplamadınız.” sonunda.

Evet, arkadaşlar, biz şimdi size hiç müdahale etmeyeceğiz, Deniz Bey de etmeyecek. Bir an önce siz bir anlatın, ondan sonra biz eksik kalan kısımları “Bitti.” dedikten sonra soracağız.

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tamam Sayın Başkanım.

Bir başka soru, “Vantüp sensöre çevrilmiş, doğru mudur?” diye bir soru vardı. Bu soru da soruşturma kapsamındaki kişilerin ifadelerine başvurulması sonrası ortaya çıkmış bir beyan olduğunu biliyoruz. Beyan ise iş ve işlem basamakları olarak yine çalışanlar nezdinde soruşturmacılar tarafından cevap bulunması gereken bir husus yani bunu da böyle arz edeyim.

Bir başka soru, “Olay yerini havalandıran 4 pervaneden 1’i arızalıymış, arıza kelepçeden kaynaklanmış, neden geri giderilmedi?” Bu da soruşturma aşamasında basına yansımış ifadedir. Takdir edersiniz ki bu soru da mahiyeti itibarıyla iş akış, tertip düzeni bağlamında soruşturmayı yapan makamlarca açıklığa kavuşturulması gereken bir husustur. Efendim, bununla alakalı biz bu arızanın konuşulduğu bir ses kaydı var, onu isterseniz size dinlettirmek istiyoruz uygun görürseniz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ne zaman konuşuldu peki bu ses kaydında? O gün mü, olay günü mü?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Olay günü.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Saat kaç?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Saat on bir, on bir buçuk gibi yani.

(Hatibin elektronik cihazdan bir ses kaydı dinletmesi)

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Kimler konuşuyor şu anda?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Ses ve gaz izleme teknikeri ile olay yerindeki nezaretçi görüşüyor yani diyor ki vantüp yırtıldı, yapıldı, tamir edildi, arına normal hava basıyor fakat arızalı konuşulan, medyaya yansıyan arızalı pervaneyle ilgili de konuşma var dikkat ederseniz. “Pervane çalışmıyor ama gaz değerlerinde bir kıpırdama yok. Bu da bileziği çıkmış, vardiyada yapılacak.” diyor.

Şimdi, zaten bu konuda grafiğimiz var yani merkezî gaz izleme sistemindeki grafik var. Konuşulan konu on birden sonra veya on bir buçuktan sonra pervanenin 1 tanesinin arızalı olduğu ve bu nedenle gazın yükseldiği gibi bir ifade kullanılmaktadır. Olay da 18.00’de olduğuna göre 18.09’da, baktığımız zaman grafiğe yani saat on ikiden itibaren olay saatine kadar 18.00’e kadar grafikte hiçbir yükselme yok yani pervane arızası olsa veya çalışmamış olsa dahi 3 tane pervane yeteri miktarda arını havalandırdığı ve gaz değerlerinde bir kıpırdama olmadığı bu kayıtlardan da görülecektir efendim.

Arz ediyorum.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Efendim, bir başka soru: “Eksi 350 kalın damara hava verilirken galeri uzayınca neden eksi 300’den hava verilmiştir?” Taliverm pervanelerin nereye kurulacağı, kollardaki hava kapasiteleri, pervanenin gücü, çalışma arınına basacağı hava miktarı ve pervanenin temiz havaya konumlandırılması hususları dikkate alınarak müessese yetkililerince bu şekilde bir tercih yapılmıştır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama bu tercih kritik bir tercih değil mi? Yani 350’den 300’e temiz havayı çevirmek varken siz 300’den çeviriyorsunuz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜESSESE MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Şimdi, tali pervaneler kendileri zaten bir pozitif basınç yaratarak az evvel resimde gördüğünüz gibi borular vasıtasıyla -yani vantüp diyoruz bunlara biz, esnek malzemelerden- iletilirler. Bunlarla beraber, yani bir kuyu sürüyorsunuz yeryüzünden, şöyle düşünün, 800-900 metre aşağı indiriz kuyuya, pervaneyi nereye kuracaksınız? Pervaneyi üst kota kuracaksınız ki en alt kota kadar rahatlıkla havalandırma yapabilirsiniz. Yani bu bir sistematik, kendi başlarına özeldir bunlar. Ana aspiratörle ilgisi yoktur bunların, sadece o koldan geçen yol üzerine kururlar, geçicidir zaten. Oradaki işlemler ve hazırlıklar tamamlanınca sökülür, başka bir alana kaydırılır. Tabii, bunların da kuralları vardır, tali pervane kuralları vardır. Kuralları ne? Besleyecek miktarda hava ki zaten fazlasıyla var, görüntü veyahut da hava ölçümlerinden görüyorsunuz. Tabii ki gideceği yere bu vantüplerin, görmüş olduğunuz vantüpler esnek olduğu için, bunların tabii itina ile korunması lazım vesaire; bunlar da kapasitesini etkiler. Bunlar sürekli bakılan, edilen...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yeterli kota da değil de daha aşağıya inseydi vantüp sisteminden daha sağlıklı bir sistem olmaz mıydı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜESSESE MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Farketmez, hayır.

Sayın Vekilim, hem eksi 300 kotunda kurularak temiz hava yolundan ayrıyeten garanti olsun diye taban yoluna basılıyor. 350 kotu da ana hava kolu, zaten o koldan vermesi lazım yani başka bir yerden... Yani iki noktadan da veriyor yani onda bir sıkıntı yok. Bunlar mesafe uzadıkça daha güçlü tali pervaneler kurulur, daha dikkatli vantüplerin çapları değişir; ya, bunlar değişken şeylerdir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eksi 350’de hava nereden dönüyor?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜESSESE MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Eksi 350’de temiz hava müstakil bir nefes... Bakın, pervanenin kurulduğu alan resimde...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, bu havalandırma ile ilgili Ventsim programıyla ilgili bir sunumumuz olacak yani o çalışma şeyinin, o detayları orada...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bakın, tekrar tekrar aynı şeyleri söylüyoruz. Belki de sizin bundan sonraki söyleyecekleriniz sorularda olacak, o yüzden lütfen arkadaşlar bir dinleyelim, sabırla sonuna kadar bir dinleyelim. Çıkılmazsa bizim soracağımız soruyu tekrar sorma imkânımız var burada.

Arkadaşlar, siz soruların cevabını bitirinceye kadar lütfen devam edin.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tamam, efendim.

Çalışma Bakanlığı raporlarında pervanenin arızalı olduğu, olaydan üç gün önce Amasra’da bulunun müfettişlerin tespit raporunda bulunduğuyla ilgili bir ifade vardı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş müfettişlerinin 11/10/2022 tarihli tespit tutanağında bahse konu olan husus bulunmamaktadır. Az önceki ses kaydı da zaten olay gününe aitti.

Bir başka soru da: Farklı vardiyada olanlar vefat etmiş, bu nasıl oluyor? Birimleri sevk ve idare edenlerce işin gereği ve çalışanların talepleri dikkate alınarak Postalar Hâlinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’e göre vardiya değişiklikleri yapılabilir.

Bir başka soru “Kullanılan patlayıcı miktarı, delik sayısı, delik içine ne kadar patlayıcı konur, sıkılama boyu nedir?” şeklindeydi. Bununla ilgili, maden iş yerlerinde İSG Yönetmeliği Ve Kurumumuz Patlayıcı Madde Yönergesi’nde “Bir deliğe konacak patlayıcı madde miktarı; kömürde 250 gram, taştta 750 gramı geçmeyecektir.” “Sıkılama maddesinin boyu 40 santimetreye kadar olan kartuşlar için, 35 santimetredir. Fazla her kartuş için kartuş boyunun yarısı kadar sıkılama maddesi eklenir. Patlayıcı maddenin boyu delik derinliğinin yarısını geçemez.” şeklinde ifade bulunmaktadır.

Bir başka soru, ATEX ürünlerle alakalı: “ATEX ürünleri üzerinde bakım veya onarım yapıldıktan sonra yetkili makamlarca tekrardan ATEX uygunluk kontrolleri yapılıyor mu? Yapılıyorsa tarihini, saatini, kişileri gösteren bir kayıt var mıdır?” Efendim, bununla ilgili... Evet, yapılıyor. Görmüş olduğunuz belge bizim bu konuda yeterliliğimizle ilgili TSE’nin bize vermiş olduğu belgedir. Önce iş yerinde yine -mevzuatın düzenlediği- daha sonra yine yetkili birimlerimizde bu kontroller yapıp kayıtları tutulmaktadır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ekipmanlar ATEX sertifikalı mı? Çünkü muadili olduğu söyleniyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, planda gördüğümüz üzere, olay mahallinde bulunan teçhizatların hepsi yeni tip etiketli yani ATEX. “ATEX” aslında “patlayıcı ortam” Fransızcadan bizim dilimize o şekilde geçmiş. Özü, patlayıcı “exproof” aslında yani patlatmayacak özellikte. Bununla ilgili uzmanlar da sunum yaptı, aynı şeyleri söyledi; “muadil” derken aslında kastedilen aslında şu: Ülkemizdeki yönetmelikte yine, 94/9 AT Direktifi’yle birlikte mevzuat hâline 2002’de getiriliyor, 2006’da yeniden düzenleniyor, 2014’te Avrupa tekrar revize ediyor, bizde 2016’da yeni yönetmeliğe tekrar giriyor. Avrupa kendisi şunu yaptı, kendi direktifinde var o, dedi ki: “Eskiler özelliklerini kullandığı sürece korunur.” Bu kendi içinde de tartışıldı ama Komisyon toplandı ve buna karar verdiler. Bizde ise ATEX Yönetmeliği’nde zaten piyasaya arz edilecekleri düzenliyor aslında, 2014/1434 AT Direktifi -şu anki, en son geçerli olanı söylüyorum- tekrar söylüyorum, arz edilecekleri; eskilerle ilgili bir hüküm barındırmıyor. Bununla ilgili madenlerdeki İSG Yönetmeliği EK-1 2.1.6’da ise şöyle bir ifade var: “Maden işyerlerinde yer altı tesislerinde kullanılacak...” ifadesi var “...yer üstü tesisleri patlayıcı olanlarla kullanılanlar...” ifadesi var. Yani burada da bir yorum farkından sanki “Eskiler kullanılmaz.” gibi bir anlayışla bir uygulama devam ediyor. Sonuç olarak Avrupa’da özelliklerini koruduğu sürece kullanılmaya devam ediliyor. Bizde de yine aynı teçhizatlar exproof... Mesela Türkiye’de alev sızdırmazlığının kısaltılması “ALSz” Almanya’da “Sch” İngiltere’de “flameproof” aynı şekilde, Amerika’da “MSHA” yani aynı şekilde tesisatlar var yani her ülkenin kendi mevzuatı vardı, Avrupa burada yeknesak hâle gelmek için yaptı, etiket değişikliği yapıldı. Biz de kendi imalatlarımızı mevzuat geldikten sonra yeni sertifika sürecinde yapıyoruz. Zaten eskilerin de kontrolü yapılıyor; bunlarla ilgili de kayıtlar, tutanaklar var. Özelliklerini kaybedenler zaten hemen ıskartaya ayrılıyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Özelliğini kaybettiğini nereden anlıyorsunuz?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, mesela bizim yer altında kullandığımız tesisatlar... Efendim, Bakan Bey'imizin... Ben, bitirdikten sonra o konuyu arz edeyim efendim.

Bir başka soru: “Amasra grizu patlamasında ATEX olmayan tesisatın ısı kaynağı yaratmış olma ihtimali var mı?” Az önce göstermiş olduğumuz görselde olduğu gibi tüm bölgedeki tesisatlar yeni tip sertifikalı, uygun tesisatlar ve bu konu, bilirkişi raporu sayfa 13 paragraf 3'te de net bir şekilde vurgulanmıştır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arıza, bakım, onarım geçirmiş mi herhangi biri?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, lütfen. Lütfen yani... Ama lütfen...

Arkadaşım, siz devam edin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama bilirkişi raporuyla sunumlar arasında çelişki var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çelişkileri tespit edin, aktaralım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani nasıl tutacağız bu kadar notu da...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, “O kadar not” olur mu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Her gün soru sormaya hevesli de biz mi olacağız? Diğer arkadaşlar da not tutsun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama siz, o anda aklınıza geleni soruyorsunuz Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Gerçeğin ortaya çıkması...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfen ya! Not alın arkadaşım, not alın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aklıma geldiğinde değil, yeni, karşımıza tam söylendiğinde sorulması lazım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, not alın. Bakın, 5'inci cümlede kestiniz tekrar. Sizin insicamınız bozuluyor da onunki bozulmuyor mu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, bu, insicamlık bir şey değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Not alalım lütfen. Ya, Deniz Bey, not alın diyorum; unutmayın, not alın.

Devam edin arkadaşım.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – “Amasra'da havalandırma seri yapılıyordu, paralel yapılsaydı daha az kişi vefat eder miydi?” şeklinde bir soru vardı. Amasra Müessesemiz ve diğer iş yerlerimizde seri havalandırma yapılmamaktadır.

Bir başka soru: “Amasra'daki işçilere neden idari izin veriyorsunuz?” Bunlarla ilgili bir şey vardı. “Amasra'daki işçilere neden idari izin verdiniz ve normal senelik izinlerini ve bir sonraki seneye hak kazanacakları senelik izinlerini kullanıyorsunuz?” şeklinde bir soru vardı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu kazadan sonra.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Evet.

29'uncu Dönem Toplu Sözleşmesi'nin 44 (i) maddesi uyarınca sözleşme kapsamında bulunan tüm çalışanlara on gün ücretle moral izni verilmiştir. Mevcut TİS hükümleri ve mevzuatta bu ve benzeri durumlarda idari izin tarif eden herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte son dönem

toplu iş sözleşmesinin İş ve İş Yeri Değişimleri Yönergesi'nin 23'üncü maddesinde "Grizu, su baskını, yangın, sel, göçük veya bunlara benzer hâllerde işveren mesleğiyle ilgili olmaksızın o iş yerinde çalışan işçilerin işlerini, vardiyelerini ve iş yerlerini bu işlerin devam süresince geçici olarak değiştirebilir." denilmektedir. Takdir edersiniz böyle bir kazanın hemen akabinde Amasra Müessesinde çalışacak hiçbir alan kalmamıştır. İşçilerin, Kurumun diğer müesseselerinde geçici olarak çalıştırılması hususu değerlendirilmediğinden böyle bir çözüm yoluna gidilmiştir.

"2 barutçu ayrı ayrı yerlerde şehit olmuştur. Sizce patlamanın ateşleme kaynağı nedir?" Bu yerinde tespitle cevap verilebilecek bir husustur.

Bir başka soru "Metan drenajı mevzuatta nasıl tarif ediliyor?" Yine, Maden İşyerlerinde İSG Yönetmeliği EK-3'te 12.5.2'de "Sağlık ve güvenlik dokümanına göre degaj riskinin olmadığı yerlerde bu durumun sürekliliği gaz ölçümleri ve sürekli gözlemlerle kontrol altında tutulur. Degaj riskinin olduğu belirlenen yerlerde ise aşağıdaki önlemlerden en az biri uygulanır.

a) Gaz drenajı,

b) 50 metreden az olmamak kaydıyla uygun topuk bırakılması,

c) Ayrı bir çalışma yöntemi uygulanarak önceden belirlenmiş sağlık ve güvenlik dokümanı çerçevesinde 12.5.3'te belirtilen şartlara uygun kontrol sondajları ile ilerlenmesi." ve 12.5.3'te "Yeraltı kömür ocaklarında, 12.5.1'e göre degaj riskinin belirlenemediği durumlarda veya yeraltı suyu ile eski çalışma yerlerinde biriken su akışlarının önlenmesi amacıyla; lağım, galeri ve bacalarda ilerleme yönünde 25 metreden az olmayacak şekilde kontrol sondajları yapılır. 25 metrelik kontrol sondajları, 15 metre topuk bırakılacak şekilde 10 metre ilerleme gerçekleştirildikten sonra her seferinde tekrarlanır. Ancak bu şekilde yapılan sondajın kömür damarı veya fayı kesmesi durumunda dört yönlü olacak şekilde ilave sondajlar yapılır. Önceden çalışma yapılmış olan bölgelerde ve/veya bu bölgelere 50 metre yaklaşıldığında, arıdan dört tarafa aynı ölçülerde kontrol sondajları yapılır." denilmektedir. Mevzuatta bu şekilde tanımlanmakta.

Buradan sonra da metan drenajıyla alakalı benzer sorular var. Bu konuyla alakalı Karadon Müessese Müdürümüz Fazlı Uncu Bey bilgilendirecek.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCÜ – Türkiye Taşkömürü Kurumunun metan drenajıyla ilgili uzun yıllardan beri zaten çalışması var. Bu konuda bilimsel makalelerde, kongrelerde, sunumlarda yer almıştır hem ulusal hem uluslararası şirketler tarafından.

Şimdi, burada "metan drenajı" dediğimiz olay tüm dünyanın kabul ettiği gibi önce etkin bir havalandırma yani etkin bir havalandırma yaptığınız hâlde metanı yenemiyorsanız, mevzuat değerlerinin üstünde veya çok yakınında duruyorsanız, o zaman metan drenajından söz edebiliriz. Şurada gördüğünüz bizim 1975 yılında Kozlu Müessesesinde kurduğumuz metan drenaj istasyonumuzda vardı. Bir de aynı zamanda yeraltındaki panolarda müstakil venturi yöntemiyle beraber emme basıncı yaratarak panolarda, tavan taşında 60-70 metrelik sondajlarla hem kömür damarının içine hem de tavan taşlarına yaptığımız sondajlar var. Bunu yapma gerekçemiz buydu o yıllarda. Umumide yani dönüş yolunda yüzde 1,8 metanı hiçbir zaman düşüremiyorduk havalandırmayla. Bunun akabinde metan drenaj yöntemi uygulayarak biz bunu yüzde 1,3'lere, 1,2'lere düşürerek panoyu çalışma imkânımız oldu. Dolayısıyla burada, Amasra'da, söz edilen yerde zaten binde 5-6-7'leri geçmediğini görürsünüz normal havalandırma işi sisteminde. Dolayısıyla zaten, bizim, bu, gerekli görüldüğü yerde -az önce de dediğim gibi- yıllardan beri yaptığımız bir uygulama.

Burada makinelerimiz var, sondaj makinelerimiz 60-65 milimetre çapında deliklerle beraber gazı emiyoruz. Şimdi, burada şöyle bir risk var: Yani biz, bunları yaptığımız zaman dikkat ettiğimiz bir nokta var yani burada emdiğiniz metan oranı yüzde 30'ların altına düştüğü andan itibaren veya panodan oksijen almaya başladığınızdan itibaren çok farklı riskler de ortaya çıkıyor. Yani bu kompleks bir yapı, tek tarafı değil. Bizim damarlarımızın da gaz geçirgenliği çok düşük zaten yani en büyük sıkıntılarımız burada. Dolayısıyla yüzde 30'un altına düştüğü zaman biz, bu emisyonu doğal olarak kapatmak zorundayız; aksi takdirde borularda, vesairelerde, hava dönüş yollarında ciddi metan patlamalarına maruz kalabiliriz. Yani bunlara da yaptığımız çalışmalar var. Bunlar, bilimsel tedbirler yayınlandı. Aynı zamanda bu deliklerin biz daha sonra da panoya su vermek suretiyle tozla mücadele olarak da kullanıyoruz, çift tarafı kullanıyoruz yani. Ne yapıyoruz? Bizde bu tavan taşıyla yaptığımız çapraz deliklerden 200-300 bara su verebilecek su pompalarımız var. Şebekeye bağlayıp damarın içerisine su vermek suretiyle tozla mücadeleyi de aynı zamanda yapmış oluyoruz.

Sayın Başkanım, bizim bu uygulamamız literatürde yer almıştır ve hâlâ da şu anda Türkiye Taşkömürü Kurumu bildiğiniz gibi TPAO'yla beraber yeryüzünden uzun kuyularla bununla da çalışması, ön protokoller imzalandı. Bu tabii, daha farklı bir şey, ticari. Yani işletilemeyen 50-60 santim damarlar, 70 santim damarlar, belki buralarda çeşitli teknikler uygulanacak. Bunlarla da önümüzdeki süreçlerde zaten sizler de kamuoyu da bilgi sahibi olacaksınız, hepsi ortaya çıkmış olacak yani; arz ediyorum. Metan drenajımızla TTK zaten 1965 yılından beri mücadele eden bir Kurumdur.

Burada dediğimiz gibi bir hususu daha belirtiyim son olarak. Yani metan drenajı dediğimiz zaman her kömürü alıp da veya her havzayı alıp da... Hani havza madenciliği diyoruz ya, hocalarımız, birtakım sivil toplum örgütleri, havza madenciliği... İşte burada kömürün fiziksel özellikleri, kimyasal özellikleri, yapısı, petrografik yapısı, bütün gözenekleri, içerdiği materyaller, vitrinite; yani bu, çok kompleks bir şey; bütün bunlar ortaya çıkarılacak ki bu kömür ne kadar metan dışarıya verebilir serbest hâlde? Bunun da yüzde 10'lara kadar düştü durumlar var.

Şimdi, diyelim ki Avustralya'da adam yüzde 70 veriyor. Yani onun kömür özellikleri, yapısı vesairesi yüzde 70'ini dışarıya verebiliyor veya yüzde 40'ını. Zaten Barış Hocamız aslında bunu net olarak açıklamıştı. Ne demişti? "70 metre küp/ton metan içeren bir ocakları var. En fazla bunun 35-40'ını alabilir, 30 metre küp/tonunu etkin havalandırmayla dışarı atıyorlar." Bizim konuştuklarımıza dikkat edin, birçok ölçümler de yapılmıştır, bu 5 ila 9 arasındadır. Biz, tabii, en yükseğini baz alıyoruz, "10" diyoruz. Yani onlara göre çok çok düşük ve bu konuda da çalışmamız devam ediyor.

Arz etmek istedim.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ
– Efendim, son olarak da Amasra'daki özel sektör sahasının TTK tarafından işletilip işletilmeyeceğiyle alakalı... Bu konuda şunu arz etmek isterim: Amasra B sahasında faaliyet sürdüren özel şirket, kendi ruhsat alanında redevans sözleşmesi hükümlülere saklı kalmak şartıyla madencilik çalışmalarına devam etmektedir. Günümüz itibarıyla özel şirketin Amasra B sahasından çıkarılarak bu sahanın TTK tarafından çalışılması hususu, özel şirket tarafından yapılan yatırımlar göz önüne alındığında Kurum açısından birtakım hukuki sorunlar ortaya çıkaracağı değerlendirilmektedir.

Sayın Bakanım, arz ederim.

Az önce sorular vardı işçi talebi ve eleman talebiyle ilgili. 2017 yılında herhangi bir talebimiz yok ama 2016'dan sarkan 3 sözleşmeli eleman çalışmaya başlıyor, 2018'de 1 kişi. 2019'a geldiğimizde, KPSS'den 42, mekanize kazıdan 56 talebimiz olmuş, 32 de işçi talebimiz olmuş; bunların hepsi uygun görüldü efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “17/11/2021 tarihli yazıyla işçi talebinde bulunduğ u bildirilmiştir.” diyor Amasra Müessesesinde. Sayısı da E-55514568-902.01-292551 sayılı yazı. Bunun gereğ i yapıldı mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, onunla ilgili, az önce anlatmış olduğ um süreçlerle ilgili, yine müesseselerle aynı şekilde bir değerlendirme yapılarak yani müesseselerin 2023 ve 2024 üretim projeksiyonları dikkate alınarak yapılan çalışmada şu an 2.982 kişilik bir rakam ortaya çıkıyor. Bu rakamla ilgili talep süreci devam ediyor efendim, onunla ilgili çalışmalarımızı neticelendirdiğ imizde bu talebi yapacağız efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaç patlama olması lazım talebe bir cevap gelmesi için ya?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Bunun dışında, 2021 yılında 250 sözleşmeli, 70 de işçi talebimiz oldu; 2022 yılında 215 sözleşmeli, 34 işçi -aynı şekilde- talebimiz oldu efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Bitti mi şu ana kadar sorular?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, bizim aldığımız notlardan çıkardığımız sorular bunlar.

Arz ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, şimdi ben Komisyon üyesi arkadaşlarıma sorayım: TTK'den MAPEG'e geçmeden, yalnızca TTK'yle alakalı soruları soralım mı, öyle yapalım mı?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tabii ki.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, o zaman sizden başlıyoruz.

Buyurun lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Pardon, usulümüz şöyle: Bütün milletvekili arkadaşlarımızın sorularını not alıyoruz, ondan sonra TTK cevaplayacak bunu.

Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, geçen toplantıda bazı cevabını alamadığımız soruların bir kısmı yanıtlandı ama konu bazı olarak yine bazı noktaların açıklığ a kavuşmadığını düşünüyorum. O anlamda, belki bir kısmı tekrar mahiyetinde olacak ama yine hani her konunun açıklığ a kavuşması bakımından, kendi açımdan değerli gördüğ üm soruları soracağ ım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ünal Bey, şöyle, tekrar olacak olanları kısa soralım ama yine de siz, bütün sormak istediklerinizi sorun ama tekrara düşmeden onlardan kısaca bahsedelim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şu şekilde, yani belki Genel Müdür Vekilimiz bazı sorulara cevap verdi ama yani konuyla ilgili cevap verdi ama bazı noktalar açıklığ a kavuşmadı, onları açıklığ a kavuşturmak adına, eksikleri tamamlama adına bunları soracağ ım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, eyvallah.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, tabii, burada, temel sorun şu: Yani Türkiye Taşkömürü Kurumu yönetimi ile diğer kurumlar arasında havalandırma konusunda bir tartışma var, farklı bakış açısı var. Biz, tabii, burada -geçen sefer de ifade ettim- yani bir sorgu makamı değiliz yani biz savcı değiliz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Başkanım...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Vekilim, affedersiniz, burada atladığımız bir şey var. Yine “havalandırma” denilince, özellikle hocalarımızın da burada havalandırmayla alakalı... Yani ocağın da doğru anlaşılması noktasında, özür diliyorum... Ventsim programında bunun detaylı; havalar nereden giriyor, nereden ne kadar geçiyor, akışları ne yönde... Özel bir programımız var zaten Kurumumuzda uyguladığımız; İsterseniz havalandırmayı bir özetleyelim; Ventsim program üzerinden yer altındaki akış kollarını görelim, oradan sonra devam edelim Sayın Başkanım, uygun görürseniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – O zaman ben Ventsim programı ve havalandırmayla ilgili Hacı Mehmet Bardız Bey’e söz vermek istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Zaten ben o yüzden sordum biraz önce, siz havalandırmayı sunacağınızı söylemişsiniz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Özür dilerim, atladım efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani sunduktan sonra soruları tamamlayarak...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tabii ki efendim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tamam, sorun değil Sayın Başkan. Dinleyelim şimdi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyorum, sağ olun.

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACI MEHMET BARDIZ – Hacı Mehmet Bardız, Türkiye Taşkömürü Kurumu Karadon Müessesesi Etüt Tesis Şube Müdürlüğünde proje servisinde çalışıyorum.

Kazadan bu yana sistemi bayağı bir detayla inceledik, bütün verileri analiz ettik, ona göre bir simülasyonu oluşturmak istedik. Aslında, ana çatı zaten daha öncesinde kurum içinde yaptığımız eğitimlerle arkadaşlara verilmişti yani bu Ventsim’de simülasyonun ana çatısı bundan iki üç ay öncesinde kurulmuştu ama simülasyondan verimli netice alabilecek pozisyona gelinmemiştii henüz yani bu süreç aslında taze bir süreç bizim için de. Şimdi, mevcutta beyan edilen ölçü değerleri, ocak içerisindeki açıklıkların kesitleri, işte barajlar, kapılar hani havaya direnç oluşturacak her türlü detayları biz edindiğimiz kadarıyla bu sisteme işledik ve sonuçta, toplam emilen miktar, toplam giren miktar ve kollara dağılımları anlamında yüzde 90’ın üzerinde bir uyum sağladık şu anda simülasyonla. Onun üzerinden ben ocağın genel yapısıyla ilgili bilgiden başlayıp detaya doğru devam edeceğim.

Emici pervane toplamda 3.970 metre küp hava çekiyor, şu anda aktif durumda. Yalnız bu pervaneyle ilgili süre...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Önce ocağı biraz bize tanıtır mısınız yani şuradan giriliyor, buradan çıkılıyor, şurası 320 kodu diye genel...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Tabii, bu kuyu başından başlayalım.

Şimdi, beyan edilen, aşına olduğunuz görüntü şu görüntü aslında, üstten görüntü yani plan görüntüsü.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Gerçek ölçüler mi bunlar?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ölçekli mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Tabii, tabii bire bir ölçekli.

Şimdi, “kuyular bölgesi” dediğimiz bu kısımda perspektif açıdan bakacak olursak bakın, kuyu başı temiz hava girişinin olduğu yer...

BAŞKAN TANER YILDIZ – 3 boyutlu gözümüzde canlandıralım onu. Evet...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Amasra kuyusunun giriş noktası. Şu kırmızı kollar birinci kat yani eksi 100 katı, şu turuncu olanlarda eksi 250 kat yani kuyuya bağlı sadece 2 tane ana kat var. Şimdi, genel olarak, havanın yüzde 90’ı civarında çok büyük bir oranı eksi 250 katına indiriliyor, eksi 100 katında da giden miktarlar var bakın, görüyorsunuz ekranda; belli metre küp/dakika cinsinden değerler bunlar. Şimdi, bunlar bir kaçak olarak değerlendiriliyor aslında bazı şey tarafından ama burada hava kaçağı yok; olması gereken hava miktarları, orada o bölgede bulunması gereken hava miktarları. Neticede burada, bu bölgelerde de sirkülasyon var, gerektiği durumlarda acil kaçış olarak kullanılabilecek yerler, neticede orayı havasız bırakmamız söz konusu değil ama ağırlıklı olarak toplam emilen miktarın çok büyük bir kısmı eksi 250 katından panolar bölgesine gönderiliyor. Bakın, eksi 250 katında kata inen toplam 3.130 metre küp, panolar bölgesine gönderilen de 2.560 metre küp civarında bir hava miktarımız var. Burada panolar bölgesine biraz daha yaklaşıalım, şu kısımda bedesten lağımdan eksi 350 katına inen nakliyat desandresinin arada bir bant desandresiyle eksi 300 katına geçişler var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – O renklerin kodu var ya; mor neydi, yeşil neydi? Onları kısaca bir tanıttın.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Evet, turuncu olan eksi 250 katı, mor olanlar eğimli yollar yani katlar arasında bağlantıyı sağlayan eğimli yollar, ortalama Amasra Müessesesi için bu eğim derecesi 15 ile 24 derece arasında değişiyor yani çok yüksek eğimler değil...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani bu şu demek: 100 metre gittiğinizde 15 metre aşağıya iniyorsunuz demek.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Evet.

Burada nakliyatın mavi olan kolu eksi 300 katı. Eksi 300 katına buradan temiz hava girişi de var, aynı zamanda kirli hava çıkış kolunun da panolar bölgesinden sağlandığı kat burası; olay yerinin, kirli alanın tahliyesi için kullanılan kol burası. Yeşil olan katta en son eksi 350 katı; bakın, şu şekilde, kesite yakın bir görüntü verirsem herhâlde daha da anlaşılır olacaktır. Eksi 350 katında, bakın, o bahse konu pervanelerin olduğu kol burası, yanılmıyorsa 9 no.lu bant kolu.

Konuyu aydınlatmak açısından şu detayı anlatmak istiyorum... Şu bölgeyle ilgili de kısaca bir bilgi vereyim: Bu 350 katında, bakın, şu yeşil olanlar taşa sürülen galeriler, sarı olanlar -tavan da var- mekanize ayak çalışmalarının olduğu yerler, kırmızı olanlar da -aynı kata bağlı; bakın, şu şekilde bakacak olursanız 350 ve 300 katları arasında bağlantılar sağlanmış- tahmini olarak “Olayın gerçekleştiği yer” diye tahmin ettiğimiz kalın damar. Şu altta bir kol var, burada herhangi bir çalışma yok, kapalı bir kol burası. Kaza olan kısım burası. Şimdi, bu kola geldiğimizde -miktarlarla ilgili daha sonra detaylı bilgi vereceğim, şimdi oradaki rakamlara takılmayın isterseniz- buraya geldiğimizde, bakın, arına 2 koldan vantüp yani tali havalandırma kolunun geldiğini görüyorsunuz. Bu kollardan bir tanesi eksi 350 katındaki 2 pervaneye bağlı. Diğeri de bizim “pantolon” diye tariflediğimiz yöntemle 2 ayrı kola ayrılarak eksi 300 katındaki temiz hava kolunda 30’ar KW’lık makinelerle eş zamanlı olarak çalışıyor. Yani 2 ayrı kattan 4 pervane, 4 vantüp ileride pantolonla birleşip 2 vantüp şeklinde arına giriyor. Toplam sağlanan hava miktarı ortalama orada 230-240; simülasyondaki değeri bu çünkü Müessesenin bize beyan ettiği şöyle bir veri var: Bu kalın damar tabanının çıkış kolundaki değer beyan ediliyor sadece, aralığı hesaplamamız gerekiyor. Bu da 240 metreküpün altına farklı alternatifler simüle edilerek denendi, 240 metreküpün altına düşmüyor yani minimumum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O arızalı olan sürece dâhil mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Şimdi ona değineceğim efendim.

Şimdi, şurada, şu 2 pervane; ilk girişteki eksi 350 kolundaki 2 pervanenin 1 tanesinin arızalı olduğu saat on birde bildiriliyor. Burada atladığımız bir detay var, bu pervanelerin bir tanesi 22 KW, bir tanesi 30 KW’lık. Şimdi, zaten matematiksel olarak da 30 KW’lık koldan vantüpün içindeki hava sirkülasyonuna 22 KW’yla hava verdiğinizde zaten o hava onun içine girmeyecektir, bunlar yedekli kullanılıyor aslında. Yani sağlamken de aslında biri çalışmaz durumda yani beyanlar da o yönde. Yani neticede bu 4 pervanenin eş zamanlı çalışmasıyla 1’nin devre dışı bırakılması arasında maksimum 30 metreküp hava fark ediyor. Yani simülasyonla da bu sonuçları elde ediyoruz.

Şimdi, bu konudan ziyade benim esas değinmek istediğim aspiratör meselesi. Aspiratörde 5 farklı kanat açıklığı mevcut. Şimdi onunla ilgili bir grafik göstermek istiyorum. Bakın, şu, şu anda aktif olarak çalışan “3’üncü kanat” dediğimiz kanat açıklığı derecesindeki sayısal değerleri gösteriyor. Yani bu cihazla 400 devirden 1.100 devre kadar farklı parametrelerle oynayarak bu kanat açıklığında sadece farklı hava miktarları elde etmeniz mümkün.

Şimdi, biz bunların tamamını dijital ortamda sayısallaştırıp simülasyona ekledik. Ben kısaca onu göstermek istiyorum. Bakın, burada, armutçuk Joy marka makinenin 3’üncü kanat açıklığında ve 700 devirde çalıştığı beyan edildi. Sistemi çalıştırdığımızda, bakın, ölçülen değerle bire bir aynı sonucu elde ediyoruz. Şu anda simülasyonun ikinci aşamasına geçtik. Yani farklı bir şey simüle edildi, tanımlananın dışında cihazın eğrisi üzerinden çalışarak bize ne verdiğini görüyoruz. Yine baktığımızda ayak içerisine giren hava miktarının çıkışta, bakın, 570 ölçülmüşken 575 yani bu ufak oynamalar çok önemli değil, hemen hemen aynı değerleri elde ettiğimizi görüyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Simülasyon ne zaman yapıldı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Simülasyonun aslında altlığı hazırды bunun. Yani kaza öncesinde vardı zaten, Amasra’da vardı, hatta onların eğitimlerine de ben katılmışım yani mayıs ayında bir eğitim, haziran ayında ikinci eğitimleri verildi fakat tüm detaylar işlenmemişti.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani kazadan sonra, anladım.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Yani şöyle: Yüzde 70-80 oranında tamamlanmış. Neticede temel eğitim düzeyinde bir eğitim verildi. Yani bu bir gelişme aşaması aslında. Şöyle diyeyim: Yani benim burada yaptığım sadece...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani Deniz Bey diyor ki: Yani kötü niyetli düşünsek oradaki rakamları kazadan sonra değiştirme ihtimalimiz var mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, yok, hiç öyle bir şey demedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani kazadan sonra, onun öncesi ve sonrasıyla alakalı o simülasyonda nasıl bir değişiklik olabilir? Varsa onu lütfen bize aktarın.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Şimdi, şöyle: Manipülasyon yapılacak olabilir programda ama program, çok açık ve net bir şekilde bir patlak verir yani sırtıyor diyelim. Yani yaptığınız bu kolda 2.970 değil de şurayı kıstınız anda bütün sistemi etkiliyor bu olay. Yani toplam giren...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Onu anladım. Ben Sayın Bakanın söylediği anlamda, niyetle sormadım. Ben şunun için soruyordum: Simülasyonların hep alternatif senaryoları içerecek şekilde bir altyapısı olur, bir yazılımı olur. Bazen bu simülasyonlar bazı senaryoları göstermez, işaret etmez, orada açıklar vardır. Hatta o açıkları kapatmak için ilerleyen sürece yama yazılım eklenir, onunla birlikte yazılım daha güçlü hâle gelir. “Burada hangi pervanenin ne zaman duracağı, hava hızını ne kadar etkileyeceği, alandaki çalışma mesafesinin ne kadar ilerlediği güncel olarak yazılımın içine, programın içine girildi mi ve ona göre de riskli ve tehlikeli durumlar listesi, raporu alındı mı?” kısmını soruyorum.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Hayır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yoksa kaza olduktan sonra verileri işleyip simülasyonda bir problem görmemek zaten normal, zaten görülebilmiş olsa kaza engellenir.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Şimdi, burada yapılan şu: Müessesenin elle yaptığı normal kayıtlarında bulunan değerler programa işlendi, Mehmet yanlış mı ifade ediyorum?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne zaman işlendi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yok yok. Yani mevcut Ventsim programda da tekrar simüle edilmiş oldu. Yani mevcut programa işlendi aslında tekrar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çok özür diliyorum, şöyle bir fark var onun için. Bilirkişi raporu diyor ki: “Eksi 320 kalın damar kılavuzuna gönderilmesi gereken temiz hava miktarının ancak beşte 1’inin ulaştırıldığı söylenebilir.”

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz katılıyor musunuz? Mesela bilirkişinin bu raporunda söylediği böyle bir şeye katılıyor musunuz yoksa farklı bir rakam mı var?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Şimdi, beşte 1 diye bir rakam çok kötümser bir rakam. Yani panolar bölgesine beşte 1 değil. Yani toplamda panolar bölgesinde çekilen miktar 1.520 metreküp.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani bilirkişi yanlış bir tespit mi yapmış?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Yani orada yanlış bir tespit olabilir veya bunun ne şekilde hesapladığı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, siz Kurum olarak, yanlış bir tespit veya doğru bir tespit yaptıysa onu siz burada Kurumunuz adına burada söyledin.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Yani bize göre kesinlikle yanlış bir tespit.

BAŞKAN TANER YILDIZ – E, o zaman söyleyin kardeşim bunu.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Başkanım, bununla alakalı Yusuf Bey bilgilendirecek.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Gruzu patlaması olmuş yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani inanıyorsanız Kurumunuz adına söyleyin, inanmıyorsanız söylemeyin. Biz burada şeffaf bir şekilde soruyoruz, soru net. Yani beşte 1’i diyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Başkanım, kimse de yağurdum ekşi demiyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İşte, o yüzden diyorum ki Kurum da inandığını söylesin, bilirkişinin görüşüne orada katılıyorum desin veya katılmıyorum desin. Biz bunu anlamak istiyoruz Komisyon üyeleri olarak.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakan, şöyle bir şey de var: Bilirkişi rapor hazırlarken neye dayanarak bu görüşünü açıklıyor? İş Sağlığı Güvenliği ve Eğitim Şube Müdürü Volkan Soylu’nun Amasra İlçe Emniyet Müdürlüğüne verdiği ifadedeki bilgilerden hareket ediyor. Yani o nedenle siz kendi görüşünüzü bilimsel çerçevede, raporlarınız doğrultusunda da ifade edin, Kurum da yanıt verme fırsatını kullansın burada, biz değerlendirelim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Başkanım, Yusuf Bey bu konudaki açıklamaları yapacak, onlarla ilgili hesapları yapan arkadaşımız çünkü.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkanım, şimdi, tabii bilirkişi raporundan geçen toplantıdan beri sürekli bahsediliyor. Önce bir bilirkişi raporundan biraz kısaca bahsetmek istiyorum.

Şimdi, tabii, her ne kadar “keşifli bilirkişi raporu” denirse de ocakta yangın olduğu için herhangi bir keşif yapılamadı aslında; bir.

İkincisi: Tabii, burada hukukçu sayın milletvekillerimiz de var. Bilirkişi raporunun tamamı, bakıldığı zaman, Amerikan Ulusal Mesleki İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsü (NIOSH) adı altında bir birime ve birtakım akademisyenlere dayanılarak yazılmış bir rapor. Bizim kendi yasal mevzuatlarımız bu konuda var. Şimdi, mesela, bilirkişi raporunda bir ifade var “Hava hızının işçilerin çalıştığı ve kullandıkları ocak yollarında 1 ila 3 metre/saniye arasında olması gerekir.” diyor. Hâlbuki bizim mevzuatımızda, Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği’nde bu hava hızının 0,5 metre/saniye olması gerektiği açıkça belirtilmiş. Dolayısıyla bu bilirkişi raporunun dayanakları aslında bizim temel hukuk kurallarımıza çok uymuyor, onu belirtmek istiyorum. Çünkü bizim Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği var, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu var, Maden Kanunu var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bilirkişi bu “spec”lere değil de o Amerika’daki...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – NIOSH...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ona uygun mu?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Amerika’da kaza olmuyor, bizde kaza oluyor; belki rakamları değiştirmemiz gerekiyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu konuda dünya standardı nedir?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkanım, şimdi şöyle: Bizim mevzuatımıza göre, eğer ulusal bir yönetmelik ya da kanun varsa ilk önce ona bakılır, ondan sonra Avrupa Birliği standartlarına bakılır, üçüncü sırada o dediğimiz NIOSH’a ve diğer kabul görmüş standartlara bakılır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Avrupa Birliği standardı nedir bu konuda?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Zaten bu bizim Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği “Avrupa Birliğinin direktifine göre hazırlanmıştır.” diye başlangıcında var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Orada da mı 0,5.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – 0,3 kullanan yer de var Sayın Vekilim, sadece 0,5 değil.

KANİ BEKO (İzmir) – Kusura bakmayın, yanlış konuşuyorsunuz. Şimdi, neden yanlış konuşuyorsun? Avrupa Birliği kriterleri değil, asıl olan şey burada, Uluslararası Çalışma Örgütü’nün kriterleri.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Evet.

KANİ BEKO (İzmir) – Uluslararası Çalışma Örgütü üyesi olduğumuz için...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Avrupa Birliği uluslararası kriterlere uygun değil mi? Onu bilmediğim için soruyorum ben.

KANİ BEKO (İzmir) – Şimdi, Avrupa Birliği ülkeleri işçi sağlığı, iş güvenliğiyle ilgili görüşlerini, düşüncelerini, raporlarını hazırlarlar ama nihai kararı verecek olan Uluslararası Çalışma Örgütü’dür. Yani Uluslararası Çalışma Örgütü -dünyada eğer siz iş kazalarının fazla olmasını istemiyorsanız- kriterlerini, gerekçelerini sıralar ve siz de gödersiniz, o şartları ülke olarak imzalarsınız.

Şimdi aslolan şey -sen açtığın için ben söz hakkı aldım- şu: Biz, üzülerek söylüyorum, Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) kurallarını uygulamıyoruz. Şimdi, 176 sayılı Maden Yasası burada; buyurun, ben size vereyim, okuyun. Şimdi, bu 176 sayılı Maden Yasası’yla iş yerlerindeki, madenlerdeki uygulanan işçi sağlığı, iş güvenliğiyle ilgili uzaktan yakından hiç alakası yok, ilgisi yok. Zonguldak’ta -geçen de bahsettim- Karadon İşletmesinin sahibi -Deniz, hatırlarsan- biz Zonguldak’tayken beni çağırmişti “Kani Beko gelsin, bu yerleri görsün.” demişti, gittim gördüm ve kendisine de teşekkür ettim. Gerçekten orada ILO kriterlerine uygun bir şekilde işçi sağlığı, iş güvenliği önlemlerini alan bir iş yeri olarak gördüm ve hoşuma da gitti, sevindim de. Yani maden kazasına meydan okur gibi konuşuyor oradaki İşletme Müdürü.

Şimdi şunu söylemek istiyorum: Biz, üzülerek söylüyorum, Uluslararası Çalışma Örgütü üyesiyiz ama Uluslararası Çalışma Örgütüyle almış olduğumuz ortak kararları Türkiye’de maalesef uygulamıyoruz. Aksi hâlde biz neden Avrupa’da 1’inci, dünyada 3’üncüyüz iş cinayetlerinde ve iş kazalarında?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz sunumunuza devam edin.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkanım, şimdi, tabii...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, şeyi toparlamak bakımından...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi arkadaşlar, Kurumu itham ettiğimiz konu şuna benziyor, biliyor musunuz: Şimdi, biz ehliyet alıyoruz Türkiye’de, bu ehliyetin Avrupa’da geçerli olmadığı yerler var. Şimdi diyor ki “Ben şoförüm ve ben bu ehliyeti Türkiye’deki ehliyet kurallarına göre aldım, şu da benim ehliyetim.” Şimdi siz ithamınızda diyorsunuz ki “Niye Avrupa’daki ehliyet yok.” “Ya, benim standartım bu.” diyor. Yani biz şimdi adresleri karıştırmayalım burada. Ben kendi standartlarımla alakalı -ben de şimdi yeni dinliyorum- yani bilirkişinin bahsettiği 0,3-0,5 “Amerika’daki kriterlere göre 1,5 olması gereken bende 0,5 ve ben buna göre işlem yapıyorum.” diyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakan, bakın bir eksiklik var.

TÜRKİYE TAŞ KÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkanım...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çok özür dilerim, bir söz verirsiniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eksiklik de şu: Şimdi, bilirkişi raporu diyoruz ya biz, konuşuyoruz, bilirkişi raporunda “Şu geçiyor.” diye konuşuyoruz ama hiç kimse şu anda önüne bilirkişi ön raporunu açmıyor, ilgili yeri açmıyor, tamamen üstünkörü bir iki cümle üzerinden konuşuluyor. Bakın, bir yanlış anlaşılma varsa düzeltmek açısından söylüyorum; amacımız zaten Kurumu itham etmek veya birilerini doğrudan itham etmek değil gerçeği anlamak. Bakın, ilk cümlelerini okuyorum, diyor ki bilirkişi ön raporu: “Eksi 351’inci rekup güney kalın damar nefeslik havalandırma ölçüm istasyonundan elde edilen değerler olayın meydana geldiği eksi 320 kalın damar bacasından ve eksi 350 lağımindan gelen hava miktarlarının toplamıdır. Dolayısıyla eksi 320 kalın damar tavan yolu galerisine ulaşan ve dönen hava miktarı şekil 10’da görülen değerlerden daha azdır. İki taraftan gelen hava miktarının eşit olduğu kabul edilirse ve eksi 320 kalın damar tavan kılavuzunun 12 metrekaresine kesitle açıldığı dikkate alınırse baca içerisindeki hava hızının 0,2-0,3 metre/saniye arasında olduğu söylenebilir.” Şimdi, hani, sizin söylediğiniz hava hızına biraz daha yakın bir ifade en başta var, daha sonra belki farklı bir standardı dayanak aldığı için kıyasta bir fark yaratıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama “Hüküm cümlesini 1,5’a göre kurdu.” diyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, o, sonunda ona göre kuruyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama bak “Hüküm cümlesini 1,5’a göre kurdu.” diyor, bu önemli ama.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakanım, ben diyorum ki bakın, tekrar altını çiziyorum, ben gerçeği arayan bir milletvekiliyim, ben bir ithamla yaklaşıyorum. Bu söylediğim kısım TTK ile bilirkişi raporu arasında ortak, birbirlerine daha yakınlaştıkları bir yer var diyorum. Bilirkişi ön raporunu neticede sizin söylediğiniz, normal, Türkiye’de geçerli olan mevzuata göre dahi 0,2-0,3 metre/saniyelik bir hesaplama yaptığını bir şekilde de ortaya koymuş. Dolayısıyla sizin burada “Aslında buradaki hava hızı 0,5’ti, şu şu şu hesaplamaya göre o rakamdı.” diye anlatmanız gerekiyor.

TÜRKİYE TAŞ KÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Şimdi açıklayacağım Sayın Vekilim. İzin verirsiniz açıklayacağım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Veya 0,2 veya 0,3 kabul edilebilirdir diye düşünüyorsanız, onu söyleyin.

TÜRKİYE TAŞ KÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkanım, şimdi o konuya müsaadenizle bir cevap verebilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir de hava hızı 1,5 olsa daha fazla risk bertaraf edilir miydi? Onu da sorayım.

TÜRKİYE TAŞ KÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Şimdi, tabii baştan dediğim gibi bir defa yabancı bir kaynağa göre istenmiş bir durum var. Bizim mevzuatımızda da 0,5’le ilgili meseleyi madem tam okuyayım, bir anlaşılması açısından. Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği Ek-3 8.3: “Havalandırma ile ilgili değerler periyodik olarak ölçülür ve ölçüm sonuçları kaydedilir. Havalandırma sisteminin detaylarını kapsayan bir havalandırma planı hazırlanır, periyodik olarak güncellenir ve işyerinde hazır bulundurulur. Ocaktaki hava -burası önemli- miktarı; temiz hava giriş yolu ve havanın ayrıldığı bütün kollarda dâhil olacak şekilde, hava ölçüm istasyonları kurularak, gerekli ölçümler yapılmak suretiyle takip edilir. Hava hızı her halde 0,5 m/s’den az olamaz.” Şimdi, burada...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Onun altına düşmüştür.” diyor hesaplamaya göre.

TÜRKİYE TAŞ KÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Tamam, şimdi onu açıklayacağım Sayın Vekilim.

Şimdi, burada bahsedilen yer, ocağın hava giriş yolu ve “havanın ayrıldığı kollar” derken kol madencilikte iki kavşak arasındaki açıklıktır. Profesör Doktor Kemal Barış’ın da Meclisteki sunumunda -tutanaklarda bu var- hazırlık galerilerinde bu 0,5 hazırlık galerilerini kapsamıyor. Dolayısıyla olayın olduğu yer bir hazırlık galerisidir, orada farklı ölçümler yapmak suretiyle özellikle metan geliri açısından yapmak suretiyle... Bakınız bilirkişinin emsal göstererek, işte bunun yayınlarına dayanarak “1 veya 3 olacak.” dediği aynı Mac Pherson “Bu galerilerdeki hava hızının 0,3 metre/saniyeden düşük olmaması gerekir.” diyor fakat bir manipülasyonla bunu buradan almıyor, sadece ayaklardaki hava gazı 1,3’tür. Onu da “Ayaklarda ve hazırlıkta 1,3 metre/saniye olacaktır.” diye koymuş. Aynı makale bizde de var, burada ufak bir değişiklik olmuş.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani “Burada, kendi içinde bir tenakuz var.” diyorsunuz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Evet, onların da kendi aralarında böyle bir ihtilaf olduğu anlaşılıyor bu bilirkişi raporunda. 0,5 sadece ayaklardaki hava hızı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani o zaman “0,2-0,3 hava hızı TTK’ye göre normaldir.” diyor, mevzuata göre. Bilirkişi ise rakamsal olarak o rakamı veriyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Affedersiniz, siz -ısrarla- bir şey söyleyeceksiniz herhâlde.

Buyurun.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Başkanım, şimdi Kani Bey de açıkladı. Yani herhâlde en üst ILO’nun standartları. Avrupa Birliğinin standartları var, Amerika Birleşik Devletleri’nin standartları var ama bunlar ILO’ya aykırı olamıyor, değil mi? Öyle anlıyorum sizden.

KANİ BEKO (İzmir) – Tabii, tabii, kararı verecek olan onlar.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bir de bizim standartlar var. Yani biz de neye dayanmışız? Avrupa Birliği standartlarına dayanmışız daha ziyade. Şimdi, burada soruşturmayı yapan savcılık. Savcılık bilirkişi görevlendiriyor, o bilirkişi de gidiyor, Amerika Birleşik Devletleri standardını uyguluyor.

KANİ BEKO (İzmir) – Olmaz.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Olmaz. O zaman bu bilirkişi raporuna da çok da dayanmamamız lazım gibi geliyor bana.

KANİ BEKO (İzmir) – Öyle saçmalık olmaz.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ben anlamadım yani hatta mahkemede de bu konuyu yeniden değerlendirmeleri... Biliyorsunuz, bazen bir bilirkişi raporu çıkar, onun üzerine itiraz edilir, tekrar yeni bir bilirkişiye verilir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Toptan doğru, toptan yanlış değil de araştıracağız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Değil, tabii.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Şimdi, zaten benim kafama şöyle yatmamıştı...

KANİ BEKO (İzmir) – Yardımcı olayım ben isterseniz.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ben bir bitireyim de.

KANİ BEKO (İzmir) – Buyurun.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Şöyle yatmamıştı: Bilirkişi raporu çok kısa sürede açıklayınca ben biraz aslında ya çok çabuk açıkladılar, bunda yanlışlıklar vardır diye düşünüyordum. Şimdi gördüm ki oturmuşlar, teorik olarak bir şeyler yazdıkları anlaşılıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kritik bir şey...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – “Ön rapor” diyor ama.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ön rapor da yalnız şöyle: Biz şu anda ön rapor gibi, nihai rapor gibi cümleler kullanmıyoruz.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ön rapor ama biz ona çok dayandık. Hani bu konu bugün gündeme geldi, iyi oldu.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Bir şey söyleyeceğim: “Keşifli” dediniz yani “Bu, keşifli olmayan bir bilirkişi raporu.” dediniz. Normalde keşif yapılarak mı bu bilirkişi raporunun çıkması lazım yani madencilikte bu genel midir?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Tabii, normalde genel bir uygulamadır Sayın Bakanım fakat burada olay yerine girilemediği için, olayın yerine, sadece o bölgeye gitmiş olmanın “keşifli bilirkişi raporu” olarak kabul edilmesini aslında söylüyorlar ama bu yeterli değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Nasıl yani? Keşifli yapılmadan keşifli kabul edilmesini mi istiyorlar?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Keşif şöyle: Şimdi, raporun başlangıcında “keşifli bilirkişi” diyor Sayın Bakanım. Tabii ki heyet orada ama ocağa inip bunu keşfedemediler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama bu çok tartışılır hâle getirir yani şimdi keşif yapmadan mı keşifli olduğunu söylüyorlar?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Şimdi, zaten şeyde bahsediyor Sayın Başkanım, diyor ki...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Hayır...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Niye o zaman “keşifli” diyor, onu soruyorum. Ama bak onu diyor, “keşifli” kabul ediliyor...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Demiyor, hayır.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Orada nasıl bir ibare kullanıyor?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Bakın, ibareyi okuyabilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Okuyun lütfen.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – “Devam eden yangın nedeniyle yer altına girelemediğinden elektrik tesisatı, cihaz, zincirli konveyör ve sensör üzerinde bir inceleme yapılamamıştır.”

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Ancak bu cihazların yer üstünde bulunan muadilleri üzerinde yapılan incelemelerde elektrik arkı oluşturabilecek bir durum var mı yok mu, bunu incelemişler. Yani, buradaki bütün durumu yer üstündeki muadiller üzerinden yapmaya çalıştılar ama aslanan yer altındaki keşifli rapor olacaktır, ben onu ifade etmek istedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama şimdi arkadaşlar, biz kendimiz bir şeyi itiraf edelim: Bu bilirkişi raporu üzerinden o kadar böyle çok net iddialar ortaya koyduk ki bu sanki nihai bir bilirkişi raporumuş gibi... Bakın, cümlelerimize dikkat edin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama değerlere bakıldı, sensör değerlerine bakıldı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biz bunu itiraf edelim, bak biz böyle davranıyoruz. Deniz Bey güzel bir şey söyledi, ne kurumlarımıza biz sıkıntı verecek cümle kullanalım ne bilirkişiye sıkıntı verecek ama olayın aslını da bilmemiz lazım. Şimdi, bu keşif yapılmadan nihai bilirkişi raporu oluşmuyor değil mi bu madencilikte?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Tabii, oluşmuyor, bir de hani mevzuata...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, zaten keşif...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama bu zaten ön rapor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama biz ifadelerimizde bilirkişiye o kadar yaslandık ki müthiş kabuller yaptık.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Ama burada bir tespit var, onu söylüyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bunu itiraf edelim ya, biz Komisyon üyeleri olarak böyle davrandık yani.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben de itiraf etmiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama böyle, bakın, cümlelerinize bakın “Bilirkişi şunu söylemiş...” diye kayıt verdik biz hepimiz, böyle davrandık biz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, hiçbir bilirkişi raporu kesin delil değildir, hiçbir bilirkişi raporu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Değil ama biz bilirkişi üzerinden TTK’yi...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani, hukukla ilgili bir mesele bu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, açın bakın tutanakları, okuyun; biz böyle davrandık ya.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, hayır, Sayın Başkanım, bunu defalarca...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, gerekirse mevzuat değiştireceğiz, neden böyle yapıyorsunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yapalım da yok yani biz böyle davrandık. Bakın tutanaklara, sizin sorularınıza bakın. Biraz önce kameralar karşısında -bakın, şunu da itiraf edin- “Süre verilmedi.” dediğinizde tam yirmi yedi dakika konuşmuşsunuz siz, yirmi yedi dakika, bir süre almadan.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Neden konuşmayayım?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, konuşun da niye öyle söylüyorsunuz o zaman? Süre verilmemiş gibi niye konuşuyoruz ki?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sürem yetmedi ama.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama yirmi yedi dakika verildi size.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yirmi yedi dakika, tamam, bitti mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, bitmedi, kamera karşısında öyle bir intiba uyandırdınız ki beş dakikayla sınırlıymış gibi intiba uyandırdınız ama gerçek o değil; bunun gibi diyorum ben, bunun gibi.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama 6’ncı toplantı bu.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkanım, son olarak bir şey daha söyleyebilir miyim?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Söz alabilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Affedersiniz, vereceğim, bir dakika, tamamlasın, sonra size söz vereceğim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sıra bendeydi Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Vereceğim.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Tabii, ulusal mevzuata göre bir bilirkişi raporu değerlendirmesi olmadığı için hem bizler sıkıntıya girdik hem de ulusal mevzuata göre denetleme yapan kişilere de burada bir vurgu yapılmış oldu. Yani biz bütün çalışmalarımızı nasıl ulusal mevzuata göre yapıyorsak denetleyici rolündekiler de yine ulusal mevzuata göre yapıyorlar. Şimdi, buna McPherson’a göre veya NIOSH’a göre “Yanlıştır.” dersek bu yanlış ifade olur. Bilirkişi raporunun bu anlamda hiçbir maddesine katılmıyoruz, ekipte hukuk bilirkişisinin de olması gerektiği kanaatindeyiz çünkü burada uyarıcı birisinin olması gerekiyordu. 7 kişilik heyetin 6’sı akademisyen, teknik; 1’i iş güvenliği uzmanı, içerisinde bir hukuk bilirkişisi yok. Dolayısıyla, hiçbir Türk mevzuatına atfı yok.

Onu ben tekrar ifade etmek istedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama biz bunu ilk defa duyuyoruz burada yani böyle önemli bir konuyu biz ilk defa...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkanım, şöyle: Geçen toplantıda biz buraya gelirken bu bilirkişi raporu yayınladı, üzerinde çok fazla inceleme yapamamıştık, şimdi özellikle incelememizi yaptık.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sanki mahkemede gibi hissettim kendimi. Kendimizi ağır ceza heyeti gibi hissettik, Sayın Genel Müdür Vekilimizi de sanki burada savunma yapıyormuş gibi düşündüm yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kurumunu savunmayacak mı?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Mahkeme değil burası.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kurumuna itham yapıldığında kurumunu savunmayacak mı?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, biz mahkeme heyeti değiliz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, biz itham ederken savcılık gibi görüyoruz, o savunurken mi görünmeyecek? Hele de sizin bulunduğunuz şehirde bu kurum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bilirkişi raporları bütün yargı kararlarında takdirî delildir; bunu defalarca, her konuşmanın başında tekrarladık.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, adil olacağız arkadaşlar. Siz çatır çatır TTK’nin hakkını savunacaksınız burada.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkanım, biz bu anlamda burada hukukçu...

BAŞKAN TANER YILDIZ – İnandığınız bir şey varsa savunacaksınız. Bu cümleyi ilk defa duymadık mı, niye şaşırıyorsunuz?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Hayır, ilk defa duymadık.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İlk defa duyuyoruz bunu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Biz de dedik Sayın Bakanım aynı şeyleri.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Neyi söylediniz?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – “Takdirî delildir.” dedik. “Ön rapordur.” dedik. Yine aynı şeyi söylüyoruz. “Kesin delil değildir.” dedik. “Aşağı inilmemiştir.” dedik. Rapor söylüyor zaten bunu.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkanım, burada geçen toplantıda sürekli olarak “Bilirkişi raporunda şöyle deniliyor.” “Bilirkişi raporunda böyle deniliyor.” denildi, hep onun üzerinden ithamlarda bulunuldu. Biz bilirkişi raporunu detaylı olarak inceledik, bu detaylı incelemeden sonra kanaatimiz oluştu ki bu bilirkişi raporu bizim için çok kabul edilebilir bir rapor değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, çok güzel, siz kurumunuz adına buradan sunum yaparken bunu söyleyeceksiniz, gayet güzel bir şey bu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Savunmak üzere gelmediniz buraya bakın, siz burada avukatlık yapıyorsunuz, yine aynı şeye döndük bakın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, siz de Genel Müdüre saldırmak üzere gelmediniz. Bak, o savunmak için gelmedi, siz de saldırmak üzere gelmediniz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Saldıran yok ki ya.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, kabul edilmez.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Savunmak için gelmediler yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz de saldırmak üzere gelmediniz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şu anda ceza davası varmış gibi, ağır ceza heyetiymiş gibi savunma yapıyor ve kurumu nasıl kurtarabiliriz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ünal Bey, o sizin kurumunuz, başkasının kurumu değil, sizin Zonguldak'ta bulunduğunuz şehrin kurumu o. Siz ona saldıracakmış gibi konuşmayacaksınız.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, o kadar sabırla dinliyorum ki...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Raporun Türkiye Cumhuriyeti'nin kabul ettiği standartlara uygun olmadığını söyleyecek tabii ki.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yeni duyuyoruz bunu.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Söyleyecek tabii bunu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – İtirazım yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama yeni duyuyoruz bunu. Bunu söylediğinde niye karşı çıkacağız ki? Gayet güzel yaptınız, savunacaksınız arkadaş kurumunuzu.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Biz de dedik.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, tarafsız olmalısınız, tarafsız bir biçimde yönetmelisiniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben şöyle tarafsızım, söyleyeyim nasıl tarafsız olduğumu: Bir milletvekili kendi kurumuna saldıracak gibi bir ifade kullanmayacak, diğeri de savunacak gibi ifade kullanmayacak; tarafsızlık bu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Komisyonun amacı gerçeği açığa çıkartmak, böyle çıkartamayız ki?

KANİ BEKO (İzmir) – Sayın Başkan, bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sırayla vereceğim, Ünal Bey önce istemişti.

KANİ BEKO (İzmir) – Sadece bir dakika, çok kısa.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Önce Ünal Bey istemiş, Ünal Bey'den sonra vereceğim size.

Arkadaşlar, siz klima ve havalandırma alaka sunumunuzu bitirdiniz mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ - Bitmedi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz sunumunuzu bitirin, ondan sonra Ünal Bey'e, ondan sonra da size söz vereceğim.

Buyurun lütfen.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ - Şimdi, en sık konuşulan konulardan bir tanesi aspiratörün modernizasyonu “Çift taraflı çalışsaydı şu olurdu...” vesaire veya bu mevcut aspiratörün yetersizliği konusu üzerinden tartışmalar var. Şimdi, ben bunu ekranda, yansıda göstermek istiyorum. Kapasiteyi ne şekilde artırırsak ne şekilde sonuçlar olacak veyahut ters çevirirsek havayı ocağa ne şekilde bir hava üflenecek onu bir göstermek istiyorum. Mevcut sistemde beş farklı kanat açıklığı bulunan cihazın üçüncü kanat açıklığının yaklaşık ortalama devirlerinde yani normal kapasitesinin çok çok altında çalıştığı... Şu anda elimizdeki veri bu.

Şimdi, bakın, yansıda görüleceği üzere ben bunu maksimum düzeye getirdiğim yani beşinci kanat açıklığının en yüksek devrine, devir değerine alıp simüle ettiğim zaman tali havalandırılan taban arınında havanın hiçbir şekilde değişmeyeceğini görüyoruz burada. Zaten tali havalandırmayı etkilemeyecek bir

konu ama ayak içerisinde hava miktarının 1.034 metrekübe, yaklaşık 1.050 metrekübe çıktığını, hava arınının da 1,6 ve 2 metre/saniye gibi çok yüksek değerlere ulaştığını görüyorsunuz yani bu şekilde bir olay artık ortamı daha da çalışılmaz bir hâle getirecek. Yani kapasitenin yükseltilmesi çözüm değil, artı, şöyle bir konu var: Bakın, şu simülasyonu çalıştırdığımda şu sağ alt köşede bir uyarı geldi. Şimdi, bu uyarının anlamı şu: 17,5 kilometre açıklıktaki bir GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'nün belirtilen kesitlerde yani bu işte, B-12, B-10, B-8 gibi bütün tanımlamalar yapıldıktan sonra oradaki uyarının anlamı bize şunu söylüyor: Bu pervane bu ocağa göre çok fazla, büyük bir pervanedir. Kapasitesinin yarısı bile ocağa fazlasıyla yetiyor, hatta hatta şunu çok rahatlıkla söyleyebilirim: Bu ocağı 1 kat daha yani şu anda 17,5 kilometreye değil de 35 kilometreye çıkardığımızı düşünelim, 2 kat daha derinleştirelim, bu kapasiteyi kaldırabilecek nitelikte bir pervanedir.

KANİ BEKO (İzmir) – Ama evsafını yitirmiş, evsafını yitirmiş.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Şöyle: Evsafını yitirmiş olan bir pervanenin şu şekilde çalışmaması gerekiyor.

KANİ BEKO (İzmir) – 78 yılında kurulmuş, 4 kere ihalesi iptal olmuş, neden? İhaleler neden iptal oldu?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Evet.

(Video gösterimi yapıldı)

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Şu anda yani bu vantilatör, aspiratör evsafını yitirmiş olsa takriben 5 kilometre aşağıdan bu havayı buraya, yer üstüne atamaz.

KANİ BEKO (İzmir) – Peki, ihaleyi neden yaptınız?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Yani şu olabilir, bakın, şuna katılırim: Yüzde 100 kapasiteyle değil de yüzde 90 kapasiteyle çalışıyorduR, biraz yıpranma söz konusu olabilir.

KANİ BEKO (İzmir) – İhaleyi diyorum, neden yaptınız?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Şunu gönül rahatlığıyla söyleyebilirim: Bu kapasite yüzde 60'a bile düşse, yıpranma kapasitesi yani çalışma kapasitesi yüzde 60'a bile düşse mevcut ocak için yeterli ventilasyonu sağlayacak kapasitede bir makinedir.

KANİ BEKO (İzmir) – Ama bak, sorumun cevabını alamadım yani. Bu ihaleyi neden yaptınız ve 3 kere neden iptal ettiniz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu toplantının sonunda “Siz hayal gördünüz, zaten bir patlama da olmamıştı.” durumuna doğru gidiyoruz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Hayır, hayır; efendim, konu o değil, şimdi, yanlış odaklardan uzaklaşmak, benim maksadım o.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – En son zaten onu soracağım “Sizin patlama senaryonuz nedir?” diye. Onu da sizden almaya çalışacağız, bakalım ne, merak ediyorum.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Sayın Genel Müdür Yardımcım...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Oraya doğru gidiyoruz.

KANİ BEKO (İzmir) – Sorunun cevabını alabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Sayın Genel Müdür Yardımcım, bu soruya, Başkanın sorusuna bir cevap verelim.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – “Aspiratör alınması gecikmeseydi bu kaza yaşanır mıydı?” diye bir soru gelmiş, ona cevaben vermişiz zaten bunu. Cevap veriyoruz Sayın Başkanım buna.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Aspiratör değil sadece yalnız, hep oraya indirgiyorsunuz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Maden iş yerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği’nin Ek-3 10.22 maddesinde belirtilen “Havalandırma sistemi acil hâllerde ve ihtiyaç hâlinde kullanılabilmesi için hava yönünü ters çevirebilecek özellikte olur.” hükmüne uygun hâle getirmek için talep edilmiştir. Yani burada aspiratörün yetersiz olduğundan dolayı modernizasyonuna gidilmiyor, sadece bu hüküm burada bulunduğundan dolayı gidiliyor.

Artı simülasyonda şunu da göstermek istiyorum: Şimdi, çift taraflı çalışsaydı patlama olur muydu? Kaza olur muydu, olmaz mıydı? Onu bilemiyorum ama neticede bir kaza yaşandı ve hemen arkasından eğer böyle kapasiteye sahip bir aspiratör olsaydı biz bunu yine ters çevirmeyecektik. Yani mesele bunun çift taraflı çevrilmesi değil yani aspiratör yetersizliği değil, başka bir konu.

KANİ BEKO (İzmir) – Emniyet fezlekesinde 59 işçi arkadaşımızın yani madenlerde çalışan, üretim yapan 59 işçi arkadaşımızın ifadesini almışlar; hemen hemen tamamı havalandırmanın yetersiz olduğunu ve ölümlerin havalandırmanın yeterli olmadığından kaynaklandığını söylüyorlar. Hepsini okudum, siz de okumuşsunuzdur. Şimdi, bu sadece fezleke değil, Sayıştay raporları da böyle, Emniyet raporları böyle, uzmanlar da aynı şeyi söylüyor, işçiler de aynı şeyi söylüyor. Yani siz niye bunu kabul etmiyorsunuz? Yani biz sizi suçlamak anlamında söylemiyoruz arkadaşlar, aslında biz, bir araya gelip bu sorunu ortak çözmek için buradayız, yoksa burada hiç kimseyle derdimiz yok.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Başkanım...

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Evet, buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VARDİYA MÜHENDİSİ HACİ MEHMET BARDIZ – Şimdi, bir de ekstra olarak şu konuya da değinmek istiyorum. Şimdi, bu mevcut karakteristik eğriler üzerinden yapılan sayısallaştırmada simülasyonun bize verdiği sonuç şu: Bu aspiratör bu ocak için, 5’nci kanat açıklığı bu ocak için çok fazla.

Bir de şuna da değinmek istiyorum: Yani kanat açıklığı üzerinden değil de kayıtlarda görülen miktar üzerinden yani 11.500 metre küplük bir emiş verilseydi ne olurdu? Yani bu ocağın yeterli olduğunu düşünürsek sistem tamamen artık her tarafta “error” vermeye başlıyor, bütün kapılar kırılıyor, her şey evsafını yitiriyor, işlevselliğini yitiriyor, kuyudan giren hava olduğu gibi yukarı çıkıyor yani kapasiteyi artırmak daha çok sorunlar getiriyor bize aslında; bunu göstermek istedim simülasyonda.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Müdürüm, çok özür dilerim ama anlaşılmayan şey şu: Bakın, bu maden ocağında son bir ayda sürekli olarak metan gazı yüzde 1,5’u aşıyor, yüzde 2’yi aşıyor, yüzde 5’i de aşıyor; bu süreklilik arz ediyor, bunlar tespit edilmiş veriler. Birazdan konuşurken de bunu ifade edeceğiz. Yani dolayısıyla, burada havalandırma hızıyla ilgili bir tedbir, ekstra bir tedbir alınması gerekiyor. İdeal koşullarda hiç metan gazının yüzde 1’i geçmediği bir ortamda sizin daha önce simüle ettiğiniz bir hava hızı artık Amasra Müessesesi içinde uygulanamaz durumda. Sanki metan gazı

oranı son on günde on beş günde yüzde 1,5’u aşmamış, 2’yi aşmamış; hatta alt patlama limitlerini, hatta yüzde 5’i aşmamış gibi hava hızının yeterli olduğunu söylüyorlar. Yani o zaman hava hızının artırılması gerekiyordu demek ki sürekli metan gazı oranı yükseldiğine göre. Yani mevzuatın bir sınırı varsa da sizin de bir mühendisliğiniz var. Riski tespit edip o mühendislik çerçevesinde hızı artırmamız lazım.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ
– Efendim, ben söz alabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Başkanım, ben metan gazıyla alakalı merkezî gaz izleme sistemine veri aktaran sensörlerin birer dakika arayla... Döküm yaptığı zaman birer dakika arayla döküm yapıyor. Şurada arz etmek istiyorum: Burada görmüş olduğumuz alan tarih olarak Ekim ayının 1’inden başlıyor, kazanın olduğu ana kadar. Şu elimde de aynı sensör var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaç numaralı sensör?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – CH27, o tabandaki sensör efendim.

Burada sınırlar var, değerler var; taban zamanı gösteriyor, dikey sütun metan oranını gösteriyor. Şu beyaz bölge, metanın yüzde 1’e kadar olan bölgesini gösteriyor; sarı bölge, yüzde 1 ile 1,5 arasında gösteriyor; diğer bölgeler de 1,5’tan yukarıda olan bölgeyi gösteriyor; yüzde 2, 3, 4, 5 diye gidiyor.

Şimdi, burada baktığımızda, belli noktalarda yükseldiği gözüküyor; aynı şekilde bilirkişi raporunun da 23’üncü ve 24’üncü sayfalarında bu hususlar tek tek alınmış, konulmuş. Buradaki tarihlere baktığımız zaman grafiklerle... Mesela 23’üncü sayfada 8 tane grafik var, 7’nci ve 8’nci grafik aynı grafik, o yanılmasın, aynı grafiği koymuşlar oraya çünkü. Burada, gaz izleme servisindeki arkadaşlar metan yükselmesinin olduğu zamanlarda ilgili yerlerle görüşüyorlar ve burada da not düşüyorlar, kendi şeylerinde de var bir tane. Mesela -burada yaklaştıracın çıktı- pervanenin çalıştırılmasından kaynaklı bir olay olduğunu... Burada kaç gelmiş? 2,2 gibi bir değer söz konusu. Bakın, 5’in olduğu değerler, söz konusu bölgede elektrik kesintisi oluyor, elektrik kesintisi olduğu zaman tali pervane hava basmıyor, ortamdan sürekli gaz çıkışı oluyor. Şimdi, elektrik kesiliyor, sensör değer veriyor mu? Evet, veriyor. Sensörlerimizin ara istasyonları enerji kesintisinde de değer verecek şekilde akülerle takviye edilmiş durumda. O dönemde sürekli bir gazla birlikte yükseliyor ve 5’i geçiyor, 5’ten sonra göstermiyor; niye? Patlama sınırı zaten 4, oraya çıkmasını istemiyoruz. Arkadaşlarımız not düşmüş: “Elektrik kesintisinden kaynaklı.” Kim düşmüş? Hasan Akgün. Efendim, zaten bilirkişi de diyor ki: “Yok, bu notlar kabul edilmez. Öyle bir şey yok, ben bunu kabul etmiyorum.” Onun için onların hepsini koymuş.

Yine burada, bakın ocak elektrik çalışması kaynaklı, batarya da bitmiş, burada çok küçük bir alanda... Bakın, şurada veri yok; akü de bitmiş, veri gelmediği için sıfır gözüküyor. Yani bunların hepsine ilgili yerlerle görüşülerek notlar düşmüş. Yani yüzde 5’in üstüne çıktığı yerler, enerji kesintisi olduğu yerler; onlarla ilgili de çalışanlar zaten uygun alana çekiliyor. Yani bakın, bunu...

Yine bilirkişi raporunda öyle bir grafik var ki baktığımız zaman dağ gibi görüyorsunuz efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şu son kısım...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ
– Yok, yok, orayı göstereceğiz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – 1 Ekim tarihli, 1 Ekimde...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – 18/4/2022 efendim, ben şu raporu diyorum. 1 Ekim tarihine de şey yaparız...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şu son kısım hangi tarihler arası?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Burası, tam olayın olduğu anı gösteriyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Onun öncesi yani “12’si” mi yazıyor?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Bakın, burada 12’si var; bunları günlük günlük almak, saat saat almak mümkün, hepsini almak mümkün. Bunlarla alakalı olarak...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Genel Müdür Yardımcım, şimdi, burada bir aylık, on aylık grafiği açarsanız nispi olarak daha düşük sayılarda yüzde 1,5-2’yi geçtiği görülür ama eğer siz bir kez 1,5-2’nin üstüne çıktığında ne kadar süreyle metan gazının yoğun bir şekilde orada kaldığını, tehlikenin ne kadar uzun süre devam ettiğini açıklarsanız o anlatılan grafiğin ne kadar dehşet verici olduğu ortaya çıkar.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tamam efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani kimi noktada altı saat boyunca metan gazı yüksekliği 1,5-2’nin üzerinde kalmış yani risk o kadar süre devam etmiş, patlama riski. Burada, havalandırmada açıkça, özel olarak tedbir alınması gereken, mevzuatta ifade edilen ideal koşulların üzerindeki bir risk grafiklerle ortaya çıkmış.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Şimdi, şöyle efendim: O grafiklerden, notlardan, ilgili gaz izleme servisinden aldığımızda 23’üncü sayfada ve 24’üncü sayfada 16/9/2022’den başlayıp 4/10/2022’ye kadar olan bölgedeki notlara bakın: “Enerji kesintisi, emniyet servisi çalışması, lağım atımı, lağım atımı, enerji kesintisi, lağım atımı, emniyet, tali pervane durması...” şeklinde açıklama var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bilirkişi raporu da diyor ki: “Ancak bunlar gerçekçi açıklamalar değildir.”

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, şöyle...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Grafik yaklaşık otuz günlük süre boyunca her dakika alınan verileri gösterdiği için yüksek metan seviyeleri kısa süreli pik oluşumları gibi görülmektedir. Bu durumu açıklığa kavuşturmak için grafikteki piklere daha yakından bakılmıştır; bunun için 27 no.lu sensörün verileri kullanılmıştır. 16 Eylül 2022 saat 16.20, 17 Eylül 2022 saat 01.14 zaman aralığında ortamdaki metan seviyesi altı saat on iki dakika boyunca yüzde 1,5’in üstünde, bir saat otuz dakika süresince yüzde 2’nin üstünde seyretmiştir.” diyor. Yüzde 3,20 ve yüzde 5’i aştığı da söyleniyor. Yani grafikteki zaman aralığını, sizin kendi teorinizi destekleyecek şekildeki bir aralıkta ifade ediyor olmanız, mühendislik etiğine uygun değil; onu söyleyeyim.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Şöyle efendim: Yani mutlaka enerji kesintisi olduğu zaman enerji kesintisinin uzadığı sürede enerjinin gelmesine kadar o dediğiniz süreler mutlaka olur. Burada, hayır, öyle bir yanıltma falan değil, ben

yalnızca şunları... Bakın, burada, grafikte bu son kaza 16.09'dan önce, 12 burası, burası da 14, burası 15 efendim, şu son bölüm. Bakın, 2'yi geçtiği yer 16.09'da geçtiği yer şurası. Bakın, ondan önce 2'nin altındaki değerler var.

Tabii ki buradaki süreler ne kadar olmuş... Ortamda bir lağım atılıyor yani bir patlatma yapılıyor, kömür oradan koparılıyor. Kömür kazıldıktan sonra ya da işte arından düştükten sonra metan ortama yayılıyor, yükseliyor ve bunun pervaneyle birlikte temizlenmesi mutlaka bir zaman alıyor. Ve az önce...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani şunu diyeceğim: Burası gazlı bir ortam, burada metan gazı riskinin çok yükseldiğini belli edecek bir grafik daha ne olabilir? Ne olması lazımdı? Yani 12'si ile 14'ü arasında kaç sefer 1,5'i aşmış. Savunma şuna dönüyor, siz de diyorsunuz ki: "Bizim mevzuatımıza göre hava hızı şu kadar olacak. Ben o hızı korudum." Ben de diyorum ki: Siz riski gördünüz, risk kayıtlara geçti. Buna uygun olarak riski bu alanda daha da düşürmek için hava hızını niye artırmadınız?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, o süreçte, zaten yüksek olduğu süreçte çalışanlar arından çekiliyor normal şartlarda. Uygulama da bu efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, devam edelim arkadaşlar.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim yani metan şöyle... Yerine gittiğinizde bunların en kısa aralıklarla hepsini görmek mümkün, tek tek görmek mümkün. Gittiğimiz zaman o detayları orada görürüz.

Az önce bir soru vardı "Bu arına alınarak getirilip, takılıp ses veren ne kadar şeydi?" 90 desibel ses veriyormuş, onu arz edeyim hani telefonla arattılar ne kadar şey... Dinlemek isterseniz açarız ama 90 desibel olduğunu arz edeyim efendim.

Efendim, buradaki yükselmenin sebebi orada bir taban ilerlemesi yapıyoruz. Taban ilerlemesi yaptığımız yerde mutlaka delik delinerek kömürün, işte oranın kazılması lazım. O kazma işlemi de arında patlatma yapılarak kazıldığı için o patlatma anındaki bütün yükselmeler yani lağım atılmasından sonra ortaya çıkıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Beklenen yükselmeler mi onlar?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Beklenen yükselmeler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sınırlar içerisinde mi peki?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, aşılıyor canım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani o geldiğiniz nokta sınırlar içerisindeki bir şey mi yoksa sınır dışında mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, aşılıyor sınırı.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim, ben şöyle arz edeyim: Şimdi, az önce mevzuatlarımızdan bahsettik. Çalıştığımız ortam grup bir metan gazlı ortam efendim. Bakın, çalıştığımız ortamı tekrar söyleyeyim grup bir metan gazlı patlayıcı ortam. Çalışma şartları, çalışma teçhizatı hepsi buna göre seçilerek dizayn edilmiş bir ortam. Mevzuatımız da grup bir metan gazlı ortam dikkate alınarak düzenlenmiş bir mevzuat. Yüzde 1'e kadar her şey normal kabul ediliyor. Yüzde 1'i geçince alarmlar geçiyor, bir durum söz konusu

istenilen değerin üstüne çıkmaya başlıyor. Nedir? Araştırılıyor. 1,5'i geçince diyor ki: "Durun, dikkat edin. Alarm 1,5'e çıktı, bir sıkıntı var. 2'ye çıktı, boşaltın orayı." Mevzuatımız bu şekilde düzenliyor. Buradan...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani her defasında bu riskin doğması beklenmiş, sonra bir tedbir alınmaya çalışılmış. Hâlbuki riskli bir bölge...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şöyle... O öyle ifadelendirmiyor... Şöyle: Mevzuatın içerisinde yani...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Baştan orada artırılıp, bu riskli durumlar...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, şöyle deniyor: "Lağım atılması sonrasında bunların yükselmesi beklenir, o sınırların içerisinde kalıp kalmadığına bakılır." "O sınırlar içerisinde kaldı." diyorsunuz siz, doğru mu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, son iki günde mi lağım atılıyor sadece? Daha önce niye grafiklerde görülmüyor?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Bir kere daha net açıklayabilirim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Şimdi, biz, sensörleri birkaç yerden teyit ediyoruz. Sadece sizin baktığınız 27-37 var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok 25 de var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bir dakika, bir cevabı dinleyelim lütfen.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Şimdi, burada bir işlem basamakları var, yani bir sürü işlem. Bir dinamit atıyoruz, şimdi dinamit atmak ne demektir, patlatma yapmak. Hem dinamitle beraber bir miktar gaz açığa çıkıyor, patlayıcının özelliği, bir de arından 5 ton, 7 ton, 10 ton bir parça alıyorsunuz. İnsanlar nerede? Temiz hava yolunda. Ne zaman girecekler? En az yarım saat sonra girecekler. Bu ara metan serisi izleniyor sürekli. Zaten grafiklere bakarsanız...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizin dediğiniz gibi olsa patlamanın olmaması lazım.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Lütfen, Onun da nedenleri var efendim, bir sürü nedenleri var; zaten amacımız o.

Şimdi, bütün bunlara baktığınız zaman bunun zaten aralıklarını da görsünüz on dakika, on beş dakika, vesaire...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Altı saat durmuş ya ne on dakikası!

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Ya, şimdi burada da sıkıntı şu: Bütün grafiklerde hangi işlemin yapıldığı yazıldığı hâlde ısrarla bilirkişi bunu yok saymıştır. İşte, o zaman bir örgütlü suçtan bahsediyoruz, lütfen. O zaman ne olacak? Gazetede ki adamlar yalan söylüyor, orada telefondaki insanlar yalan söylüyor, oradaki işlem yapanlar yalan söylüyor gibi bir ibare olur ki bunları bilirkişinin teyit etmesi lazımdı. Demesi lazım ki: Yüzde 5'e çıktığı zaman burada elektrik arızası var, bunu yok sayması lazım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, yazmış zaten.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – “Burada patlatma yapıldı. Patlatmada şu kadar metan oldu. On dakika, on beş dakika sonra normal seyre düştü.” demesi lazım. Bakın, bizim mevzuatlarımız ne diyor? “Dönüş yolunda yüzde 1,5’u geçemez.” ibaresi var. Siz yüzde 1 metanlara çok büyük metan diye, bütün grafiği de sıkıştırırsanız sadece göreceğiniz, iki aylık grafikte pik değerleri görürsünüz. Eğer sekiz saatlik açtığınız zaman size gösterdik...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yönetmelik öyle söylüyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Hayır, izah etmeye çalışıyorum.

Sekiz saatlik grafikte gördünüz, on beş dakikalık bir metan yükselmesi ve on beş dakika sonra düştüğünü gördünüz. Hatta ne dedik? Pervanenin bir tanesinin -hani dedikoduya göre veya ifadelere göre- çalışmadığını varsaysak bile metanın artmadığını grafikte gösterdik. Ama nerede gösterdik? Sekiz saatlik dilimde. Siz, bunu bir aylık bir dilime sokarsanız göremezsiniz yatayda. Yani bunların her biri belgeli, açık yani bir bütünsel bakmak lazım. Şimdi, siz, “Aylardan beri, yıllardan beri, böyle bir şey, metan sürekli yüksek...” vesaire bunların kayıtları var, onlar var. Şimdi ifade var, ne diyor? “Metan kokuyordu.” Ya, herkes biliyor ki metan renksiz, kokusuz, havadan ağır bir gaz. Şimdi...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, öyle bir ifade yok.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Var efendim, ifadelerde var. Şimdi her ifadeyi dikkate almak tabii ki önemlidir ama bazılarını ayırmak lazım. Şimdi, bu olursa bunun üzerinden işte “Metan burada vardı, işte kokuyordu, anne bizi patlatacaklar.” ifadeleri...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çarpıtmayın Sayın Genel Müdürüm.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bir dakika, lütfen müdahalede bulunmayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çarpıtmayın, “kokusuzdu” diye kendi kendinize bir şey üretip kendi kendinize cevap veriyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, inandığını söylüyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama biz burada bilgilenmiyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, yok yok, bilgileniyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kendi kendinize cevap veriyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, lütfen müdahalede bulunmayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Risk var...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, müdahalede bulunmayın, inandığını söyleyecek, siz de inandığınızı söylüyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İnandığını söylemek başka bir şey kendisi bir şey söyleyip kendi kendine cevap vermesi başka bir şey.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, net olarak bir şey var...

Siz yönetmeliği mi şu anda yargılıyorsunuz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) –Bakın...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, yaptığımız şu... Söyleyebilirsiniz ama bunu bir tasarrufun yanlışı olarak o zaman aktaramıyorsunuz.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Yönetmelik yanlışsa yönetmeliği de eleştirebiliriz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, özetini geçeyim, diyor ki: “Lağım attım, değer yükseldi, şu anda düştü, yükseldi, düştü; bunlar sınırlar içerisinde kalıyor yönetmeliğe göre.” Bitti. Siz, şimdi, “Bu yönetmelik yanlış.” diyebilirsiniz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bitmedi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, onlar...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Burası mahkeme değil ki Araştırma Komisyonu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika, ne bitti diyorum ben, bu cümleyle alakalı söylüyorum. Araştırma Komisyonumuz bitmedi tabii ki.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hayır.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, “Buradaki bu aralıklar arasında kaldığını.” söylüyor diyor ki: “Ben lağım attım, yükseleceğini bekliyordum, yükseldi. Sonra düştü, tekrar yükseldi, tekrar düştü; bu benim sınırlarım içerisinde kalıyorsa, tamam.”

Buyurun siz lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir dakika Sayın Bakan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bir dakika, bir anlayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz, sürekli birileri suçlanması ve suçlanmaması üzerinden...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz suçluyorsunuz ama.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Suçluyorsunuz ama.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, bir patron...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz suçlarsanız o savunur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, ben çok objektif ve gerçekçi yaklaşıyorum, siz hep savunmadasınız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, ben niye savunacağım kardeşim? Cümleleri dinliyorum ben, neyi savunacağım?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Derdinizi ben anlıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Nedir derdim?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Buna rağmen ben gerçeğin ortaya çıkması için çabaıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben gerçeği kapatmaya mı çalışıyorum?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, aynen öyle diyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İftira atıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Belirli bir senaryoya göre...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfen sözünüzü geri alın, sözünüzü geri alın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben şunu söylüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sözünüzü geri alın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, ben şunu söylüyorum: Bende oluşan intiba bu. Siz söylüyorsunuz, suçlanıyor diye...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Niye siz susturuyorsunuz burada? Siz mi susturacaksınız?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biz kimseyi susturmuyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Susturuyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, kimse kimseyi susturmuyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – O, inandığını söyleyecek. Kurumun da konuşma...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz yapıyorsunuz!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, siz haddinizi aştığınızda, ben sizi sustururum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Haddinizi aşmayın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Benim haddimle ilgili değerlendirmeyi siz yapamazsınız!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Haddinizi aşmayın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz haddinizi aşmayın!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Haddinizi aşmayın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz aşmayın haddinizi!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aşmayın siz!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben gerçeğin peşindeyim ya!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biz neyin peşindeyiz peki?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Objektif...

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Siz Komisyon çalışmalarını sürekli olarak...

BAŞKAN TANER YILDIZ – 30 defa sözü kesiyorsunuz ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben diyorum ki...

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Siz Komisyonu sabote ediyorsunuz!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aksine, değil!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sizin konuşmanız hiç kesildi mi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir patlama oldu, verilerde son iki günlük periyotta risk yükselmiş.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz, inandığınızı söyleyin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz mevzuat derdindesiniz!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, siz inandığınızı söyleyin; doğru veya yanlış, siz inandığınızı söyleyin.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Sen de bu Komisyonu sürekli sabote etme derdindesin!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben diyorum ki: Risk artmış, ilave tedbir alınabilir; mevzuatın içinde veya mevzuatın üzerinde ilave tedbir alınmamış, mühendislik tekniği olarak diyorum. Siz diyorsunuz ki: Mevzuatın içinde, o yüzden, aman kimse suçlu değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İthamda bulunmayın! Bakın, siz inandığınızı söyleyin, ithamda bulunmayın Deniz Bey!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “İlave tedbir alınmamış.” diyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, inandığınızı söyleyin, ithamda bulunmayın, hüküm cümlesi de kullanmayın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz kullanıyorsunuz; o suçlanıyor, bu suçlanıyor!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama siz yapıyorsunuz bunu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aksine, bakın, siz, bu toplantıdan sonra tutanakları okuyun, şurada gerçeğin peşinde olan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, bilirkişi adına siz kaynak getirip de burada sunmadınız mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biraz sonra bilirkişi adına...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bilirkişi raporunu sunmadınız mı? Hayır, sunmadınız mı siz? Bakın, tutanaklara bakın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Benim kaynağım değil, devletin kaynağı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın işte, tutanaklara bakın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O, devletin kaynağı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, işte. Siz, itham da ettiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O, devletin kaynağı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, siz itham ediyorsunuz, itham etmeyeceksiniz! Hüküm cümlesi kullanmayacaksınız!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz istediğinizde toplantıdan çıkıyorsunuz, siz çıktıktan sonra burada konuşulanları bilmiyorsunuz. Bilirkişinin burada, pık değerlere ulaşıldığı saatlerde altı saat, üç saat boyunca metan gazını yoğun ve riskli bir şekilde kaldığını ifade eden tespiti var, verisi var. Dolayısıyla burası çok...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, siz inandığınızı söyleyin.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ya, bakın, burada sorular var?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, ya söyleyeceksiniz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama gelmiyor ki sıra.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama tamam, söz keserse gelir mi? Yanınızdaki arkadaşınız kesiyor.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Yanınızdaki arkadaş sayesinde sıra gelmiyor hiç kimseye.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Geliyor mu?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – TTK’yi aklama şeyine dönüştü burası.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne aklaması hanımefendi ya, ne aklaması?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakın, burada da grafikler var, orada gösterilen grafiklerle buradaki son bir ayın grafikleri...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, o grafikleri nereden getirdi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bilmiyorum nereden.

BAŞKAN TANER YILDIZ – “Bilmiyorum.” olur mu? Kurumdan getirdi.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Burada da Kurumdan alınmış grafikler var. Son bir ay...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, biz, hâkim değiliz.

Arkadaşlar, siz sunumunuza devam edin.

Bakın, tekraren söylüyorum: Deniz Bey, söz keserseniz toplantıya ara vereceğim, çok net söylüyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cevap hakkı doğmadığı sürece ben...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Size satışma falan yok, siz hep müdahil oluyorsunuz. Siz konuşmasanız ben size bir şey söylüyor muyum?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz canınız istediğinde konuşuyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz müdahale ettiğinizde konuşuyorum ben.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) – Onu yapan sizsiniz Deniz Bey ya, onu yapan sizsiniz; açın tutanaklara bakın, her otuz saniyede bir konuşmanız var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun arkadaşım.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Sayın Başkanım, şimdi, ben, bilirkişi raporunun genel yaklaşımını anlatan bir cümle okuyacağım bilirkişi raporundan: İşletmenin merkezi gaz izleme servisinden alınan değerler şekil 11 ve şekil 12’de verilmiştir. Şekillerden de görüleceği üzere eksi 321 kalın damar bacasındaki metan seviyeleri birçok defa yasal üst limit olan yüzde 2’yi geçmiştir, 2 defa da sensörün ölçebileceği en üst değer olan ve metan gazı alt patlama limiti yüzde 5’i geçtiği görülmektedir.

Yine, şekil 11’den de görüleceği üzere, bu pik değerlerin birçoğu için dinamit atıldığı, “one-seven” uygulaması, elektrik arızası gibi ifadelerle açıklamalar yazıldığı görülmektedir ancak bunlar gerçekçi açıklamalar değildir.

Yani şimdi bu, bir yaklaşım. Yani gerçek mi, değil mi, hani bir mahkeme olmamış, sorgu olmamış, böyle bir yaklaşım var burada.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Yorum yapmayın.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Yani bu kadar insan çalışıyor burada.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Siz yorum yapmayın.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Siz raporu değerlendirmek için gelmediniz mi buraya?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Yani şöyle, bu rapor üzerinden böyle konuşulduğu için...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, siz sorulara cevap vermek üzere geldiniz. Bakın, biz sizi yargılamıyoruz, orada suçlu siz gösterilmiyorsunuz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Genel kanı bu yani, onu söyleyeyim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şöyle bir şey, tekraren söylüyorum: Bilirkişi raporunda teknik olarak tespit ettiğiniz yanlışları söyleme hakkınız var Kurum olarak. Yani biz burada yorumlardan daha ziyade bilimsel olarak... Siz şimdi diyorsunuz ki: “Biz bu bilirkişinin şu söylediği cümleye katılmıyoruz.” teknik olarak da söylüyorsunuz; bu, sizin de hakkınız, Kurum olarak hakkınız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Mahkemede söyleseniz daha iyi olur bence.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya niye? Siz burada sorduğunuzda cevap verecek işte.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Soru sorarken...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sordunuz ama bilirkişiyle alakalı sordunuz, o da cevap verecek.

Lütfen, hangi sorulara, nasıl cevap... Biz soru hakkına sahibiz, siz de cevap verme hakkına sahipsiniz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz yönlendiriyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İsteddiğiniz cevabı, inandığınız cevabı verebilirsiniz arkadaşlar.

Sizin başka söyleyeceğiniz, ekleyeceğiniz konu varsa buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ
– Şu aşamada yok Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, ben milletvekillerimize, Komisyon üyelerine söz vereceğim.
Bu arada soruları lütfen not alın, tekraren en son size tekrar söz vereceğiz.

İlk söz hakkı Sayın Demirtaş'ın.

Buyurun lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yine konuşmamda geçen haftaki değerlendirme noktasında olduğumu tekrar ifade etmek istiyorum. Bizim Komisyonumuz, Amasra kazasını tüm yönleriyle araştırma komisyonu ve aynı zamanda da bir kez daha benzer kazaların yaşanmaması için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulmuş bir komisyon ve bu Komisyonun değerli üyeleri de bütün üyeleri de buradaki bulunan bürokrasi de davet ettiğimiz, dinlediğimiz bütün arkadaşlarımız da konunun uzmanı olan kişilerin de aynı amaca yönelik hareket ettiğini düşünüyorum ve varsayıyorum ve daha önceki toplantılarda da ifade ettik yine. Elimizde teknik bir veri olmadığı için, hiçbirimizin elinde özellikle savcılık tarafından oluşturulan bilirkişi raporunu, ön raporu esas alarak ve savcılık dosyasını esas alarak ilerlemeye çalıştığımızı ifade etmiştim ama yine bir hukukçu kimliğiyle yine ifade etmek istiyorum: Bu, bir ön rapordur; Müessese Müdürünün de ifade ettiği gibi madende şu anda yangın devam ettiği için keşif yapılmadığını hepimiz biliyoruz, bilirkişiler de zaten bunu ifade etmişler. Ancak bir benzerlik kurma açısından yer üzerindeki muadillerini değerlendirerek bir görüş oluşturmuşlar. Kaldı ki madene inmiş olsalar da ve kazanın meydana geldiği yerdeki bütün aletleri teknik cihazları incelemiş olsalar da vermiş oldukları rapor yine kesin delil değil yani o da takdirli delildir, yine mahkemenin değerlendireceği bir şeydir.

Daha ötesi Komisyonumuz bir mahkeme değil, bir ağır ceza heyeti değiliz biz şu anda; biz yasama organının oluşturmuş olduğu bir komisyonuz yani yargı organı değiliz, sizler de buraya Türkiye Taşkömürü Kurumunu temsilen geldiniz ve konuyu bütün yönleriyle açığa çıkartmak için ve bizim sorularımızı cevaplamak üzere geldiniz yani sizi suçlamıyoruz, hiçbirinizle de o dosyada şüpheli olan hiçbir kurum yöneticisiyle de kişisel bir husumetimiz, vesairemiz yok. Gerçekler açığa çıksın istiyoruz, bütün temennimiz bu yönde, bütün arkadaşlarımız bu yönde gayret ediyor.

Daha önce benzer kazalar oldu, Türkiye Taşkömürü Kurumu, Türkiye'nin gözbebeği kurumlarından birisidir değerli arkadaşlar. Benim babam da Türkiye Taşkömürü Kurumundan emekli olmuş bir maden işçisidir, kazmacıdır ve ben bir dayımı ve amcamı göçükte kaybetmiş bir arkadaşınızım, bu acıları yaşayan bir arkadaşınız ve yıllardır da maden davalarında, maden kazalarında avukatlık yapmış bir arkadaşınızım; Karadon kazasındaki ailelerin de bir kısmının avukatlığını üstlendim, Soma

kazasında da... Bu noktaları az çok biliyoruz. Bu çerçevede yani şunu ifade etmek istiyorum: Yani sizi suçlamıyoruz, öyle bir şeyimiz yok; siz de lütfen savunmaya geçmeyiniz, böyle bir şeye ihtiyacınız yok yani biz gerçekler açığa çıksın istiyoruz. Bu bilirkişi raporu evet, elimizde bir veridir ama kesin bir veri değildir. Öncelikli olarak konuşmalarımı bu noktadan, bu çerçeveden değerlendirmenizi rica ediyorum.

Tabii, Bartın'da yaşanan, Amasra'da yaşanan kazayla ilgili burada kamuoyunda ve Komisyonumuzda yapılan temel tartışmalardan birisi havalandırma sistemiyle ilgiliydi çünkü ön rapor havalandırma sisteminin etkisiz ve yetersiz olduğu noktasında bir görüş bildiriyordu. Biz buna, tabii “Bu ön rapor çerçevesinde bakmadık.” dedi. Başka konunun uzmanlarına da sorduk, Komisyonumuz da sordu; başka değişik değişik üniversitelerden akademisyenler geldi, dinlendi; başka kurumlardan insanlar geldi, dinlendi. Yine yanınızda bulunan Çalışma Bakanlığının çok değerli iş müfettişleri var, Rehberlik Teftiş Kurulu üyeleri var, birazdan onlar da dinlenecekler. Bu sadece bilirkişi ön raporunun dışında değil, diğer müfettişlerin ve akademik dünyadan da havalandırma sistemiyle ilgili birtakım eksiklikler ve noksanlıklar olduğunu belirten görüşler ortaya konuldu. Onun için biz bunun üzerinde duruyoruz ve gerçekler ortaya çıksın istiyoruz.

Tabii, benim bu çerçevede birinci olarak Sayın Genel Müdür Vekilimiz bazı sorulara cevap verdi ama bazı sorular da arada kaynadı gitti. Benim de kendimce havalandırma sistemiyle ilgili önemli gördüğüm bazı sorular var, başka konularla ilgili sorular var eğer müsaade buyursanız onları sormak istiyorum ve Sayın Başkanımız da müsaade ederse benim sorularım sorulduktan sonra yanıtlarsanız memnun olurum çünkü bir başka arkadaşımıza geçtiği zaman konu dağılıyor ve sorularımıza yanıt alamıyoruz. Geçen sefer alamadık ve tekrar bir 2'nci toplantı yaptık yani 3'üncü toplantıya gerek duyulmadan bu sorular eğer yanıtlanırsa Komisyonumuzun bütün değerli milletvekillerinin soruları yanıtlanırsa memnun olurum diye düşünüyorum.

Tabii, burada, havalandırma sistemiyle ilgili tartışmalar var, etkisiz ve yetersiz kaldığı noktasında tartışmalar var. Yani bir kaza olmuş, 42 işçimizi yitirmişiz, yaralılarımız var yani neticede bir sonuç var ortada, üzücü bir sonuç var. Şimdi, bu sonuca nasıl geldik? Tabii, metanın patlama değerine ulaşabilmesi için 5'i bulması ve bir ateşle birleşmesi gerekiyor. Şimdi, bunu engellemek için ne yapıyor? Bütün maden ocaklarında havalandırma sistemi kurulmuş. Öyle değil mi? Yani havalandırma sisteminin düzgün çalışması hâlinde patlama olmuyor, ateşle buluşmadığında patlama olmuyor ama burada bir gerçekleşme var, bir şey söz konusu. Şimdi, bu havalandırma sistemi, o bilirkişi raporunda denildiği gibi “Etkisiz ve yetersiz kalmıştır.” diyor. Bunu ortaya çıkarmaya çalışıyoruz. Yine Çalışma Bakanlığı iş müfettişlerinin değerlendirmesine göre kazanın olduğu gün bir fan çalışmıyormuş. Yani 12 civarında arızalanmış ve altı saat boyunca patlamanın olduğu saate kadar buranın arızası tamir edilmemiş ve çalışmaya devam edilmiş.

Şimdi, burada, öncelikli olarak tabii, bir konuyu önceliğe almak istiyordum. Sayın Genel Müdür Vekilimiz havalandırma sisteminin ihalesiyle ilgili bu konuda bir değerlendirme yaptı. Şimdi, sözleşmeye göre işte, 385 euro ve altmış yedi gün üzerinden bir ceza kesildiğini ifade ettiniz. Evet yani yaklaşık altmış yedi gün. Şimdi, burada, sözleşmenin yapım tarihini geçen toplantımızda “18/10/2021” diye açıklamıştınız ama mesela sözleşmede işe başlama tarihi ne diye gözüktüyor ve bitirme tarihi ne diye gözüktüyor? Yani yaklaşık bir yıl geçmiş olmasına rağmen hâlâ bu iş bitmemiş. Yani neden altmış yedi günlük bir gecikme cezası kesilmiş? Bu arada bir yıl geçmiş olmasına rağmen anladığım kadarıyla ek süre verilmiş. Neden bu ek süre verilmiş ve ne kadar ek süre verilmiş? Mesela o konu, o soru yanıtını bulamadı bence. Sözleşme metni elinizde varsa yani bu soruları yanıtlarsanız memnun olurum.

Yine kazanın olduğu gün Çalışma Bakanlığı iş müfettişlerinin sunumundan da öğrendiğimiz üzere -kamuoyunda da yansıdı- bir ana havalandırma var, 3 de tali havalandırma var, az önce grafikte de gördük anladığım kadarıyla. Bu havalandırma, tali havalandırmalardan bir tanesi bozulmuş, kelepçesi, bir şeyi eksikmiş galiba ve altı saat boyunca çalışılmış. Yani neden o saat süre içerisinde çalışılmaya devam edildi? Yani niye durdurulmadı? Size göre... Tabii, “Havalandırma yeterliydi.” diyorsunuz ama neticede bir patlama olmuş. Yani bu soruyu bizim sormamızdaki sebep bu yani sizi suçlamıyoruz ama açığa çıkması lazım. Bu, zaten mahkeme safhasında da açığa çıkartılması gereken konulardan biri. Yani bu arıza giderilmeden niye çalışmaya devam edilmiş? Çünkü neticede havalandırma sistemi yenilmiş metan gazına ve patlama olmuş. Varsayalım diyorsunuz ki: “Bu havalandırma yeterliydi.” Peki, bu niye patladı o zaman? Niye 5’e çıktı da patlama gerçekleşti? Dolayısıyla, bunun bir açıklığa kavuşması gerektiğini düşünüyorum.

Yine, bu madenin havalandırma projesiyle ilgili, -1978 yılında kurulmuş- kurulum safhasında akademik dünyadan bazı itirazlar geldi, görüşler geldi. Bu projenin yanlış yapıldığı konusunda bir iddia var. Yani madenin havalandırma projesinin yanlış ve eksik olduğu yönünde bir iddia var. Bu doğru mudur sizce? Yani burada bu havalandırma sistemi projesini mesela hangi tüzel kişi onaylamış, onayını veren hangi tüzel kişi? Aynı zamanda havalandırma projesinde bir kapı aralıkları falan var. Yani belki fan yeterlidir, güçlüdür, havayı yeterli düzeyde basıyor olabilir ama ocağın içindeki dolaşımda bir aksaklık olduğu anlaşıyor çünkü netice itibarıyla birçok defa -sensörlerdeki verilere baktığımız üzere- patlama değerlerinin üzerine çıkmış. Yani son bir ayda defalarca çıkmış, 5’e bile çıktığı olmuş ama tabii, metan gazı ateşle buluşmadığı için patlama gerçekleşmemiş. Yani burada bir sorun yok mu? Bir de şunu rica ediyorum sizden: Eğer madenin havalandırma projesi varsa bunu Komisyonumuza sunmanız mümkün müdür? Çünkü bu tartışmaları... Belki sizin tezinizi doğrulayacak bir durum da ortaya çıkabilir, bilemiyorum yani hangi tez doğrudur bilemiyorum. Neticede yargılama sırasında mahkeme bunu açığa çıkaracaktır. Havalandırma projesinin Komisyona sunmanız mümkün müdür?

Önemli gördüğüm bir başka konu: Metanın olduğu alanda emici bir basınç gerekmektedir. Amasra’daki havalandırma sisteminde, tıpkı otomobillerin geçtiği tünellerin tavanındaki gibi, havayı çeviren, emici, havayı döndürücü bir fan var mıydı, varsa doğru çalışıyor muydu ve yeri neredeydi? Bunu da özellikle yanıtlamanızı rica edeceğim. İşte, dediğim gibi, ara kapılar falan oluyor, bu ara kapılardaki havanın dolaşımını sağlayan yeterli, kuvvetli bir akım var mıydı? Bu sorunun cevabının aranması gerekiyor çünkü burada 1 ölüm mesela kapının ardında yaşanmış. Yani kapının ardında yaşanan 1 ölüm var, sizin verdiğiniz grafikte.

Yine, havalandırma sisteminde bir sorun yoksa... Hani ölümlerin birçoğu temiz havanın geçtiği alanda gerçekleşmiş. Yani işçilerimizin bir kısmı yanarak feci şekilde ölüyor ama önemli bir kısmı da temiz havanın geçtiği yerde gerçekleşmiş, bunlar gaza maruz kalmışlar. Ya, bunun sebebi nedir yani? Burada, bir havalandırma sisteminde veya projesinde sizce bir eksiklik yok mudur? Bunu sizin bakış açınıza göre değerlendirmenizi rica edeceğim.

Bir başka konu, gündeme getirmek istediğim konulardan biri Çalışma Bakanlığı iş müfettişlerinin yapmış olduğu sunumda yine “Ana havalandırmanın acil hâllerde ve ihtiyaç hâlinde kullanılabilmesi için hava yönünü ters çevirebilecek özellikte değildir.” diye bir tespiti var, benzer şekilde bir tespit yapmış.

Bir başka konu yine aynı tespitte: “Yer altında kullanılan bazı elektrikli ekipmanlar ATEX belgeli değildir.” diyor, böyle bir tespitte bulunmuşlar yani Çalışma Bakanlığı müfettişleri kazadan hemen önce yapmış oldukları değerlendirmede böyle bir tespitte bulunmuşlar. Yani böyle bir durum söz konusu mu? Varsa ATEX belgeli olmayan cihazlar hangi cihazlardır? Yani bunu müfettişler neye göre

tespit etmişler? Çünkü müfettişler bildiğim kadarıyla yer altına inip öyle tespit yapıyorlar. Yerinde bir görgüsü olmasa herhâlde müfettiş bu şekilde bir değerlendirme yapmaz diye düşünüyorum. Bununla ilgili size bir uyarıda bulundu mu Çalışma Bakanlığı iş müfettişleri ve herhangi bir idari para cezası vesaire gibi bir ceza kesildi mi? Bunu eğer yanıtlarsanız memnun olurum.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Teftiş tutanaklarında yok.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani bilemiyorum, yanıtlarlar artık kendileri.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yine, havalandırma noktasında Üzülmaz Maden Ocağında da sanırım 2015 mevzuat değişikliğinden sonra bir eksiklik olduğu söylenildi. Daha önceki Karadon, Kandilli ve Kozlu’da değişiklik yapılmış ama Üzülmaz’da hâlâ bir değişiklik yapılmamış. Mesela, bununla ilgili, Bakanlıktan ödenek ayrılmasıyla ilgili bir talepte bulundunuz mu? Yani Üzülmaz’daki ocağımızda da benzer bir facia yaşanma ihtimali olabilir diye düşünüyorum eğer havalandırması yetersizse, eksikse. Bunu ne zaman değiştirmeyi planlıyor Kurum? Bu önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yine, Kurumun işçi açıklarının iş güvenliğini tehdit ettiği yönünde Sayıştay raporları var. Biz de defalarca bunu söylemişiz, 2017 Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmeleri esnasında Sayın Enerji Bakanına söylemişim ben, sonra tutanaklardan buldum. Kurumun işçi açıklarının iş güvenliğini tehdit ettiğine yönelik Sayıştay raporları var ve “Kurum da sizden sürekli işçi talep ettiği hâlde bu açıkları niye gidermediniz?” diye sormuşuz. Şimdi ben şunu sormak istiyorum şu anki yönetime: Az önce bazı rakamlar açıkladınız ama sanırım 2.982 işçi açığı olduğunu söylediniz norm kadroya göre, yanlış almadıysam rakamı.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – 2.982, 2 milyon 100 bin ton kömüre göre ihtiyaç duyduğumuz. Son yaptığımız çalışmadaki taslak efendim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tamam, o zaman ben yanlış anlamışım, düzeltiyorum. Bu mevcut duruma göre yani 10.750 norm kadro durumuna göre Kurumun şu anda ihtiyacı olan üretim işçisi açığı nedir? Bu üretim işçisi açığıyla ilgili -tamam, bazı teknik işçiler falan alınmış ama yetersiz kalmış anladığım kadarıyla- “Coronavirüsten dolayı, pandemiden dolayı talepte bulunmadık.” dediniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Vekilim, o “açık” dedikleri norm kadro şu anda geçerli değil.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Hayır, 10.750 veya 14.500 işte.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tabii. Yarım mekanize, tam mekanize hayata geçtiğinde o olacak; geçmedi ki.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani işçi talebinde bulundunuz mu yıl yıl yani 2019’da, 2020’de, 2021’de ve 2022’de? Yani son dört yıldır Kurum talepte bulundu mu, bulunmadı mı? Bulunduysa hangi yıllarda bulundu ve ne kadar işçi talebinde bulundu? Ne kadarı üretim işçisi, ne kadarı teknik işçi? Bu soruları net olarak yanıtlayamadınız yani onların da açığa çıkması gerekiyor çünkü temel konulardan biri; işçi sağlığı, iş güvenliğini tehdit ettiği yönünde görüşler var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yine, bir başka... Son 2 sorum kaldı; sabırla bekledim Sayın Başkanım, yani onun için, Kurumu bir daha çağırma adına bunların yanıtlanması uygun olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii ki.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şimdi, Amasra müessesesinde denetim ve teftişler yapan temel 3 kurum var; biri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş müfettişleri, Enerji Bakanlığı görevlileri ve bir de Kurumun kendi Rehberlik ve Teftiş Kurulu. Her iki kurum da bir önceki sunumlarındaki ifadelerinde “Biz tali denetim yapıyoruz.” demeye getirdiler “Asıl, Kurumun yapmış olduğu denetim ve teftişlerdir.” dediler. Bu ocakta ve müessesenin diğer ocaklarında -sadece bu ocakla sınırlandırmayayım- Kurumun Rehberlik ve Teftiş Kurulu müfettişleri veya görevlileri, iş sağlığı ve iş güvenliği görevlileri hangi aralıklarla denetim ve teftiş yapıyorlar? Amasra’da ve diğer yerlerde bir eksiklik, noksanlık tespit etmişler mi, etmemişler mi? Bu konuda da Komisyonumuza bilgi verirseniz sevinirim.

Yine, bu, sensör verileriyle ilgili bir sorum olacaktı: Az önce gösterdiniz grafiği; bakın, 5’in üzerine çıktığı durumlar yaşanmış ve çıkmış, inmiş yani belli bir... Bir de yani kısa bir zaman dilimi de değil yüzde 1,5’u, 2,5’u uzun saatler boyunca geçtiği durumlar da yaşanmış. Yani böyle bir durumda sanki müessese mevzuatı işletmiyor gibi bir durum ortaya çıkıyor. Siz belki bazı şeyleri açıkladınız, bazı şeyler karanlıkta kaldı gibi geldi bana. Yani böyle bir noktada 2’yi geçtiğinde, 1,5’i geçtiğinde sanki her zaman bu yönetmelik hükmü uygulanmıyor gibi geldi bana; böyle bir durum var mı? Gerçekten bu patlama değerlerine veya işte yönetmelikte belirtilen değerlere ulaştığında yönetmelik hükümleri uygulanmıyor mu? Yani mesela, bakın, bu 1/10/2022 tarihinde belli bir süre 5’e çıkmış ve kalmış orada ve patlamamış Allah’tan. 13.40 ile 14.47 arasında bir şey koymuşlar.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bir sorum kaldı Sayın Bakanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bir de hepimizin bildiği üzere, burada yönetmelik gereğince kontrol sondajları da yapılması gerekiyor. Amasra’da kazanın olduğu gün -işte “üretime hazırlık arını” diyoruz buraya- kontrol sondajı yapılmış mı? Kaç tane kontrol sondajı yapılmış ve kaç metre yapılmış? Bununla ilgili elimizde bir veri var mı? Bir bilgi, değerlendirme var mı? Bunu rica ediyoruz. Ben bu anlamda...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Bakanım, toparlayacağım.

Biliyorsunuz, Kurum daha önce de büyük iş kazaları yaşadı; işte Kozlu’da yaşadı, 263 madencimizi yitirdik; Kandil’i de yaşadık, 103 madencimizi yitirdik; Kireçlik’te yaşandı, 18 madencimizi yitirdik 1978’de ve Karadon’da 30 işçimiz gitti; yine, Kozlu’da 8 işçimiz gitti. Yani değerli bürokrasimiz, burada amacımız, bu kazalar bir kez daha yaşanmasın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ünal Bey...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Onun için, ben sizden tekrar ve tekrar rica ediyorum, lütfen, savunmaya geçmenizi gerektirecek bir durum yok, bize gerçekleri söyleyin; kimseyi savunmanızı gerektirecek bir durum da yok, herkes kendisini mahkemelerde savunabilir. Neticede, dediğim gibi, biz yargılama makamı değiliz, biz yasama makamıyız. Dolayısıyla bu gerçekler açığa çıksın diye benim sizden ricam, bütün sorularımıza açıklıkla ve doğru bir şekilde yanıt vermeniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkürler.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ben teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki.

Şimdi Lütfi Kaşıkçı Bey’e söz vermeden önce, Serpil Kemalbay Hanım’a söz veriyorum.

Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, ben kimseyi suçlamıyorum ama Çalışma Bakanlığının bütçe görüşmelerinde Çalışma Bakanı Vedat Bilgin Kurumunuzu bu konuda sorumlu tuttu. Ben hem Çalışma Bakanlığının hem de Kurumunuzun sorumlu olduğunu düşünüyorum çünkü sonuç olarak, bir işletmede iş güvenliğini sağlamakla sorumlu olan kurumun kendisi ve siz de biliyorsunuz ki 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 4’üncü maddesine göre her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hâle getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapılması iş yerinin -işletmenin- sorumluluğunda. Tabii, bunların denetimlerinin de yapılması gerekiyor.

Şimdi, Türkiye’de işçi cinayetlerinin ve meslek hastalıklarının âdeta bir salgın gibi olduğunu da düşünürsek, sonuç olarak, aslında bu işletmelerde işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin yeterince alınmadığına dair çok ciddi bir sonuca da varıyoruz. Dolayısıyla, birinci sorumlu burada işletmenin kendisi; TTK ve TTK’nin Amasra müessesesi.

Burada, siz, uzun uzun havalandırmaya dair... Aslında tüzükteki, yönetmelikteki değeri tutturduğunuz ve -havalandırmanın da- yeterli olduğunu iddia ettiniz fakat sonuç olarak metan gazıyla mücadelede en önemli şey havadır, değil mi? Yani yerinde, kaynağında onu yok edeceğiz ve bunun için de tek yöntem havalandırma, yasal zorunluluk da bunu gerektiriyor ve bunun etkili ve yeterli olması gerekiyor. Yani diyelim ki mevzuatta başka bir oranda havalandırma olsa bile, eğer bu, oradaki çalışma alanı için etkili ve yeterli değilse, o zaman bunu da tespit edip hayata geçirmek işletmenin sorumluluğundadır diye düşünüyorum. Kaldı ki bakın bu bilirkişi raporunu yoldan geçen insanlar yapmadılar ve biz, burada, gerçekten bu konuda, alanında çok uzman olan hocaları da dinledik. Burada maden yüksek mühendisi 1 profesör, başka maden yüksek mühendisi 1 doçent, maden yüksek mühendisi doçent, jeoloji yüksek mühendisi 1 doçent doktor, jeofizik yüksek mühendisi doçent doktor, 1 elektrik yüksek mühendisi öğretim görevlisi ve makine mühendisi; iş güvenliği uzmanı olan 7 kişiden oluşan bir bilirkişinin hazırladığı bir rapordan bahsediyoruz. Bu, tabii ki bir ara rapor, ön rapor, yukarıdan yani yerin üstünden alınan değerler ölçülerek yapılmış. Bu rapor yerin altına inildiği zaman daha detaylı olarak -eğer yanlışlıklar varsa onlar da düzeltilecektir, revize edilecektir ama- gelişecek.

Şimdi, bu raporda 14/9/2022’den 14/10/2022’ye kadar alınan grafikler var -sizde de var bunlar- ve biz burada sistematik olarak hep bu metan değerlerinin oranlarının yüzde 1,5’i ve 2’yi geçtiğini görüyoruz. Âdeta bir alışkanlık hâline gelmiş, sürekli olarak bu değerler yüksek görünüyor ve bu raporda -ki bunun için aşağıya inmeye gerek yok- diyor ki: “Değerler 1,5 ve 2 olmasına rağmen üretimin durdurulduğuna dair veriler yok.” Yani üretim aynı şekilde devam etmiş. Ben buradan şunu anlıyorum: Burada bir kanıksama var. Değerler 1,5-2’yi bulduğunda dahi üretime devam mı ediliyor acaba?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yani üretim değerleri neden değişmiyor? Tabii ki bunun daha geniş spektrumlu bir şeyini alırız, belki daha sonra bununla ilgili bütün bir yıla da bakabiliriz; böyle bir yönü var.

Onun dışında, bu konuda ne düşünüyorsunuz? Metan sınır değerlerini aştığı durumlarda üretimin durdurulmadığı yönünde sizin bir değerlendirmeniz var mı? Yaptığınız denetimlerde bu konuda herhangi bir veriniz var mı?

Yine, burada, havalandırmanın yeterli ve etkili olmaması bu patlamanın gerekçesi değil mi? Buna siz de katılıyor musunuz? Ya da şöyle diyelim: Patlama neden gerçekleşmiş olmalı? Eğer biz buradaki, madendeki en temel şeyi, oluşacak olan, lağımlarda ortaya çıkacak olan metan gazını uzaklaştırmayı başarabilseydik bu patlama yine gerçekleşecek miydi? Sağlıklı ve güvenli bir şekilde uzaklaştırabilseydik bu patlama gerçekleşecek miydi? İkincisi bu.

Metan drenajıyla ilgili yani öyle bir tablo çiziliyor ki burada, metan drenajı Türkiye’de mümkün değil, verimli değil, uygulanabilir değil. Ben böyle anladım, yanılıyorsa düzeltirsiniz. Sonuçta şöyle bir tablo var: Bizim madenler özelleştirmeye açılmış bir durumda ve parçalanarak, çok sayıda maden ruhsatı verilerek özel sektöre âdeta parça parça bir şekilde dağıtılıyor. Yapılacak yatırımların o işletmeler için verimli olması anlamsızlaşıyor gibi geliyor bana çünkü bu da aslında madenlerin yönetiminin bütünsel olarak bakılarak değerlendirilmediğini de gösteriyor. Madende iş sağlığı ve güvenliği önlemleri alınabilmesi için gereken çalışmalar aslında bütünsel bir bakış açısıyla yaklaşarak ele alınabilir. Mesela, bizim sözünü ettiğimiz bu müessesede başka bir maden daha var, özel bir şirkete ait ve hatta daha verimli olan kısımlar o şirketin alanında bulunuyor, daha az verimli alan da TTK Amasra Müessesesinde bulunuyor.

Üçüncü sorum şu: Bu madendeki bu tablo bizim oraya yapacağımız işçi sağlığı ve iş güvenliği yatırımlarını olumsuz etkilemiş olabilir mi? Mesela, bir tane kuyuya yine iniliyor ya da metan, o kuyudan... O kuyu daha da aşağılara inmiyor değil mi? 200’e iniyordu galiba, daha sonra daha farklı bir şekilde iniliyordu. Havalandırma bir yerden yapılıyor, kuyu bir yerde, belki iki yerde olması gerekir ya da başka, mimarisi farklı bir şekilde düzenlenebilirdi. Bütün bunların o işletmeden elde edilecek kömür rezervlerinin miktarıyla, kârlılığıyla birlikte değerlendiriliyor olması lazım. Dolayısıyla aslında, burada böyle bir sorun da yok mu size göre? Bütün madenler daha farklı bir bakış açısıyla düzenlense burada, metan drenajı meselesinde yine de kurumlar bu kadar direnç geliştirirler miydi?

Nuray Hocanın yaptığı sunumda, dünyada ilk metan drenajı 1730’da oluyor ve şurada, bir dünya haritasında da gösteriyor. Kömür madeni çıkaran iddialı ülkelerin neredeyse tamamında hep metan drenajı var ve burada mesela, Kanada’nın yönetmeliğinde şöyle diyor: “Yanıcı gazların tahliye edildiği bir metan drenaj sisteminin bulunduğu alanda yanıcı gaz konsantrasyonu yüzde 2’yi geçemez ve alana yetkisiz insanların girmemesi için bir baraj kurulur.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKAN POLAT TÜRKMEN – Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bunun gibi pek çok önlem var; bu önlemlerin bizde aynı ciddiyetle alınmadığı metan drenajı konusunda da burada söylendi. “Soma’dan çıkan dersleri yönetmeliklere yansıtalım.” dediğimiz zaman “Ya, o zaman bizim bu madenleri kapatmamız gerekir.” şeklinde yaklaşımlarla da karşılaştığımızı biliyoruz. Bunları anlatmamın nedeni; sizin burada yaptığınız sunumlarda her şeyi çok akılcılaştırıyor gibi sunmamızdan kaynaklı olarak bunları hatırlatmak istiyorum.

Düşük hava hızına sahip üretim galerilerinde katmanlı metan birikimi olduğu söyleniyor yani bunun olası olduğu söyleniyor, katmanlı metan...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCÜ – Laminer akışın, tabakalı akışın...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet. Geçmiş dönemlerdeki metan pik değerlerine ait sensör kayıtlarına düşülen notların da sanıyorum yapılan çalışmalarda gerçeği yansıtmadığına -bu bilirkişi raporunda tam olarak böyle söylüyor mu bilmiyorum ama- dair bir değerlendirme var; bu

konuda ne dersiniz? Yakın dönem içerisinde uzun süreli metan yükselmeleri olduğu, aynı döneme ait üretim kayıtlarıyla karşılaştırıldığında metan yükselmelerinden dolayı üretimin durdurulmadığı tespit edilmiş. Bunu da demin sormuştum, tekrar etmiş oldum.

Ocakta yaşanan patlamanın etki alanı ve şiddeti beraber değerlendirildiğinde havalandırmanın iyileştirilmesine dair yatırım projelerinin hayata geçirilmemesinin, metan drenajı yapılmamasının, madenin güvenli hâlde işletilmesi için gerekli yatırımların yapılmamasının olayın yaşanmasında temel neden olduğu düşünülüyor ve bu hususlar açısından asli sorumlu olarak da TTK düşünülüyor. Amasra TİM'in de kömür tozuna dair gerekli önlemleri almamasının ve acil durum ve iş güvenliği eğitimlerindeki eksikliklerin katliama etkisinin olduğu düşünülüyor.

Bilirkişiler tarafından tespit edilen tehlikeli durumlar geçmiş yıllarda yapılan Sayıştay denetimlerinde de zaten mevcut. Dolayısıyla aslında yönetsel ve politik bir tercih olarak bu kazanın karşımıza çıktığını düşünmemiz gerekiyor, eğer gerçekten buradan bir ders çıkaracaksak böyle bakmamız gerekiyor. Yoksa biz hukuki açıdan burada bir tartışma yürütürsek bence yanlış olur çünkü bu Komisyonun zaten hedefi, öncelikle, burada, gerçekten, sorumluları açığa çıkarmak, cezasızlık politikasını ortadan kaldırmak ve önümüzdeki dönemde olabilecek iş cinayetlerinin ortadan kalkmasını sağlamak. Bütün dünyada, özellikle Batı'da bu konuda yol alındığına göre herhâlde bizde de alınabilir diye düşünmek gerekiyor.

Sonuçta, yine, bize burada yapılan sunumlar bütün iş cinayetlerinin aslında yüzde 100 önlenebilir olduğunu söylüyor. Siz, burada, yine, bu hiyerarşide yani iş cinayetlerinin, iş kazalarının olmamasını sağlayacak olan hiyerarşide en başta -burada, Nuray Hocanın sunumunda da vardı- kaynağından yok etme ve ikinci olarak da ikame etme yöntemi vardı. Bir şekilde bizim oradan metanı uzaklaştırmamız gerekiyor ki bu patlama olmasın. Tamam “exproof” malzeme, teknik malzeme kullanmamız gerekiyor, iş güvenliği önlemleri de almamız gerekiyor ama bir şekilde metanı drenajla ve uygun, yeterli havalandırma ile uzaklaştırarak bunu yapabiliriz. Bu sensörlerin verdiği kayıtlardan da biz görüyoruz ki bu yapılamamış aslında ama siz bunun tam tersi olduğunu söylüyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKAN POLAT TÜRKMEN – Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bunu da herhâlde daha sonraki incelemelerde ve raporlarda biz göreceğiz. Şimdi burada şöyle bir yanlış anlama da oldu: “Amasra Müessesesinde yapılacak olan havalandırma ile ilgili sağlık ve güvenlik önlemlerinin iyileştirilmesine dair yapılacak olan çalışma, bu konuda alınan kararlar, TTK’de alınan kararlar hayata geçmedi.” dediğimiz zaman siz: “Biz aspiratörle ilgili yönetmeliği hayata geçirseydik bile bu iş kazası olurdu çünkü burada havalandırmanın ters çevrilebilir olması sorunu çözmiyoruz.” diyorsunuz. Ama biz size ondan bahsetmiyoruz, yani evet, burada aspiratörün bu özelliğini belki kullanmayacaktık, bu anlamda gerekli olmayabilirdi ama bu, sadece bir aspiratörün modernize edilmesi meselesi değil, daha farklı, başka önlemlerin de alınması, başka planlamaların da yapılması anlamına geliyor. Ki siz, burada, 2018’den 2022’ye kadar -ben şimdi rakamları bulamadım, notlarım vardı ama- birçok karar almışsınız, bütçe ayırmışsınız, bu bütçeler bazen çok komik rakamlar olmuş; o bütçelerle gerekli sağlık, güvenlik önlemlerini alıp alamayacağınızı size soracaktım ama herhâlde bir daha söz gelirse orada, bulduktan sonra notlarımı sorarım. Yani sadece aspiratörün modernizasyonundan bahsetmiyoruz. Siz bu işletmede alınması gereken birçok önlem konusunda, teknik yenilenme konusunda kararlar almışsınız ve bu kararların neler olduğunu bize söyleyebilir misiniz? Yani TTK’de alınan bu kararlar neler, bizimle onların tamamını paylaşabilir misiniz? 2018’den 2022’ye kadar var sanırım. Orada sadece aspiratörün yeni yönetmeliğe göre düzenlenmesi yok benim bildiğim kadarıyla, daha farklı şeyler de var.

Onun dışında, bu madencilik altyapı ve iyileştirme yatırımları projesi, demin bahsettiğim şey, şimdi buldum. Mesela TTK'nin 2020 yılına ait Faaliyet Raporunda "Madencilik Altyapı ve İyileştirme Yatırımları" başlığı altında 1 milyon TL'lik ödenek ayrılan bir yatırım projesinin planlandığını yazmışsınız. Aynı yıl içerisinde proje için planlanan 1 milyon TL'lik ödenek revize edilmiş tarafınızdan ve bin TL'ye düşürülmüş, bin TL. Şimdi, 2020 yılı içerisinde bu yatırım gerçekleştirildi mi? Onu bir sorayım. Bir de bin TL'ye madencilik altyapısı iyileştirilebilir mi? Bunun da cevabını rica ediyorum.

Yine, TTK'nin 2021 yılına ait bir faaliyet raporunda Amasra TİM Yatırım Tablosu'nda ise "Madencilik Altyapı ve İyileştirme Yatırımları" başlığı altındaki projenin 1 milyon 800 bin TL'lik ödenekle yeniden planlandığı görülmektedir. Sorum şu: 2021 yılı içerisinde bu yatırım gerçekleştirildi mi? Bu 2020 yılı içerisinde 300 bin TL'ye yeni bir ana nefeslik aspiratörü planlamışsınız; ana nefeslik aspiratörü 300 bin liraya alınabiliyor mu? Onu da sormak istiyorum. Yani TTK'nin 2020 yılı Faaliyet Raporunda Amasra TİM Yatırım Tablosu'nda ana nefeslik modernizasyonu planlanmasının ödeneği 300 bin TL olarak revize edilmiş, 300 bine bu yapılabiliyor mu? 2021 yılı içerisinde bu yatırım gerçekleştirildi mi? 2022 yılı içerisinde bu yatırım gerçekleştirildi mi? Bu sorunun sebebi "Bu modernizasyon işlemi yapılıyorsa bu kaza olmayacaktı." anlamında sormuyorum. Bunu şunun için önemsiyorum yani teknik altyapının iyileştirilmesine Kurumun nasıl yaklaştığına dair bir şey...

Hattat işletmesine tahsis edilen Amasra B sahası ile Amasra TİM'in faaliyet gösterdiği Amasra A sahasına dair son planlama ne şekilde yapılmıştır? Onu da sormak istiyorum. Amasra TİM'in faaliyet gösterdiği Amasra A sahasının alt kodlarında, eksi 400'de Hattat'a ait hazırlık galerileri bulunmakta mıdır? Onu da sorayım. ATİM'de kullanılan ekipmanların ATEX özelliği konusunda periyodik muayene ve bakımına ilişkin kayıtlar sizde var mı? Mutlaka tutuluyordur diye tahmin ediyorum, onları da sizden isteyelim.

Yine MAPEG'e sorularım var. MAPEG tarafından faaliyetlerin planlanan projelere uygunluğu...

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Siz gidecek misiniz acaba Hanımefendi? MAPEG'e, inşallah daha sonra ona soralım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam, peki.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Teşekkür ediyorum.

Tamam mı?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bir tek şunu da söyleyeyim: Şimdi, bu Amasra müessesesi kaç yıllık bir müessese ve bu Vensim -bu simülasyon, Ven simülasyonu- niye, neden aktif değil, neden daha yeni yapılıyor? Onu da sorayım, onun da cevabını alabilir miyim merak ettim.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Teşekkür ediyoruz.

Lütfi Bey, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Sayın Genel Müdürüm ve Kurumumuza bağlı çok değerli çalışanlar; öncelikle hepinize hayırlı günler diliyorum.

Ben çok uzun sorular sormayacağım, sadece bir değerlendirme yapmak istiyorum. Ben, bugün, özellikle, Kurumumuz adına buraya katılan arkadaşlara teşekkür ediyorum çünkü Kurumumuzla ilk yapmış olduğumuz mülakatta aslında sorularımız net bir şekilde cevap bulmuş olsaydı bence bu tartışma bugün başka bir noktaya varacaktı diye düşünüyorum. Elimizde bir bilirkişi raporu var, tabii hiçbirimiz de meslekten gelen insanlar değiliz, dolayısıyla o bilirkişi raporundan okuduğumuz paragraflar

üzerinden biz Sayın Genel Müdür Yardımcımıza birtakım sorular yönelttik. Bu sorularımızdaki amaç da birilerini töhmet altına sokmak değil, kesinlikle “Konuyu net bir şekilde, nasıl anlıyoruz?”dan yola çıkılarak sorulmuş sorulardı. O yüzden o soruların altında bence hiç kimse bir art niyet aramasın.

O gün, o bilirkişi raporuna aslında burada Kurum olarak bugünkü performansla cevaplar vermiş olsaydınız hiç değilse Kurumunuz adına bazı tartışmaların önüne geçilirdi diye düşünüyorum. Bakın, örneğin, bugün, uzman arkadaşların yapmış olduğu açıklamalarla biz bu raporun işte bir keşifli bilirkişi raporu olduğunu öğrendik ama maden sahasına girilmeden yapılan bir gözlem neticesinde elde edildiği sonucunu yine sizlerin açıklamalarıyla ulaştık.

Yine, çok üzülüyordum gerçekten, yabancı kaynaklara atıf yapılmış o bilirkişi raporunda. Yine, bugün sizin “Bizim kendi standartlarımız var, dolayısıyla yabancı kaynaklardan ziyade kendi kaynaklarımıza atıf yapılarak bu rapor hazırlandı.” demeniz benim için çok kıymetli bir bilgidir.

Metan drenajıyla ilgili söyledikleriniz havada kaldı ama bugün -Yusuf Bey’de yanlış hatırlıyorsam- Yusuf Bey gerçekten bizleri doyurucu bir bilgi verildi.

Yine, bakın, benim de çok fazla üzerine düştüğüm bir konu vardı havalandırma ile ilgili. Yani elimizde 11.500 metreküp kapasiteli bir havalandırma sistemi var, biz neden 3.750 metreküplük bir hava veriyoruz? Bu sorunun cevabını net bir şekilde alamamıştık ki bugün Hacı Bey simülasyonla da sisteme, maden ocağına birden 11.500 metreküp havayı verdiğimiz zaman, aslında içeride hiçbir çalışma ortamının kalmayacağını bize çok net bir şekilde ifade etti. Hani, tarımda bir söz var “Fazla su, fazla ürün değildir.” Ben öyle anlıyorum ki fazla hava aynı zamanda madende de çok ideal şartlar doğuracak diye bir şey söz konusu değil. Ben tüm bu bilgileriniz için çok teşekkür ediyorum. Geç kaldı ama bugün olması da çok kıymetliydi. Ben hatta sizlerden Kurum adına şöyle bir ricada da bulunmak istiyorum: Bu bilirkişi raporu... Bilirkişi raporunu hazırlayan hocalarımızın hiçbirini ben tanımam, bilmem ama önlerinde bir akademik tıtr var, ona hürmeten biz oturduk, onu okuduk saatlerce. Bugün, bence, siz Kurum olarak -yüz elli yıllık bir kurumdan bahsediyoruz, bu Kurumda çok değerli birikime sahip insanlarımız var ki onlardan bir kısmını bugün burada gördük- oturup bu bilirkişi raporuna karşılık -parantez içinde söylüyorum- bir savunma hazırlamanız, aynı zamanda bizlerin de elini güçlendirecektir. Bizler de bir bakalım, siz ne diyorsunuz? Mesela, bu bilirkişi raporuna karşılık, orada tek tek ortaya koyulan savlara karşı Kurum ne diyor? Bu, bence çok yerinde ve faydalı olacaktır diye düşünüyorum.

Evet, yine, biz, bugün, aslında bu olayın nedenini araştırmaya çalışıyoruz ama Sayın Genel Müdür Yardımcımızın vermiş olduğu cevaplardan yola çıkarak şunu anlıyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Lütfi Bey, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Şimdi, Sayın Genel Müdür Yardımcım, cevaplarınızı tek tek takip ettim “Havalandırmada bir problem yok.” diyorsunuz, “Tozla mücadele ediyoruz.” diyorsunuz, “İşçi sayımızda herhangi bir problem yok.” diyorsunuz, patlatmayla ilgili bir problem olmadığını yine ifade ettiniz, “İş güvenliğiyle ilgili standardı veya standartları yakalamışız.” diyorsunuz, çeşitli tatbikatlar yaptığımızı söylediniz, tesisatlarınızın kusursuz olduğunu söylediniz; peki, efendim, bu kaza neden oldu? Yani bunu araştırıyoruz ve nihayetinde bunun peşindeyiz. Kurum olarak -bilmiyorum yani olay adli bir süreçle devam ediyor- belki bunu söylemeniz uygun olmayabilir, onu da çok net bir şekilde anlarmım ama bu milletin bir evladı olarak ben bu sorunun cevabını aramak için uğraşıyorum, çalışıyorum, çabalıyorum ki neticede enerji alanında Türkiye gerçekten çok değerli bir yere geldi; özellikle doğal gaz, petrol ve madenlerle ilgili neler yaptığımız ortada. Şu maden kazaları konusundaki bu talihsizliğimiz -diyeyim-

gerçekten Türkiye'nin şanına yakışmıyor. Bu, yeni bir paradigma değişikliği olabilir, yeni bir planlama olabilir yani artık kimsenin ağzına laf vermemek adına, canlarımızı yitirmemek adına bizim bu işi yapmamız lazım ve bu sorunun cevabını da net bir şekilde bulup -Komisyonumuzun zaten en başından beri toplanma amaçlarından biri bu- bunu yakalamaya çalışıyoruz. Yoksa Kurumumuz göz bebeğimiz, yüz elli yıllık bir kurumumuz; korumamız, kollamamız gerekiyor ki bu Kurumdaki insanlarımızın nasıl büyük bir tecrübeye sahip olduğunu... Ben, aynı zamanda KİT Komisyonu üyesi olarak, Kurumu da yılda 2 defa denetleyen bir kardeşiniz olarak çok net bir şekilde biliyorum, görüyorum ama dediğim gibi ihmâl veya ihmaller zinciri... Bilmiyorum bu Emniyet birliktişinin hazırlamış olduğu raporu okuyabildiniz mi, basına yansıdı? Emniyet fezlekesini okuyabildiniz mi? Bence ona karşı da hemen bir savunma refleksiyle, orada yazanlara yönelik de bir cevap oluşturmanız lazım ki biz ona da bakalım çünkü tek tarafı bu sefer olaya baktığımız zaman birliktişinin raporunu doğru olarak kabul ediyoruz ve belki de haddinden çok fazla Kurumumuzun üzerine gidiyoruz. O yüzden, Emniyetle ilgili o hazırlanan fezlekeyi de ben okudum, içim yandı. Orada şöyle bir açıklama yapmışlar: "Kurumda yaşanan düzensizlikler artık belli bir noktadan sonra Kurumun kendi iş prensibi hâline dönmüş." Bence çok üzülecek bir açıklamaydı. İşte, hemen bu ve buna benzeri, Emniyetin hazırlamış olduğu bu fezlekedeki ithamlara yönelik de bir hazırlık yapar ve bunları da bizle paylaşırsanız, oturup hiç değilse mukayese etme şansımız olur ve gün sonunda yapacağımız eleştirileri daha vicdan sınırına çekme şansımız olur.

Soru olarak da şöyle bir soru sormak istiyorum Sayın Genel Müdürüm: Ya, tabii, 42 canımızın gittiği yerde tekrardan bu maden ocağının açılmasıyla ilgili bir soru belki garipsenebilir ama bu aynı zamanda bir millî servettir. Bu ocak tekrar kullanılabilir mi teknik olarak yani yangın söndükten sonra dahi? Sizin burada yapmış olduğunuz sunumlardan içerideki tahribatın çok büyük olduğunu ve çok büyük bir alana yayıldığını sizler bizlerle paylaşmıştınız. Buradaki uzman arkadaşlarımızın da muhakkak görüşleri bu konuda çok önemli. Bu ocak yani yeniden sıfır bir ocak kurma gibi mi planlanacak, yoksa -içeriye girmeden o tahribatın boyutunu göremiyoruz, belki bununla ilgili net bir bilgi de veremeyeceksiniz diye düşünüyorum ama- bu ocağı tekrar kullanmak mümkün mü? Böyle bir sorum olsun.

Bu 42 kişinin hangi dönemlerde işe başladığıyla ilgili soruyu ben sormuştum. Aslında o soruyu sorarken umduğum neticeyi de aldım bugün buradan. 31 kardeşimiz en son alımla işe giren yani dört yıllık tecrübesi olan arkadaşlar. Ben sayıyı bu kadar fazla mı bekliyordum? Yarı yarıya düşüğünü bekliyordum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayıyı yine sizin vermiş olduğunuz bilgidен öğrendim.

Ben tekrardan bugünkü performansınızdan dolayı, Kurumunuzu savunmanızdan dolayı teşekkür ediyorum, çok da faydalandık, çok da detay bilgiler elde ettik. Elbette Kurumunuzu savunacaksınız. Burada bazı arkadaşlar "Savunmayın." diyorlar ama onları da anlamış değilim yani savunmayıp ne yapacaklar? Sabah akşam basından veya oradan buradan, kıyısından köşesinden bilgiler elde edip -ki o bilgilerin de yalan yanlış olduğu da sonradan ortaya çıkıyor- sürekli bir Kurumun üzerine yükleniyorlar. Dolayısıyla, burada da Kurum kendi hakkını savunacaktır elbette. Haklı olduğu "Ben bu konuda haklıyım." diyebileceği bir yer varsa da çıkıp söyleyecek ki söyleyeceği en meşru ortamlardan biri de bence bu Komisyon. Bu Komisyonun kurulma sebebi Kurumu da dinlemek. İlk toplantımızda Kurumun üzerine çok sert hep beraber gittik, hatırlayın, Kurumdan hiç ses çıkmadı ama bugün Kurum bir refleks verdi, "Ya, arkadaşlar, şu konularda yanlış bir bilgi var." dedi. Aldık biz o bilgileri de şimdi kendi kişisel akıl süzgecimizden geçireceğiz, daha sonra oturup bunları tartacağız. Sonra tekrardan

belki Kurumumuz gelecek, tekrardan bunları Kurumumuzla görüşeceğiz. Neticede, bu 42 vatandaşımız için elbette hepimiz üzüldük ama ben tekrardan ifade edeyim: Birinci derece içi yanan, yüreği yanan ailelerse ondan sonraki içi, yüreği yanan mesai arkadaşlarıdır yani Kurum çalışanlarıdır. Dolayısıyla, Kurumun da hakkını, hukukunu savunma noktasında bir cevap vermelerini ben çok önemsiyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Ben teşekkür ediyorum, sağ olasın.

Şimdi Beko Bey’e söz veriyorum.

Buyurun.

KANİ BEKO (İzmir) – Teşekkür ederim.

Bartın’ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönlük Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonundaki tüm arkadaşlarımı sevgi saygıyla selamlıyorum.

Madencilik sektörünü eğer biraz konuşacak olursak, 22 Kasım 2003 tarihinde, Karaman’ın Ermenek ilçesinde özel bir firmanın işlettiği kömür ocağında grizu patlaması sebebiyle 10 işçi arkadaşımızı maalesef, yitirdik. 8 Eylül 2004 tarihinde Kastamonu’nun Küre ilçesinde bulunan, yer altı bakır ocağında cevherin nakledildiği 150 metre uzunluğundaki bandın alev alması nedeniyle meydana gelen yangında oluşan karbonmonoksit ve diğer zararlı gazların etkisiyle 19 çalışan arkadaşımız hayatını kaybetti. 10 Aralık 2009 tarihinde, Bursa’nın Mustafakemalpaşa ilçesindeki maden ocağında 19 işçi grizu patlamasıyla oluşan göçük sonucunda hayatını kaybetti. 23 Şubat 2010 tarihinde, Balıkesir’in Dursunbey ilçesine bağlı Odaköy maden ocağında meydana gelen grizu patlamasında 17 kişi ölürken 30 kişi de ağır yaralandı. 17 Mayıs 2010 tarihinde, Zonguldak’ta Karadon Taş Kömürü İşletme Müessesesinin işlettiği kömür madenlerinde grizu patlaması ve oluşan göçükler sebebiyle 30 kişi hayatını, maalesef, kaybetmişti. 7 Temmuz 2010 tarihinde, Edirne’nin Keşan ilçesine bağlı Küçükdoğanca köyündeki madende çıkan yangın ve oluşan göçük sebebiyle 3 kişi hayatını kaybetti. 8 Ocak 2013 tarihinde, Zonguldak’ın Kozlu ilçesinde Türkiye Taş Kömürü Kurumuna ait kömür ocağında metan gazı patlamasının yol açtığı göçük sebebiyle 8 işçi hayatını kaybetmiştir. Tesiste daha önceleri yitirdiğimiz arkadaşlarımız tabii ki olmuştur, dolayısıyla, kayda geçen en büyük facia ise 263 işçinin yaşamını yitirdiği 1992 yılında yaşanmıştır. 13 Mayıs 2014 tarihinde, Manisa’nın Soma ilçesinde, Soma Holding tarafından işletilen kömür ocağında yaşanan patlamanın etkisiyle yangın çıkmış ve çok sayıda madenci içeride mahsur kalmıştır, faciada toplam 301 işçi, maalesef, hayatını kaybetmiştir. 28 Ekim 2014 tarihinde, Soma faciasının travması atlatılmadan Ermenek Has Şekerler Madencilikte yeni bir katliam yaşanmış ve 18 işçi yaşamını yitirmiştir. 17 Kasım 2016 tarihinde, Siirt Şirvan’da bakır madenlerinde meydana gelen göçük sonucunda 16 işçi hayatını kaybetmiştir. 17 Ekim 2017 tarihinde, Şırnak’ta bir kömür ocağında yaşanan göçük sonrası 8 işçi yaşamını yitirmiştir.

On dokuz yılda ortaya çıkan tablo korkunçtur. Ben, burada birçok kazadan ve ölümden söz ettim ne yazık ki bu konuyla ilgili şunu sormak istiyorum: Peki, 2003 yılından bu yana maden kazalarında hayatını kaybeden işçilerin sayısı kaçtır? Sizin elinizdeki veri nedir? Aynı dönemde madenlerde çalışmanın bir sonucu olarak meslek hastalığı nedeniyle hayatını kaybeden işçilerin sayısı kaçtır?

Yaşanan kazalar ve bu tür işletmeler, redevans ve taşeronlaştırmının sonuçlarının en trajik örneklerini göstermektedir. Bunlar açısından mesleki eğitim ve birikim önemli olmadığı gibi, işçi sağlığı, iş güvenliği uygulamaları da tamamen maliyet kalemi olarak görülmektedir. Maksimum kâr elde etmek için en hızlı en acımasız üretim süreçlerini yaşama geçirme konusunda, maalesef, hiç

tereddüt etmemektedirler. Yıllardır bu konularda çalışma yapan, sorunlara dikkat çeken sendikalar, meslek odaları ve birliklerin uyarılarını dikkate almayan anlayışların, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında ciddi adımlar atabilmesi kesinlikle mümkün değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Buyurun.

KANİ BEKO (İzmir) – Bu önemli olduğu için tekrarlıyorum: Meslek odaları ve birliklerin uyarılarını dikkate almayan anlayışların, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında ciddi adımlar atabilmesi kesinlikle mümkün değildir. O nedenle, sizce de işçi sağlığı ve iş güvenliği uygulamalarını uluslararası normlar düzeyine çıkararak kalkınmayı ve gelişmeyi temel politika hâline getirmek gerekmiyor mu? Kanla, ölümle, hastalıkla, sakat kalmalarla kalkınan bir toplumun geleceği sağlıklı olabilir mi, üretken özelliği kalabilir mi?

“Dayıbaşılık” uygulamasının mevzuata aykırı olmasına rağmen pek çok yerde devam ettiği bilinmektedir. Bakanlığınız, işçi sağlığı, iş güvenliği konusunda risk yaratan bu duruma ilişkin bugüne kadar ne yapmıştır?

Ben, Zonguldak kazasıyla ilgili görüşlerimi geçen toplantıda iletmedim ama Zonguldak milletvekilleri izin verirse bu konuyla ilgili de kısa görüşümü belirtmek istiyorum. Zonguldak Kilimli maden ocağında, Amasra maden faciasının hemen ardından, 6 Kasım 2022 tarihinde, Zonguldak Kilimli ilçesindeki özel bir maden ocağından bir kaza haberi daha aldık. Edindiğimiz bilgilere göre, ocak Türkiye Taşkömürü Kurumuna bağlı sahada redevans yöntemiyle ENKA Madencilik tarafından işletilmektedir. Henüz sebebi açıklanmayan bu patlamanın sonucunda 4 maden emekçisi, maalesef, yaralanmıştır, 2 işçinin durumu ciddidir. Söz konusu maden ocağı önce kaçak olarak çalıştırılmış ve sonra redevans kiralama ihalesine çıkılarak, ruhsatı TTK’de kalmak üzere özel sektöre devredilmiştir. Redevanslı olarak sahayı kiralayan firmanın, daha önce maden ocağını kaçak olarak çalıştıran firmayla taşeronluk sözleşmesi yaparak üretim yaptırdığı iddia edilmektedir. Bu iddialar doğru mudur? Kazanın neden kaynaklandığı henüz tam olarak tespit edilemezken, kazanın gerçekleştiği yerin proje kapsamı dışındaki bir üretim alanında olduğu, TTK ve MAPEG’in kaza sonrası yaptığı denetimde işçilerin kaza yerini “arın” olarak göstermesine rağmen, gerçekleşen kazanın “baş yukarı” dedikleri proje dışı kaçak alanda yapıldığı vurgulanmaktadır. Söz konusu iddialar doğru mudur? Olayı anlatan işçiler “kömür tozu patlaması” “bir anlık kıvılcım” diye tarif ederken sensörlere yansıyan bir metan gazı oranının olmadığı belirtilmektedir. Ayrıca, özel ocağın ceza almaması için teftiş sırasında kazanın “arın” bölgesinde gerçekleştiği yönünde ifade vermeleri için de işçilere baskı yapıldığı iddia edilmektedir. Bunun yanı sıra kazanın gerçekleştiği 4-12 vardiyasında görevli olan daimi nezaretçinin de ocağa üretimde hiç gelmediği iddialar arasındadır. Sizin bu konuya dair elinizde veriler var mıdır?

Şimdi, Sayıştay raporlarına ben baktım, Emniyet fezlekelerini inceledim, uzman arkadaşların raporlarına baktım, işçilerin ifadelerine baktım. Şimdi, hemen hemen genelde birleştikleri bir konu var, havalandırmanın yetersiz olduğuna dikkat çekmişler. Şimdi, burada, şunu sormak istiyorum sayın Komisyon üyeleri: Biz Komisyon olarak “Bu kaza neden oldu?” sorusunu cevaplamaya çalışıyoruz fakat daha ilk toplantıda -siz de biliyorsunuz- Türkiye Taşkömürü Kurumu, TTK Genel Müdür Yardımcısı Muharrem Kiraz, bilirkişi ön raporunun aksine, kendi yaptıkları incelemeye göre facianın meydana gelmesinde havalandırmanın etkisi olmadığını söyledi yani bir anlamda kararı vermiş oldu. Şimdi, merak ediyorum, facianın teknik raporunu yazacak komisyonda, bu faciada hesap vermesi gerekenlerden TTK Genel Müdür Yardımcısı Muharrem Kiraz da yer alacak mıdır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KANİ BEKO (İzmir) – Şimdi, baktığımızda, arkadaşlar, biraz da yardımcı olma açısından, nakliye işçisi diyor ki: “Yaşam odası maliyetli olduğu için, maalesef, yaşam odamız yoktu.” Tabii, bunu soruyorum, yaşam odası var mıdır, yok mudur? Ama işçi arkadaşımız Aydın Gündoğdu ifadesinde, Soma’da 301 madencinin yaşamını yitirdiği facianın ardından Amasra’da yaşam odası yapılmasının gündeme geldiğini ancak maliyetinin yüksek bulunarak yapılmadığını söyledi. “Maden ocağında kullanılan, benim bildiğim sadece maske istasyonları var, orada yedek maskeler bulunmaktadır, bunun dışında bir yaşam alanı yoktur. Bu yaşam odası konusu Soma faciası sonrasında gündeme geldi ama baktılar ki maliyeti yüksek, sonrasında vazgeçtiler.”

Şimdi, bir diğer arkadaşımız da diyor ki: “Havalandırma sıkıntısına sebep oluyordu.” Üretim işçisi Aydın Kalaycı madendeki havalandırma sıkıntısına dikkat çekerek şunları açıkladı, diyor ki: “Eksi 350 kotunda yapılan lağım çalışmaları sonucunda oluşan hava sirkülasyonu eksi 300 kotunda bir havalandırma sıkıntısına sebep oluyordu. Vefat eden arkadaşlarımızın bir kısmının burada oluşan havalandırma sıkıntısından kaynaklı nefessiz kaldığını düşünüyorum. Benim bildiğim kadarıyla, arkadaşlarımız, son üç dört ayda ayak arkasında açıklık olduğunu, bu sebeple havanın düşmediğini, eksi 350 kotunda gaz birikintisinin fazla olduğunu söylemişlerdi. Biz bu hususu şifahen, sözlü olarak yetkililere bildirdik ama biz işçi pozisyonunda olduğumuz için çok da dillendiremedik. Normalde ayak arkasına beton enjeksiyonu yapılırdı, ayak altlarına taş tozu serpilirdi ve kömür tozunun patlaması engellenirdi. Yaklaşık bir yıldır ben bunun yapıldığını hiç görmedim. Bu normalde kalan kömürlerden oluşan gazı engellerdi.”

Bir başka şey, bir fezleke şöyle: “Metan birikimi olduğu bilinmesine rağmen gerekli havalandırma tertibatı alınmadı.”

Emniyet fezlekesi de tıpkı bilirkişi ön raporu gibi, maden ocağındaki metan gazı sorununun bilinmesine rağmen gerekli havalandırma tedbirlerinin alınmadığını kaydetti. Eksi 320 kotundaki metan seviyesiyle ilgili olarak, gaz izleme merkezinde yapılan eski tarihli telefon kayıtlarına göre, bu bölgenin metan birikimi açısından sorunlu olduğunun bilindiği değerlendirildi. “Aynı bölgede lağım çalışması yapıldığında, metan seviyesinin ikaz alarmı seviyesine doğru baca içerisinde istenmeyen metan birikiminin olduğu, geride bacayı temizleyecek vantilatörün yetersiz olduğunun yöneticiler ve teknik adamlar tarafından bilindiği. Bu bölgenin metan birikimi açısından sorunlu olduğu bilinmesine rağmen gerekli havalandırma tertibatının alınmadığı ve metan patlamasına sebebiyet verildiği anlaşılmıştır.”

Bir başka fezleke, son olarak, toparlıyorum arkadaşlar. Şimdi, bunları neden anlatıyorum? Az önce söyledim yani burada biz gerçekleri ortaya çıkarmak istiyoruz ama şimdi, burada gördüğüm kadarıyla, yönetici arkadaşlar havalandırmanın yeterli olduğunu bize anlatmaya çalışıyorlar.

Bir başka fezleke de aynen şöyle: “Patlamanın sebebi olarak, bozuk havalandırma cihazı olmasına rağmen aynı mahalde dinamit patlatılmasına devam edilmesi, eksik işçi ve mühendis sayısı, mühendislerin her işin başında olmadığı gibi karar sürecinin dışında olmaları, güvenli mesafenin geçilerek dinamit patlamaya müsaade edilmiş olması, metan ve karbonmonoksit değerlerinin ikaz ve alarm sınırlarını geçmesine rağmen uygulanacak prosedürde tereddüt yaşanmaması, uygulanmaması.” gibi ihmaller, maalesef, yer aldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KANİ BEKO (İzmir) – Bitiriyorum, son cümlem.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Buyurun.

KANİ BEKO (İzmir) – Son olarak, ben, bu raporları ve ifadeleri, sizleri en son dinledikten sonra, kısaca bu konuyla ilgili görüşlerimi söyleyerek sözlerimi tamamliyorum.

Şimdi, Amasra'daki katliamın teknik tehlike olasılıklarını eğer konuşacak olursak, benim, tabii, görüşlerim aynen şöyle: Merkezî gaz ölçüm sistemi ve uyarı ikaz sisteminin çalışmaması, uygun ve yeterli havalandırma sisteminin bulunmamasına bağlı olarak baca ve kılavuz arınlarındaki metan geriliminin deşarj edilmemesi, yer altı haberleşme sisteminin yetersizliği, grizulu ocaklarda kullanılması zorunlu olan alev sızdırmaz ekipmanı ve otomatik devre kesici donanımların zamanla bu özelliğini yitirmesinin önüne geçilmemesi, kömürün kendiliğinden yanmasının erken tespit edilmesi ve mücadele yöntemi için prosedürler oluşturulmaması, bana göre, burada patlamanın en büyük tetikleyicisi olmuştur. Daha önce de tabii, çok kez sorular sorduk tekrara düşmemek için bunları ancak bugün sorabildim.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ben teşekkür ediyorum.

Deniz Bey, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Değerli Komisyon üyeleri, değerli Türkiye Taşkömürü Kurumu yöneticileri ve Bakan Yardımcıları; Komisyona hoş geldiniz.

Şimdi, önce bir gerçeği ortaya koymak gerekiyor, o da şu: Türkiye Taşkömürü Kurumu bizim kurumumuz ama AK PARTİ'nin siyasi baskısı altında. Şimdi, nasıl baskısı altında? 8 Kasım 2022 tarihinde, şu anda Komisyonda yine görüşlerini bildiren Karadon Müessese Müdürü Sayın Fazlı Uncu Zonguldak AK PARTİ İl Başkanlığını ziyaret ediyor, İl Başkanıyla görüşme yapıyor. Doğru mu Sayın Müdürüm?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ne zaman Deniz Bey?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 8 Kasımda.

Kendisi, işte, teyit ederek devam edeceğim; kendisinden bahsediyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ya, olabilir de bu kişisel şeylere gerek yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Doğru mu?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Deniz kardeşim, buna gerek yok. AK PARTİ'nin şeyi altında derken AK PARTİ atamaları yapıyor bunda bir itiraz yok da siz gelince siz atarsınız, başkası gelince başkası atar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben basit bir soru sordum.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Hayır, hayır, kişisel bir şeye gelmesin...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ziyaret edildi mi edilmedi mi?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Bununla neyi halledeceğiz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, devlet memuriyetinde siyasi faaliyet yasağı var.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Nasıl yasağı var?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siyasi faaliyet yasağı var, olur mu? Biz, bu Araştırma Komisyonu devam ettiği süreçte, Zonguldak AK PARTİ İl Başkanının bir yönlendirme yapıp yapmadığını nasıl ölçeceğiz? Böyle olur mu?

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Nezaket ziyareti.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, nezaket ziyareti şöyle olur: Zonguldak AK PARTİ İl Başkanı randevu alır, Kuruma gider, ilgili bürokratla, en tepedeki yöneticiden müsaade almak kaydıyla görüşür, teşekkür edecekği bir konu varsa veya başka bir konu varsa bu resmiyette yapılır.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Odana hiçbir devlet memuru gelmedi mi bugüne kadar?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, böyle bir patlamanın arkasından hele hele Bizim “Yerine getirilmeyen siyasi bir sorumluluk vardır.” diye ifade ettiğimiz durumlar ortadayken Komisyona gelerek görüş bildiren bir Müessese Müdürünün, Zonguldak AK PARTİ İl Başkanlığına giderek, aynı zamanda fotoğraf çektirerek orada belki patlama üzerine değerlendirmeler yapılması suretiyle tekrar Komisyona gelerek görüş ve ifade bildirmesi doğru değildir.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ziyaret eder, belki de bilgi verir...

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Deniz kardeşim, senin demene bakarsan burada bir adam bulamazsın, hepimiz bunlarla görüşüyoruz. hepsini eylelim mi yani?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, bu doğru değil. Milletvekili olarak görüşmek başka bir şey, bir partinin örgütünün, teşkilatının yöneticisi olarak onun ziyaret edilmesi veya belki de çağırması, davet etmesi usulüyle siyasi bir mesajın kurum üzerinde oluşturulması kuruma yapılan en büyük haksızlık.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Bu kadar şüpheli olmayın, bu kadar şüpheye gerek yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, bir başka partinin de il başkanlığına Türkiye Taşkömürü Kurumu yöneticilerinin bu şekilde gitmesi doğru değil, olmaz böyle bir şey. Diğer taraftan, siz kabul etmiş...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ya, çok gizli bir şey olsa paylaşmazlar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, doğru ve yanlış AK PARTİ’li yöneticilerin davranış biçimi belirlemez. Bu baştan aşağı yanlıştır, bana göre büyük bir hatadır ve Araştırma Komisyonunun üzerine de bir gölge düşürmüştür, bu olmaz.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Senin dediğine göre...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, onun ne düşünüp neye cüret ettiği beni ilgilendirmiyor, ben doğrudan yanayım.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Onlar çok basit...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, bu yanlış, bu olmaz.

Diğer taraftan, Türkiye Taşkömürü Kurumu yönetiminin, AK PARTİ’li milletvekillerinin önerisiyle vesaire o makama gelmesinin adı liyakat değildir.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Nedir?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Zonguldak milletvekilleri dâhil, AK PARTİ milletvekilleri dâhil, üst düzey göreve gelecek kişilere teknik test yapamaz, yapamayacağı için de âdeta böyle iş alır gibi kapısında kuyruk oluşturup da o makama gelmek isteyen ve kendi talepleri doğrultusundaki istekleri yerine getirip...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, gören de liyakatle adam atıyor zannedecek... Bir partinin sözcüsü konuşuyor zannedecek... Ayıp bir şey, konuştuğu şeylere bak!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ... bu kişilerin arasından seçemez. Bakın, literatürde bunun adı liyakatsizliktir. Şimdi, dolayısıyla, ben bu tip siyasi, AK PARTİ'nin kurum ve yöneticileri üzerindeki baskı olarak algılıyorum bunu. Çağırıyor, davet ediyor İl Başkanını, bir de fotoğraf yayınlanıyor. Bundan ne amaçlanıyor? Araştırma Komisyonunun çalışmalarını, sizin AK PARTİ olarak sekteye uğratmaya ne hakkınız var? Bu olmaz.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Yani sen bizim üzerimizde, AK PARTİ üzerinde böyledir, muhalefet şöyledir...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başka bir partiyi de... Devlet memurları böyle siyasi mesaj içerikli davetlerin içinde, İl Başkanının yanında yer almaz.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Deniz Yavuzyılmaz, bundan sonra buna dikkat edelim, bir daha yapmasınlar ama şunu özellikle rica ediyorum kardeşim: Şimdi, anladık “O, oradan gitti; bu, buradan gitti, Hükümet onları atıyor, liyakatsizlik var. AK PARTİ bunların mesulüdür.” filan diyorsun. O zaman burada bir şey çıkıyor. Aynen geçmişteki KİT Komisyonu gibi olup, birbiriyile tartışır hâle geleceğiz. Bizim derdimiz üzüm yemek. Gerçekten bu konularda nasıl yardımcı olabiliriz, ileride neleri kurumların tümüne tavsiye edebileceğimizi... Havalandırma sistemleri yanlış kardeşim, bunu yeni baştan dizayn edin. İşte, sistemleri yanlış...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, geleceğim ama...

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Ama bunları konuşunca hepimiz taraf olur gibi oluyoruz. Bakın, arkadaşlar karışıyor, senin konuşmaların bölünüyor. Ben rica edeyim, ne olur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Anlıyorum, ben bunu liyakatsizliğin bir örneği olarak veriyorum, bundan rahatsızlık duyuyorum. Aynı şekilde bir başka partinin de il başkanlığına, hele bu süreçte, hele patlamadan sonra gitmesi doğru değil.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – “Biz, İstanbul’da yüzde 35 CHP’ye, 30’u İYİ Parti’ye, gerisini HDP’ye dağıtıyoruz.” diyen... Bunları da eleştiriyor musun?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, doğru değil.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir duyayım, de bakayım...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, ben bir şey söyleyeyim mi size.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Söyleme!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz, benle yolsuzluk, usulsüzlük, kamu zararında aşık atamazsınız?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Kimsin ki sen de aşık atamayayım?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İsterseniz başlayalım mı konuşmaya?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ben 92’de dava açarak başladım bu işlere, geç o işleri... 92’de Ankara Hukuku bitirip CHP’ye dava açarak başladım.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Arkadaşlar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de davalar açan biriyim, siz benimle aşık atamazsınız.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Lütfen, burası aşık atma yeri değil. Ali Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Gargaraya getirmeyin ya!

Siz, Türkiye Taşkömürü yöneticilerinin Zonguldak AK PARTİ İl Başkanlığına gitmesini, talimat almasını kabul ediyor musunuz?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Provokatif davranıyorsun, adama düzgünce soru sor. İşin gücün provokasyon...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, siz bunu normal mi görüyorsunuz, etik mi görüyorsunuz?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sen benim ne gördüğüme karışmazsın...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, bu benim iddiam değil, bu gerçek. Böyle olur mu ya?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, şu Komisyona geldik geleli senin gibi bir adam görmedim ben. Ben sekiz senedir Anayasada, Adalet Komisyonunda bir CHP’li görmedim senin gibi ya. Her işe karışan, her şeye...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sulandırmayın...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne biçim adamsın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizin için siyasi baskı nedir, siyasi müdahale nedir?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sana mı soracağım siyasi müdahaleyi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşte, ben anlatıyorum size.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yok ya! Sen siyasetin profesörü müsün?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ciddi cevap verin, ciddi cevap vermiyorsanız laf yetiştirmeyin.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Siyaset profesörü müsün, nesin?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizin için siyasi baskı nedir, bir örnek verin bana. Nedir? Tam da bu olaydır.

KANİ BEKO (İzmir) – Ya, arkadaş, sen bir dinle lütfen.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, ben laf dinlemem. Önce, dinlenecek adam saygıyla, usulüne uygun soru sorar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakan, beni kesiyorlar.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar...

Deniz Bey, siz genelde...

KANİ BEKO (İzmir) – Ya, notunu al!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne not alacağım! Usulüne uygun konuşur, provokatif davranmaz, insanları suçlamaz, düzgünce konuşur.

KANİ BEKO (İzmir) – Ya, sen notunu al.

(Gürültüler)

KANİ BEKO (İzmir) – Sen mi öğreteceksin nasıl konuşacağımı ya!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sen mi öğreteceksin!

KANİ BEKO (İzmir) – Sen diyorsun ki: “Düzgün konuş.”

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Düzgünce konuşacaksın!

KANİ BEKO (İzmir) – Düzgün konuş, benim kafatasımı attırma!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Uyarsanıza Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar... Ali Bey... Kani Bey...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne zannediyorsunuz kendinizi!

KANİ BEKO (İzmir) – Sen kimsin be!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sen kimsin!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 18.16

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 18.45****BAŞKAN: Taner YILDIZ (Kayseri)****BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet BALTA (Trabzon)****SÖZCÜ: Polat TÜRKMEN (Zonguldak)****KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)**

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sayın milletvekilleri, toplantıyı açıyorum.

Sayın Bakan Yardımcımıza kısa bir söz vereceğim, bir söz istemişti.

Buyurun Bakanım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Fazlı Bey, tabii, bizim Müessese Müdürümüz. Fazlı Bey’in iktidar partimiz il başkanını ziyareti konu oldu. O sosyal medya şeyini ben gördüm, başlığı şu: “Bölgemiz adına Fazlı Bey’e teşekkür ediyoruz.” deniyor. Olay olduğu zaman ben yaklaşık üç buçuk saat sonra o akşam oradaydım, sabaha kadar da bütün ayrıntılarıyla olayı takip ettik. Gerek Genel Müdürümüz gerekse Fazlı Bey o gece hakikaten olağanüstü fedakârlık gösterdiler. Yani burada takdir edilen şey Fazlı Bey’in mühendislik aklı ve cesareti.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Yani Zonguldak AK PARTİ İl Başkanı ayağına çağırarak teşekkür mü etmiş?

BAŞKAN TANER YILDIZ - Arkadaşlar, ya, lütfen...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI - Şimdi, Fazlı Bey’in...

BAŞKAN TANER YILDIZ - Deniz Bey, ama bakın, gerçekten, konuşmayı bölüyoruz. Sürekli böyle yapmayın lütfen; bak, lütfen ama, lütfen.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI – Sosyal medyadaki başlıkta -dediğim gibi- bölgemiz adına bir teşekkür var. Fazlı Bey ana muhalefet partimiz il başkanlığını ziyaret etseydi veya diğer partilerimizin il başkanlıklarını ziyaret etseydi, biz bu ziyaretin altında hiçbir olumsuz anlam aramazdık. O gece o insanların oradan çıkarılması gerçekten takdire şayan bir şeydir, biz de kendisini takdir ettik, teşekkür ettik.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) - AK PARTİ İl Başkanlığına çağırarak.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, lütfen, siz müdahalede bulunmayın. Açıklama yapıyor şu anda Bakan Yardımcımız. Hoşlanırsınız hoşlanmazsınız, size göre doğru söyler, yanlış söyler; Deniz Bey, lütfen ya. Yani sizin her söylediğiniz doğru diye dinlemiyor ki insanlar, sizin fikrinize saygı duyduğu için dinliyorlar.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Şu durumun etik olmadığını bile kabul etmiyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, etik veya değil ama siz sürekli böyle sataşma yapmayın lütfen.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI - Aynı şekilde, ana muhalefet partimiz il başkanlığını ziyaret etseydi, diğer partilerimiz il başkanlıklarını da ziyaret etseydi ve bu şekilde bir takdir alsaydı biz bundan hiçbir olumsuz anlam...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir devlet memurunun bunu yapması doğru olmazdı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, karşılıklı konuşmaya... Bakın, tekrar toplantıyı...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI – Bakın, olağanüstü bir durumdu o gece yaşananlar, olağanüstü bir fedakârlık gösterilmişti ve bunun takdir edilmesinde biz hiçbir olumsuzluk görmedik.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ayağa çağırılarak takdir edilir mi ya?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, ya, lütfen karşılıklı konuşmayın.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI – Biz onu ayağa çağırılmak olarak da düşünmedik Sayın Vekilim, ayağa çağırılmak olarak da düşünmedik.

Genel Müdür Yardımcımız Muharrem Bey’le ilgili olarak da dendi ki: “Ya, bu iş havalandırmaya bağlandı ve konu kapatıldı.” gibi... Elbette, TTK olarak bizim farklı görüşlerimiz var, kendi raporumuzu yazdığımız zaman o görüşlerimizi açıklayacağız ve evet, yani biz büyük ölçüde ön bilirkişi raporunda havalandırmaya bağlanan bu olgunun havalandırmanın dışında daha önemli faktörlerden etkilendiğini TTK olarak düşünmemiz doğal ve bu açıklamayı yazdığımız raporlarımızda da ifade edeceğiz. Belki arkadaşlarımız birkaç cümleyle bir küçük açıklama da getirebilirler bu akşam. Yani patlatmayla ilgili sıkıntılar üzerinde daha çok duruyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Sayın Hocam, zaten bu nihai bir toplantı değil, hüküm cümlesi içermiyor ve biz burada “Tamam, suçluyu bulduk, o Ahmet’tir, diğeri de Mehmet’tir.” diye bir cümle zaten kullanmayız, kullanamayız. Biz şu anda araştırmamıza, dinlememize devam ediyoruz. Daha sendikalarımızdan diyeceklerimiz var, sivil toplum örgütlerinden diyeceklerimiz var, sahaya gideceğiz biz de, daha taziyelerimiz var yani bu bir süreç, devam ediyor. O yüzden, siz lütfen, Bakanlık olarak, Kurumunuz olarak inandığınız doğru neyse onu burada aktarırsanız, biz de Komisyon üyeleri olarak bunları notlarımıza alırız.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, evet, şu anda başka söz isteyen var mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben, ben konuşamadım.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Beş dakika sürenizi açıyorum.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Ben de diğer arkadaşlarım gibi tabii, aynı süreyi kullanacağım Başkanım.

Şimdi, diğer konulardan hareket edelim. Ortada doğru olmayan veya çarpıtmalı bazı bilgiler var. Onlardan bir tanesi, havalandırma hızının 0,5 metre/saniye olması gerektiğiyle ilgili. Şimdi, bakın, elimde Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği var; bakın, burada. Resmî Gazete tarihi 19/9/2013, Resmî Gazete sayı 28770. Ne diyor bakalım. Diyor ki: “Yer altı maden işlerinin yapıldığı iş yerlerinde uygulanacak asgari özel hükümler...” Madde 8, havalandırma... Yasa okuyorum, yasa 8.3: “Ocaktaki hava miktarı temiz hava giriş yolu ve havanın ayrıldığı bütün kollarda dâhil olacak şekilde hava ölçüm istasyonları kurularak gerekli ölçümler yapılmak suretiyle takip edilir. Bu ölçümler sağlık ve güvenlik dokümanında belirtilen sıklıklara göre yapılır ve havalandırma defterine kaydedilir. Hava

hızı her hâlde, 0,5 metre/saniyeden az olamaz.” Alt limit 0,5; siz burada üst limitmiş gibi anlatıyorsunuz. “Yok, mevzuata uygundu yaptığımız şey, öyleydi...” Hayır, mevzuat size alt sınırı vermiş. Siz son iki gün boyunca gerek bilirkişi ön raporu gerek Emniyetin fezlekesindeki ifadeler gerekse bugüne kadar açıklanan resmî veriler ışığında son iki günde özellikle yüzde 1,5’in, 2’nin üzerine çıkan bir metan gazı sıklığı var ve siz hâlâ diyorsunuz ki: “Biz mevzuatta yazan en az 0,5 metre/saniyelik hava hızını sağlıyoruz, bu da bizi bu işin içinden çıkarır.” Çıkarmaz. E, nerede mühendisliğiniz? Riskin yüksek olduğu yerde tedbirleri artırma sorumluluğunuz yok mu? Varsa alınmamış, alındıysa söylemiş olmanız gerekiyordu ama söylemediniz ve aynı zamanda da Araştırma Komisyonunu yanıltmaya çalıştınız. Bunun “0,5 metre/saniye” ifadesinin önündeki “en az” kelimelerini söylemediğiniz, sakladınız ve burada şu anda Komisyonunda olmayan milletvekilleri, havalandırma ile ilgili mevzuattaki her şey yapıldı zannederek gittiler. Böyle olmaz, böyle olmaz; bu çok büyük yanlış. Kaldı ki bilirkişi raporu ifade ediyor, bunları konuştuk, bir kez daha üstünden geçmiyorum. Yüzde 1,5’in, yüzde 2’nin üzerinde saatlerce metan gazının kaldığı altı saat on iki dakika boyunca yüzde 1,5’in üstünde kalmış, üç saat on dört dakika boyunca yüzde 1,5’in üzerinde kalmış, iki saat otuz dakika süresince yüzde 2’nin üstünde kalmış ve yüzde 3,2 değerine kadar ulaşılmış ama bunlar sizin en az 0,5 metre/saniyelik hava hızının artmasına yeterli değil. Kaç olması lazım? 5 mi olacak? Yani böyle 5 diye altı saat, on saat boyunca devam edecek “A, biz havalandırma hızını artıralım, metan gazı yoğunluğunu genel olarak seyreltelim.”i o zaman mı diyeceksiniz?

Bakın, Emniyette verilen ifadelerden bir tanesi -kim, onu da söyleyelim, Şahan Kahraman, mühendis- diyor ki: “Patlamadan bir hafta önce cuma günü yani 7/10/2022 tarihinde birinci kartiye üst taban yolunda gaz izlemenin bana ulaşmasıyla metan oranının yüzde 3 veya yüzde 4 düzeyine çıktığı bilgisi verildi. Ben olay yerine gittim, gaz ölçümünü yaptım. Hatırladığım kadarıyla el sensöründe yüzde 3,5 oranı vardı. Çalışanları hemen boşalttım, bunun dışında başka metan oranı artmasından kaynaklı bir boşaltma olduğunu hatırlamıyorum. Bunun dışında, ayrıca, biz bazen havalandırma amaçlı emniyet nezaretçilerinin kontrolünde bazı bölümleri boşaltırız.” diyor. Kazadan bir hafta önce, bir hafta önce metan gazı oranının yüzde 3, yüzde 4’e çıktığı burada ifade ediliyor.

Aynı zamanda, hemen bakıyoruz, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Bakan Yardımcısı Sayın Adnan Ertem de ifadesinde şunu söylüyor burada, Araştırma Komisyonunda: “Kaza öncesine yönelik olmak üzere 2 seviyesinin üzerinde raporladığımız bir metan gazı oranı yok, onu söylemek istiyorum.” diyor. Ne zaman bu denetim yapıldı? 5-11 Ekim tarihleri arasında yapıldı yani ifadede belirtilen metan gazı oranının çok yüksek olduğu süreç bu denetimin içine denk geliyor ama Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı denetimine göre yüzde 2’nin üstünde değil. Alın, size bir çelişki.

Diğer taraftan, bugün yapılan Türkiye Taşkömürü Kurumu sunumunda da yine son iki günde defalarca kez yüzde 1,5’in üzerine çıkan bir metan gazı oranı var yani anormal şekilde. “Anormal” demek, oradaki çalışma düzeninin aslında uyarısı demek. “Olağanüstü bir durum var, tedbir alın.” mesajı var.

Şimdi, diğer taraftan, bir de netleştirilmesi gereken konulardan bir tanesi de şu: Bu ATEX bakım onarım konusu var. ATEX, alev yaymaz, kıvılcımı vesaire arkı içinde söndürdüren sistemi olan çeşitli teçhizatlar, ekipmanlar. Şimdi, bu ekipmanlar satın alınıyor, ATEX testinden geçiyor ve sahaya gelip kullanılmaya başlanılıyor; mevzuatta da var bu zaten “ATEX sertifikalı ürün kullanılacak.” diye. Ama bakım ihtiyacı oldu, onarım ihtiyacı oldu, mevzuat yok, yok mevzuat. Ha, yetki belgesi verilmiş Türkiye Taşkömürü Kurumuna Sayın Genel Müdür Yardımcısı ifade etti. Var mı mevzuat, var mı? Yani birisi bu bakım onarımı o mevzuata uygun yapmadığında bunun bir kontrolü, cezai müeyyidesi var mı? Yok. Peki, bakım onarımdan geçen ekipmanın tekrar ATEX özelliğini kaybedip kaybetmediği konusunda

bir test, kontrol süreci var mı? Türkiye Taşkömürü Kurumuna yetki verildi, Türkiye'deki özel maden ocakları ne yapıyor? Türkiye Kömür İşletmelerinin de mi yetkisi var, o da mı maden ocaklarında bakım onarımdan sonra ATEX özelliğini kaybedip kaybetmediğini kontrol edebiliyor? Mevzuatta cezası yoksa uygulamadan kaynaklanan bir sıkıntıyı neye göre değerlendiriyorsunuz? Hele hele bir yerde metan gazı biriktirse bu ATEX ekipmanının sağında, solunda, üstünde, arkasında da olabilir; böyle bir ekipmandan çıkabilecek bir ateşleme saniyede yani 0,1 saniyede metanla birleşerek patlamaya yol açıyorsa yani onun ATEX özelliği ona kazandırılmış olmak dışında engelleyici neredeyse bir tedbiriniz yokken bu konudaki eksik mevzuat kimin sorumluluğunda? Ben söyleyeyim; Enerji Bakanlığının sorumluluğunda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının sorumluluğunda. Demek ki ne yapmış? Görevini yapmamış, yapmamışa ilave olarak şunu söylüyorum: Şu dakika itibarıyla da bu görev yapılmamış; hâlâ bu konu açıkta. O nedenle, acil olarak yani şu toplantı bittiği gece Sayın Bakan Yardımcısının Sayın Bakanı bilgilendirerek hemen ilgili uzmanları toplayıp "Bizim bu mevzuatı, ATEX ürünlerinin arıza bakım süreciyle ilgili mevzuatı hemen oluşturmamız gerekli." demeleri gerekiyor. Yok, buraya sunuma gelen sayın kıymetli bilim insanı hoca Avustralya'daki mevzuatı Türkçeye çevirmiş, kendi elinden geldiğince onları göndermeye çalışmış kurumlara. Lütfen, Bakanlık olarak ciddi olalım.

Şimdi, bir diğer konu açıklık -bir türlü açıklık kazanmayan bir konu var- kazanması gereken konu şu: Bu merkez gaz izleme sisteminde kaç personelin aynı anda çalışması gerekiyor? Ya, bana bir sayı verin, 1 mi, 2 mi, 3 mü, kaç? Şimdi, 1 olması akıl ve mantığa uygun değil. Neden uygun değil? Eğer merkez gaz izleme sisteminde bir sensöre yüksek seviyede metan uyarısı geldiğinde, o merkez izleme sistemindeki kişi eğer lavaboya gittiye -bakın, çok basit bir örnek veriyorum, insani bir örnek- cep telefonu çaldığı için dışarı çıkmak durumunda kaldıysa veya bayıldıysa, sağlıkla ilgili anlık bir rahatsızlığı geliştirse o merkez izleme sistemindeki metanın yükseldiğini ve tehlikeli bir boyuta geldiğini kim görecektir de uyaracak? Ve bütün bu metanın birikmesi ve patlaması arasında geçen süreler bu kadar kısayken kim uyaracak? Soruyorum, buna yanıt istiyorum: 1 kişi var, ifadelere göre 1 kişi var, nerede o 2'nci kişi, nerede? Nerede ya? Torpilli miydi, izin mi verildi, ne oldu? Nerede o kişi? O kişi yok. İnanılmaz, müthiş bir insani hata. Bakın, burada ne var? Yönerge var, Türkiye Taşkömürü Kurumunun Merkezi İzleme Sistemi Yönergesi. Ne diyor? "MİS İstasyonunda her vardiyada en az iki kişi görevlendirilecektir." diyor. Nerede o kayıp bir kişi? Niye kontrol edilmedi? Daha önce de müteaddit defalar bu denetimler yapılırken yine orada eksik olduğu tespit edilmiş. Yahu yine yok, çok ilginç.

Şimdi, gelelim norm kadro konusuna. Norm kadro konusunda da yine yanıltıcı bir beyan var. Yanıltıcı beyan şu: Bakın, 2020 yılı Sayıştay raporu diyor ki: "TUBİTAK'a bağlı Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü (TÜSSİDE)'nden hizmet alınmıştır. TÜSSİDE tarafından hazırlanan norm kadroya ilişkin raporun Mart 2020 tarihi itibarıyla tamamlandığı, mekanizasyon yatırımlarından elde edilen sonuçlarla birlikte değerlendirme aşamasında olduğu ifade edilmiştir." Sizin "14 bin seviyelerinden 10.500'lere bu norm kadro düştü." diye söylediğiniz ifade Türkiye Taşkömürü Kurumunda yarı mekanize, tam mekanize planların hayata geçtiği süreyi ilgilendiren norm kadro, bugünü değil ki. Bugün değil, o yüzden normal kadro o seviyede, ifade edilen seviyede değil bir kere. Norm kadro daha yüksek. Bakın, bu da yanıltıcı ifade. Olmuyor, olmuyor yani. Diğer taraftan, bir üretim tonajına bağlı olarak norm kadro ilişkisi kurulmaya çalışıldı. 5 milyon ton da üretseniz, 2 milyon ton da üretseniz bir maden ocağını sağlıklı bir şekilde açıkta tutmak için ihtiyacınız olan asgari işçi sayısı yaklaşık olarak aynı zaten. Dolayısıyla da tonaj üretiminiz düşse bile oradaki asgari işçi sayınız zaten yüksek olacağı için, yüksek olduğu için 1.500 işçi gerekiyor. Dolayısıyla da onun üzerine konacak işçi sayısında, konması gereken işçi sayısında büyük bir açık var.

Şimdi gelelim ifadelere, bakın, açık ne kadar kritik. Mustafa Olgun...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, son bir dakika, üçüncü kez uzattım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok, arkadaşlar konuştu zaten o kadar süre.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, siz bazı tekrarlara girdiniz, ondan dolayı. Sorunuzu soracaksınız...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tekrar değil, ben tamamlıyorum Başkanım. Öyle aman aman uzun...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakikanız daha olduğunu söyleyelim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, bir dakikada tamamlayamam.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Üçüncü kez söz veriyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, siz üçüncü kez söz veriyorsunuz da arkadaşların hiç birinin sözü bir kez, iki kez, üç kez kesilmedi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Vaktinizi bence harcamayın, vaktinizi harcamayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bu yönetimi kabul edemeyeceğim, kurusa bakmayın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz kabul etmeyin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben ciddi bir konunun üzerindeyim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tekrar ediyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tekrar etmiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ediyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, bir tekrara girdiğim zaman uyarın ama girmedığım zaman kesmeyin olur mu?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Girdiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, Allah Allah! Ya, bundan sonraki sefer de söz alacağım. Niye engellemeye çalışıyorsunuz? Engellemeyin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, kaç kez...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, bırakın ya!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, üçüncü kez...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Önemli bir konu, sabahtan beri bekletiyorsunuz zaten.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Konu önemliyse üçüncü kez uzattım, o yüzden söylüyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, sizin kaç kere uzattığınız bir ölçü değil Türkiye Büyük Millet Meclisinde; 42 can gitmiş.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ölçü değilse tamam, siz sürenizi tamamladığınızda görürsünüz, ölçünün ne olduğunu göreceksiniz o zaman.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz bilirsiniz, siz bilirsiniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun, buyurun...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizin yaklaşımınızın aynısını tekrar ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bakın, diyor ki Nezaretçi Mustafa Olgun: “Ben emniyet servisinde çalışan nezaretçiyim. 2013 yılından itibaren ben genellikle P1 yani gece on iki-sabah sekiz saatleri arasında ve P3 olarak 16.00 ve gece on iki saatleri arasındaki vardiyalarda dönüşümlü olarak çalışmaktayım. Benim vardiyamda emniyet servisinde benden başka çalışan herhangi bir işçi yoktur.” Görevi de oluşabilecek bütün aksilikleri aktarmak ve kontrolünü sağlamak. Diyor ki: “Çalışılan yerlerde kendi vardiya nezaretçileri görev yapar. Onların işleri sadece üretim ve iş güvenliğidir. Gündüz vardiyasında emniyet servisi personeli daha fazla görev yapar. Emniyet nezaretçisi olarak benim haricimde 3 nezaretçi, 3 sıhhiye ve 14-15 civarında işçi bulunmaktadır. Yukarıda belirttiğim gibi, işçiler gündüz vardiyasında çalışmakta, gece vardiyasında ise 1 sıhhiye görevlisi bulunmaktadır.” Yani gündüz vardiyasında emniyet servisi nezaretçisine bağlı çalışan 14-15 işçi var, akşam vardiyasında yok. Niye yok? Hani işçi sayısı yeterliydi, niye yok? Bu hava kapılarının kontrolünü olmayan işçilerle nasıl yapıyorsunuz? Hava kapıları var bildiğiniz gibi. Burada eksi 320, eksi 350 arasında da 2 tane hava kapısı var. E, bunların kontrolünü kim yapıyor işçi yoksa? Burada büyük bir problem var. Eğer hava kapılarının kontrolü yapılmadıysa ve bu verdiğiniz haritada görüldüğü üzere hava kapısının önünde de hayatını kaybeden bir işçi varsa bu hava kapılarında da bir problem var gibi görünüyor. Diğer taraftan tatbikat konusu. Bakın, tatbikatla ilgili söylendi, dendi ki: “Tatbikat yapıldı.” Ama yine Mühendis Recep Orhan’ın verdiği ifadeye göre “Ben yedi ay önce işe başladım ve başladıktan sonra herhangi bir tatbikat yapılmadı.” diyor. Sonra Mustafa Olgun, yine o da ifade ediyor, diyor ki: “En son ne zaman yapıldığını bilmiyorum, iki-üç yıl önce yapılmıştı.” Ve yine buradaki çalışan personelin ifadesine göre bu tatbikatlar ya yapılıyor onların haberi yok... Ki işçiler, mühendisler o tatbikatta değilse bir tatbikatın yapılıp yapılmamasının ne gibi bir hükmü var o da enteresan bir konu. Dolayısıyla buna yanıt vermeniz gerekiyor.

Son cümle olarak söylüyorum: İfade edildiği üzere, hayatını kaybeden madencilerin on dört yıllık tecrübe sahibi olanları, 7 personel, sekiz yıllık tecrübe sahibi olanlar 1 personel, yedi yıllık tecrübe sahibi olanlar 3, dört yıllık tecrübeye kadar olan personel sayısı da 31. Şimdi, normal şartlar altında burada hiyerarşik tecrübe zinciri öyle kopmuş ki normalde her birinin on dört yıl üstü 10, sekiz yıllık tecrübe seviyesinde 10, yedi yıllık tecrübe seviyesinde 10 ve dört yıla kadarki tecrübe seviyesinde 10 personelin olması aslında beklenir. Yani dört yıllık çalışan personel sayısı olması, çalışması gerekenin yüzde 200 fazlası. Bu da yine Türkiye Taşkömürü Kurumunda emekli olanların yerine... Ondan hiç bahsedilmedi, norm kadro üzerinde konuşuldu ama son yıllarda kaç emekli oldu, son on yılda kaç emekli oldu, 2019 yılından bugüne kadar kaç emekli oldu? 2023 yılının sonuna kadar 1.935 işçi emekliliğe hak kazanacak, bundan bahsedilmedi. Yani burada Enerji Bakanlığının büyük sorumluluğu var. Her yıl peyderpey emekli olanların yerine işçi olarak hiyerarşik tecrübe zincirinin kopmasına engel olmak yerine bunu yapmayarak işçi almamış ve Türkiye Taşkömürü Kurumunun da işleyişini bozmuştur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Şimdi MAPEG’e sözü veriyoruz...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun lütfen.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, benim de birkaç sorum olacak. Şimdi, az önce anlatımlarda galerideki ve ocaktaki metan gazı oranının yüzde 1,5’e kadar olması hâlinde çalışmaların devam edebileceğini; 1,5’in üzerine çıkınca 1,5-2 arasında dikkat edilmesi gerektiğini ve 2’den sonra da kapatma olacağını, iş

durdurulacağını ifade etmişsiniz. Şimdi, o ön bilirkişinin raporlarında da bu oranları biraz daha dışarıya referans göstererek değerlendirme yapıyor. Şöyle bir soru sormak istiyorum: Bu oranlar, yüzde 2 olunca iş durdurulması oranı gerçekten yeterli bir oran mı, yoksa bunu 1,5'a çekmek gerekir mi, gerekmez mi? Bu konuda üniversitelerle bir ortak çalışma yapıldı mı veya böyle bir şeye ihtiyaç var mı? Özellikle onu sormak istiyorum, bu konudaki görüşlerinizi almak istiyorum.

Bir de daha önceki soruda da sormuştum, mesela, Bartın'daki bu ocakta bugüne kadar metan gazının yüzde 2'nin üzerine çıkması hâlinde hiç iş durdurma oldu mu veya en son hangi tarihte böyle bir nedenden dolayı iş durdurma oldu? Yine, az önceki sunumlarda, grafiklerde izah edilirken metan gazı oranının yüzde 1,5'ların üzerine çıktığını ve bu esnada da elektrik kesintisi olduğu için bu oranların yükseldiğini ve çok kısa süreli olduğunu ifade ettiniz. Şimdi, böyle bir durumda -çok tehlikeli bir çalışma ortamı ve o gazın mutlaka boşaltılması lazım, aksi hâlde maalesef böyle istenmeyen sonuçlar çıkıyor ortaya- elektrik kesildiği zaman devreye girecek bir jeneratörümüz var mı veya bunu nasıl gideriyoruz; o konuda bir bilgi almak istiyorum.

Bir de Çalışma Bakanlığımızın bütçe görüşmelerinde bir ifadesi var ve orada diyor ki: "Fanın bir tanesinin bozuk olduğu tespit edilmiş, iş durdurulması lazım." Yine, az önce sizin konuşmalarınızda, açıklamalarınızda -yanlış hatırlamıyorsam- 4 tane fan olduğu, biri bozuk olsa bile sistemde bir eksiklik olmayacağı, sistemin çalışacağı şeklinde ifadelerde bulunmuşunuz; bunu biraz açar mısınız. Bu açıklanmayınca kamuoyunda da yanlış anlaşılabilir. Bu konuda bir bilgi verirseniz memnun olurum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkür ederim.

Sunumunuzun bir kısmını dinleyemedim çünkü aynı anda Plan ve Bütçe Komisyonunda Enerji Bakanlığının bütçe görüşmeleri devam ettiği için orada söz sırası alıp konuşma yapmaya gayret ediyordum, Enerji Bakanına Amasra'da yaşanan bu facianın aslında kaza değil cinayet olduğunu ve sorumluların arasında kendisinin de en başta bulunduğunu hatırlatmak adına Plan ve Bütçe Komisyonundaydım. Aslında Plan ve Bütçe Komisyonunda Enerji Bakanlığı bütçesi görüşülürken bu denli önemli bir Araştırma Komisyonunun da aynı gün aynı saatte çalışmalarını yapmasını da doğru bulmuyoruz; daha geçen hafta da bunu ifade etmiştik ama ne yazık ki dikkate alınmadı; bunu da bir kere tekrar edeyim. O yüzden cevap verdiğiniz şeyleri tekrar soruyor olabilirim, aralarda beni bölüp konuşmama cevap verirseniz sevinirim.

Öncelikle izin meselesi... Geçen hafta ben bu konuyu dile getirmiştım. Siz de "On günlük motivasyon izni verdik." demişsiniz. Biliyorsunuz Amasra Taşkömürü İşletmelerinde yaşanan facianın ardından ocaktaki üretim durduruldu ve bu süreçte de şu anda madenciler izinli sayılıyor ama madenciler mevcut izinlerini kullanıyorlar ya da gelecekte hak edecek oldukları izinlerinden mahsup ediliyor bu izin ve bu işe bir son verilmesi gerektiğine... Çünkü zaten 42 arkadaşı hayatını kaybetmiş madencilerimizden bahsediyoruz, çalışma güvenliği konusunda endişe yaşayan madencilerimizden bahsediyoruz. İdari izinli sayılmaları bu kadar zor mu, mevzuatta bununla ilgili bir sıkıntı mı var, bunun aşılması mümkün değil mi? Yani sabıkalı bir Genel Müdür hâlâ Türkiye Taşkömürü İşletmelerinin başında olabiliyor ama madencilerimiz idari izinli olarak sayılamıyor mu; bu, bu kadar zor mu? Acaba Türkiye Taşkömürü İşletmeleri Genel Müdürlüğü bu talebi neden dikkate almıyor? Bununla ilgili bu Komisyonun da bence bir ön açması lazım, ön alması lazım.

Bugün Cumhuriyet gazetesinde dikkat çekici bir haber vardı, Kurumunuz bir ihaleye çıkmış, yer altı kömür yangınlarını söndürücü köpük konsantresi alımı yapılacaktır. Facianın yaşandığı gün Amasra Müessesesinin envanterinde ne kadar yangın söndürücü köpük bulunuyordu; bununla ilgili bir cevap rica edeceğim.

Yine geçen hafta sormuştum aslında, Amasra Müessesesi yıllık olarak Zonguldak tarafından denetleniyor değil mi yani Amasra'nın planları Zonguldak tarafından kontrol ediliyor diye biliyorum. Keşif sırasında bilirkişi tarafından sunulan bu raporlardan madendeki planlamanın biz Zonguldak tarafından yapıldığını anlıyoruz. Bu dediğim doğru mu, Zonguldak tarafından mı yapılıyor? Cevap verecek misiniz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz sorularınızı sorun lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ona göre değerlendirme yapacağım ama.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Karşılıklı konuşma olmasın, siz sorularınızı sorun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Peki, Zonguldak her yıl için planlama yapıyorsa ve madende hangi bölgede çalışma yapılacağını belirliyorsa ve bunu harita üzerinde gösteriyorsa ama yıl içinde acaba madenin fiili durumunun önceden yapılan projeksiyona uygun olup olmadığını denetlemiş mi? Denetlememiş gibi gözüküyor. Mesela, eksi 350 kotta yapılan üretime ilişkin haritaya baktığımızda “Projeksiyon alanında olmayan kısa kısa galerilerin olduğu, baş yukarı sürülen bölümlerin olduğu görülmektedir.” deniliyor. Bu galerilerin ya da yolların -yanlış bir tabir olmasın- hangi gerekçeyle açıldığı ve havalandırma başta olmak üzere madenin genel güvenliğine etkilerinin değerlendirildiğini gösteren herhangi bir veri yok. Acaba ATİM’de teknikten sorumlu genel müdür yardımcısı olmadığı ya da yetkileri alınıp sadece -kendisinin de ifade ettiği gibi- maaş aldığı için mi... Bu dikkate alındığında yani bu taban ve taban yollarının nereden sürüleceğinin ya da sürüldüğünün kim tarafından belirlendiğini bana söyleyebilir misiniz? Burada büyük bir belirsizlik var gibi duruyor. Yani Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından da denetimler yapılıyor ama bu denetimlerde sürekli evrak üzerinde bir denetim olarak kalmış. O yüzden, siz iç denetiminizin en sonuncusunu “2022’de 4 denetim yaptık, dokuzuncu ayda son denetimi yaptık.” dediniz, bu bulguları paylaşıp mısınız ve bu bütün denetim raporlarınızı “2021’de 6 denetim, 2022’de 4 denetim.” dediniz, bütün raporları lütfen Araştırma Komisyonu ile paylaşır mısınız. Bir de “Son denetim eylül ayında.” diyorsunuz ama bilirkişi ön raporunda Teftiş Kurulunun son denetimi 17 Haziran olarak yazılmış. Acaba bilirkişilere eylül ayında yapılan denetim raporu iletilmedi mi?

Yine, iş güvenliğiyle ilgili siz iç denetimler yapıyorsunuz, bu oksijen maskeleri meselesi... Yani içeri giren tahliye ekipleri aşağıdaki madencilerin kullandığı oksijen maskelerinin yirmi dakikada hatta yirmi dakikayı bulmadan bile bittiğini hatta bazılarının patlak çıktığını söylüyorlar. Aşağıya inen bu madenciler en az 3 tane yani kırk beş dakika, bir eforla birlikte otuz dakikaya kadar kullanılması gereken bu maskelerin süresinin yeterince işlemediğini yani süresi boyunca işlemediğini, çalışmadığını söylüyorlar. Yine madenci ifadelerinden bu maskelerin nasıl takıldığıyla ilgili sorun yaşandığı, bunun kullanılmasıyla ilgili eğitimlerin sadece bir videoyla izletildiğine ilişkin kâğıt üstünde bir eğitim verildiğiyle ilgili söylemler var. Bununla ilgili ne söyleyeceksiniz yani denetimler evrak üzerinde mi yapılıyordu gerçekten?

Bunun dışında, hazır Kurumunuz buradayken tekrar ama tekrar söyleyeyim, Kurumunuzun başındaki sabıkalı Genel Müdürle ilgili Bakanlık acilen işlem yapmalıdır. Yine, soruşturmada şüpheli olabilecek ya da sorumlu sayılabilecek TTK Genel Müdürlüğündeki çalışanlar, idari olarak bu konuyla ilgili sorumlu ya da şüpheli sayılabilecek kim varsa görevden el çektilirmeli ya da görevden alınmalıdır.

42 kişinin ölümüyle sonuçlanan -bakın, bu kaza değil- cinayetin sonucunda herhangi bir yetkili soruşturmanın selametine etkileyeceği gerekçesiyle açığa alınmadı. Yani bunu kabul edemeyiz. Ve hâlâ bu ocak Türkiye Taşkömürü İşletmelerinin denetiminde. Eksi 100 kotuna inildi, baraj yapıldı, bunlar...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aysu Hanım, başka sorunuz var mı?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bitiriyorum değerlendirmemi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, soru sormadınız da ondan dolayı, son üç dört dakika sorusuz geçiyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Eksi 200 kotuna inildi “Evet, şu anda yangın devam ediyor.” deniliyor, eksi 350 kotuna inilemiyor ama tüm bu alt

kotlara inilirken, bu soruşturma devam ederken ve ocağın işletmesi hâlâ Türkiye Taşkömürü Genel Müdürlüğündeyken soruşturmanın asıl selameti gereği ocakta aşağı inilirken kamera sisteminin, kayıt sisteminin kullanılması lazım. Biz, bunun kullanılmadığını da biliyoruz. Ben burada konuyu farklı yerlere çekip farklı şeyler oluyor demiyorum ama eksi 100 kotuna da inilse, eksi 200’e de eksi 300’e de, nereye inilebiliyorsa ocağın yönetimi Türkiye Taşkömürü Kurumundayken...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aysu Hanım, yaptığınız yayına saygı duyuyoruz ama konuyla ilgili soru sorarsanız...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Aşağı inilirken kamera sisteminin kullanılması gerekiyor. O yüzden ne yazık ki aslında Bakanlık tarafından kurumunuza yapılan bu liyakatsiz atamalar ve aslında TTK Genel Müdürünün de Amasra Müessesesinde yaptığı liyakatsiz atamalar olayın, facianın yaşanmasında en önemli sebeplerden biridir.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Son soru: Bu patlama neden oldu Sayın müdür yardımcılar ya? Bana bunu tek bir cümleyle söylebilir misiniz, bu patlama neden oldu? Bu patlama neden oldu?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben bunun cevabını... Bunu saatlerdir konuşuyoruz, geçen hafta da konuştunuz, burada bilgi verdiniz. Bu patlama neden oldu?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aysu Hanım, şöyle bir şey söyleyeceğim: Bu yaptığınız, yayının süresini doldurmak için olabilir, ben onu saygıyla karşılıyorum ama bu Komisyona lütfen haksızlık yapmayalım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yayınla alakası yok, yayınla alakası yok!

Sayın Başkan, bölmeyin, rica ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, bu yaptığınız yayını belki otuz dakikalık yapıyorsunuz, belki kırk beş dakikalık ama lütfen Komisyona biraz...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Patlama neden oldu, onu soruyorum. TTK’nin...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aysu Hanım, lütfen Komisyona biraz saygılı olalım, lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben çok saygılıyım, siz de Bartın’a saygılı olun.

Şurada beş dakika konuşmadım ya, ona bile tahammül edemiyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aysu Hanım, şu anda on yedi dakika konuştunuz. Yaptığınız yayından bakın, süresi orada yazıyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Niye tahammül edemiyorsunuz ya?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yaptığınız yayında yazıyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – On dakika, on dakika.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Eksik almışsınız, ben burada tutuyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yanlış tutuyorsunuz demek ki Sayın Başkan. On dakika, ayrıca istediğim kadar konuşurum, böyle bir yönetimi kabul etmiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ederim. Yayına saygı duyuyoruz, yalnızca Komisyonu yok saymayın.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sayın Başkan, yayın için konuşmuyorum, ben Bartınlılar için, Amasra için, maden şehitlerinin hakkını savunmak için konuşuyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Konuşabilirsiniz de o normal bir şey, yayın için konuşabilirsiniz, bu normal bir şey.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben sizin bu tutumunuzu kabul etmiyorum zaten, sizin bu müdahalelerinizi de...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, bölmeseniz bitmişti.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, yok bitmiyor, Aysu Hanım bitirmiyor, bu denenmiş bir şey, bitirmiyor.

Komisyonu lütfen saygılı olalım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Maden şehitlerine karşı, maden şehitlerinin yakınlarına karşı benim sorumluluğum var. Ben bu sorumluluğumu elimden geldiğince yerine getirmeye çalışıyorum. Bence en önemlisi bizi en çok konuşturan siz olmalısınız ki bu Komisyonun gerçekten bazı şeylerin üzerini örtbas etmesi için değil, açığa çıkması için.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Zaten konuşuyorsunuz işte ne güzel. Aysu Hanım, konuşuyorsunuz, siz soru sormadığınız için söylüyorum ben.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Biz konuşurken sürekli müdahale ediyorsunuz ve aslında konudan bağışsız olarak sizinle olan kişisel tartışmalarımız basına yansıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz Komisyona hitap edin. Bakın, yaptığınız yayına hitap ettiğinizde Komisyon alamıyor, ondan dolayı diyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Doğru değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çok teşekkür ederim.

Şimdi, ben Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına söz vermeden önce MAPEG’in cevaplayacağı şeyler için MAPEG’e söz veriyorum.

Buyurun.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Sayın Başkanım, değerli vekiller ve değerli hazırun; hepinize saygılarımı arz ediyorum.

2/11/2022 tarihli oturumda bize yöneltilen sorular ve bizim verdiğimiz cevaplar var, bunların tamamı yazılı olarak gönderildi. Farklı vekillerimizden aynı sorular geldiği için zaman zaman tekrarlar olacak, onları ben kısa cevaplayacağım ama dediğim gibi yazılı verildiği için tamamı sizlerde mevcuttur diye düşünüyorum.

Birinci sorudan başlıyorum: “TTK denetimlerinden farklı ücret alınıyor mu?” Alınmıyor, biz Harcırar Kanunu’na göre denetlemeler yapıyoruz, herhangi birinden herhangi bir ücret bu konuda almıyoruz.

“Amasra Müessesesi için kısmi faaliyet durdurma yapıldı mı?” Biz 2022 yılında yapmış olduğumuz 4 denetimde bizim yapmış olduğumuz kanun maddelerine aykırı bir durum görmediğimiz için, durdurmayı gerektiren bir durum görmediğimiz için durdurmadık. Dolayısıyla durdurma yapılmadı.

“Kapatmaya yetkiniz var mı?” “Kapatmaya yetki” ifadesi belki durdurma anlamında tevil edilebilir çünkü kanunda ve yönetmeliklerde böyle geçiyor. Evet, var, birçok madde bize bunu verir ve 29/1 ve 29/2 zaten böyle bir yetkiyi bize bu konuda vermiştir, başka maddelerimiz de var.

“Toplamda 257 mühendisle 8 bin denetim yapıldığı söyleniyor, denetimler yüzeysel mi yapılıyor? Personel sayısı yeterli mi? Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yazılı raporda belirtilen neden yazılmadı?” diyor. Şimdi, şöyle cevap vereyim: Bizde bir hedef var, yılda 8 bin denetim yapmak. Çalışanların içerisinde -söylemişim- 257 jeoloji ve maden mühendisi mevcut ve bunlar olmazsa olmaz denetimlerde ve yapmış olduğumuz ilgili denetime istinaden başka mühendisler de katılıyor. Dolayısıyla bu anlamda biz geçen senelerde de, pandemi olmadığı senelerde de bu hedefi tutturduk. Dolayısıyla şu aşamada bu hedefi, evet, bu sayıyla yerine getirebiliyoruz. Daha fazla olsa daha iyi olur mu? Elbette olur, öyle bir imkân olursa bu hedef daha fazla yukarıya çıkar, denetim sayısı çok daha artar ve dolayısıyla süreler de artar, daha detaylı denetim yapma imkânına kavuşmuş oluruz. İlgili kurumlar burada Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı değil, dediğim gibi, kanunun 7’nci maddesinin(10)’uncu fıkrası yapılmış olan denetimlerde tespit edilen hususlarla ilgili, ilgili kurumlara bilgi vermeyi bize taahhüt ediyor, daha doğrusu emrediyor. Dolayısıyla bu açıdan ilgili kurumlara yazarken üst yazıda -burası için söylüyorum- özet geçilmemiş ama yazının sonunda ek olarak, mahallinde tetkik raporu gönderildiği zaten ifade edilmiş. Dolayısıyla mahallinde tetkik raporunda tamamen detay var. Bu format, bundan sonra yazılarımız içerisinde böyle bir format uygulamaya biz de başlayacağız, bir şey gözüküyor bu konuda.

“Denetimler haberli mi yapılıyor?” Denetimlerin haberli yapıldığı durumlar var, habersiz yapıldığı durumlar var yani bazı ihbarlarda, kanun dışı faaliyetlerde resen denetimler yapılıyor ama bu TTK özelinde söyleniyorsa burada evrak izlenimleri ve istediğiniz belgeler var ve aynı zamanda ocaklar çok büyük, dolayısıyla orada hangi yerler kapatıldı, ne olduğu anlamında bilgi sahibi de olmadığımız için mecburen denetlemelerde onlar bize eşlik eder ve haberli yapılır, bu noktada durum bu.

“Denetimlerde gaz izleme sistemine bakılıyor mu, havalandırma ile ilgili tespit yok mu?” İnen arkadaşlarımızın elinde yine, diğer onlar da olduğu gibi, çoklu sensörler var, bu sensörler sayesinde denetlemeler yapılır. O denetlemelerden sonra -oksijen de var yani havada o anlamda ölçülür- yukarıda o sistemden de o ölçmüş olduğumuz sensörler ve baktığımız değerlerle ilgili teyitler alınır.

“Sensörlerin uygun yerde olmadığı neden son denetimde görüldü?” Şöyle: “Son denetimde görüldü.” ifadesi zaten o “galeri” dediğimiz lâğım atıldığı yer sürekli devam eden bir yer olduğu için bizim denetim esnasında yaptığımızda bulunduğu yer itibarıyla o ifade kullanılmıştır. Dolayısıyla devamında farklı yere geleceği için farklı yerde değerlendirilmiştir. Bizim gördüğümüz dilimdeki pozisyon nedeniyle gerekli uyarı yapılmıştır.

“Heyetler gaz izleme sistemine bakıyor mu?” Biraz önce söyledim, çünkü aynı sorular farklı vekillerimizden geldiği için biz buraya not almıştık.

“Maden Kanunu, iş ve iş güvenliğiyle ilgili bir entegrasyon yapması sizce gerekli mi?” Bu olursa fayda elbette sağlar ama bu bizdeki idarecilerin, büyüklerimizin vereceği bir karar. Bize şu an “Türkiye Büyük Millet Meclisinin kabul etmiş olduğu 71 adet kanun ve ilgili mevzuatlar dâhilinde gereğini yapın.” deniliyor. Biz şu an elimizdeki mevcut yönetmelik ve kanunlarla bu işi yapıyoruz ama olsa olur mu? O takdir, dediğim gibi, fayda sağlayacaktır mutlaka.

“Diğer ülkelerdeki gelişmeler takip ediliyor mu?” Şöyle takip ediliyor: Biz mevzuatla ilgili olan durumlarda mevzuat çalışması yaptığımızda mutlaka süzgeçten geçirerek o kanunların önerisini yapıyoruz.

“Bilirkişi heyeti ‘Havalandırma yetersiz.’ tespitinde bulunmuş, siz neden tespit edemediniz?” Yani biz bulunduğumuz teftiş esnasındaki değerlerden öyle bir durum görmediğimiz için böyle bir ifade kullanmadık.

“Denetim heyetleri geçmişe dönük sensörlere bakıyor mu?” Dediğim gibi, anlık yaptığı tespitlerde yukarı çıkar, geriye dönük beş gün gibi bir inisiyatifle bakıyorlar ama orada böyle bir yol izliyoruz.

“On sekiz yılda 25 defa neden Maden Kanunu değişti?” Baktığınızda, 1985 yılında kabul edilmiş, dolayısıyla otuz sekiz yıl geçmiş. Dolayısıyla, zaman zaman elbette ihtiyaçlar hissedilecek ve zamana göre değişiklikler yapılacak ama çoktu, azdı o yine de sizlerin takdirdir. Fakat gerekli miydi? Gereklidir.

“YTK sisteminin ne faydası var?” YTK sistemi şu: “Yetkilendirilmiş tüzel kişi” ifadesi var, bunlara biz teknik dokümanları yazdırmayla ilgili bir eğitim verdikten sonra belge veriyoruz. Dolayısıyla, bu belgelerden sonra ruhsat sahipleri projelerini buraya yaptırıyor, bunun ne faydası var? Bu arkadaşlar bizim denetimimizdeler ve puanlama sistemine tabiler, yanlış yaptıklarında, ta, o yetkilerinin iptaline kadar giden bir cezalandırma sistemi var; öyle bir avantaj sağlıyor.

“Onay vermediğiniz proje oldu mu?” Oldu, sayı olarak burada söylemedik ama tabii ki oldu. Eğer uygun bulunmamışsa ki hem bu analizler sonucunda hem yapılan tespitler konusunda elbette iptal edilir, edildiği de vardır.

“MAPEG merkezi gaz sistemlerinin denetimi incelenmiş mi?” Söyledim.

“Eksik kadroyla çalışıldığını neden tespit etmiyor?” Mevzuatımızda, kanunumuzda “Gidin, bunu tespit edin.” diye böyle bir madde olmadığı için biz o yönde bir tespit yapmıyoruz.

Denetimlerin tam metni isteniyor, Lütfi Vekilimizin kendisine verdik.

“Maddi gazı drenaj uygulaması taş kömüründe yapılıyor mu?” Zaten ilgili arkadaşlar gerekli bilgiyi verdiler.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Kendisine verdik.” diyorsunuz, bize...

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Efendim, o istediği için verdik, tamamını...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Onu hepimize verin lütfen.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Tabii efendim, hemen verelim, onu not alalım, dağıtalım, yapmış olduğumuz şeyleri...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Komisyon dağıtacak onları, yazılı şey üzerine dediniz değil mi, yanlış anlamadım?

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Efendim, 4 tane denetim vardı, onlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Denetimlerle ilgili bilgiyi Lütfi Vekile vermişler, ben de diyorum ki: Soruya biz de katılıyoruz, hepimize dağıtılsın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam.

Buyurun.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – “Denetimlerde işçilerle görüşülüyor mu? O denetim esnasında elbette.

“Denetimlerde TTK’den ücret alınıyor mu?” Daha önce cevap verdim, hayır.

“Amasra için kısmi veya tam faaliyet durdurma var mı?” Dediğim gibi, tekrar olduğu için söylemişim, yok.

“4 kez denetim yapıldı, son denetlemede önceki eksikler neden tespit edilmedi?” Biraz önce söyledim, yürüyen, hareket eden bir yer olduğu için aynı tespitler yapılmadı.

“Çalışma Bakanlığına yapılan bildirimlerin takibi yapılıyor mu?” Bu konuda kendileri tarafımıza bilgi veriyor “Biz şunları yaptık.” diye.

“Şu, yetkimizde olsa” dediğiniz bir husus var mı? Yani şu anki mevzuatla ilgili gerekli denetimleri yapıyoruz ama kastedilen şu ise yani 6331’de ya da diğer bu denetimlerle ilgili olan tüm mevzuat aynı yerde toplanılsa fayda sağlar mı? Elbette sağlar, o takdir yine kanun yapıcı olarak sizlere ait, takdirinize onu arz ediyoruz.

“Teknik ekibiniz yeterli mi? Biraz önce söyledim neden yeterli olduğunu, daha fazla olsa daha fayda sağlayacağını da ifade ettim.

“Risk kriterleri nedir?” diye bir ibare var. Maden sahalarında risk yönetimi kapsamında açıklama yapıldı. Şöyle ifade edeyim, çok uzun olmasın diye söylüyorum: Aslında yönetmelikte ve kanunlarda olmamasına rağmen ve 15 bine yakın ruhsat olması hasebiyle bu 8 bin hedefi ve elimizdeki teknik eleman sayısı nedeniyle daha aktif, daha yerinde değerlendirme adına biz bir gruptandırma kriteri getirdik ve 4 gruba ayırdık “Çok az riskli, az riskli, riskli ve çok riskli.” dedik. Çok az riskliler bu “3’üncü grup ve 5’inci grup” dediğimiz yani kaynak tuzlarından elde edilen ruhsatlar, 5’inci grupta da elle aramayla yapılan bu “yarı değerli” dediğimiz taşların üretiminin yapıldığı sahalar gibi sahaları bunun altında aldık. “Az riskli” dediğimiz gruplarda buraya bir tonaj koyduk, 1 milyon tonun üzerinde yine açık işletme yöntemi altında yapılan üretimlerle ilgili olan yeri aldık. Yine, “riskli” dediğimiz grupta 1 milyon tonun üzerinde üretim yapan grupları aldık. Çok riskli de, bunun özellikle altını çizeyim, tüm yer altı kömür ocakları dâhil o gruba alınmıştır çünkü burada riskin çok fazla olduğu düşünüldüğünden dolayı. Bunlara da denetlemeyle ilgili daha etkin yapılsın diye süreler koyduk. Yani “çok az riskli” dediğimiz sahaları yirmi dört ayda bir, “az riskli” dediğimiz sahaları on iki ayda bir, “riskli” dediğimiz sahaları altı ayda bir, “çok riskli” dediğimiz bu sahaları da üç ayda bir denetliyoruz; yani yılda 4 defa denetliyoruz ki denetlemişiz zaten.

“Tehlikeli durumlar üst yazıda belirtilmeli ekte bırakılmamalı.” diye söylenmiş. Biraz önce söyledim.

“Denetimler haber verilerek mi yaptırılıyor?” Biraz önce söyledim.

“‘Sensörlerin yeri uygun değil.’ ne ifade ediyor?” Bizim tespitimizde kirli havaya koyulması gereken, tamamen içeride olması gereken sensörün temiz havayla da temas ettiği tespit edilerek “Burada seyrelti olur, tam ölçü alamazsanız, bunu lütfen içeri çekin.” şeklinde bir uyarı, o anlama geliyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu, hangi numaralı sensörler?

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Efendim, bizim o zaman yani 8’inci ayda yaptığımız dilimde olan sensördü, onlar seyyar, değişiyor; numarası şurada yok ama istenirse...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çok kritik o yüzden.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Doğru ama biz denetlediğimizde Sayın Vekilim, orada değildi zaten ileri alındığı için, oradaki o anki söylenebilir.

“4 denetim yapıldığı söylendi, kaç denetimde eksiklikler tespit edildi?” Daha önce tespit edilmedi, ilk yapılan 3 denetimde görüldü.

“Neticesini takip ediyor musunuz, tespit edilen eksikler işletmeye ara vermek için yeterli değil miydi?” Zaten yeterli olsaydı durdururduk, yeterli değildi, Kanun gereği uyarı yapılacak şekildeydi, yaptık.

“Neden 1, 2 ve 3’de değil de 4’te?” Çünkü o an teftiş esnasında gördüğümüz eksiklere istinaden neyse onları belirtiyoruz, varsa zaten aynı şekilde de öneri şeklinde ifade ediyoruz.

“Size verilen projeye onay vermediğiniz oluyor mu?” Oluyor onu ifade ettim. Sayısal anlamda bir değer istenirse sonra sunulabilir.

“Merkezî gaz sistemi incelenmemiş, eksik yönlerin yapılmadığı belirtilmiş, bilirkişi raporunda işçi sayısı eksik olduğu niye tespit edilememiş, denetçiler Sayıştay raporlarını okumuşlar mı?” Yine, burada ifade edilen hususları daha önce başka başlıklar altında söylemiştim. Sayıştay raporları anlamında biz kendimize ait Sayıştay raporlarını elbette okuyoruz. Bütün arkadaşlara da bizimle ilgili olan Sayıştay raporunda belirtilenleri söylüyoruz ama başka kurumlara ait Sayıştay raporlarını elbette onlar vermediği sürece okumuyoruz.

“Sayıştay raporundaki tespitleri siz yapamıyor musunuz?” Sayıştay konusu anlamında onu bilemem ama bizim konularda yani 71 adet kanun kapsamındaki tüm tespitleri yapıyoruz. O tespitler içerisinde ne varsa, Sayıştay raporunda söylenenler dâhil, o kanuna giriyorsa elbette yapıyoruz.

“Sensörlerin yerinin yanlış olduğu ne anlama geliyor?” Söyledim biraz önce.

“Avrupa’daki madencilik farkı nedir, denetimler farklı mı?” Yani herkes kendi mevzuatını hazırlıyor ve mevzuata göre yapıyor. Mesela bazı mevzuatlarda yer altı kömür madenleri için ayrı bir kanun ve yönetmelik olduğunu gördük ama bizde böyle değil, dolayısıyla biz bize göre olan kanun ve mevzuata göre denetlemeler yapıyoruz.

“4 denetimde uyarı ve ikaz bulunmadığı bilirkişi raporunda bulunuyor, kaza neden oldu?” Baktığınız zaman, bilirkişi raporu için söylüyorum, lütfen yani eleştiri anlamında algılamayın ama Sayın Başkanımın söylediği gibi bize de orada bir hitap var bilirkişide, 5’inci bölümdeydi sanıyorum, orada yaptığımız 4 tane denetimle ilgili bir ifade kullanılmış ve aslında 1 ve 2’de, 4’üncü yani son yaptığımız denetimdeki ifadeler alınarak normalde bizim 1 ve 2’de yapmadığımız tespitleri oraya eklemişler, sehven olabilir, orayı bilemiyorum. Orada tespit var ama bizim o raporun bir bölümünde “Öneriniz var mı?” sorusu var. Yapmadığımız için yok demişiz ama bu bilirkişi onu oraya koyup “Böyle tespitiniz var, burada öneri yok.” demişsiniz.” diye eleştirmiş ama 4’üncüde aynı eleştiriyi “Hayır, burada yapmış.” diyor. Aslında aynı şey, 4’te tespit ettiğinizi 1’e, 2’ye koyduğu için orada yaptığımız öneri de var, burada “yapılmış” diye, onlar da zaten oraya bu ifadeyi düşmüşler.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama spesifik olarak metan ve grizu patlamasıyla ilgili bir öneriniz yok.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – O anlamda söylemiyor efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz o diğer gaz içerikleri dâhil olan bir öneri yapmışsınız.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Efendim, ben şunu söyleyeyim Sayın Vekilim, şimdi buradaki bilirkişinin ifadelerini söylüyorum...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biliyorum, ben de oradan baktım.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Ben değil, onlar söylüyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aynen.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Ya, orada diyor ki...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öyle diyor.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Öyle demiyor, “siz” diyor...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öyle diyor.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Hayır efendim, burada, benim önümde duruyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, metan ve grizu patlaması iş güvenliği ve işçi sağlığı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, lütfen...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...havalandırma ve yönetim planıyla ilgili bir eksik bulunmadığını, bunlar hakkında...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, lütfen... Bakın, şu anda...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...bir öneri yapılmadığı anlaşılmaktadır.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Var mı metanla ilgili bir ifadeniz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey...

Sayın Genel Müdürüm, siz konuşmanıza devam edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Daha önce de söyledim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bakın, tekrar tekrar aynı soruları soruyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de aynı cevabı veriyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şöyle: Ya, bir cevabını versin, ondan sonra tekrar yorum yaparsınız. Buyurun.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Efendim, ben şunu ifade etmeye çalışmıştım: Oradaki ifadelerde “Bir kavlak var, düşebilir, o şartlara göre tedbir alın.” demişiz, ikincisi de orada zaten demişiz ki “Sensör temiz havaya temas ediyor, seyreliyor, bunu içeri alın.” söylemişiz zaten.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Spesifik olarak metan ve grizu patlaması ifadeniz var mı? “O yok.” diyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz sunumunuza, cevaplarınıza devam edin.

Bakın, soru-cevap kısmına şimdi girmiyoruz, lütfen... Bakın, lütfen diyorum, belki farkındasınız, değilsiniz, ondan sonra “Üslubunuzu değiştirdiniz.” diyorsunuz. “Lütfen” diye 7 kez kullandım, “lütfen” diye!

Devam edin lütfen siz.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Evet efendim, devam ediyorum.

Yani durum o, onu ifade etmiş olayım, bilirkişideki ifadeyi sadece açmış oldum.

“Havalandırma sisteminin değişmemesini niye tespit etmediniz? Havalandırma sistemiyle ilgili olarak yönetmelik 2015’te çıkmasına rağmen niye değişmemiş?” Yani buradaki arkadaşlarımız, zaten TTK onunla ilgili ihale yaptığını vesaire açıklamalarını yaptı. “Havalandırma sisteminin değişmemesini niye tespit etmediniz? Değişmesi gerekiyor muydu?” O anlamda herhalde kasıt burada yani o çift yönlü olmasını kastediyor. İlgili cevabı zaten müessese verdi.

“Maden Kanunu neden değişti?” Biraz önce söyledim, otuz sekiz yıllık dolayısıyla ihtiyaca binaen zaman zaman teklifler geliyor. Teklife istinaden de yine yüce Meclisimiz kabul ediyor ve bize de “Uygulayın.” diye sunuyor, biz de uyguluyoruz.

“Son denetimlerde gördüğünüz eksikler bu işletmenin durdurulması için yeterli değil miydi?” Yeterli değildi, yeterli olsa zaten durdurulurdu.

“Kapatma ve kapatmayı teklif etme yetkiniz var mı?” Var olduğunu söylemiştim, durdurmayla ilgili kapatma değil.

“Aspiratörle alakalı ne diyorsunuz?” Bu yani zaten biraz önce ifade edildi, yönetmeliklerde tali havalandırma vardır, bu da aspiratörle yapılır. Bunda bir abes taraf göremiyoruz yani var zaten.

Raporunuzda işletmeyi temize çıkarmışsınız. Dört raporda “Her şeye uygun.” yazmışsınız, sensörleriniz...” Biraz önce gerekli cevabı verdim. Biz tespit esnasında, teftiş esnasında yapmış olduğumuz tespitlerle ilgili hususları görüyoruz. Zaten bizim yaptığımız...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir soruyu birden daha fazla cevaplamaya ihtiyaç yok yani birden fazla arkadaşımız sormuş olabilir. Siz cevapladınız, o tutanaklara geçti, biz onları anladık. Tekrar etmeyebilirsiniz o soruları.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Tamam.

“Ayrı bir ihbar mekanizması var mı?” Var, CİMER’den bize geldiği zaman biz onunla ilgili gerekli girişimi yapıyoruz.

“Soma raporu değerlendirildi mi?” Kesinlikle okundu, enine boyuna okuduk ve baktık. Bununla ilgili zaten herhâlde devamında da şöyle bir ifade vardı, “Bir şey yapıldı mı?” anlamında da bir soru vardı. Bunlarla ilgili mevzuat değişikliklerine giren bölümler oldu, o tarihten sonra mevzuatta değişiklikler oldu.

“Kömür sektöründe ayrı bir kanuna ihtiyaç var mı?” Biraz önce söyledim, bunu yapan ülkeler var. Bu, yüce Meclisin takdiri olur. “Olursa fayda sağlar mı?” Elbette daha hassas, daha net denetimlerin yapılmasına vesile olur.

Saygılarımı arz ediyorum efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Bu arada MAPEG'in yazılı olarak bize verdiği cevabı Komisyon üyesi arkadaşlarımıza dağıtacağız çünkü bu sunuma dâhil etmeyi daha sonradan karar almıştık, geçen hafta karar almıştık. O yüzden yazılı olarak da o cevaplarınız dağıtılacak.

Şimdi, MAPEG'e ve daha önce TTK'ye sorulmuş sorulardan cevabı olan, TTK'nin cevabı var mı? Gerek Aysu Hanım gerekse Deniz Bey'in sorduğu sorular vardı kapanmadan önce, MAPEG'e geçmeden önce, o sorularda boşluk olmasın çünkü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımıza geçmeden önce en son bunu toparlamış olalım.

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkan, hava hızı herhâlde 0,5 metre/saniyeden az olamaz, buradaki hani “en az” tabiri kullanılmadı gibi bir soru soruldu, biz de yönetmeliği aynen o şekilde okuduk, tutanaklarda var. Bununla alakalı hani “Ayrıldığı kollar da dâhil olacak şekilde...” diye edilen o tabiri açıklamıştık yani iki ucu da açık olan kol olduğu için hazırlık galerilerini kapsamıyor demiştik. Bununla ilgili bir ek bilgi...

Şimdi, Mecliste 3 Kasımda akademisyenlerin sunumunda burada bir ibare var. Profesör Doktor Kemal Barış “Hava hızı herhâlde 0,5 metre/saniyeden az olamaz.” Bütün grizuda olacakların, havalandırma planındaki mevzuatı anlatmış. En sonunda demiş ki: “Havalandırmada ‘kol’ dersiniz eğer, 2 tane kavşak arasındaki havayolu demektir yani iki ucunun da açık olması lazım. Geldi hava ikiye ayrıldı, gitti ileride bir daha birleşti. Eğer bunun arasında bir yoldan bahsediyorsanız bu koldur dolayısıyla tali havalandırılacak galerileri dâhil edemezsiniz.” Yani bizim orada bahsettiğimiz konu da tam buydu. Profesör Doktor Kemal Barış'ın 3 Kasımdaki sunumunda bu anlatılmış zaten.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Gaz yoğunluğu ne kadar yüksek olursa 0,5 üzerinde bir havalandırma yapmaya karar vereceksiniz? 4 mü, 5 mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Şöyle: Şimdi, havalandırmayla ilgili de zaten bu gazın arttığı bölgelerde yüzde 1,5 olduğu zaman bir üretim olma imkânı yok çünkü o taşıyıcı konveyörlerin otomatik olarak elektriği kesiliyor. Dolayısıyla bir yerde yüzde 1,5 gaz olduğu zaman orada üretim yapamazsınız zaten.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani şöyle iki günde bu kadar sık oluyorsa belli değil mi yani yine yükseleceği olasılığı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bakın, sorduğunuz sorunun cevabını verdi, oradan başka bir şeye geçiyoruz. Lütfen, tamamlasın bir, lütfen.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – O sorumuz, o şekilde.

Bir tanesi “Merkezi izleme personelinin kaç kişi olması gerekiyor.” Orada, o kazanın olduğu tarihte toplam görevli sayısı 9 kişi yani 3 vardiyaya böldüğümüz zaman normalde 3'er kişidir fakat şu anda tabii hani o net bilgilere... “Niye burada o gün bir eksik olmuş, olmuş mu?” Şu anda bütün tutanaklar savcılıkta olduğu için...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama kaç kişiydi, onu söyleyebilmeniz lazım.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – 9 kişi normalde.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Normalde 9 kişi, o gün...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – O gün 1 kişi, evet, o gün 1 kişi gözüküyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kazanın olduğu zaman 1 kişi ama bu bir eksiklik.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Bizim kendi yönergemizde olan bir husus bu 2 kişi meselesi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani yönergeye göre 2 kişi olması gerekiyor en az değil mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Tabii, tabii.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bu bir eksiklik arkadaşlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu zaten tespit edilmiş.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Yani müessesenin oradaki o iç uygulamasıyla alakalı ama yeterli personel aslında var, 9 kişilik bir personel kadrosu orada var.

Yine “Tatbikat yapılmadı.” gibi bir şey oldu ama burada...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok, ifadelerde geçiyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Şimdi, bizde şu anda dediğim gibi hani çok fazla evrak yok, hepsine, biliyorsunuz, el konuldu. Bizde şu anda mesela Çalışma Bakanlığının en son yaptığı 5-11 Ekim 2022 tarihli tutanakta şöyle bir ibare var: “İş yerinde çeşitli tarihlerde, farklı bölümlerde ve konularda patlayıcı madde deposunda yangın, yer altı ocağında metan gazı gelirine bağlı olarak çalışanların ocaktan tahliye edilmesi, yangına bağlı, karbonmonoksit yükselmesine bağlı olarak çalışanların ocaktan tahliye edilmesi ve benzeri acil durum tatbikatları yapıldığına dair belge ve kayıtlar mevcuttur.” diyor. Şu anda bu belge ve kayıtlar bizde yok ama en son yapılan teftişte bunlar görülmüş müfettişler tarafından.

Yine, kontrol sondajlarıyla alakalı, aynı tutanaktan okuyorum: “Kontrol sondajlarıyla ilgili kayıtlar görülmüştür. Sondajların sonucunda gerçekleştirilen gaz ölçümleri kayıt altına alınarak yapılan sondajın “arın”daki yerleri ve kaç metre yapıldığı şekil üzerinde gösterilmektedir, 25 metreden az sondaj yapılmadığı kayıtlardan anlaşılmıştır.” Burada da bu şekilde bir tutanak var.

“Neden yüzde 2? Yüzde 2 güvenli mi yani daha aşağı çekilir mi?” Böyle bir soru vardı. Yüzeydeki metan seviyesinin yani tehlike unsuru sayılmasının 2 tane nedeni var; bir tanesi, yüzde 4,5 patlama sınırına yaklaşma hususu var; bir diğer konu da yüzde 19 oksijenden yani ihtiyaç olan oksijenden daha az duruma düşmesi hususu var. O yüzden burada yüzde 2 oldukça güvenli bir rakam, zaten, dediğimiz gibi, yüzde 1,5’te sistemler otomatikman kilitleniyor, üretim duruyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Başka cevabı olan var mı? Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıyla alakalı kısmı kapatacağız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Benim, MAPEG’e bir sorum var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – MAPEG’e mi sorunuz var?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet.

BAŞKAN TANER YILDIZ – TTK’yle ilgili sizin söyleyecekleriniz var mı?

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Aysu Hanım’ın, Aysu Vekilimizin sorusu vardı, cevaplamıştık ama isterseniz tekrar bir okuyayım efendim ben.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – “Bu izin niçin kullanılıyor?” Mevzuatla alakalı. 29’uncu Dönem Toplu İş Sözleşmesi’nde, dediğimiz gibi, on gün moral izni verildi ama mevcut durumlarda, devamındaki durumla alakalı ne toplu iş sözleşmeleri ne de mevzuatta benzeri durumlarla ilgili izin tarifi eden herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte, son dönem Toplu İş Sözleşmesi’nin İş ve İşyeri Değişimleri Yönergesi’nin 23’üncü maddesinde “Grizu, su baskını, yangın, sel, göçük veya benzer hallerde işveren, iş ve mesleği ile ilgili olmaksızın, o iş yerinde çalışan işçilerin işlerini, vardiyalarını ve işyerlerini bu işlerin devamı süresince geçici olarak değiştirebilir.” denilmektedir ancak takdir edersiniz ki, böyle bir kazanın hemen akabinde Amasra müessesesinin çalıştırılacak hiçbir yeri kalmamıştır, işçilerin kurumun diğer müesseselerinde geçici olarak çalıştırılması hususu da değerlendirilmediğinden böyle bir çözüm yoluna gidilmiştir.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ne olacak böyle? Mevzuat aşılamıyor mu yani? Sayın Cumhurbaşkanına söyleyelim o zaman.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başka?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Mevzuat aşılamıyor mu Sayın Bakan?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başka?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Mevzuata mı takıldınız yani?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Şu an için bunlar efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, MAPEG’e soru sormak üzere o zaman Deniz Bey’e söz veriyorum.

Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, şimdi, tabii, bir araştırma komisyonunun görevlerinden bir tanesi hem gerçeği ortaya çıkarmak ki bir daha tekrarı olmasın diye, aynı zamanda bir öneri de üretmek çeşitli eksiklerle ilgili. Aslında birçok öneriyi ürettik, belki onları maddelediğimiz zaman bugüne kadar yapılan çalışmanın ne kadar faydalı olduğu bence ortaya çıkacak yani biraz böyle tartışmalı falan gidiyor ama...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok yok, iyi gidiyor iyi gidiyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...neticede bir yere doğru da gidiyoruz.

Şimdi, bu merkez gaz izleme servisi var Türkiye TAŞKÖMÜRÜ Kurumunda.

BAŞKAN TANER YILDIZ – MAPEG’e, değil mi bu sorunuz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, oraya, şimdi geliyor.

Enerji Bakanlığı bünyesinde bir merkez kurularak hem Türkiye TAŞKÖMÜRÜ Kurumunun 5 tane müessesesi hem Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun müesseseleri, aynı zamanda yine birçok bu özellikle gaz içerikleri yüksek olabilecek potansiyelde risk içeren maden ocaklarındaki izleme servislerindeki bilgileri doğrudan alabilecek, onları bir elektrifikasyon ağırlıklı bir tabloya yansıtıp yine, uyarıyı yedekleyerek anında fark edebilecek bir merkez Ankara’da, Enerji Bakanlığı bünyesinde kurulamaz mı? Böylelikle insan hata payını da bir şekilde minimize etmiş oluruz. Sistem sensör bilgileri zaten bir müessesenin merkez izleme servisine ulaşırken, ulaştığı anda mikro saniyede yani

0,1 saniyenin bile altında bir hızla Ankara’da, bir merkezde, Bakanlık bünyesinde kurulan bir merkezde toplanamaz mı? Bu doğrultuda bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz, planlıyor musunuz? Aynı zamanda da bir öneri olarak getirelim diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

MAPEG’in buna söyleyeceği bir cümlemiz varsa buyurun lütfen.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BAYRAM ARI – Sayın Başkanım, değerli vekilimin önerisi çok da yerinde, onu mutlaka, burada Sayın Bakan Yardımcımız var, dikkate alacaklardır, yapılırsa bir faydası elbette olur, onun takdirlerine arz ediyoruz efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki.

Katkı koyan, başta milletvekillerimize ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, ilgili TTK ve MAPEG’e teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Sayın Doktor Adnan Ertem Bey’e söz veriyorum.

Siz tabii ki, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü ve Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına sözlerinizi tevdi edersiniz.

Buyurun lütfen Adnan Bey.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Zonguldak’la ilgili sorum vardı, ona cevap vermediniz ama... Zonguldak, Amasra’ya...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – “Haritaları onlar yapıyor mu?” diye.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Geçti ama artık geçti, az önce sordum ama...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani geçti ama...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aysu Hanım, az önce sordum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ama 3 kere aynı soruyu soracak mıyım ya!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama lütfen bakın, şimdi...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Geçen hafta sordum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tam anons ediyorum, ondan sonra yapmayın bunu ya!

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hayır ama şimdi aklıma geldi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yapmayın ama aklınıza geldiği gibi yapmayın.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tamam da o zaman “Sorularımıza cevap verilmiyor.” diye ben de basın açıklaması yapayım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Verilmiyor değil ama lütfen yapmayın bunu, bakın 3 defa sordum lütfen nezaketimi zorlamayın.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben basın açıklamasında anlatırım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Anlatın, güzelce gidip anlatın.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Aynen öyle yaparım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Toplantı bitmeden önce söz gelirse...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama 3 defa söyledim ben size, lütfen...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Allah Allah!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sizin istediğiniz zaman ben toplantıyı durduramam.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Zaten bizi hiç dikkate almıyorsunuz ki Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz saygılı olun gerisi önemli değil.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Şu saygı işini bir bırakalım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Saygı işini bırakırsanız böyle oluyor zaten, lütfen...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben sizinle muhatap olmuyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Olmayın, olmayın, çok iyi olur.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Evet, olmuyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Provoke etmeyin toplantıyı.

Buyurun Adnan Bey.

2.- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Adnan Ertem'in ve Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü temsilcileri tarafından Komisyonun 9/11/2022 tarihli 4'üncü Toplantısında yapılan sunumlara ilişkin görüşme

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Sayın Başkan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; ben sunumumu 2 başlıkta gerçekleştireceğim.

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğümüze yöneltilen sorular vardı geçtiğimiz hafta burada Komisyona yaptığımız bilgilendirme çerçevesinde; bir de Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığımıza yönelik sorular vardı -ki Bakanlık olarak değerlendirebiliriz onu- ona yönelik daha önce sorulmuş sorulara, aslında yazılı hâle hepsini getirdik ama burada ben hızlıca cevap vererek zamanı da pozitif kullanarak konuşmamı bitirmek istiyorum.

Öncelikli olarak iş sağlığı ve güvenliğiyle alakalı olarak “Soma Raporu dikkate alınıp Soma’dan ders çıkarıldı mı?” sorusu geldi. Evet, 2014 yılından itibaren maden iş yerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği’nde kapsamlı değişiklikler yapıldı. Bu çerçevede, oksijenli ferdi kurtarıcı kullanılması zorunluluğu, oksijenli ferdi kurtarıcı değişim istasyonları kurma zorunluluğu getirildi, ILO 176 sayılı Sözleşme bağlamında personel takip sistemi zorunluluğu getirildi, bant konveyörlerinin antistatik ve alev yürütmez olması zorunluluğu getirildi, madenlerde kendiliğinden yanmaya karşı kontrol sondajları gibi ek önlemler getirildi, kömürün havayla temasını tamamen kesecek şekilde gerekli tedbirlerin alınması zorunluluğu getirildi, hayat hattı kurulması zorunluluğu getirildi -ki Amasra’daki kazada ifadelerden tabii öyledir, değildir, çok bir şey söylemek istemiyorum ama ifadelerden bir personelimizin hayat hattını kullanarak kurtulduğunu biliyoruz- insan ve malzemelerin birbirlerinden ayrı şekilde en az iki yolla taşınması zorunluluğu getirildi, havalandırma sisteminin acil hâllerde kullanılması için hava yönünü ters çevirebilecek özelliklerde olması zorunluluğu getirildi. Bu iş yerimizde, bizim teftiş raporunda tespit ettiğimiz eksikliklerden birisi, giderilmesi gereken eksikliklerden biri olarak da bu mevcut.

“Metan drenajının öneminin bilinmesine rağmen neden yönetmelikte zorunluluk hâlinde uygulanmıyor?” sorusuna cevaben: Bizim yönetmelikte 3 alternatif var ve o 3 alternatiften birinin eğer madenler işletiyorsa yeterli görüyoruz. Bunlardan da biri gaz drenajı, ikincisi 50 metreden az olmamak kaydıyla uygun topuk bırakılması ve üçüncüsü de kontrol drenajı. Bu, Amasra maden yerinde kontrol sondajıyla uygulama yapılmış.

“Sektörel düzenlemenin kanunla mı yoksa yönetmelikle mi yapılması gerekiyor?” Yani bir sektörel düzenlemeye ihtiyaç olduğu ifade edildi. Tabii ki bununla alakalı olarak bir mevzuat çalışması yapılması gerekiyor eğer yapılacaksa, sektörel anlamda bir değişiklik yapılacaksa onun mevzuatı yapılması gerekiyor fakat buradaki temel sıkıntılardan birisi İş güvenliği uzmanlarının buradaki temel sıkıntılardan biri maden mühendislerinden olmasıyla alakalı bir talep, en azından maden ocaklarıyla alakalı olarak söylüyoruz. Burada maden mühendisleri genelde bu tür iş güvenliği uzmanı olmayla alakalı talepkâr değiller. Ondan dolayı da belki bu tartışılabilir ve ne yapılması gerektiğiyle alakalı olarak belki Komisyon da bu konuda bir görüş ortaya koyabilir.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Bakanım, onu ben sormuştum, yine soruyorum: Kanun mu, CBK mı, yönetmelik mi? Mevzuat çalışması demeyelim de somut olarak söyleyin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Şimdi, Sayın Milletvekilim, yani şu anda CBK’yla da yönetmelikle de olur. Burada herhangi bir şey yok ama bütün sektörlerle bu anlamda zorunluluk getirilsin noktasında diyorsanız bana sorarsanız en uygunu kanun. CBK kararları biliyorsunuz daha çok idari yapılanmayla alakalı, teşkilat yapılanmalarıyla alakalı oluyor. Burada en uygunu kanun olarak düşünebiliriz ama Bakanlığımıza 6331 sayılı Kanun’la verilen iş sağlığı ve güvenliği çerçevesinde yönetmelikle de bu düzenlemeler yapılabilir.

“Sığınma odası neden yok?” sorusu geldi. Sığınma odaları sadece metal madenlerinde zorunlu, kömür madenlerinde zorunlu değil ki bunun zorunlu olmamasının temel bakış açısını da geçtiğimiz hafta Sayın Zonguldak Milletvekili Deniz Bey de ifade etti çok güzel bir şekilde. Ateşin yayılma hızı bağlamında baktığımız zaman sığınma odalarının çok da mantıklı olmadığı hatta yangının devam ettiği durumlarda sığınma odalarının tehlikeli olması gibi bir sonuç var. Yani maliyetten kaçınarak değil buradaki tehlikelerden hareketle sığınma odaları bilhassa kömür madenlerinde yok.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ben demin sığınma odaları gereksizdir demedim ama yayılma hızı yüksek dedim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Evet, evet. Ben sizin “Yayılma hızına.” atıfta bulundum zaten Sayın milletvekilim, yanlış anlaşılmasın. Yayılma hızı sebebiyle sığınma odasının çok bir anlamı olmayacak, sizi teyiden yani sığınma odasına yönelik bir şey değil, yanlış anlaşılmasın.

“Geçtiğimiz iki yılda 2 bine yakın işçi kazalarda öldü. Avrupa’da bu oran yüzde 5, bizde ise yüzde 30 seviyesinde.” diye bir soru geldi. Şimdi, 2020 yılında 1.240 -bizim SGK verileri bağlamında söylüyorum bunu- 2021 yılında ise 1.394 çalışan iş kazası sebebiyle vefat etti. Ancak bunlardan maden sektöründe -madencilik ve taş ocağı, ikisi birlikte- 2020’de 66, 2021’de 75 iş kazası sebebiyle ölüm gerçekleşti ve toplam ölüm içerisinde yüzde 5 seviyesinde maden sektöründeki iş kazası sebebiyle ölüm oranı.

“İş güvenliği uzmanının tanımı, iş güvenliği mühendisliği ve iş güvenliği teknik elemanı olarak ayrı ayrı tanımlanmalıdır.” diye bir öneri geldi. Yani iş güvenliği uzmanı olarak şu anda tanımlanmış ve mevzuatımız da bu çerçevede oluşturulmuş ve her bir çalışanla alakalı olarak da yönetmelikte tanımlamalar gerçekleştirilmiş ama bu ayrımın faydası umuluyorsa eğer tabii ki biz Bakanlık olarak da bunun üzerinde çalışırız o yöndeki önerilere de açığız.

“Türkiye’de meslek hastalığı sebebiyle yaşamını yitirmiş kaç maden işçisi var?” Bu soru geldi. 2020 yılında meslek hastalığı sebebiyle ölümler 5, 2021 yılında ise 35 kişi olarak gözüküyor. Burada madencilik ve taş ocağı sektörü ayrımı yok bizdeki şeyde ama bundan sonra iş sağlığı güvenliği takip sistemiyle bizim daha önceden Sağlık Bakanlığı verilerine ulaşma imkânımız yoktu, şimdi

yaptığımız protokol çerçevesinde Sağlık Bakanlığı verilerine ulaşım e-nabızdan meslek hastalığından ölüm ölmediğiyle alakalı olarak tespit yapma imkânına kavuşacağız. Belki bundan sonra daha sağlıklı veriler, sonuçlar elde edebileceğiz.

“Bu kazayla alakalı kaç kez incelemeler ve denetimler yapıldı?” Biz sunumda da ifade etmiştik, Amasra sahasında geçtiğimiz ve bu yıl birer olmak üzere denetim gerçekleştirdik.

İşveren, iş sağlığı güvenliği personelinin işverenin maaşlı personeli olmasına yönelik olarak bir soru geldi. Ben tabii ki geçtiğimiz hafta ona yönelik 6331 sayılı Kanun’un 8’inci maddesinin bu anlamda bir güvence getirdiğini ifade etmişim ama -Kani Bey de bizim Plan ve Bütçe Komisyonundaydı- Sayın Bakanımız orada... Her ne kadar kanunda buna yönelik bir hüküm olmuş olmasına rağmen işverene bağlı iş sağlığı ve güvenliği uzmanının çalıştırılmasının doğru olmadığını, buna yönelik bir çalışma yapmak gerektiğini ifade etmişlerdir. Ben de onun için belki Bakanlık olarak, bunun bundan sonra düzeltilmesiyle ilgili bir kanun değişikliğine ihtiyaç vardır diye düşünüyorum.

“İş sağlığı ve güvenliği çerçevesinde yer altı maden ocaklarında saha ziyaretleri yapılıyor mu?” diye bir soru geldi. Bizim Avrupa Birliği projesi bağlamında, aslında İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğümüzün sahada denetim yapma yetkisi yok, denetimi Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı vasıtasıyla yapıyor ama Avrupa Birliği projesi kapsamında geçtiğimiz yıl 420 adet saha ziyareti gerçekleştirilmiş ve 7.800 çalışana ulaşılmış ve o çerçevede bir tek o var. Onu dediğim gibi İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğümüzün sahada denetim yapma gibi bir yükümlülüğü yok.

“Mevzuatın yeterince açık, anlaşılır ve uygulanabilir olduğunu düşünüyor musunuz ve bu mevzuatta bir değişiklik yapılması sizce uygun mudur, eksiklikler var mıdır?” diye bir soru geldi. Şimdi, tabii ki biz her ne kadar evet mevzuatımız yeterlidir desek de sonuçta bir ölümlü kaza var. Bu çerçevede, mevzuatın yeniden ele alınması gerekiyor ve benim çok hoşuma giden bir ifade iyi mükemmelin düşmanıdır. Biz ne kadar mükemmel yapmış olursak olalım daha iyisi var mıdır? Evet, vardır. Onun araştırmasını yapmak da tabii ki hepimize düşüyor. O anlamda, mevzuatta bir değişiklik yapılması gerekiyorsa, biraz önce de söylediğimiz gibi, mesela patrona bağlı iş sağlığı ve güvenliği elemanı ile ilgili mevzuatın değiştirilmesi gerekiyor mu, buna yönelik bir çalışmayı biz Bakanlık olarak başlatacağız. Başka alanlarda da tabii ki Komisyondan çıkacak önerilerin de bizim yapacağımız çalışmalara önemli katkı sağlayacağına inanıyorum.

İş sağlığı güvenliğiyle alakalı sorular bunlardı, ben o soruları burada kapatıyorum. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına geçeyim mi Sayın Başkanım?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, geçiyoruz konu bütünlüğü olduğu için. Tekrar Komisyon üyesi arkadaşlarımıza söz vereceğiz sizden sonra.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Tamam, peki efendim.

Sayın Başkanım, ben, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı özelinde Bakanlığımıza yöneltilen sorular çerçevesinde teknik bazı sorular var, o sorulara cevaben maden mühendisi iş başmüfettişi arkadaşımıza söz vereceğim ama diğer idari ve hukuki konularla alakalı olarak buradan ben izah etmeye çalışacağım.

“Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılan denetimler hangi mevzuata göre yapılmaktadır?” Bu belli, 5690 sayılı Kanun’la kabul edilen 81 sayılı İLO Sözleşmesi, 4857 sayılı İş Kanunu ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve buna bağlı mevzuatla yönetiliyor.

“Denetimler kaç gün sürüyor?” Bu yer, genel itibarıyla eğer problemsiz oluyorsa yani rutin denetimler yer altı madenlerinde bir ay, yer üstü olduğu zaman da rapor yazma dâhil olmak üzere iki aylık programlar veriliyor.

“Eksiklik tespiti hâlinde süreç nasıl işletilmektedir? Bu teftişlerde giderilmeyen noksan hususu tespit ettiğinizde kontrolü nasıl yapılıyor, süre veriliyor mu?” Tabii ki eksiklik tespit edildiğinde -sunumda da geçtiğimiz hafta söylemiştik- teftiş esnasında giderilen hususlar var ve daha sonra giderilmesi gereken hususlar olarak da rapor edilenler var. Durdurmaya yönelik eğer bir tespit yapılmışsa zaten orada işletmedeki faaliyet durduruluyor. Bu tespitler anlık olarak işletmeyle interaktif olarak hemen görüşülüyor, giderilmesi gereken konularda da takip yapılıyor

“Tespit edilen eksikliğe ilişkin sonraki denetimlerde ne yapılmaktadır?” Bir kere, bu hususlar, tespit edilen hususlar giderilip giderilmediyse eğer bunlar kesinlikle denetime başlayan yeni ekip anlamında, ilk baktıkları konu daha önceki denetimde yapılan... Hatta hatta şunu da söyleyebilirim, ben de denetim kökenli, müfettiş kökenli biri olduğum için biliyorum, o konuyla alakalı bütün denetim raporlarını bir denetçi göreve başlamadan önce kontrol eder, eksikliklerin giderilip giderilmediğini... Bu Sayıştay raporu olabilir, Devlet Denetleme Kurulu raporu olabilir veya kendi iç bünyesindeki raporlar olabilir; onlara bakarak müfettişler kendilerine bir yol haritası çizerler ve bu da bir zorunluluk olarak teftiş kurulu yönetmeliğinde var zaten.

“İş müfettişlerinin sayısı yetersiz mi?” Yani “Yeterlidir.” ifadesini kullanamayacağım, belki sayıyı daha da artırmak gerekiyor ama tabii ki kadro ve personel istihdamıyla alakalı olarak talebimizin karşılanmış olması gerekiyor. Buradaki denetimlerimizle yani maden sahasındaki denetimlerimizle alakalı olarak sayıdan kaynaklı çok da bir eksiklik olduğuna ikna olacak mahiyette bir gerçekçe olmadığını da düşünüyorum.

“5-11 Ekim tarihleri arasındaki teftişiniz ne kadar sürdü? Teftişleriniz ne kadar sürüyor? Amasra’yı yılda 2 defa mı denetliyorsunuz?” Buna aslında cevap verdim biraz önce; bir defa denetledik bu yıl ve geçtiğimiz yıl. Aslında, MAPEG bu anlamda denetimlerini yapıyor, denetim sonuçlarını da bizlerle paylaşıyor. Eğer gerçekten tespit edilmiş herhangi bir müdahale etmeyi, denetim yapmayı gerektirecek mahiyette bir olumsuzluk görülüyorsa da zaten, anında denetim gönderiliyor.

“5-11 Ekim tarihleri arasındaki teftişleriniz ne kadar sürdü?” Bir hafta sürdü. Tabii, raporlamasıyla beraber -biraz önce de söyledim- yer altı olduğu için bir ay devam ediyor.

“Yer altında denetim yapacak müfettişlerin yetkinliklerini nasıl belirliyorsunuz?” Müfettişliğe alınmada genelde yer altıyla alakalı olarak sahasında uzman arkadaşlar arasından sınavla müfettişler alınıyor, seçiliyor ve ondan sonra da üç yıl müfettiş yardımcılığı dönemi var, en az üç yıl. Yeterlik sınavları var, 1 müfettişin yanında yetkili olana kadar, en az 3 müfettişin yanında yetiştirilmesi süreci var. Yetkili olduktan sonra iki yıl yetkili müfettiş yardımcısı olarak görev yapıyor ve dediğim gibi yeterliliği aldıktan sonra da müfettişliğe adım atıyor. Yani, bu anlamda, bir kere sahasında ilgili maden mühendisi, jeoloji mühendisi veya işte inşaatla alakalıysa inşaat mühendisi gibi konularda uzman ve o fakültelerden mezun olma şartı var.

“Denetleyenleri nasıl denetliyorsunuz?” Yani denetleyenlerin denetlenmesi, nasıl denetlendiği Başkanlık tarafından, kendi iç bünyesinde rapor denetimleri ve raporda eğer bir aksaklık görülüyorsa onların müfettiş nezdinde tekrar gözden geçirilmesi gibi, denetleyenlerin denetlenmesi prosedürü her teftiş kurulunda olduğu gibi, bizim Başkanlıkta da mevcut. Şu anda son denetleme yapan müfettişler kimler? 2 arkadaşımız vardı, kazadan sonra da 2 arkadaş daha oraya görevlendirdik ve onlar denetimi yaptılar.

“Haklarında soruşturma başlatıldı mı?” Haklarında herhangi bir soruşturma başlatılmadı. “Başlatılması düşünülüyor mu?” sorusuyla alakalı olarak -geçen hafta da söyledim- ancak bu bağlamda biz müfettişlerin yapmış olduğu denetimlerde elde ettiği veriler üzerinden, bize sundukları veriler

üzerinden, raporlama üzerinden bir eksiklik görmedik ama savcılık bu anlamda bir tespit yaparsa ve bir suç duyurusunda bulunursa 4483'e göre tabii ki onlarla alakalı olarak soruşturma, ön inceleme yapılacaktır.

“Kaza sizce neden olmuş, somut görüşünüz nedir? İhmalin yönetimden kaynaklandığı sizce doğru mu? Soma’dan sonra seri havalandırma yasaklansaydı bu kazada kaç kişi yaşamını yitirdi?” Şimdi, kazanın neden olduğuyla alakalı olarak ben geçen hafta da söyledim. Evet, şu anda önümüzde havalandırmaya ilişkin bir tespit var, havalandırmada bir arızanın olduğuyla alakalı hatta aynı gün 11.38 civarında arıza meydana geldiğiyle ilgili bir bilgi var. Fakat, aynı şeyi yine söylüyorum, havalandırma her ne kadar şüphelilerden biriye de gerçekten ondan olup olmadığıyla alakalı olarak yer altında, maden sahasında bir inceleme yapılmadan, Cumhuriyet savcılığı soruşturması tamamlanmadan, bilirkişi raporları ortaya çıkmadan sadece münhasıran havalandırmadan kaynaklandığını söylemeyi çok doğru bulmuyorum ama savcılık raporu sonucunda başka bir şeye ulaşırsa o zaman da bakılır. Şu anda, evet, havalandırmayla alakalı hepinizin kafasında bir şüphe var ve yoğunlaşma da genelde bunun üzerine yapıldı, savcılık tutuklamaları da bunun bundan hareketle yapıldı; bunları hepimiz biliyoruz ama net olarak şundan dolayı olduğunu hiçbirimizin söyleme imkânı olduğunu düşünmüyorum.

“Arızalı fan ile kazan ilişkisi nedir?” Aslında biraz önce söyledim. Bize göre, bizim tespitlerimize göre arızalı fanın hava/gaz oranının yükselmesine sebep olduğuyla alakalı bir tespitimiz yok. Her ne kadar kaza sonrası alınan ifadelerde veya bilirkişi raporunda işte bazı verilerin yükseldiği gibi ifadeler varsa da bizim gözlemlediğimiz 5 seviyesine ulaşmayla ilgili -kaza sonrası bir ifade, bizim tespitlerde yok- onun göçertme yapılan bir yerde anlık olduğunu ve gerekli tedbirlerin alınarak daha sonra da giderildiğini ki madenlerde bu tür göçertmelerin olabileceğiyle alakalı herkesin kabul ettiği bir görüş var.

“Rutinin dışına, normallerin üstüne çıkan tespitler var mı?” Evet var ama normal dediğimiz 1,5 seviyesi. Kontrol edilebilir olduğu için, denetim esnasında veya işletme esnasında işverenler tarafından bu kontrol edilebilir olduğu için de havalandırma sayesinde çok üzerinde durulmadığı görülüyor.

“Aspiratörün modernizasyonuyla alakalı olarak bir tespit var mı?” Evet, tabii ki bununla alakalı tespitimiz var ve hatta kirli havanın temiz hava üzerinden gitmesini engelleyecek mahiyette bir çözüm üretilmesiyle ilgili de giderilmesi gereken bir tespitimiz var Amasra’yla alakalı olarak.

“MAPEG, 6 Eylülde Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığına Amasra’yla ilgili bir yazı gönderdiğini söylüyor. Bu yazıdaki hususlarla ilgili ne yaptınız?” Tabii ki biraz önce de söyledim, MAPEG, sürekli denetimlerinin sonuçlarını Başkanlığımıza, Bakanlığımıza gönderiyor ve bize son gönderdiği MAPEG’le ilgili raporda da bu tespitler var ama aynı zamanda görüş olarak da ocakta işletme açısından tehlikeli bir durumun bulunmadığını da belirtmektedir. Tabii ki bunlar bize ışık oluyor, bunlarla yetinerek iş yapmıyoruz; bizim de buna rağmen denetimlerde gördüğümüz eksikler varsa bunları raporluyoruz.

“Siren uyarı sistemi neden yok?” diye bir soru var. Aslında siren ve uyarı sistemi var, belli seviyelerin üzerine çıktığında aktif hâle geliyor.

“Yangın tüpü yok, olsa yarar mıydı?” Yani bir grizu patlamasında yangın tüpünün çok işe yarayacağıyla alakalı bir düşüncemiz yok Bakanlık olarak.

“Denetim yapıldığı gün nasıl böyle bir kaza olur? Hangi alan ve konularda denetim yapıyorsunuz? Denetim raporlarınızı sunar mısınız?”

Şimdi, bizim denetim yaptığımız gün kaza olmadı, biz ayrıldıktan üç gün sonra kaza oldu, denetimimizi biz üç gün önce bitirdik. O anlamda denetim raporlarımızı sunar mıyız? Tabii ki biz Komisyonumuza Amasra’yla ilişkin olarak raporumuzu inşallah sunacağız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizin raporunuzda metan gazının denetim yapılan sürenin içinde yüzde 1’in üzerine çıktığı yazmıyor mu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Biraz önce ifade ettim. Denetim raporlarımızda rutin dışına, oranların üstüne çıktığına ilişkin raporlamalar var, bir tespit var ama şu gün şu oranda çıktı değil; kontrol edilebilir olduğu için denetim esnasında onlar rapora o şekilde işlendi. Bunu raporumuzda daha detaylı göreceksiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Demek ki kontrol edilemiyormuş ki...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – “İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri yetersiz miydi?” Aslında bizim bu çok tehlikeli sınıfta yer alan iş yerlerinde on altı saat iş sağlığı ve güvenliği eğitimi alma zorunluluğu hüküm altına alınmıştır. Bu teftiş yaptığımız işletmede de bu zorunluluğa uyulduğunu gördük.

“Yapılan denetimlerde Soma kazası sonucu yapılan mevzuat değişikliklerine dair hususların hayata geçirilip geçirilmediğine dair tespitleriniz nedir?” Biraz önce ifade ettim...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Amasra’da teftiş yapanlardan kimse var mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Devam edin lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Müfettişlerden biri var mı? Yok herhâlde.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Devam edin lütfen.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Biraz önce ifade ettim. Soma kazasına ilişkin olmak üzere biz mevzuatımızı düzenledik ve daha sıkı denetim yapar hâle getirildiğiyle ilgili bir düşüncemiz var.

“Durdurma kararlarına itirazla ilgili yasal değişik yapılması faydalı olur mu, gerekli mi? Denetim sonucunda tespit ettiğiniz eksiklikler durdurma için yeterli değil mi? Mahkeme kapatmaya karşı açma kararını nasıl veriyor? Kapatma süreci nasıl işliyor? Bilirkişi raporunu mu bilirkişi inisiyatifini mi esas alıyor mahkeme hâkimi?” Şimdi, şöyle: Durdurma kararlarına yönelik olmak üzere, burada, her idare mahkeme kararlarına uymakla yükümlü; Anayasa’nın 138’inci maddesinin hükmü. Bu çerçevede, tabii ki denetimlerin sonuçlarının mahkemeye götürülmesinin doğru bir süreç olduğunu ve mahkeme tarafından verilen kararlara da idarenin uyması gerektiğini ben ifade etmek durumundayım açıkçası. Mahkemelerin durdurma inisiyatifinin ortadan kaldırılmasına yönelik bir düşüncüyü doğru bulmadığımı da ifade edeyim çünkü bu durumda da layüsel bir şekilde denetimlerin ortaya çıkması ve işverenlerin mağdur olması gibi bir sonuç da ortaya çıkabilir. Onun için Türk milleti adına objektif karar veren mahkemelerin bu anlamdaki kararlarının bence herkesi bağlayıcı olduğunu ve bunlara, bu konuya da bu şekilde devam edilmesinin uygun olacağını düşünüyorum. Ama bilirkişi raporlarına mı bağlı oluyor? Günümüzde, bilhassa son zamanlarda -bu Adalet Bakanlığımızın da ifade ettiği bir husus, aslında onları daha çok ilgilendiren bir konu- evet, mahkemeler, hâkimler genelde bilirkişi raporlarına bağlı olarak, onlardan aldıkları raporlar doğrultusunda kararlar veriyor. Onun için bilirkişilik sisteminde, çok sağlıklı ve yeminli bilirkişilik bağlamında, ne yapılabilir noktasında bir düzenleme getirilmesinin ben daha faydalı sonuçlar doğuracağını düşünüyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afonkarahisar) – İtiraz altı günde karar veriliyor. İtiraz yok, istinaf yok, temyiz yok; o konuda 25’inci madde...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Devam etmesin mi Sayın Bakan, bölüyorlar.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bölüyorlar; evet, bölmeyin Ali Bey.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – MAPEG ile RTB sunumları farklılıklar içeriyor, bunların tamamını bir daha değerlendirecek yetkili kurul yok mu?

Şimdi, iki denetim birimi... MAPEG, Enerji Bakanlığı adına; Çalışma Bakanlığı adına Rehberlik ve Teftiş Başkanlığımız denetim yapıyor. Bunların üstünde başka bir denetim mekanizması koymak sağlıklı olur mu? Ben, kişisel görüş olarak söyleyeyim, çok sağlıklı sonuçlar vereceğini düşünmüyorum. Her iki denetim biriminin birbirinden beslenecek mahiyette bu denetimleri sürdürmesinin faydalı... Ha, tek bir birime, Çalışma Bakanlığı veya Enerji Bakanlığına bu denetimlerin verilmiş olmasının eksiklik olacağını söylüyorum ama iki farklı Bakanlık nezdinde birbirini tamamlayan denetimlerin yapılmasının sağlıklı sonuçlar vereceğini düşünüyorum.

“Kapatılan iş yerlerinin takibini nasıl yapıyorsunuz?” Kapatılan iş yerlerinde -durdurulan daha doğrusunu- mülki amir tarafından mühürleme yapılıyor, mühürün fekkiyle alakalı olarak eğer -bunu mülki amirlik takip ediyor ilgili yerde, kaymakamlık takip ediyor- bir mühür fekki varsa onun Türk Ceza Kanunu’nda karşılığı vardır, direkt adli soruşturmaya tabi olan bir süreçtir. O nedenle, takibi durdurulan iş yerlerinin açılmasıyla alakalı olarak süreçte biz takip yapmıyoruz, tamamen mülki amirlerin... Mührü onlar mühürledikleri için onlar tarafından takip ediliyor, yasa da o şekilde düzenlenmiş.

Hayat odasıyla alakalı burada da sorulmuş, onu biraz önce cevapladım.

“176 sayılı Sözleşme’yi neden madenlerimizde uygulamıyorsunuz?” Aslında biz 176 sayılı ILO Sözleşmesi’ni madenlerimizde uyguluyoruz. Gerek ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) gerek Avrupa Birliği kriterlerinde genel çerçeve çizilmiş, onun haricinde şunlar şunlar gibisinden herhangi bir detay, madde veya hüküm bulunmamaktadır. Her bir üye ülke, onları kendi şartları doğrultusunda, genel çerçeveleri muhafaza etmek üzere kendi maddelerini, yönetmeliğini, mevzuatını ona göre şekillendiriyor. Onun için de biz 176 sayılı ILO Sözleşmesi bağlamında uyuyoruz, hatta artı, 2015 tarihinde Personel Takip Sistemini de yürürlüğe koyduk.

“İşçilerin çalışma vardiya ve tertip defteri verilerinin uyumsuz olduğu söyleniyor, bu konuya ilişkin tespitiniz var mı?” Bizim yapmış olduğumuz denetimlerde mühendis veya diğer teknik eleman, ustabaşı gibi personellerin ocakta bulunma süreleri ve diğer çalışma koşullarına ilişkin bir hüküm mevcut değil bizim yönetmelikte. O nedenle de ayrı kurumların... Bu daha çok MAPEG’in kendi iç bünyesindeki yönergesinde var olan bir husus, onlar bunun takibini gerçekleştiriyorlar.

“Karakutuya ulaşılabilir mi?” diye bir soru soruldu. Madenlerde “Karakutu” diye söyleyeceğimiz bir şey yok ama tabii ki onların -biraz önce dedikimiz- işte, merkezle bağlantılı sistemi veya kişilerin kendi üzerlerinde taşıdıkları çipler ve sensörler gibi uygulamalar var, o anlamda, onların takibini... Onun haricinde “karakutu” diye münhasır bir şey yok.

Teftiş Kurulu Başkanlığımıza sorulan sorular da bunlardı; eksik kalan bir şey varsa...

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, diğer sözü...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Ha, teknik sorularla alakalı olarak da...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Alpaslan Kılıçarslan, İş Başmüfettişi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun lütfen.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Öncelikle hem geçen hafta Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına yöneltilen hem de biraz önce Sayın Bakan Bey’in sunumunda yöneltilen bir soru vardı “Bu son teftişlerde havalandırmaya ilişkin tespitiniz var mı, ölçtünüz mü? Üç gün önceki teftişte havalandırmayla ilgili tespitiniz olmadı mı?” Bir de buna ek olarak “Müfettişler merkezi gaz izleme verilerini incelediler mi, ‘Metan gazı dedektörü nereye konumlandırılmış?’ diye sormadılar mı?”

Şimdi buna ilişkin en son teftiş raporumuzdaki müfettişlerin yazdığı ifadeleri ben size okuyacağım: “Öncelikle, teftiş sırasında eksi 300 ana lağım ön nefeslik girişinde mevcut merkezi gaz izleme metan sensöründen metan yüzde 0,03 değeri, ayak içinde seyyar gaz ölçüm cihazıyla oksijen yüzde 20,7 değeri okunmuştur. Yarı mekanize yöntemle çalışan kuzeydoğu yönü eksi 300, eksi 350 kotları arasındaki panonun eksi 350 kotu taban yolunda mevcut merkezi gaz izleme sensörlerinden metan yüzde 0,30 değeri, sıcaklık 26 derece ve karbonmonoksit 0 PPM okunmuştur. Yapılan ölçümler 2 adet taşınabilir gaz ölçüm cihazıyla karşılaştırılmış ve değerlerin uygun olduğu görülmüştür.” Bu tespit, bizim teftiş esnasında müfettişlerin Merkezi Gaz İzleme Sistemi’ndeki verileri okuması ve yanlarındaki seyyar gaz ölçüm cihazıyla da bunları doğrulaması.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hangi tarihte?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – 05-11/10/2022’de yaptıkları teftiş, hangi tarihte yaptıklarını yazmıyorlar yani bu teftiş raporunda yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niye? Yani ne zaman ölçüm yaptıklarını, hangi gün, saat; niye yazmıyorlar?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – “Teftiş sırasında” diye yazmışlar, bu müfettişlerin raporu. Birazdan sizin sorunuza da geleceğim.

Şimdi ikinci aşamada da acaba daha önceden bu sensör verileri yüksek miydi? Ayın 7’sinde yüzde 5 gibi bir rakam okunduğunu söylemişsiniz. Ayıyeten şunu söylüyorlar: “Tarafımızca öncelikli olarak Merkezi Gaz İzleme Sistemi kayıtları yerinde incelenmiş, anlık olarak ekranda uyarı veren bazı gaz değerlerinin nedeni sorgulanmış ve bu tarz uyarıların nedeninin yer altıyla sürekli, anlık olarak teyit edildiği, nedeninin tespit edilememesi durumunda ise gerekli tedbirlerin ivedilikle alındığı bilgisi tarafımıza verilmiştir. Daha sonra, hava istasyonlarından alınan günlük numune kayıtları ve havalandırma defteri kayıtları incelenmiş olup kayıtlarda havalandırma ölçüm değerlerinin uygun olduğu belirtilmiştir.” Bunun devamında da şöyle söylüyorlar: “Hazırlık için sürülen ana lağım ve taban yollarında havalandırma tali pervaneler vasıtasıyla yapılmaktadır, on günlük periyotlarla hava ölçümleri İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Müessesenin ocak içine temiz hava girişinden itibaren faaliyet gösteren üretim birimlerinin havalandırılması, ocakta tali pervaneyle ilgili bilgiler imalat haritasına işlenmektedir.” şeklinde müfettişlerimizin tespitleri var, bu tespitlerde rapor ekindeki havalandırma kayıtlarını, rapor eklerini alıyorlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki, daha önce hazırlık çalışması yapılan farklı bir galeride aynı sürenin içinde ne kadar hızlı metan gazının yükseldiğine dair bir aynı periyot karşılaştırıldı mı? Buradaki anormallliği tespit etmek bakımından söylüyorum çünkü bir anormallik var ki neticesinde, daha sonra bu bir birikme ve patlamaya yol açmış.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, devam edelim lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teftişlere haberli mi gidiyorsunuz acaba, haber veriyor musunuz gitmeden önce?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bu soru sorulmuştu, tekrar cevaplayacaklardır mutlaka.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Amasra’ya siz mi gittiniz teftişe?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Hayır, ben gitmedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar...

Devam edin siz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Bir diğer soru “Ayaklara giden hava miktarının yeterli olduğuna dair TTK’nin görüşüne katılıyor musunuz? TTK Amasra Müessesesindeki havalandırmanın eski olması ve yenilenmemesi kazanın meydana gelmesinde etkili olmuş mudur?”

Başkanlığımız tarafından yürütülen maden teftişlerinde havalandırma ile ilgili olarak mevzuatta belirtilen hususlara bakılmaktadır. Bunlar; havalandırmanın periyodik olarak ölçülmesi, havalandırma planının hazırlanıp hazırlanmadığı, hava ölçüm istasyonlarının kurulup kurulmadığı, hava hızı değerinin mevzuatta belirlenen asgari 0,5 metre/saniyeden az olup olmadığı, yedek havalandırma grubunun olup olmadığı ve teftişimizde de noksanlık olarak ortaya çıkan havalandırma grubunun ters çevrilir olup olmadığı.

Bunun dışında, maden iş yerlerinde çalışılan madenin özelliğine göre çalışanlar için ihtiyaç duyulacak uygun ve yeterli havalandırmanın hangi ekipmanlarla sağlanacağı, ne kadar hava hızı ve debinin yeterli olacağına ilişkin havalandırma planı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı MAPEG tarafından proje aşamasında onaylanmaktadır. Ayrıca, belli periyotlarla bu iş yerlerinde yapılan projeye uygunluk denetimlerinde onaylanan plana uygun çalışılıp çalışılmadığı da kontrol edilmektedir.

“Tali havalandırmada kirli havanın dönüş yolu nerede? Açıklayın. Vantilatör kirli hava yolu üzerinde mi?” diye bir soru var. TTK Amasra Müessesesi tarafından müfettişlerimize ibraz edilen havalandırma planı incelendiğinde -320 kotunda bulunan hazırlık bacasının havalandırılmasında kullanılan tali havalandırma fanlarının temiz hava üzerinde olduğu müfettişlerimizin raporunda yer almaktadır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kirli hava nereden geliyor?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – “Havalandırmada sorun olduğu zaman üretimin durdurulup işçilerin tahliye edilmesi gerekmez miydi?” Bu konuda Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği’nde şöyle bir ifade var: “Havasında % 19’dan az oksijen, % 2’den çok metan, % 0.5’ten çok karbondioksit, 50 ppm (%0.005) den çok karbonmonoksit ve diğer tehlikeli gazlar bulunan yerlerde gerekli güvenlik önlemleri alınarak mevcut olan tehlikeyi bertaraf etmek amacıyla önleyici faaliyetler ve kurtarma çalışmaları dışında çalışılmaz.”

Bir diğer soru: “Patlatma yapıldıktan sonra otuz dakika süre geçmeden diğer çalışanların patlatma yapılan bölgeye gelmesiyle ilgili bir ihmal yok mu?” Şimdi, konuyla ilgili teftişlerimizde esas aldığımız mevzuatımızda lağım atıldıktan sonra elektrikli ateşlemelerde en az beş dakika gibi bir süre

öngörülmüş. TTK bunun üstüne çıkararak, müessese gerekliliği olarak kendi yönergelerinde bunu otuz dakikaya çıkarmış, daha güvenli tarafta yer almışlar. Bizim mevzuatımızda bunun için gerekli süre beş dakikadır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Havalandırma hızında o güvenli tarafta yer almamışlar ama. Patlamaya yakın bir hafta boyunca, onca süre metan gazı oranı arttığı hâlde 0,5’in üzerine çıkmayı düşünmemişler.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – “Olayda aynı anda farklı patlatma mı var? Sizce ateş kaynağı nedir?” şeklinde bir soru gelmişti. Hazırlık bacasındaki metan sensör verilerini tekrar ele aldığımızda, metan oranının saat 18.05 itibarıyla elektrikli ekipmanlarla ilgili devri kesicilerin işlevsel hâle gelmesi için sınır değer olan yüzde 1,5 değerinin üzerine çıktığı, buna karşın patlamanın yaklaşık olarak saat 18.09’da gerçekleştiği görülmüştür. Bu metanın patlamasına neden olan hususun bir tutuşturucu kaynaktan mı yoksa ocak içerisinde kullanılan sabit bir elektrikli ekipmandan mı kaynaklandığı savcılık aşamasında yapılan incelemeden sonra ortaya çıkacaktır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Veya ikinci bir patlatma yapılmış mı? Onu da dikkate alıyor musunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – O da şu anda savcılık incelemesinde.

“ATEX ekipmanlarının muadili neden kullanılmaktadır? İş yerinde ATEX’e ilişkin yapılan tespit son teftişten önceki teftişlerde de var mı? İşletmeye idari para cezası uyguladınız mı, ne kadar? Bununla ilgili dava açıldı mı?” Başkanlığımızca maden iş yerlerinde yürütülen teftişte esas alınan mevzuatta şu ifade yer almakta: “Yer altı kömür ocaklarında kullanılacak ekipman ve tesisatlar muhtemel patlayıcı ortamlarda kullanılan teçhizat ve koruyucu sistemlerle ilgili yönetmelikte belirtilen ATEX birinci grup teçhizatın uygun kategorisinde olmalıdır.” Bu kapsamda maden ocaklarında buna ilişkin bir tespitte bulunulduğunda idari yaptırım uygulanıyor. Daha önceki teftişlerimizde ATEX’le ilgili 2018 yılındaki teftişimizde Bakanlığımız aleyhine bu müessesede bir tespitimiz var. Bakanlığımıza yine dava açılıyor alıyor işveren tarafından ama işveren bu davayı kaybediyor. Dolayısıyla biz bu müessesede yaptığımız teftişlerde sürekli bir önceki teftişten itibaren bu husus giderilmediği için giderilmeyen her ay için idari para cezası uyguluyoruz. Burada da en son teftişimizde on bir ay için, ATEX için toplam 106.490 TL işverene idari para cezası uygulamışız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakım onarımından geçen ATEX’li cihazların bu ATEX özelliğini kaybedip kaybetmediğine dair belirli bir mevzuata dair denetim yapabiliyor musunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Devam edelim arkadaşlar.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – “Merkezî gaz izlemede kazada 1 kişi var, diğer kişi nerede? Denetimleriniz sırasında gaz izlemede 2 kişi var mıydı? Gaz izleme personelinin bu işi yapacak yeterliliği var mıydı?” Bu hususa ilişkin bizim mevzuatımızda merkezî gaz izlemede kaç kişinin bulunacağına ilişkin bir düzenleme yok ama...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yönergede var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – ...TTK’nin iç yönergesinde 2 kişi olması gerektiği söyleniyor. Bununla ilişkin bizim tespit ettiğimiz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, bakın, aynen bu örnekte olduğu gibi, üçüncü cümlesi aynen söylediğiniz cümleyken onu beklediğimiz için tekrar etmiş oluyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Telefon görüşmeniz bitti ve toplantıya döndüğünüz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hâlbuki, onu söylemişti...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, ben dikkatimi tamamen toplantıda tutuyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama bak, yani bir buçuk dakika beklesek o cevabı alacaktık. Bunu örnek olarak veriyorum. Zaten sunumdan sonra siz tekrar soru sorma hakkına sahipsiniz, konuşma hakkına sahipsiniz. O yüzden, lütfen, bölmeden devam edelim.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Bununla ilgili, dediğim gibi, TTK'nin iç yönergesine göre 2 kişi olması gerekiyor. Yalnız, bununla ilgili, bizim merkezî gaz izlemeyle ilgili, son teftişimizde giderilen bir mevzuata aykırılık var. O da merkezî gaz izleme odasında müfettişlerimiz televizyon olduğunu görüyorlar, daha sonra o televizyonu merkezî gaz izleme odasından uzaklaştırıyorlar. Bu merkezî gaz izlemedeki arkadaşın dikkati dağılmaması için onu oradan kaldırıyorlar. “Televizyonu buradan kaldıralım.” diyorlar, kaldırıyorlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cep telefonları da bir televizyon gibi bu arada.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Son olarak “Bu denetimlerde solunabilir ve patlayabilir toz ölçümü yapıyor musunuz? İşletmenin size verdiği rakamlar üzerinden mi hareket ediyorsunuz? Toz yoğunluğunun sınır değerinin altına düşürülmesine yönelik uyarı ve çalışma yapılmış mıdır?” Bunu sunumumuzda da anlatmıştık. Biz maden ocaklarında tozu 2 nedenle istemeyiz. Bir tanesi kömür tozu patlamasına sebep olmaması için, diğeri de meslek hastalığına sebep olabilecek solunulabilir toz açısından. Bununla ilgili de solunabilir toz açısından Tozla Mücadele Yönetmeliği'ne ilişkin hükümleri esas alırız. Burada kömür tozu patlaması riskine karşı içinde tozun ortamdan uzaklaştırılması için taş tozu serpilmesi ve ortamdan uzaklaştırılmasını isteriz. Bizim teftişlerimizde 6331 sayılı Kanun'a göre çıkan yönetmeliğe göre bu ölçümleri akredite olmuş kuruluşlar yapmakta. Eğer bu kuruluşların yaptığı toz ölçümlerinde bir sıkıntı olduğuna müfettiş kanaat getirirse bu ölçümün tekrarlanmasını ister. İşveren de bu ölçümü tekrarlayarak müfettişe ibraz etmek durumundadır. Kazanın meydana geldiği maden işletmesinde solunabilir toz yoğunluğunun azaltılması amacıyla sulu çalışma ve suyla bastırma yöntemlerinin uygulandığı da yine en son yapılan teftiş raporundaki tespitlerde yer almaktadır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, Komisyon üyesi arkadaşlarımdan söz isteyenlere söz vereceğiz. Bu arada, eğer söz kesme isteği olursa içinde lütfen hâkim olun, konuşmacıların sözünü kesmeyelim. En son siz cevaplayacaksınız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – İlk sözü siz istemiştiniz.

Buyurun lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün gerçekten yoğun bir gün, o yüzden ayrılmak zorunda kaldım çünkü Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bütçe görüşmelerinde de bir konuşma yapmam gerekiyordu. Daha sonra da Alevi toplumunu ilgilendiren önemli bir madde vardı, o yüzden oy kullanmak için Genel Kurula gittim. Dolayısıyla benim sorularıma cevap geldi mi onu da bilmiyorum ama eğer zaten cevaplandıysa tutanaklardan alırım ama cevap verilmediyse sorularıma cevap rica edeceğim.

Şimdi, sormuştum ama cevabını ben mi duyamadım acaba? “Teftişlere haberli mi gidiliyor?” diye Çalışma Bakanlığına bir soru sordum çünkü bu şunun için çok önemli: Genellikle benim deneyimime göre teftişlere haberli gidiliyor, haberli gidildiği zaman da etrafa bir çekidüzen veriliyor. Bu her açıdan böyle yani aşağıdaki sınır değerlerinden tutalım da yukarıdaki kişisel koruyucu donanımlara kadar pek çok açıdan planlamalar, düzenlemeler yapılıyor. O yüzden bu konuda bunu soracağım. Siz, Sayıştay raporlarına rağmen, yaptığınız teftişlerde aslında çok kayda değer hemen hemen hiçbir şey tespit etmemişsiniz bu Amasra madeninde. Bir şey var, onu söylemeliyim çok önemli. demişsiniz ki: “20/10/2018 tarihli tutanakla, yönetmeliğe göre tespit edilen ve hâlen giderilmemiş hususlar ise ocak havalandırmasının hava yönünü -ondan bahsetmiştik, çokça konuştuk onu, onu geçiyorum- ters çevirecek özelliklerde olmadığı ve yer altında -şu kısmı daha az konuştuğumuz bir şey- kullanılan bazı elektrikli ekipmanların ATEX belgeli olmadığı...” Bu kısım var, çok önemli bir tespit olarak. onun dışında, benim gözüme çarpan, Sayıştay raporlarıyla ve bizim burada bilirkişi raporlarıyla örtüşen şeyler çok fazla yok, o yüzden dedim. Mesela, sensör lokasyonlarını kontrol ediyor musunuz ve buradaki patlamanın meydana geldiği noktada ayakta sensör lokasyonunun oradaki biriken gazı ölçemeyecek boyutlarda olduğu yönünde bir düşünce var; bu konuda ne düşünüyorsunuz, ne söylersiniz?

Türkiye Taşkömürü Kurumu Teftiş Kurulundan da benzer bir şey var, onlar da tozla mücadele maruziyet sınır değerinin aşılması için gerekli tedbirlerin alınması tavsiye ve temennilerinde bulunmuş. Şimdi, burası bir grizu patlaması olduğu yer ve ondan kaynaklı ölümler var, bir de o ocağın o kısmının çok uzağında başka ölümler de var, art arda gelen patlamalar da var, burada tozla mücadelenin etkin bir şekilde yapılmamasından kaynaklı yangınlar ve patlamalar olduğu da görülüyor; buna dair bir tespit olarak -ben bunu düşünüyorum ama- tavsiye ve temenni boyutunda olması yeterli bir şey mi?

Hangi bölümü bununla ilgileniyor bilmiyorum ama bir de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Dairesine şunu soracağım: Her teftişe gittiğiniz zaman ocaklara iniyor musunuz? Aşağıya kadar iniyorsunuz, oraları teftiş ediyorsunuz, tamam. Sormam bile abes ama yine de sorayım dedim, bu da kayıtlara geçsin.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Dairesine, denetimlerde solunabilir ve patlayabilir toz ölçümleri yapılmakta mıydı, bu konuda verileriniz var mı? Son denetimde ikinci kartiye toz ortalaması 2,75 miligram/metreküp olarak tespit edilmiş, denetim raporunda bu durumun yönetmelikte belirtilen sınır değerinin üzerinde olduğu tespiti yapılmış mıdır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İkinci kartiye toz yoğunluğunun maruziyet sınır değerinin üzerinde tespit edilmesiyle üretime yönelik faaliyet durdurulmuş mudur? Toz yoğunluğunun sınır değerinin altına düşürülmesine yönelik uyarı ve çalışma yapılmış mıdır?

MAPEG’de sormak istiyorum. MAPEG tarafından faaliyetlerin...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kapatmıştık ama yine de siz sorun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Çok uzun değil zaten, bir iki cümleyle cevap verilebilir.

MAPEG tarafından faaliyetlerin planlanan projelere uygunluğu denetlenmekte midir? MAPEG tarafından Amasra TİM için düzenlenen 16/9/2022 tarihli Mahallinde Tetkik ve Denetim Raporu'nda faaliyetlerin projesine uygun yürütüldüğü değerlendirilmesinin yapıldığı görülmektedir. 2018 yılı içerisinde yapılması planlanan ana nefeslik modernizasyon projesi gerçekleştirilecek midir, önümüzdeki dönem için ne düşünüyorsunuz; şimdiye kadar yapılmadı, yapılmamasının sebebi nedir; bu sorunun cevabını bir daha isteyelim ve gerçekleştirilecek midir bundan sonra?

Tamam, bu kadar.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Aysu Hanım, Komisyonumuzda soru sormada bayanların önceliği var, siz soru soracak mısınız?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Deniz Bey konuşsun, daha sonra gerekirse konuşurum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – O zaman ben Ünal Bey'e söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, bazı noktalarda denetim ve teftişler yapılmış ve önem arz ediyor. Şimdi, bize geçen haftaki yaptığınız sunumda ve verdiğiniz sunumla ilgili raporda son teftişte tespit edilen hususlarda “Yer altında kullanılan bazı elektrikli ekipmanlar ATEX belgeli değildir.” diye bir tespitiniz var. Bununla ilgili, mesela hangi ekipmanlar ATEX belgeli değildir diye herhâlde madde madde sayılmıştır diye düşünüyorum teftiş raporunda. Ve bir idari para cezası kesildi mi bununla ilgili kuruma, akıbeti ne oldu; bu önemli.

Yine “Ocak ana havalandırması acil hâllerde ve ihtiyaç hâlinde kullanılabilmesi için hava yönünü ters çevirebilecek özellikte değildir.” denilmiş. Bir tane fork-liftlikle ilgili bir olumsuzluk tespit edilmiş.

Daha farklı bir durum da söz konusu. Daha önce 12/10/2021 – 20/10/2021 tarihleri arasında bir programlı teftiş yapılmış ve burada Amasra İşletmesinde 11 mevzuata aykırılık tespit edilmiş, 6'sı teftiş esnasında giderilmiş, kalan 5'i için 732.414 TL idari para cezası uygulanmış. Bize verdiğiniz sunumda bu var. Şimdi, 11 tane mevzuata aykırılık var ve 5 tanesi de giderilmemiş ve bununla ilgili idari para cezası uygulanmış; ne oldu yani bunun akıbeti? Bu da açıklığa kavuşursa önemli olur diye düşünüyorum.

Tabii, biz iş müfettişlerinin denetim yetkisinin sınırlarını bilemiyoruz ama şunu sormak istiyorum: Acaba madenin havalandırma projesini inceleyip denetleme yetkisi var mı iş müfettişlerinin, bu konuda bir inceleme ve denetim, teftiş yapılmış mı; yapıldıysa sonucu nedir veya yapılmadıysa neden yapılmamıştır, mevzuat mı engel olmuştur; onları açıklarsanız memnun olurum.

Yine, havalandırma projesinde bir kapı var bu havalandırma ara kapısı gibi. Bu kapı bir dayanaksız malzemeden seçilmiş ve bu kapının hava dolaşımını sağlamaya yeterli olmadığı yönünde görüşler var; bu konuda sizin müfettiş arkadaşlarınız oraya gittiğinde bir inceleme ve değerlendirme yapmışlar mı? Artı galerideki havanın boşaltımı sağlanmış mıdır size göre yani bunu yapabilmişler midir? Çünkü havalandırma sisteminde bir sorun olduğu noktasında birçok farklı görüş var ve ölümlerin de birçoğu temiz havanın geçtiği alanda meydana gelmiş yani bu sistem doğru uygulanmış olsaydı bu ölümler meydana gelir miydi, gelmez miydi? Bir kısmı patlamanın etkisiyle yanarak yaşamlarını yitirmişler veya başka türlü ama bir kısmı da gazdan etkilenerek yaşamlarını yitirmişler. Burada havalandırma sisteminde bir sorun olamaz mı sizce? Neden bu işçilerimiz gazdan etkilenerek yaşamlarını yitirmiş olabilir? Yani meselenin bu boyutu çok konuşulmadı, değerlendirilmedi. Ben çok önemli olduğunu düşünüyorum çünkü Soma'da da benzer bir yönde ölümler vardı yani yanarak ölen işçilerimiz

olduğu kadar birçoğu da gazdan etkilenmişti ve o şekilde hayatını kaybetmişti. Yani burada eğer hava sisteminde bir sorun yok yoksa bu ölümler neden temiz havanın geçtiği alanda meydana geldi; bu konuda bir değerlendirme yapmanız mümkün müdür, değil midir bilemiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yine, kurumun kendi bünyesinde Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı var. Onlarla da herhâlde koordineli şekilde çalışıyor giden müfettişlerimiz. Kurumdan, Teftiş Kurulundan kendilerine iletilen eksiklik, noksanlık gibi bulgular var mıdır? Kurumu en iyi bilen onlar, tabii, netice itibarıyla eksikleri, noksanları daha iyi bilirler diye düşünüyorum ama yapılmış mıdır, yapılmamış mıdır? Bir de tabii, kurumun içerisinde oluşturulan bu tür denetim ve teftişlerin olumlu olduğu kadar aynı zamanda da olumsuz yönü de var. Tabii, bir idari yapı içerisinde, hiyerarşik yapı içerisinde çok da kuruma yönelik eleştiri getiremeyeceğini düşünüyoruz. Tabii, bu anlamda sizin teftişleriniz daha çok önem arz ediyor, bunu bir değerlendirmenizi rica edeceğim.

Bir de tabii, Komisyonumuzun amacı bir daha böyle, benzer kazaların yaşanmaması. Amasra Müessesesinin dışında 4 müessese daha var Türkiye Taşkömürü Kurumuna bağlı. Acaba diğer müesseselerde iş güvenliğini zafiyete uğratabilecek tespitleriniz var mı, varsa bunlar neler? Bunlarla ilgili idari para cezası vesaire herhangi bir yaptırım uygulandı mı uygulanmadı mı? Biliyorsunuz, diğer dört müessese; Armutçuk Müessesesi, Kozlu Müessesesi, Karadon Müessesesi ve Üzülmaz Müessesesi. Var mı? Üzülmazda havalandırma sistemi yenilenmemiş; 2015 yılında, mevzuat değişikliğinden sonra 3 müessesede yenilenmiş, diğer müessesede, Amasra’da ihalesi açılmış, sonuçlanmadan kaza meydana gelmiş. Üzülmazda de bu konuda bir eksiklik tespit etmiş mi müfettiş arkadaşlar?

Şimdilik bu kadar Sayın Başkan, diğer arkadaşlarımızdan sonra tekrar bir soru sorabilirim.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Kani Bey.

KANİ BEKO (İzmir) – Teşekkür ederim.

Ben de benim ilgimi çok çektiği için işçi sağlığı, iş güvenliğiyle ilgili kısa bir soru sormak istiyorum: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Genel Müdürlüğünün hazırladığı ve Üçüncü Ulusal İşçi Sağlığı ve Güvenliği Politika ve Strateji Toplantısı’na sunduğu ulusal işçi sağlığı ve iş güvenliği sistemi taslak metninde gösterildiği gibi, 11 güçlü noktasına karşın 17 zayıf noktası olduğunu biliyoruz. 6331 sayılı Yasa 2012 Haziranda çıkmadan önce sistemin en temel yetersizlikleri şunlar: İşçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin gelişkenliğini biz maalesef göremiyoruz. Onunla birlikte, iş yeri hekimliği ve iş güvenliği hizmetlerinin yetersizliği, ortam ölçümlerinin zayıflığı, danışmanlık ve eğitim hizmetlerinin yokluğu ya da zayıflığı, meslek hastalıkları tanı sisteminin yokluğu ve meslek hastalıkları hastanelerinin neredeyse yok denecek kadar var olması.

Bildiğim kadarıyla 81 ilden 3 ilde meslek hastalıkları hastanesi vardı, ben Bakana en son sorduğumda ekonomik anlamda yetersiz olduğunu, kadronun olmadığını, Süreyyapaşa Hastanesine bağlandığını söylemişti. İzmir’de işçi sağlığı, iş güvenliğiyle ilgili biz bir sempozyum düzenlemiştik -bilginiz var mı bilmiyorum- Binali Yıldırım’ın başkanlığında, Nükhet Hanım’ın da tabii katkısı büyüktü. Orada korkunç derecede, karşılıklı bir gerilim içerisinde biraz tartıştık. Sonuçta, İzmir’de bir meslek hastalıkları hastanesinin açılmasına karar vermişlerdi ve Aliağa’ya şu an yüzde 70-yüzde 80 oranında meslek hastalıkları hastanesi gelmek üzere.

Ben bu konulara çok önem veren vekillerden biriyim yani şunu görüyorum: Bu nedenle ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği sistemi bana göre işlemez konumda. Ölümlü iş kazalarında Avrupa’da açık ara ilk sıradayız, dünyada ise 3’üncü sırada yer almaya devam ediyoruz. Şunu söylüyorum: Biraz ILO’dan fazla bahsettik bugün ama istatistiklere baktığımızda iş cinayetlerinde hâlâ Avrupa’da 1’inci ve dünyada da 3’üncüyüz. Ben geçen toplantılarda söylemiştim belki bu ikinci, üçüncü baskı olacak ama Cenevre toplantılarına ben çok katıldım ve orada -gerçekten söylüyorum- bir İtalyan işverenin “Türkiye’deki işverenleri gidin, uyarın, Türkiye’de bu kadar iş kazası, iş cinayeti olması doğru değil.” dediğini hiç unutmuyorum. Yani biraz gerçekçi olmak lazım, arkadaşlar, Türkiye’de işçi sağlığı, iş güvenliği mevzuatı gerçekten bizim istediğimiz gibi işlemiyor. Ya, buna bir çözüm bulmak lazım yani bir araya gelip işçi sağlığı, iş güvenliğiyle ilgili yumruklarımızı vuralım ve bu yasayı düzgün bir şekilde çıkaralım diye düşünüyorum.

Bir de Adnan Bey’e bir sorum var. Ben sizin Vakıflar Genel Müdürü olduğunuzu biliyordum, benim hatırladığım kadarıyla, yanlış mıdır bilmiyorum. Şimdi, geçen toplantıda şöyle bir şey oldu: Çalışma müfettişlerinin facia hakkında görüşlerinin aldığı gün neden o alanın asıl amiri ve uzmanı olmayan Bakan Yardımcısı Adnan Ertem onların başında hazır bulundu diye tabii ki soruyorum. Şimdi, Adnan Bey’i ben eskiden tanıyorum, Vakıflar Genel Müdürüydü benim bildiğim kadarıyla, yanlışsam düzeltebilirsiniz. Facia hakkında teknik, mühendislik bilgisi olmadığını biliyorum, hatta Komisyonunda facianın özüne girmemek için norm kadro konularını anlatmaya kalktı. Rehberlik ve Teftiş Heyeti doğrudan bakana bağlıyken, üstelik Adnan Ertem strateji alanından sorumluyken Komisyonunda konuştu ve müfettişlerin konuşmasına izin vermedi, sonra da burada işte bir gürlütlü patırtı çıktı.

Ben, bu geç saatte dinlediğiniz için gerçekten sizlere teşekkür ediyorum. Çok önemli, çok kutsal konuları konuşuyoruz arkadaşlar. Dolayısıyla zaman zaman biraz da gerilimler de yaşanıyor, eğer burada kalbini kırdığım bir arkadaşım, bir dostum varsa herkesten özür dilerim.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Sağ olun, teşekkür ederim.

KANİ BEKO (İzmir) – Rica ederim.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, kurum yetkilisi arkadaşların yaptığı açıklamaya bakarsak zannedersiniz ki mevzuata göre havalandırma hızı en fazla 0,5 metre/saniye olur. Şimdi, Profesör Doktor Kemal Barış daha önce diyor ki: “Mevzuatta havalandırma hızının en az 0,5 metre/saniye olacağı yazıyor ancak bu yeterli değil. Bu demek değildir ki bütün maden ocaklarında hava hızı 0,5 metre/ saniye olacak.” Şimdi, adı geçtiği için ifadesinin de daha doğru bir şekilde tutanaklara geçmesi gerekiyor.

Şimdi, ben, yine burada birkaç öneriyle konuşmaya devam edeceğim. Şimdi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bir denetim yapıyor, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bir denetim yapıyor, kurumun teftiş kurulu bünyesinde bir denetim gerçekleşiyor ama bu durum kazaların olmasını engellemiyor. Şimdi, buradan bakalım. Şimdi, demek ki bizim burada daha farklı bir denetim mekanizmasını hayata geçirmeyi de düşünmemiz gerekli. Bu bakımdan, ne olabilir? Bu bakımdan, aslında, daha bağımsız otoriteler maden ocaklarında denetim sürecine dâhil olabilir. Ne gibi? Bu, altı biraz daha farklı isimlerle doldurulabilecek bir kavram -tırnak içinde söylüyorum- maden polisi diyebileceğimiz yani doğrudan gidip maden ocağında kontrol yapabilecek, inceleme yapabilecek, rapor tanzim edebilecek; belirli, özel, bağımsız bir otoriteye bağlı olarak bu denetimlerini yapabilecek ve yaptığı denetimler itibarıyla da çalışılan maden ocaklarının sigortalanmasına dönük olarak böyle

arkasında mali bir finansal bir yapının da oluşturulup ve finansal yapının da aynı zamanda bu maden ocaklarının sağlıklı işleyişiyle ilgili denetim sürecine dâhil olabilecekleri bir öneri yani bir araştırma yapılması gerekir.

Şimdi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığındaki yetkililerin yaptığı açıklama, diyorlar ki: “5-11 Ekim tarihleri arasında bir denetim yapıldı, denetimde merkezî izleme servisindeki veriler incelendi, bakıldı, sensör verilerine de bakıldı, kiminde 1,5-2’nin üzerinde veri de vardı, sonra bu veriler 1,5-2’nin üzerine çıktığında onunla ilgili gerekli adımlar atıldı mı atılmadı mı kontrol edildi, atıldığı düşünülüyorsa veya atılacağı ifade edildiyse rapor ona göre tanzim edildi.” Ya, şimdi, böyle bir denetim raporlaması olmaz ve varsa böyle bir raporlama tekniği değişmesi gerekir. Bir kere ne, ne zaman, hangi gün, hangi saat, hangi saniye -neredeyse- tespit edildiyse onun raporun ilişğine eklenmesi gerekir. Bakın, bahsettiğimiz konu metan gazı biriktikten sonra 0,1 saniye sonra patlamanın olduğuyla ilgili. Şimdi, böyle bir hassasiyetin olduğu “çok tehlikeli iş” diye tabir edilen madencilik sektöründe “5’yle 11’i arasında tespit ettik, 2’nin üzerine çıkmış yani tehlikeli bir duruma gelmiş maden ocağı ama biz de öneriyi getirdik, onlar da tedbir aldı, almadı; hangi gün, hangi saat belli değil.” dersiniz bu önden riskin yükseldiğine dair uyarıları aslında görmezden gelmişsiniz demek olur. Neden? Şimdi denetimin yapıldığı 5-11 Ekim tarihleri arasındaki yedi günlük periyot... Yani sadece fiziken de gidilerek denetim yapıldığı süreyi kastediyorum, normal şartlarda geriye dönük de bütün veriler incelenmeli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, burada teknik olarak çeşitli parametrelerle bu periyotlardaki gaz değerlerinin yükseldiği gün ve saatlerin, daha önce Amasra maden ocağında aynı periyodun, metan gazının bu şekilde çok hızla yükseldiği ve tekraren yükseldiği periyodun, daha önce hangi tarih aralıklarında buna benzer bir yükselişin olduğunun incelenmesi gerekirdi. Bu aslında çok kritik bir durum, bu incelendi mi? Eğer incelenmiş olsaydı şu anda bu patlamanın gerçekleşmesi alınacak artırılan tedbirlerle mümkün olacaktı. Belki yükseldiği anlaşıldığında bir periyot karşılaştırması yapıldığında, işte ne diyelim, 1 Ocak-7 Ocak 2020 tarihinde de aynen bu şekilde metan gazı yükselmiş bir hazırlık ocağında, aynı, eşleştirme yapıldığında veriler birbirine benzer çıkıyor neticede doğa kanunu, birbiriyle belirli bir uyumu her hâlükârda vardır yani o tespit edilir, edilemez; bu tespit edildiğinde belki de bu sürecin nasıl aşıldığıyla ilgili altında şöyle bir not görülecekti: “Bu hızla yükselen metan gazı periyodun içinde havalandırmanın hızı 0,5 metre/saniyeden 1 metre/saniyeye çıkarılmıştır. Aspiratörlerin çalışma gücü şu seviyeye getirilmiştir.” ifadesi yer alacaktı ve o periyodun içindeki o yükselişte de o “know-how” diyelim, yani o kurum hafızasından denetleyenler de istifade etmek suretiyle sürekli aynı problemler, sürekli yükselen riskler için “A, biz ne yapacağız?” sorusu sorulmayacak veya umursamazca “Ya, metan gazı bu, birikir zaten, bizim de havalandırma hızı bu...” Yani madem 0,5 o zaman aspiratörlerin gücü de ona göre olur değil mi? Ama ona göre değil. Niye? Çünkü yerine göre, zamanına göre, riskine göre seviye ve ayarları değiştirilerek havalandırmanın hızının yükseltilmesi gerekiyor. Dolayısıyla, böyle bir karşılaştırmanın da yapılmadığını görüyoruz. Yapıldıysa söyleyin, gözden kaçan nedir? Genel bir veri izleme, merkezî gaz izleme veri grafiğinin içinde hep metan gazı aynı seviyede gitse, 1’in altında gitse gösterseniz, deseniz “Bak, hep 1’in altındaydı ama bir yerde yükseldiğinde patlama da olabilir.” O yüzden bizim istediğimiz şey onu o seviyenin bir kere bile... Aslında o riski minimize etmek için o seviyenin altında tutulmaya çalışılması gerekir. Bir kere yükseldi mi tedbir alacaksınız, bir daha yükseldi mi daha farklı tedbirler, bir daha mı yükseldi daha farklı tedbirler; burada kaç kere yükselmiş, hep aynı metotla tedbir alındığı ifade edilmiş; olmaz, bu olmaz, hata. Hataları tespit edeceğiz ki yani bunları düzeltecek mevzuatlar tarifi lensin, olsun.

Şimdi, kazanın yani patlamanın, facianın gerçekleştiği yerde yani simülasyonda tahmin edilen yerde ATEX belgeli hangi cihazlar var? Bunun listesini istiyorum sizden. Kıvılcım ateşleme etkisi yaratabilecek hangi ekipmanlar var -potansiyel bu riski taşıyan- ve ATEX özelliğini kaybetmiş olma ihtimali olan ekipmanlar hangileri? Yani bir ekipman vardır, kullanım tarihi on yıldır ama 3'üncü yıl arızalanmıştır. Buna da arıza bakım onarım yapılırken belki ATEX özelliğini, alev sızdırmaz özelliğini kaybetmiştir. Bu da bu patlamayla ilgili olarak alternatif senaryolar için de kritik bir nokta çünkü birinci patlatma yapıldıktan sonra metan gazı belirli bir seviyeye yükseldiğinde içeride bazı haberleşmeler oluyor yükseldiğine dair, sonra ikinci bir patlama olup ondan mı kaynaklandı, ikinci patlamada kastedilen ateşlenme ATEX özelliğini yitirmiş bir ekipmandan mı kaynaklandı, bunların hiçbirini bilmiyoruz. Dolayısıyla bunun da netleştirilmesi gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Toparlıyorum.

Evet, bir konu da şu: Bu merkezî gaz izleme sistemindeki personelin odasında televizyonun olması konusu; çok acayip bir konu. Yani bu aslında genel olarak müessesedeki iş disipliniyle ilgili fikir veriyor. Yani bir televizyon gördüğünde bu tip bir merkezde, konunun sadece televizyon olmadığını anlamış olması gerekiyor denetleyenlerin. O televizyonun oraya gelmesine sebep olan süreç nasıl gelişti? O disiplinsizlik nasıl oluştu? Bunu denetlemesi, kontrol etmesi gerekenler nasıl kontrol etmedi de... Yani Çalışma ve Sosyal Güvenlik müfettişleri oraya gittiğinde bunu fark ediyor, bu da acayip bir durum.

Şimdi, şöyle bir durum var, tabii milletvekili arkadaşlar sürekli soruyorlar, diyorlar ki: “Siz haberli mi gidiyorsunuz?” diye. Şimdi, bu aslında benim biraz “maden polisi” kavramıyla getirdiğim öneri, tabii geliştirilebilir, farklı bir formatta da değerlendirilebilir ama. Şimdi, ben Zonguldak Atatürk Anadolu Lisesinde öğrenciydim ortaokulda, o zaman dediler ki: “Millî Eğitim Bakanı gelecek.” Bizi Millî Eğitim Bakanının geleceği yola dizdiler. Hava soğuk -bir de öyle durumlar var- dizildik hepimiz. Millî Eğitim Bakanı da Köksal Toptan. Şimdi, gelecek diye bekledik saatlerce. Neyse geldi, sonra okula döndük, okulu da ziyaret edecek çünkü, bir nevi bir teftiş gibi de değerlendirilebilir. Ya, sınıfa bir girdik, sınıftaki bütün o üstü çizik çuzuk sıralarının hepsi değişmiş yani Millî Eğitim Bakanı geliyor diye sıralar değişmiş. Bir kısım öğrenci arkadaşlar da isyan etti, o kadar hani neredeyse sanatsal faaliyet yapan var sıraların üstünde “Onlar da gitti şimdi.” falan diye. Sonra Sayın Köksal Toptan ziyareti tamamladı, bizim sınıfa da gelmedi ve gitti. Gittikten sonra ertesi gün tekrar sınıfa geldik, bir baktık yeni sıralar gitmiş, eskiler geri gelmiş, tabii karışık bir şekilde.

Şimdi, şöyle de bakmak durumundayız, son birkaç cümle olarak söylüyorum: Yani temelde standartların olduğu, kuralların çok işlediği maalesef bir yaşam düzeni ülkede henüz tesis edilmemiş, dolayısıyla da o kurallara uyanın ve standartları yerine getirenlerin daha çok korunduğu, güvende olduğu bir yaşam olmadığı için hâliyle bunun da maden ocaklarına

yansımaya ihtimali çok yüksek. Yani bu da insani hata payının yüksek olduğunu gösteriyor ama burada kritik olan şey, bakanlıkların görevi mevzuat tarafındaki -kanun olarak yani bu Türkiye Büyük Millet Meclisini de ilgilendiren taraf ama özellikle iktidar partisini ilgilendiriyor son yirmi yılda tek başına iktidar olduğunu düşünürsek AK PARTİ'nin- bütün açıkları gidermesi ve yönetmeliklerle yine bu düzenlemeleri yapması gerekiyor. Yapılmadığını görüyoruz, sorun bu yani sistemin öyle bir sistem olması lazım ki maden ocağında, birinin bilerek, isteyerek bile oradaki disiplini ve oradaki çalışma düzenini bozamayacağı kadar iyi bir denetim olması lazım. Ya, ben bakıyorum, hava kapıları var maden ocağında, hava kapılarını kaç işçi kontrol ediyordu? Hava hızını kaç işçi, bütün Amasra maden ocağında patlamanın olduğu saatlerde kaç işçi kontrol ediyordu, kaç teknik personel kontrol ediyordu muhtemelen? Yani bunların cevabını sizin vermeniz gerekiyor. Havalandırma kapılarının olduğu yerde

hava kaçağı var mıydı? Hava kapıları, hava kaçağının olmasına müsaade edecek şekilde bir yapıda ve malzemeye mi yapılmıştı? Bu hava kapıları eğer açık olursa, bir şekilde açık kalırsa buradaki kazanın, felaketin boyutlarını nasıl artırabilir? Artırmış mı? Bunların hepsi, bu personel sayısı, teknik kadro sayısı ile çok ilgili yani bir cümleyle Sayın Bakan Yardımcısı burada “Bu personel sayısı da aslında yeterli gibiydi.” deyince tüylerim diken diken oluyor. Hâlâ bu personel sayısının yeterli olduğunu savunmak yeni kazalarla ilgili riskleri görmezden gelmek demek. Yani anlatıyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki, bitirmiş olayım.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Teşekkür ediyoruz Deniz Bey, sağ olun.

Aysu Hanım, buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkür ederim.

Şimdi, denetlemelerin rolü bilirkişi raporunda belirtilmiş. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından -az önce aslında bahsettiğiniz- sizin denetiminizde hangi hususlar incelenmiş? Bilirkişi raporunda da var, siz de bahsettiniz ama bu denetimlerle ilgili birkaç yorum, soru ve eksiklik tespitlerim var.

Şimdi, siz su tahliye sistemlerini, kuyuları, merkezî gaz izleme sistemini, havalandırmayı, solunabilir ve patlayabilir toz ölçümlerini, kontrol sondajını, OFK değişim istasyonunu, tahlisiye ekiplerini, kesonlama, patlayıcı madde deposu, acil durum, acil durum müdahale, tatbikatlar ve tahliye yöntemleri ile MAPEG’in tespitleri ve işveren tarafından düzenlenen belgeleri incelemiştiniz; doğru mu? Ama havalandırma, gaz izleme merkezinden alınan verilerle değerlendirilmiş -öyle yazıyor- on günlük periyotlarla hava ölçümlerinin yapıldığı bilgisi de alınmış. Geçmişe dönük havalandırma ya da sensör verileri değerlendirilmemiş gibi duruyor; öyle mi? Öyleyse neden? Daha önemlisi, maden içine girerek sensörlerin yerlerinin uygun olup olmadığına, yeterli sayıda sensör olup olmadığına ilişkin de herhangi bir değerlendirmesi yok denetimlerinizin; neden yok? Varsa paylaşın lütfen.

Yine, solunabilir ve patlayabilir toz ölçümlerine ilişkin kayıtlar üzerinden bir değerlendirme yapılmış, taş tozu ihalelerine ilişkin herhangi bir denetim yapılmamış gibi duruyor; neden yapılmadı? Kontrol sondajları yine ilgili kayıtlar üzerinden görülmüş yani kontrol sondajlarıyla ilgili kayıtlar görülmüş. Burada da kayıtlar üzerinden bir değerlendirme yapılmış gibi duruyor ama kayıtların gerçek duruma uygun olup olmadığı, madende ne şekilde ilerleme yapıldığı, yeni yapılan sondajlar, yeni açılan galeriler filan bunlar denetlenmemiş; neden denetlenmedi?

Yine, raporda tahlisiye ekibi bulunduğu belirtilmiş ama katliam sonrasında alınan ifadelerden de tahlisiye ekibinin sürekli hazır olarak çalışan bir ekip olmadığı, bir olay olduğunda evlerinden çağrıldığı ve hatta tahlisiye ekiplerinin kuşanacağı ekipmanların 700-800 metre uzaklıktaki idari binada olduğu anlaşılmış. Denetimde bu durumu saptayacak herhangi bir inceleme yapılmadı mı? Yapılmamış gibi. Neden yapılmadı? Yani ezcümle aslında tüm bu denetimlerdeki temel sorun madenin gerçekten denetlenmemesi ya da denetimlerin sadece evrak üzerinde kalması. Madenin fiili durumu ne? Yani haritalardan başka elimizde bunu gösteren bir şey var mı? Özellikle, sensörlerin yerlerinin neresi olduğuna yani madenin gerçekte aslında haritalara uygun olup olmadığına ilişkin havalandırmanın fiilen ne durumda olduğuna ilişkin durgun “zone” oluşup oluşmadığı, madendeki bu başyukarı sürülen yolların, projeksiyon şeklindeki planlarda olmayan diğer yolların havalandırmaya etkisi gibi durumların fiilen kontrol edildiğini söyleyebilir misiniz bana? Yani fiilen kontrol edilmemesi aslında denetimleri etkisiz hâle getirmektedir diyebilir miyiz?

Teşekkürler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz, sağ olun

Cevaplamak üzere size söz veriyoruz.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – İlk olarak Sayın Milletvekilimiz Serpil Kemalbay tarafından sorulan sorulara cevap vereceğim.

“Teftişlere haberli mi gidiliyor?” Biz teftişlere habersiz gidiyoruz ama teftişlere nasıl gidiyoruz? Önceden kendimize bir otel ayarlıyoruz, ondan sonra aracımıza atlıyoruz otele gidiyoruz. Otele gittikten sonra il müdürlüğünde dosya incelemesi yapıyoruz. O iş yerinde yapılan daha önceki teftişlere ilişkin teftiş raporlarını, diğer başka raporlar varsa onları inceliyoruz, ertesi gün de teftişimize başlıyoruz. Tabii, biz teftişimize gittiğimizde bu aşamalarda o ile müfettiş geldiği öğrenilebilir ama sonuç olarak biz teftişe haber vermeden gidiyoruz. Ama işin şöyle bir boyutu var: Biz zaten iş yerinde bir mevzuata aykırılık varsa onun giderilmesini istiyoruz. Bu, biz teftişe gitmeden giderildiyse o da bizim işimize gelir baktığımızda, önemli olan hayati tehlikenin, bir mevzuata aykırılığın ortadan kalkması. O açıdan, ona öyle cevap vermek istedim.

İkincisi, ATEX’e ilişkin tespit. Şimdi, 2-3 milletvekilimizden aynı soru geldi. Bizim tutanağımızda ATEX’e ilişkin bazı ekipmanların uygun olmadığı yazıyor ama teftiş raporumuzun ekinde, 24’üncü ekinde -bunların hepsi size iletilecek- hangi ekipmanların ATEX olduğu, hangilerinin uygun olmadığı belirtiliyor. Burada 17 ekipmanın ATEX olduğu, kalan 38 ekipmanın ATEX olmadığı var. Onların hangi standartlarda olduğu hep size iletilecek Teftiş raporumuzun ekinde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Patlamanın olduğu yerde var mı ATEX olmayan

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – O lokasyonların nerede olduğu da teftiş raporunda var, o ekinde, oradan kıyaslayabilirsiniz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – “38” dediniz galiba değil mi ATEX’e uygun olmayan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Hayır, hayır. 38 tane toplam ekipmandan bahsediliyor ve bunlardan bir kısmının ATEX’e uygun olduğu; ekipmanlar sıralanıyor...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Kaç tanesi? Bir rakam söylemişsiniz ama...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Hemen söyleyeyim, bir saniye, fırsat verirsiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şu ana kadar bakmadınız mı patlamanın olduğu yerde ATEX’li olup olmadığına?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Yok.

Şu anda liste önümde.

18 tanesi ATEX...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Patlamanın olduğu yere girilmiyor Sayın Vekilim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, hayır, o tespitlerde...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Var, işte; onların hepsi burada var.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – 20 tanesi de değil o zaman...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Değil, evet. 20 tanesi de ATEX değil, şu anda elimdeki listede bu.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Lokasyonu da belli, raporda onlar da var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Ek 25 burada. Burada malzemenin adı ve sıra no.su yazıyor; sıra no.su, malzemenin adı ve miktarı, kaç tane olduğu yazıyor, liste hâlinde var rapor ekinde. Sıra no.su...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani patlamanın olduğu yerde ATEX özelliğini kaybetmiş veya ATEX olması gerekirken, ATEX özellikli olmayan ekipman var mı sizin tespitinizde?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Müfettişin raporunun ekinde kaç tane cihazın toplamda ATEX’ uygun...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Patlamanın olduğu yerde diyorum ben, eksi 320...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Hangi lokasyonlarda bulunduğu rapor ekinde yok.

Hangi ekipmanların bulunduğu, kaç adet bulunduğu ve bunların hangilerinin ATEX’li olup olmadığına ilişkin bilgi var rapor ekinde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Lokasyon yok?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Lokasyon belirtilmiyor?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niye?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Müfettiş raporunun ekinde bunlar var.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Bu iş yerlerinde hangi aletlerin nerede, nasıl olacağı bellidir; eğer onlarda ATEX yoksa yani elektrik sızdırmazlığı varsa, onlar bellidir üretim alanlarında hangi cihazların kullanıldığı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama resmî rapora işlenmiş olması işte...

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Onlar bellidir zaten, yani ATEX dışıysa oradakiler de ATEX dışı demektir yani tarif edilmiş olarak.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Zaten hangi ekipmanın nerede olduğu bizim bu teftiş raporumuzdaki ekipmanın nerede olduğu; kaza sonrası incelemede, savcılık incelemesinde görülecektir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz ekipmanları tipine göre mi “ATEX olması gerekirken ATEX değil” diye mi yoksa kodlanmış, seri numaraları belli “Şu, şu şu ekipmanlar ATEX olması gerekirken değil” diye mi rapora ekliyorsunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Biz teftişlerde şunu yapıyoruz: Ekipmanların listesini istiyoruz, bu ekipmanların ATEX sertifikasyonu var mı onu istiyoruz, ondan sonra...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Listesinde kodları var değil mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Aşağı indiğimizde, yer altında, bize verilen ATEX sertifikası olduğu söylenen ekipmanların üzerinde “ATEX” ibarelerinin olup olmadığına bakıyoruz, daha sonra da bu ATEX olarak bize verilen sertifikaların geçerliğini -“NANDO” diye tabir edilen bir internet sitesi var, uluslararası ATEX sertifikasyon sistemi- bunun doğruluğu var mı diye NANDO internet sitesinden de takip ediyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakım, onarımdan geçmiş mi diye bakıyor musunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Bakım, onarımın nasıl yapılacağına ilişkin TS EN 60079 sayılı Standart var; TS EN 60079-10 yer altı kömür madenlerinde bunun bakım, onarımlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin standardı belirliyor, bununla ilgili akredite olmuş kuruluşların yapması gerektiği belirleniyor, teftişlerimizde bu kapsamda incelemelerde bulunuluyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani o akredite olanların yapıp yapmadığına dair kontrol ediyorsunuz öyle mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Evet.

Bunun bakımına ilişkin zaten Türkiye Taş Kömürü Kurumunun yetkili olduğunu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Evet. “Sensör lokasyonlarını kontrol ediyor musunuz?” diye bir soru geldi. Biz sensör lokasyonlarını kontrol ediyoruz. Mevzuatta...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Etkin ve doğru kullanılıp kullanılmadığını da kontrol etmeniz gerekiyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Mevzuatta sensör lokasyonlarına ilişkin asgari gereklilikler belirtilmekte. Bunlara ilişkin, asgari olarak bu sensörlerin nerede olması gerektiğine ilişkin tespitimiz bu teftiş raporunda da var, diğer teftiş raporlarımızda da var.

“Teftişlerde aşağı iniyor musunuz?” Evet, teftişlerde aşağı iniyoruz. Teftişlerde yer altına inmeden zaten bir teftiş yapmamız mümkün değil.

Solunabilir gaz ortalama ölçümüne ilişkin soru vardı, buna ilk sunumdaki soru-cevap kısmında yer vermiştik zaten.

Sayın Zonguldak Milletvekilimiz Ünal Demirtaş tarafından sorulan soru: “Bazı elektrikli ekipmanlar ATEX değil, bunlar hangisi ve idari para cezası kesildi mi?” Buna ilişkin sunumun başında, bu en son teftiş raporunda 106 bin küsur lira ceza kestiğimiz, bu rakam da on bir aylık, toplam bir önceki teftişten bu yana katlamalı olarak kestiğimiz para cezası hususu var.

2021 yılı raporuna ilişkin soru soruldu. 2021 raporunda, bu teftiş raporumuzdan bir önceki raporda 5 mevzuata aykırılık var, bunlardan, ilki zincirli konveyörlerde acil durdurma teli bulunmaması; diğeri, bant konveyörlerde ısınmayı ve tutuşmayı tespit etmek üzere sensörler tesis edilmemesi; bir diğeri, yarı mekanize üretim panosunun bulunduğu bölgede zincirli konveyörlerin sesli ikaz vermeden ve emniyetli gecikme olmaksızın devreye alınarak çalışması; teftişimizde bu hususların giderilip giderilmediğine

bakarak zaten teftiŖe bakıyoruz. Bu 3 hususun giderildiğini yaptığımız en son teftiŖte tespit etmiŖiz ancak bu 2 tane kalan noksan, bu ocak havalandırmasının ters çevrilemez olması ve ATEX’le ilgili noksanlıklar da bu teftiŖten itibaren taŖınmıŖ mevzuata aykırılıklar.

“Havalandırma projesini incelemeye yetkiniz var mı?” Bizim havalandırma projesini incelemeye yetkimiz yok, bu bizim mevzuatımızda belirtilmiŖ bir husus değil. Sunumumuzda da bahsettiğimiz üzere, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı MAPEG tarafından hem maden açılırken hem de daha sonra uygulama aŖamasında havalandırma projesinin uygun olup olmadığı kontrol ediliyor. Yine, buna bağlı olarak havalandırmanın “baŖyukarı”larla yapılıp yapılmadığının, doğru yapılıp yapılmadığına iliŖkin bir soru vardı. Bu soru da aslında yine MAPEG denetimlerine iliŖkin bir soru.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakan, bir soruya cevap alamıyoruz bir türlü, o da Ŗu: Patlamanın olduğu yerde ATEX belgesi olmayan ekipman var mı, yok mu?

ÇALIŖMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI İŖ BAŖMÜFETTİŖİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Bu kaza incelemesinde, savcılık aŖamasında... Ŗu anda zaten hangi ekipmanların ATEX olup olmadığı var bizim listemizde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz denetim yaparken orada, -320’de alana yakın çalıŖan... Patlamadan üç gün önce bitirdiniz.

ÇALIŖMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI İŖ BAŖMÜFETTİŖİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Ŗimdi, size Ŗöyle söyleyeyim: Yer altı maden ocağında her yeri tarif edemezsiniz yani 38 tane ATEX’e uygun ekipman var; bunların her biri sayısal olarak da 6 tane, 10 tane, 5 tane diye belirtiliyor, toplamda burada belki 1.000 adet ekipman var, bunların her birini yer altı maden ocağında tarif edeceğiniz -karanlık olarak gittiğiniz yer- ya da adlandıracağınız lokasyonlar bulunmayabilir ki bunu tarif etmeye ihtiyaç da olmayabilir çünkü neyin ne olduğu belli, bu ekipmanın saklanması gibi bir durum olamaz yani.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ŗunu diyebiliyor musunuz: “Patlama ATEX belgesi olmayan ekipmanlardan kaynaklanmamıŖtır.”

ÇALIŖMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI İŖ BAŖMÜFETTİŖİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Bu, savcılık aŖamasında yapılan incelemeden sonra ortaya konulacaktır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Diyemiyorsunuz.

ÇALIŖMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI İŖ BAŖMÜFETTİŖİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Evet, diyemeyiz.

ÇALIŖMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Hayır, Ŗunu diyebiliriz: Yani hangi malzemelerin olduğu, o ekipmanların belli, sayısı da belli...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yeri belli değil.

ÇALIŖMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Bakın ama Ŗimdi, o ürünün nerede kullanıldığıyla alakalı olarak verilmiŖtir...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya “verilmiŖtir” değil, verin o zaman. Bakın, Enerji Bakan Yardımcısı yanınızda versin, sizin elinizde.

ÇALIŖMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Diyelim ki kıyafet, Ŗimdi bir kıyafet diyoruz değil mi? Bir kıyafetten bahsediyoruz, ATEX değilse, o personel giymiŖ oraya gitmiŖse bu kıyafet orada kullanılmıŖ demektir. Bizim tespitimizde hangi ürünlerden kaç tane ATEX olmadığı ve ATEX olduğuyla alakalı tespitler var, biraz önce Polat Milletvekilimin...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada saklambaç mı oynuyoruz Sayın Bakan Yardımcım?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Biraz önce Polat Milletvekilimiz bir şey söyledi...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Madem elinizde denetim raporu var sunsanıza Komisyona. Açalım önümüze bakalım, ne var ne yok, nerede, nerede değil, bakalım yani sizde gizemli bir şekilde bir rapor var, iki toplantıdır parça parça açıklıyorsunuz kıyısından köşesinden.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Sayın Milletvekilim, ben, sizin şu tespitinizle alakalı bir şey söylemiyorum. Sayın Milletvekilim bir şey söyledi biraz önce, dedi ki: “Her bir ürünün nereyle alakalı olduğu orada işaretlenir.” Bu, savcılık soruşturmasında çıkacak. Bu bir eksiklikse, Teftiş Kurulunun eksikliğiye tamam, siz not edin, o anlamda bir şey söylemiyorum ama hangi ürünün...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eksikliği değil, gerçeği bulmaya çalışıyoruz, eksik bulmaya çalışmıyoruz. Şu denetim raporunu lütfen sunun Komisyona, biz de inceleyelim, bakalım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Sunacağız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, kusura bakmayın, cevaplarıyla sizin sözünüzü sık sık kesiyorlar arkadaşlar yani isterseniz susturalım onları, nasıl istersiniz yani sık sık kestiler sizin sözünüzü(!)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben faydalı olduğu kanaatindeyim. Neyse, lütfen siz de Komisyonun ciddiyetini bozmayın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama bakın, aynı soruyu...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kritik bir konu, sorunun yanıtını siz de veremiyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, bir defada anlayabilen biriyim Deniz Bey. 4 defa aynı şeyi sordunuz, bakın, buraya not alıyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 1 defa da anlaşılabilir ama Türkiye’de sürekli maden kazası oluyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Cevabı da siz duydunuz. “Savcılıktan sonra, onların ATEX olup olmadıklarını; kaza mahallinde nerede olup olmadıklarını söyleyecekler.” dediler, siz bu cevaba istinaden bakın 4 defadır aynı şeyi soruyorsunuz ve cevap almadığınıza istinaden de itham ediyorsunuz. Ben o yüzden dedim yani sizin sözünüzü sık sık kesiyor arkadaşlar diye.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şunu söylüyorum ben: Resmî bir rapor tanzim edilmiş, biz de resmî bir araştırma komisyonuyuz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...ve hepimiz değerlendirmede ortak bilgilerden hareket etmeliyiz; bunun bize sunulması lazım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bakın, çok net bir şekilde size kaç tanesinin ATEX, kaç tanesinin ATEX olmadığını söylediler.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, söylemediler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Söylediler, dediler ki: “Olay mahallinde olup olmadığını biz söyleyemeyiz, o savcılıktan sonra belli olacak.” diye net bir ifade kullandılar. Siz 4 defadır aynı şeyi soruyorsunuz diyorum, konu bu, özeti bu. O yüzden artık en son sık sık cümlelerinizi kesiyorlar dedim.

Buyurun lütfen tamamlayın.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – En son “TTK Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca size iletilen bir eksiklik var mı? TTK Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından bizim denetim yapacağımız maden iş yerlerine ilişkin eksiklikler bize iletilmiyor; böyle bir veri akışı yok.

“Havalandırmayla ilgili diğer müesseselerde tespitleriniz var mı, Üzülmez’de eksiklik var mı?” Evet, bizim diğer müesseselerde de tespitlerimiz var, Üzülmez müessesesinde de birtakım eksiklikler var; bunların hepsini Komisyonla paylaşıyoruz, en son teftiş raporlarımızı, daha sonrasında.

“Teftişle kazayı engelleyemiyor muyuz?” diye bir soru vardı. Biz her zaman şunu söylüyoruz: Biz Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı olarak ülkemizdeki riskli iş yerlerini belirliyoruz ve riskli iş yerlerine gidiyoruz. Yani bizim teftiş yaptığımız iş yerlerinde kaza olması denetimimizden önce veya sonra sürpriz değil hatta denetimimiz esnasında da kaza olabiliyor. Biz 2014 yılında gencecik bir iş müfettişi arkadaşımızı da inşaatta işverenin almadığı bir önlem yüzünden yüksekte düşerek kaybettik. Dolayısıyla, biz teftiş ederken de burada her birimiz teftişte bazı hayati tehlikelerle de karşılaşabiliyoruz. Burada kazayı önleyecek denetim değil, buradan gidersek yanlış gideriz, denetim iş yerinde kaza olmaması için gerekli bir zincirin halkalarından sadece bir tanesidir. Biz Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı olarak, ülkemizdeki bu halkanın en güçlülerinden bir tanesi olduğumuzu düşünüyoruz ama doğru madenin, doğru projeye birleşmesi, uygun projelerin onaylanması, işletmenin kendi iç denetimlerinin yapılması gibi hususlar ve güvenlik kültürünün işletmelerde yaygınlaşmasından sonra kazaların önüne geçebileceğimizi düşünüyoruz.

Denetim raporlamasına ilişkin en son benim okuduğum, ilk başta bu merkezi gaz izleme sistemindeki kayıtların tarihinin alınmadığı; buna ilişkin raporlarda kayıt tarihinin alınmasına ilişkin bir soru vardı. Buna ilişkin, benim okuduğum tespit tutanağında tarih yok fakat rapor ekinde hangi tarihlerde ne ölçümler olduğuna ilişkin tarihler var. 10/10/2022 tarihinde raporumuzun ek 22’ye 1’inde buradaki analiz değerleri, her bir analiz değeri var daha önceki tarihlerde de var; bunların hepsi raporumuzun ilkinde var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani var o zaman.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Var, evet; buna ilişkin var, evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Onları da talep ediyoruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ BAŞMÜFETTİŞİ ALPASLAN KILIÇARSLAN – Tamam.

“Daha önceki denetimlerde tahlisiye ekiplerine bakılmış mı? Buna ilişkin tahlisiye ekipleri kayıtları var mı?” Bizim en son yaptığımız denetimde tahlisiye ekiplerinin kayıtlarına bakıldığı yer alıyor.

“Başyukarı yolların havalandırma yetkisi var mı?” Havalandırma projesiyle alakalı buna daha önce cevap vermiştik. Havalandırma projelerine biz teftişlerde bakmıyoruz. Buna MAPEG yaptığı rutin denetimlerde bakıyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Buyurun lütfen.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Bir hususun tam anlaşılması için ben Alpaslan Bey’e bir soru sormak istiyorum.

Şimdi, TTK'yle ilgili bilirkişi raporu üzerinden bugüne kadar yapılan tüm eleştirilere TTK bugün aslında çok net cevaplar verdi ve o cevaplardan biz de istifade ettik. Şimdi, aynı bilirkişi raporunda kurumunuzun yapmış olduğu teftişlerle ilgili de bir kısım var. Bu bilirkişi raporunu okudunuz mu? Bakanlıkla ilgili yapılan o eksiklikleri, eleştirileri nasıl değerlendiriyorsunuz? Bununla ilgili bir açıklama yaparsanız eğer biz de aslında o bilirkişi raporu üzerine ilk gün kurduğumuz o ağın sağlamasını burada çok net bir şekilde yapabiliriz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başka soru sormak isteyen milletvekili arkadaşımız varsa onları da alalım veya yorum, eleştiri, tavsiye.

Buyurun lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben sözü Sayın Lütfi Kaşıkçı Milletvekili arkadaşım için aldım aslında, şöyle Vekilim: Burada sizin bulunamadığınız sürede bu havalandırma hava hızıyla ilgili TTK'nin aslında yetkililerin yaptığı açıklamaya karşı bir açıklama yapıldı burada. Dolayısıyla, bu çok kritik noktada yapılan açıklamada gözden kaçan kısım şuydu...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Kim yaptı o açıklamayı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben. Neye dayanarak? Söyleyeyim. Maden iş yerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği var. Yani kanundan gelen yetkiyle Resmi Gazete tarihi 19/09/2013'te yayınlanıyor ve orada yer altı maden işlerinin yapıldığı iş yerlerinde uygulanacak asgari özel hükümler var ve 8'inci madde de havalandırmayla ilgili asgari kuralları belirliyor ve orada diyor ki: "Ocaktaki hava miktarı, temiz hava giriş yolu ve havanın ayrıldığı bütün kollar da dâhil olacak şekilde hava ölçümü istasyonları kurularak gerekli ölçümler yapılmak suretiyle takip edilir. Bu ölçümler sağlık ve güvenlik dokümanında belirtilen sıklıklara göre yapılır ve havalandırma defterine kaydedilir. Hava hızı herhâlde 0,5 metre/saniyeden az olamaz." Yani maden ocaklarındaki asgari alt limit bu. Risk yükseldiğinde, gaz içerikleri yükseldiğinde, metan gazı yükseldiğinde bunun 0,5 metre/saniyeden yüksek olması gerekiyor. Zaten bununla ilgili de bakan uyarıyı Sayıştayın 2019 yılı raporu yapıyor ve diyor ki: "2019 yılında müessesenin dengelenmiş üretim derinliği eksi 300 metre olmuştur. Bu derinleşme ani gaz degajı ve grizu patlaması gibi ciddi kaza risklerinin artmasına neden olmaktadır. Çalışılan damarların tamamında..." Bakın, bu durum Amasra maden ocağındaki eksi 300 kotundan itibarenki sürecin daha önceki üst kotlarla aynı olmadığını belirten bir ifade diyor ki: "Çalışılan damarların tamamında gaz içeriklerinin yüksek olduğu, dolayısıyla degaj kapasitelerinin de yüksek olduğu arızazonlarında riskin daha da arttığı bilinmektedir." ve gaz içerikleriyle ilgili burada tablo yayınlıyor; ölçmüş ve bu tabloyu yayınlıyor.

Dolayısıyla, şimdi, bu durum varken yani metan gazının eksi 300 altında çalışılan kotlarda yüksek riskli bir şekilde olacağı Sayıştay raporunda yer almışken ve teknik olarak verilerle bunu da tariflemişlerken hâlâ hava hızını yönetmelikte yazan asgari, olabilecek en düşük seviyede tutup, 0,5 metre/saniye, bu şekilde bir savunma yapmak geçerli değil. Çünkü patlama olmadan ki bir haftalık periyot için de gösterilen bütün merkez gaz izleme sistemi verilerine göre metan gazı olağan dışı bir şekilde sürekli olarak pik yaparak gidiyor. Daha önceki aylardaki sürecin dışında bir olağan dışılık var ama o olağan dışılığa rağmen bir havalandırmayla biz bu gaz içeriklerini seyreltelim, buradaki 0,5 metre/saniye asgarinin üzerine çıkalım gibi bir çözüm geliştirilmemiş. Bu da mühendislik tekniği açısından sıkıntılı bir durum yani böyle bir konu da gelişti. Ben bilgi açısından söylüyorum

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Hava hızıyla alakalı bir değerlendirme yapılmadı. Bence o raporda normalde verilmesi gereken hava miktarının beşte 1'i kadar içeriye bir hava verildiği ki hepimizin ilk başta, ilk okuduğumuzda tüyleri diken diken eden bir konuydu. Şimdi, ona da işin uzmanları tarafından hem görsel olarak hem de yapmış oldukları simülasyonla bir cevap verildi. Ben bu cevapları şöyle

önemsiyorum çünkü bundan önceki bütün eleştirileri hep karşıya veriyorduk oradan bir ses gelmiyordu ama bugün kurum tarafından da bize bir hiç değilse önümüze bir veri gelmeye başladı; ben bunu çok olumlu görüyorum. Dolayısıyla, sağlıklı bir tartışmanın olması ve neticeye de sağlam adımlarla gidebilmek adına sadece bir bilirkişi raporundan yola çıkıp oradan eleştirilerimizi veya sorularımızı yöneltmenin bugün için ben eksik olduğunu düşünüyorum. Bunu da temellendirirken bugün kurumumuzdan gelen çok değerli bürokratların bize vermiş olduğu bilgilerden istifade ettim; aynısını bugün, aslında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı uzman arkadaşlarımızdan da böyle bir ricada bulunmak istiyorum. Bu eleştirileri çok insafsız mı değerlendiriyorsunuz? Bu bilirkişi raporu mahkeme tarafından istenen bilirkişi raporu. Dolayısıyla, yarın mahkeme, muhtemelen sizlerin de Bakanlık olarak bu konudaki görüşlerinizi soracak veya şüpheli olarak veya ifadenizi alacak. Tam bu manada bir hazırlığınız var mı o bilirkişi raporundaki ifadelere yönelik? Bunlar neden bizim için önemli? Elimizdeki bilgileri çarpıştıracak bize bir ortam sağlıyor ki bugün TTK verdiği açıklamalarla gerçekten bize önemli bir alan açtı. Bu manada sizin de bu konuda bir değerlendirmeniz olursa memnun olurum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir de Emniyetteki ifade tutanaklarıyla da yine sizin bakış açınız tutuyor mu tutmuyor mu? O doğrultuda da yani verileri ne kadar çeşitlendirirsek vekilimin söylediği gibi, o kadar sağlıklı bir çalışma olacak.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Şimdi bir de Emniyetle ilgili yeni -basına da yansıdı- bilgiler ortada geziyor. Aslında, iki kurumdan da sağlıklı bilgileri alıp, bizlerin de yararlanabileceği bir metne döküp bizlerle paylaşırsanız, bize de “Kurum ne düşünüyor?” denildiği zaman veya “Bu kurum, bu sualin karşısında nasıl bir cevap veriyor?” denildiği zaman biz de önümüze bakalım ve sizin bu vermiş olduğunuz bilgi notlarından faydalanalım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biraz sonra bir ekleme yapabilirsiniz Deniz Bey’in konuşmasına. Yani hazırlık galerisi ile üretim galerisi arasında 0,5 metre/saniye minimum aynı standart mıdır, yoksa ayrı bir standart var mıdır? Belki, o bilgiyi de... Gündüz bir böyle bilgi aktarmıştınız, ben şimdi...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Pas geldi, şimdi o pası alıp...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, gündüz konuşmada vardı hatırlarsanız.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Deniz Bey, aslında böyle daha sağlıklı oluyor. Sayın Bakanın dediği...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Pas değil, şöyle: Biz doğruyu yakalamaya çalışıyoruz ya...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, bir üçüncü toplantı -TTK çok kritik bir kurum- yapılabilir. Orada, yine teknik bir şey...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, şöyle, eğer varsa... Yani üretim galerisi ile hazırlık galerisi arasında var mı böyle bir standart?

Buyurun lütfen.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkan, şimdi, mevzuatta tarif edilen husus bu ocakta kurulacak olan hava ölçüm istasyonlarıyla ilgili. Burada da gene okuyorum “Ocaktaki hava miktarı, temiz hava giriş yolu ve havanın ayrıldığı bütün kollar da dâhil olacak şekilde.” diyor, iki tane yer tarif ediyor; ocağa giren hava, bir de ayrıldığı kollar, kollar da aynı bu otoyollardaki iki kavşak arasındaki açıklıklar. Dolayısıyla, mevzuatta bahsedilen hava hızı değeri yalnızca bu hava akımının doğal olarak geçtiği kısımlar yani bu tali olarak havalandırılan, bir tali fan vasıtasıyla havalandırılan kısımlarla ilgili değil; oralarla ilgili ayrıca hesaplamalar var. Metan gelirine göre, çalışan işçi sayısına göre, karbonmonoksit emisyonuna göre, patlayıcı madde miktarına göre, bir de kullanıyorsanız dizel motorlara göre olmak üzere çeşitli havalandırma hesapları var. Hepsinden yapıyorsunuz, en yüksek hava ihtiyacı hangisinde çıkıyorsa o şekilde onu alıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani 0,5’in altında da olabilir mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – 0,5’n altında da olabilir. Minimum değer -o bilirkişi raporunda var- McPherson’a göre 0,3’tür. Bizim akademisyenlerimizin makalelerine bakıldığı zaman bu değer sıfır 0,2-0,25 yani bu alanda geziyor fakat mevzuatımızda bununla ilgili bir düzenleme yoktur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok o yüzden 0,5’le ilgili...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Mcpherson’ın oradaki bu bilirkişi raporundaki belirttiği o ayaklarda.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Mcpherson’u zaten siz dikkate almıyorsunuz neticede...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Dikkate almıyoruz değil, dikkate alıyoruz Sayın Vekilim. Biz, dediğim gibi, Türkiye sonuçta bir hukuk devleti, bu kurallara göre çalışıyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, tekraren şöyle, Deniz Bey’in şöyle bir şeyi var yalnız, orayı tam anlayalım diye söylüyorum. Bizim standartlarımızda... Mcpherson’u biz Komisyon olarak da çizdik şu durumda... Daha çizmedik mi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O konuda uzman değiliz, ona bir şey diyemeyiz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Değiliz. Şöyle söyleyeceğim: Bizim standartlarımızda minimum 0,5 olur diye bir kural varsa bu bizi bağlar.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Var Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Varsa bu bizi bağlar.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Ama bu dediğim gibi hazırlık galerilerini yani olayın olduğu 320 kalın damarı kapsamıyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, hazırlık ile üretim galerisinde fark var mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Fark var. Biri az önce görüntülerde gördük, ana fanın çektiği havanın dolaştığı kısımlarla ilgili, biri de yardımcı bir pervane kurup o gördüğümüz “fantüp” dediğimiz o borular vasıtasıyla havalandırdığımız yerleri kapsıyor; ikisi farklı şeyler. Burada bu doğal emici pervanenin o yollardan çektiği havayla ilgili bir kısım...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, gündüz ki bilgileri doğru hatırlamışız o zaman.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Doğru, şimdi onunla ilgili bakınız...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Nerede yazıyor 0,5’in altında olabileceği?

BAŞKAN TANER YILDIZ – İşte, yazmıyor, bence de...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkanım...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Bununla ilgili, gene dediğim gibi, 3 Kasım’da Profesör Doktor Kemal Barış, havalandırma uzmanıdır, onun burada bir beyanı var, gene okuyorum: “Hava hızı her hâlde 0,5 metre/saniyeden az olamaz.” diyor. Daha sonra diyor ki: “Havalandırmada ‘kol’ dersiniz eğer iki tane kavşak arasındaki hava yolu

demektir yani iki ucunun da açık olması lazım. Geldi hava, ikiye ayrıldı, gitti ileride bir daha birleşti. Eğer bunun arasında bir yoldan bahsediyorsanız bu koldur. Dolayısıyla, tali havalandırılacak galerileri dâhil edemezsiniz.” Bu profesörün kendi ifadesi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani orası 0,3 mü diyor? Ya 0,5’i nasıl anlıyoruz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Onu söylemiyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, sizi teyiden söylüyorum yani 0,5’in altını nasıl anlıyoruz diyorum orada.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Bakınız orada da

gene Kemal Hoca’nın aynı sunumda bir ifadesi var, McPherson’a atfen diyor ki: “Burada en düşük hava hızı 0,3 metre/saniye olmak zorundadır.” Bunu da kendisi gene Komisyonunda söylüyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, burada 0,3. Bunun bir akademik bilgi olduğunu ama bunun standartlara girdiğini söyleyemeyiz değil mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Söyleyemeyiz Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, bu bilgiyi tekrar tutuyoruz hafızamızda.

Evet, şimdi Serpil Kemalbay Hanım, buyurun lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yani, ben bazen böyle iş insanlarıyla oturuyorum ve iş müfettişleri ile yönetimi var, böyle bir konuşma geliyor gibi hissediyorum. Burada aynı konumda değiliz, tamam biz TTK ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını yargılamıyoruz, burada bir hakikati anlamaya çalışıyoruz. Ama birlikte oturup da hani madem siz dediniz, bizi ikna ettiniz, o zaman biz de şöyle düşünelim diyebileceğimiz bir durum yok. Ayrıca, mesele bilim ve teknik olduğu zaman burada milliyetçilik olmaz, sonuç olarak bizim mevzuatımız en iyidir diye bir şey söyleyemeyiz. Eğer bu Komisyon çalışmaları sonucunda mevzuatın yetersizliklerini tespit ediyorsa onları da burada belirlemeliyiz ve bunu değiştirmek için de gerekli adımları atmalıyız. Benim Kemal Barış Hoca’dan anladığım şu: Madenlerde havalandırma çok kritik bir mesele, en önemli mesele; o kadar önemli bir mesele ki aslında yurt dışında bu iş için özel havalandırma uzmanları çalıştırılıyor ve havalandırma konusunu, o konuda gerçekten uzman olan kişiler dakik bir şekilde takip ediyor çünkü madenlerde her an gelişebilecek farklı durumlara karşı karar alıcı, karar verici konumunda olan böyle kişiler oluyor. Dolayısıyla -gene Kemal Barış Hoca’nın yaptığı tespitinde- bu maden katliamında havalandırmanın büyük bir önemi var ve havalandırmaya dair de şöyle bir şey söylemişti: “Bu ifade edilen 0,5 metre/saniye hava hızı değeri, ortalama hava hızı olarak düzeltilmeli.” Böyle söylemiş, gerçeğinde de var, sunumunda da var. Burada ne gerekiyor? Buna karar verici olan da aslında o somut durumun somut tahlilini de yapmak gerekiyor tabii ki. Ama mesela bu eksi 320 kalın damarda patlamanın gerçekleşmiş olması. Buradaki ex-proof ekipmanların olup olmamasından tutalım da oradaki havalandırma sorununa kadar pek çok etken olabilir. Bu etkenleri bu durumda değerlendireceğiz tabii ki ama anlaşılıyor ki buradaki boşluk yani havalandırma konusundaki boşluk doldurulması gereken bir boşluk. Yani, bu ortalama hava hızı biraz önce de burada belirtildi; bir boşluk daha vardı, şimdi ben yakalayamadım, belki daha sonra tekrar notlara bakıp dönebiliriz, bu konuyu tespit edebiliriz, onu söylemek istedim. Yani, ben buradaki bürokratların sunduğu sunumlarında evet, burada bizim bilirkişi raporlarında olan tespitler çürütüldü gibi bir yaklaşımı kesinlikle doğru bulmuyorum. Elbette ki bu bir ara rapor, ön rapor, bunu değerlendireceğiz önümüzdeki dönem ancak buradaki pek çok şey de bilgiye dayalı ve uluslararası alandaki deneyimlere dayalı.

İkincisi, birçok şey ayrıntılı olarak bu raporda var, bu rapordaki tespitler konusunda ikna olmadığımız önemli şeyler var. Yani, burada metan gazı seviyelerinin 1,5'u, 2'yi, bazen 5'i geçtiği yönünde tespitler ve grafikler var ama hem bu konuda -Çalışma Bakanlığı Teftiş Kurulunun raporunu tekrar inceleyeceğiz ama- bir değerlendirme yok hem de diğer raporlara da bakacağız ama orada da yok, MAPEG'de de böyle bir uyarı yok. Onun dışında, bizim en çok eksik bıraktığımız noktalardan biri... Havalandırmaya çok fazla odaklandık, denetime odaklandık, ATEX'e odaklandık ama herhâlde bu simülasyonu da gönderirsiniz, biz de biraz daha bu konuda çalışırız, üstünde çalışırız. Buradaki ölümler, mesela, eksi 320'de yaşanıyor, bazısı... Şurada "artı 310 tavan damar" diyor, burada yaşanan ölümler var "eksi 350 tavan damar" diyor, burada yaşanan ölümler var, hatta eksi 300 çevre lağımindan var; bazılarında da yaralı kurtulanlar var. Şimdi, buralara yönelik de tahlil yapmak gerekiyor. Yani, bir grizu patladı, eksi 320 kalın damarda grizu patlaması oldu fakat bu kadar geniş bir alanda bu nasıl olabiliyor, nasıl bu kadar çok ölüme sebebiyet veriyor; bunların analizini de yapmak gerekiyor. Hangi etkenlerden kaynaklandı, işte, bu hava kapıları ya da başka hangi eksikliklerden kaynaklandı; bilmiyorum. Bu konular da bizde yani... Deniz Vekilimizin söylediği, daha sonra tekrar ihtiyaç duyabiliriz, bu şey... Biz de bu konudaki bilgilerimizi biraz daha derinleştirdikten sonra belki yine konuşmaya, tartışmaya, sorular sormaya ihtiyaç duyabiliriz; şu anda bu konularda hiçbir şey konuşmadık. Bilmiyorum, bununla ilgili, bu dediğim konularla ilgili sizin kafanızdaki öngörüleriniz nedir, neden kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Eğer sizin bir değerlendirmeniz varsa en azından şimdi dinlemek isteriz bunu, iyi olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Mesela, benim dikkatimi şey çekti; şimdi, bu son verdiğiniz "ortalama" dediğiniz 0,5... Ben daha önce araya hep "ve" atarak "ve önde, arkada, üst katta, alt katta" hep "ve, ve, ve; minimum 0,5; 0,5" insan hep böyle anlıyor ama "ortalama" dediğiniz anda, işte o arada 0,4 olabilir, bir sonrakinde 0,6 olabilir; ortalaması 0,5... Yani, bir fleksibilite, bir elastikiyet girdi şimdi bu cümleyle; bu farklı bir şeye geliyor. Yani, ben yerine göre 0,35 de yapabilirim, 0,70 yapmam gereken yer de var alıyorum. Bu, doğru mu?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Evet, doğru.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki ama biz yirmi dakika önce bunları hep "Minimum 0,5 olması lazım." gibi anladık, o zaman o doğru olmuyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Mevzuat o şekilde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Minimum hâlde...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama minimum burada... Yani "ortalaması" deyince "Yeri geldiğinde 0,4'ün olduğu yerler de normal olabilir." anlıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, yok, öyle anlaşılmıyor; en alt derece...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama ortalaması... Şimdi, biraz önce Serpil Hanım bir şey söyledi: Yani "ortalaması" deyince...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz, o ortalamaya bölerek devam ederseniz maden ocağında o mühendislik tekniğine uygun değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, ortalamanın... Yani, literatürde bir şey var "averaj" dediğiniz bir şey var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kollara ayrıldıkça siz gelen havayı bölerseniz yani havayı olduğu gibi taşımak yerine sürekli bölerseniz havanın ulaşacağı son noktada neredeyse sıfıra yakın çıkar temiz hava, olmaz yani orada minimum bir rakamı yakalamanız gerekiyor ki temiz hava öncesinde 0,5’in üstünde kalsın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Nevzat Bey, bu konuda size birazdan söz vereceğiz.

“Averaj” dediğimizde ne anladık?

Şimdi, Nevzat Bey’e söz verdik, ondan sonra...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ve Kemal Barış Hocayı tekrar çağıralım, gelsin o da hem ifadelerini daha net belirtsin hem de Komisyonu bilgilendirme açısından katkı yapsın.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun lütfen.

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Şimdi, Kemal Hoca “Bu ortalama 0,5.” demiş, Sayın Vekil ifade etti, ben bunu tam duyamadım. Mevzuatta 0,5 minimum olarak belirlenmiş bir rakam ancak bu şöyle: Sizin bahsettiğiniz kısa süreli değişimler olabilir, ocak çok dinamik bir ortam. Şimdi, bir lokomotif diyelim, nakliyat amacıyla bir yerden bir yere gidiyor, önünde havayı iter, eğer o sırada bir ölçüm yapıyorsanız oradaki 0,5 değeri belki de 0,7; 0,8 metre/saniye çıkabilir, daha yüksek de çıkabilir. Lokomotif geçmiştir, biraz düşer ya da o sırada insan geçişi için, malzeme geçişi için bir kapağı açılır; bu hız anlık, kısa süreli değişebilir. Onun için ölçüm yapan, hava ölçüsü alan elemanların deneyimi, eğitimleri son derece önemli; bu tür durumlar olduğunda beklerler, beklemeleri lazım, ölçümleri tekrarlamaları lazım. Merkezi gaz izleme sistemine uzaktan izlemeye bağlı olan sensörlerde de bu değişimler zaman zaman görülebilir, mutlaka kısa süreli bir etkisi vardır; o kol üzerindeki bir kapıyla ilgili de değildir. Bazen alt kattaki bir kapının açılması bir üst katta bu tür dalgalanmalara yol açar; ocağın bütünü bu konuda değerlendirmek lazım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – “Ortalama” dediğimizde, bütün bu dinamik yapının dalgalanmalarının ortalamasını mı kastediyoruz?

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Evet, olabilir yani öyle bir tanım getirmiş olabilir Kemal Hoca. Ben çok bilmiyorum, ona açıklama getirmeye çalışıyorum ama burada mevzuat açık “0,5 metre/saniyeden az olamaz.” diyor.

Kemal Hoca’nın ayaklarla ilgili, üretim birimleriyle ilgili, ayaktan geçecek rakamlarla, hava hızlarıyla ilgili verdiği değerler de “1,5 metre/saniyeden az olmasın; mümkünse 2 ile 4 aralığında olsun.” diyor. Bunu da hem Avustralya’da yaptığı incelemeler hem Türkiye’de Soma’da... Mesela, Soma’daki ayaklarda da bu hızlara yakın değerler var, ben oradaki arkadaşlarla da görüştüm. Bizim Zonguldak’taki ayaklar için bu hızlar biraz yüksek, onu da ifade edeyim. Bunun nedeni de bu Soma’daki ya da Avustralya’daki mekanize ayakların çalışma sistemlerinden kaynaklanıyor. Havanın bir kısmı ayak arkasından geçiyor, kömür ayak arkasından da alınıyor, burada da taşıma üniteleri var, oradan da geçiyor. Dolayısıyla, biraz hava miktarının bölündüğü anlar var. Bir de işçi sayısı oralarda çok yoğun değil, bizim ayaklarımızda daha yoğun işçi var; bu 2,5-3 metre/saniye, 4 metre/saniye çalışanları rahatsız edebilecek bir rakam. Bizde biraz daha düşük ama ayaklarda gene 1 metre/saniye civarında yani 0,5’in altına bizde de düşmez.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, çok teşekkürler.

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – TTK’dan bu konuda...

Pardon, siz söz istediniz.

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞ GÜVENLİĞİ ŞUBE MÜDÜRÜ BURHAN ARIK – Sayın Başkan, Burhan Arık, İş Güvenliği Şube Müdürüyüm.

Ben bir yorum katacağım ama yorumun içinde tabii uygulaması var. Tali havalandırma sistemleri 3 şekilde yapılıyor: Üfleyici sistem, emici sistem ve karma sistem. Biz burada arına vuran bir üfleyici sistemden bahsediyoruz. Geri dönüş havası belki içinden geçen 5-6 hızında, küçük bir şeyde kesit daraldığı için hızlı bir geçiş var ama arına vurduktan sonra kesit genişlediği için düşüyor; biz bunu sisteme dâhil ediyoruz, yönetmelikteki burası için de geçerlidir diye tartışıyoruz. Aslında üfleyici sistemde bunu tartışabiliyoruz fakat emici sistem veya karma sistemde böyle bir tartışma yapamayız. Emici sistem de arındaki havayı emme şeyine dayanır ve orada oluşturduğu basınç nedeniyle havayı alır ve pis havayı çeker. Oradan aldığı hava yani galeriden aldığı, temiz hava yolundan aldığı hava da arındaki şeyin sirkülasyonunu sağlar. Karma sistemde de üfleme, belli bir mesafeye kurulan emme sistemi, belli bir mesafeye konulmasının sebebi, konmasının sebebi- oradaki çalışanların havalandırılmasını sağlaması gibi etkenlere bağlı ve orada hava hızından bahsedemeyiz.

Bir de paragrafa bakacak olursak eğer, bizim için paragraflar da önemli yönetmelikte -gene tekrarlıyorum, Sayın Vekilim, kusura bakmayın- “Ocaktaki hava miktarı, temiz hava giriş yolu ve havanın ayrıldığını bütün kollar dâhil olacak şekilde hava ölçüm istasyonları kurularak gerekli ölçümler yapılmak suretiyle takip edilir.” Yani “kol” diye iki kavşak arasındaki iki ucu açık yola diyoruz, arkadaşımız açıkladı. Burada “Hava istasyonları kurulur, buraya kaydedilir.” diyor; nokta, cümleinin en sonunda, paragrafin en sonunda hava hızı her hâlde 0,5. Galiba ocağın bütününü temsil etseydi, ona bir paragraf, hatta ona sekize 4 diyebilirdik. Bu, cümleinin hemen sonunda, paragrafin sonunda geldiği için önceki cümleleri takip ediyor, yani buralarda hava hızı 0,5’ten az olamaz diyor. Bunu tartışmak, günlerden beri tartışmak bizi nereye getirdi? Aynı noktadayız. Benim yorumum, bunu bu şekilde kabul etmemiz. Hâlâ da tartışacaksak da Komisyonumuza...

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Veya fiili durumda bizim bunun arkasına sığınmamızı gerektirecek bir durumun olmaması lazım; 0,5’se minimum, 0,5 olması lazım. Yani “Ya, acaba 0.4 buçuk olsa da”nın, böyle bir şeyin arkasına sığınmamak lazım, fiili durum bunu gerektiriyorsa minimum 0,5 olması lazım.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞ GÜVENLİĞİ ŞUBE MÜDÜRÜ BURHAN ARIK – Başkanım, şimdi, burada dediğim gibi, iki şekilden bahsettim. Bir, havalandırma sistemlerinden bir de cümleinin yapısından.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, evet.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞ GÜVENLİĞİ ŞUBE MÜDÜRÜ BURHAN ARIK – Havalandırma sisteminden bahsetmeden normalde biz cümle yapısından bile bunu savunacaktık; 0,5’i ama durum artık onu havalandırma sistemine kadar getirdi. Bizim vantüpün içinden geçen hava hızı minimum 4, 5, 6, 7 ama arına vurduktan sonra dönüş o kesitte azalıyor. Tabii ki yüksek pervaneler koyup oradaki insanları üşütüp tozları havaya kaldırıp hızı yakalayabilirsin, 1’e kadar belki çıkartamayız ama çıkartabilirsin fakat yeterli hızımız orada...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bunun fazlası da zarar anladığımız.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞ GÜVENLİĞİ ŞUBE MÜDÜRÜ BURHAN ARIK – Fazlası da zarar.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Fazlası da zarar, Nevzat Bey onu söyledi yani fazlası da zarar, azı da zarar.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞ GÜVENLİĞİ ŞUBE MÜDÜRÜ BURHAN ARIK – Evet.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama tozu başka yöntemlerle ortadan kaldırmak, tozla mücadele etmek gerekiyor ve burada metan gazını hızla uzaklaştırmak için gerekiyorsa 1-1,5 metre/saniye hava gerekiyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bunu zaten...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞ GÜVENLİĞİ ŞUBE MÜDÜRÜ BURHAN ARIK – Vekilim...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yani ben bunu şunun için söylüyorum...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞ GÜVENLİĞİ ŞUBE MÜDÜRÜ BURHAN ARIK – Sayın Vekilim, ben bu açıklamayı yaptım. Buradaki meslektaşlarım için eminim ilk defa konuşulan bir konuydu, belki size biraz şey geliyor ama bu anlaşılır bir konu aslında.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama neden peki havalandırmaya dair birçok bilirkşi ve bilim insanı sizden farklı bir şey söylüyor. Yani noktayı, virgülü takip ederek... Tamam, oradaki mevzuatı takip ediyorsunuz; bu da önemli ama eğer burada gerçekten 1 ve 1,5 gerekiyorsa, metanı hızlı bir şekilde uzaklaştırmak, grizu oluşmasını engellemek için 1-1,5 gerekiyorsa buna neden itiraz ediyorsunuz? Bunun, belli ki başka bir yerde, böyle benzer ocaklarda 1-1,5'i bulduğu söyleniyor. Neden Amasra'da böyle olmadı, değil mi? Tozla mücadele edin, grizu...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çok şey yani 0,5...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞ GÜVENLİĞİ ŞUBE MÜDÜRÜ BURHAN ARIK – Başkanım, metanın, yeterli hava miktarının hesaplarıyla ilgili tabii ki bilgiler de var hesaplama yöntemleri de var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞ GÜVENLİĞİ ŞUBE MÜDÜRÜ BURHAN ARIK – Benim açıkladığım konu hava hızının 0,5 metre/saniyesiyle ilgiliydi. Ben bunu açıklama gereği duydum.

Teşekkür ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biz havalandırma hızını nasıl hesapladıkları ilgili hesaplamalarını isteyelim o zaman. Ona bir bakalım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, peki, isteyelim.

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Sayın Başkanım, bir cümle söyleyebilir miyim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun Nevzat Bey.

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Bir cümle söyleyeceğim. Şimdi, Kemal Barış Hocanın “ortalama hız” diye ifade ettiği şeyi ben anımsayamamıştım, şimdi notlarımı kısaca göz attım, orada aslında “ortalama” değil “optimum” hava hızından bahsediyor optimum yani bir ortalama değeri açıklamak oldukça zor ama optimum o koşullar için, o verimli koşullar için en uygun hava hızının tespitiyle ilgili kullanılan bir ifade.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne diyor, kaç diyor onunla ilgili?

BAŞKAN TANER YILDIZ – O zaman sizin ifadenizi tutanakta “optimum” diye değiştirelim mi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Olur.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Optimum olarak kaç söylüyor?

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Şimdi, o ayaklar için vermişti rakamı, ayak için. Az önceki konuşmamda ifade ettim “Minimum 1,5 olması lazım; 2-4 arası olursa bu kabul edilebilir bir değerdir.” diyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çok özür dileyerek bir cümle...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Pardon, Nevzat Bey cümlesini bitirsin çünkü önemli bir şey. Yalnız fiilî uygulanabilirliği söylediniz biraz önce.

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Evet, fiili uygulamada ayak kesitine bakmak lazım, gaz gelişine bakmak lazım. Her ocağın şartları farklıdır. Burada gaz gelir, metan miktarı birinci önceliklidir. Yani yaptığınız, seçtiğiniz hız, buraya verdiğiniz debi eğer gaz değerini güvenli rakamların altına çekmiyorsa onun bir anlamı yok. Yani onu hangi hız ve hangi debi miktarı güvenli rakamlar içine çekiyorsa bunu uygulamak zorundasınız. Burada gazın seyreltilmesiyle ilgili konu önceliklidir, birinci sıradadır, bundan taviz verilmemesi lazım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Diğer, toz konusu, insanların, çalışanların falan rahatsız olması, onlar başka önlemlerle tabii ki tolere edilebilir.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Siz devam edecek misiniz Serpil Hanım?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam, teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de bir cümleyle katkı yapacağım.

Buyurun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Konuşma süreleri tahdidi kaldırıldı, saat 22.00’den sonra kaldırıldı.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu soruma cevap gelecek umarım?

BAŞKAN TANER YILDIZ – 22.00’den sonra sınır kaldırıldı, o yüzden herkes çok rahat olabilir Deniz Bey.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bu konuyla ilgili “optimum” olarak ifade edilen hava hızıyla ilgili görüşü açıklayan kişi Profesör Doktor Kemal Barış, zaten bizim havalandırma konusunda danışacağımız uzman olan kişi yani Araştırma Komisyonunda tam olarak bu konuyla ilgili doğru ve güvenilir bir bilgiyi bize aktarması gereken kişi. Kim çağırdı Kemal Barış’ı? Araştırma Komisyonu görüşleri aldı, ortak bir görüş olarak görüşlerini bilimsel çerçevede değerlendirmesi, aktarması için çağırdı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Öyle.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ve buradan çıkan sonuç da şu: Optimum olarak 1-1,5 aralığında bir hava hızının yakalanmasının ideal olacağını ifade ediyor yani riskleri indireceğini ifade ediyor. Şimdi, bu riskleri indirme konusu tabii ki ekstra maliyetler doğurabilir. Çalışma koşullarında bazı değişikliklere yol açabilir ama netice itibarıyla bu tip patlamaların olmasını, gaz içeriklerinin

daha yükselmesini engelleyebilecek de bir tedbir. Bu bakımdan, şu an itibarıyla bu önemli bir tespit. Mevzuatta yer alan “Hava hızı 0,5 metre/saniyeden az olamaz.” ifadesi eğer kollara ayrıldıkça tali havalandırmayla taşınmaya devam ettikçe... Ki havanın geri dönüşünün de önünden gelen temiz havadan daha düşük ilerlemesi gerekiyor ki geri dönüşü olmasın; yoksa, tali havalandırma sisteminin etkisiyle daha yüksek bir hava hızına ulaşırsa bu sefer temiz havanın üzerinden dönmeye çalışan bir sistem oluşturmuş olursunuz; tehlikeli. O nedenle hava hızınızın, hâlihazırda en uç noktada eğer en az 0,5 metre/saniye hedefleniyorsa ondan mutlaka daha yüksek olması lazım. O yüzden de burada havalandırmayla ilgili bir soru işareti her hâlükârda var. O nedenle, ben havalandırma uzmanının, eğer uygun görürseniz, tekrar gelmesini ve yine eğer uygun görülürse önümüzdeki süreçte -üç aylık artı bir ay da bir süre var- TTK’nin ve Enerji Bakanlığının, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının da yine -katkı vermek adına söylüyorum yani amaç birilerini illa suçlamak değil- buraya gelmesinde fayda var. Bu konu netleşir, belki de mevzuatta bir değişiklik yapılır. Oraya daha farklı bir en az hava hızı şu olmalıdır diye bir ifade gelir, riskleri minimize etmiş oluruz diye düşünüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

TTK’ye söz veriyoruz; bu konuda özellikle.

Buyurun lütfen.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KOZLU İŞLETME MÜDÜRÜ YUSUF AYDIN – Sayın Başkan, biz de bu 0,5-1 metre/saniye gibi hız oranlarının net anlaşılması adına, madem böyle kafa karışıklıkları da olabiliyor -veyahut da ilk bakışta belki anlaşılamayabiliyor mevzuatlar- onların giderilmesi adına hazırlık galerilerinde şu kadar, ayaklarda bu kadar şeklinde bir mevzuat değişikliğinin belki de yerinde olacağını ben şahsen düşünüyorum, bu anlamda katılıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – TTK’dan başka bu konuda söz...

Şimdi, arkadaşlar, Ünal Bey’e söz vermeden önce, soğuk zincir diye bir şey var gıdalarda, özellikle ette. Mesela, diyor ki: Bir canlı hayvanı keserken, doğrarken, taşırken, lojistiğini yaparken, markete giderken o soğuk zinciri kırmamak lazım. bunun da standardı bu değil mi? Diyor ki: “Eksi 4 derecenin altına düşmemesi lazım.” Bir mezbahada -yurtdışında bir yerde karşılaştım- oraya gelen işçilerin bir kısmı demiş ki: Biz çok üşüyoruz, normalde tamam, sıfır dereceye uygun kazak giyelim ama eksi 4 derecede çok rahatsız oluyoruz. Şimdi, burada o kişilerin istekleri makul bir istek değil ve bu tabii karşılanamaz. Şimdi, bu havanın standardının azı çok zarar, çoğu az zarar; yani öyle bir nokta tespit edilmesi lazım ki bu fiili yaşayan sizler yani Nevzat Bey’in biraz önceki söylediği “Tamam iki desek çok yönlü, üç alalım daha iyi olur.” ama bunun bir fizibil bir çalışma ortamı var yani bunun çok fazlası az zarar, azı çok zarar. Eğer bu 0,5; diyelim ki 0,7 olması gerekiyor veya 1 olması gerekiyorsa -bunu tamamen işletmecilerin söylemleri ışığı altında söylemek lazım diye altını çizerek söylüyorum- o soğuk zinciri ben üç saatliğine kirayım, sonra tekrar eksi 10 dereceye koyayım; bunun bir anlamı kalmıyor yani o soğuk zincirin -tabiri caizse, tırnak içerisinde- kırılmaması lazım, bir defa kırarsınız, o zincir o halkadan, zayıf halkadan kopar ve zincir olmaktan çıkar artık. Eğer bu konuda gerçekten -tekraren söylüyorum- işletmeciler de “Evet, bunun aslında 1’in altında olmaması lazım, 0,8’in altında olmaması lazım, bu daha emniyetli bir şey.” diyorsalar bununla alakalı bence en önemli konacak katkılardan bir tanesi budur, eğer bunun böyle olduğuna inanıyorsak hem bilimsel olacak hem de işletmelere dönük olacak.

Şöyle -turnak içerisinde, hiçbir hocamızı itham etmeden söylüyorum- “Ya, kitabı konuşmayın kardeşim, burada her şeye kitabı diyorsunuz ama bu, işletmede öyle olmuyor.” demek için, böyle bir hataya düşmemek için hem işletmecilerin hem de hesaplamaların bulunduğu bir orta nokta olması lazım diyorum.

Buyurun, sözü size veriyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Kurulu adına sunum yapan Müfettiş Bey şunu söyledi: “Bu denetim ve teftişleri sunabiliriz Komisyona.” Türkiye Taşkömürü Kurumunun tamamında yaptığınız denetim ve teftişleri eğer sunarsanız memnun oluruz. Tabii ki birinci önceliğimiz Amasra İşletmesi ama diğer işletmelerde de eksiklik ve noksanlık olduğunu ifade ettiniz; o açıdan, Komisyonumuzun bu denetim ve teftişlerden yararlanacağını düşünüyorum.

Türkiye Taşkömürü Kurumu yöneticilerine de bir soru sormak istiyorum, az önceki sunumda eksik bıraktığım bir soruydu bu. Tabii, burada biz biraz yönetim zafiyeti olduğunu da düşünüyoruz, yani kazanın temel sebeplerinden biri de aslında özellikle Amasra Müessesesi özelinde bir yönetim zafiyeti olduğunu da düşünüyorum ben şahsen. Müessese Müdür Yardımcısı, teknik işlerden ve üretim işlerinden sorumlu Müdür Muavini Salih Atmaca’nın bir ifadesi yansıdı basına ve ben sonra bu ifadeyi de buldum, şimdi o ifadeyi burada okumak istiyorum, diyor ki: “Ben 2018 yılında görevlendirildim ama Ağustos 2020’den itibaren görevlerim benden alındığı için bu görevlerimi yapamadım, buna ilişkin belgeleri de sunacağım. Ben, 2020 Ağustos ayından sonra hiçbir iş yapmadım, talimat almadım, emir vermedim, hiçbir sorumluluk altında da değildim; sadece oturdum, maaşımı aldım. Üretim iltisak müdürü olarak boş kadro üzerimde duruyordu ancak bana bir şey yaptırılmıyordu. Benim 2020 Ağustos ayından sonra iş icabı ocağa girmem, bana bağlı birimlere emir vermem, bilgi almam hem şifahi hem de yazılı olarak yasaklanmıştı. İş güvenliği uzmanlığım vardı, bu da alındı. Benim hiçbir yerde imzam yoktur, bana hiçbir şey sorulmadı. Ben görev yaptığım esnada 300 kotunda görev yaptım, 250 ve 300 kotlarına indim ama kazanın meydana geldiği 350 kot benim zamanımda yoktu, burada herhangi bir şekilde çalışma yapmadım.” Tabii, bu görevleri kim yaptı? Bu görevlerde -bize gelen duyumlara göre- idari işlerden sorumlu müessese müdür yardımcısına imza atılmış şekilde yansıdı yani Süleyman Sırrı Bayraktar’a. Bu konuda Genel Müdür Yardımcımız, Sayın Kiraz’ın bilgisi var mı? Yani bu ifade doğru mudur? Bu kişi şu anda tutuklandı netice itibarıyla ve Amasra Müessese Müdürü de tutuklandı yani bu ifadede geçen beyanlar doğru mudur, değil midir? Eğer doğruysa gerçekten bir yönetim zafiyeti ortaya çıkmış oluyor bana göre. Bu konudaki görüşlerini almak isteriz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Milletvekillerimizden başka söz almak isteyen var mı? Yok.

O zaman sözü TTK’ye veriyoruz.

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Sayın Başkanım, konuyla alakalı olarak Müessese yönetiminin atanması, daha doğrusu Kurum içerisindeki atama ve görevden almaya yetkili birim yönetim kurulu. Bu anlamda, görevden almayla alakalı Müessesenin kendi içinde bir işlem var anladığımız kadarıyla; bunun detaylarını araştırıp bilgiyi verelim efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, yani o zaman, yetkili yönetim kuruluysa şifahi olarak mı bu yetki alınmıştır burada?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yönetim kuruluna bu konuda gelen herhangi bir talep, işlem ve tasarruf yok efendim, onu arz etmek isterim. Müessesenin kendi içerisinde o detayları araştırıp sunalım efendim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Fiili bir durum mu var acaba? Kendisi “Hiçbir şeye imza atmadım.” diyor çünkü. Ne derece doğru bilemiyoruz tabii, neticede kendisi şüpheli, o esnada, savunmak için de yapmış olabilir.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Zonguldak’la ilgili soruma da cevap verebilir misiniz söz almışken?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Tabii efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tekrar soru sormak ister misiniz Aysun Hanım?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkür ederim.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Efendim “Projelerin hazırlanması Zonguldak’ta mı yapılıyor?” diye sordunuz, onu diyorsunuz değil mi?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Evet, Zonguldak madeni denetliyor mu, denetleme görevi yok mu, denetlendi mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – İş Güvenliği ve Eğitim Daire Başkanlığımızın kendi iç denetim birimi olarak -ilk verdiğim cevaplarda da ifade etmiştim, tekrar edeyim- normal şartlarda kendi iç mevzuatımızda altı ayda bir yapılması gereken denetimleri var fakat Amasra Müessesesinin denetimini iki ayda bir yapmış, yaptığımız denetimler var; 2021 yılında 6 kez, 2022 yılında da 4 kez yapılan bir denetim var efendim. Bunlarla alakalı olarak da tabii birimizin tuttuğu raporları mevcut.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Benim denetimden kastım, mesela Amasra Müessesesi maden ocağı haritası...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Mikrofonunuzu açayım rahat konuşun.

Buyurun lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Amasra Müessesesi, haritasını düzenliyor, Zonguldak bunu denetlemiyor mu? Yani denetimin içerisinde haritada maden ocağının, sürülen galelerin nasıl olduğu, nereden nereye... Teknik şeylerine çok hâkim değilim, nasıl yapıldığı; bunları denetleme görevi yok mu? Yani fiili durumunu, aynı zamanda haritanın durumunu denetlemiyor mu Zonguldak? Sanki denetlememiş gibi yani böyle bir görevi olmasına rağmen burada bir eksiklik olmuş gibi.

Sayın Başkan, hazır söz vermişken, gözaltılardan önce, TTK Genel Müdürlüğünün yazısıyla aslında gözaltına alınan bu 7 kişi -bazıları serbest bırakıldı- Genel Müdürlük bünyesine çekiliyor, görevlendiriliyor ve Amasra Müessesesinde de faaliyetleri yürütmek üzere bir heyet görevlendiriliyor ve bu heyetin başında da az önce söylediğiniz iş sağlığı ve çalışma daire başkanlığından sorumlu kişi, başkan, heyet olarak atanıyor. Daha sonra bizim bu durumu yani bu kişinin şüpheli olabilme ihtimalini ya da sorumlu olarak soruşturmaya dâhil olabilme ihtimalini söyledikten sonra yeni bir yazı yazılıyor -dört gün sonra zannediyorum, ilk yazı 28 Ekim tarihliydi- bu kişi bu görevde değil, yeni bir heyet atanıyor. Bununla ilgili de bir bilgi verirseniz iyi olur. Öncelikle o 7 kişi neden Genel Müdürlük bünyesine alındı? Gözaltına alınacakları bilgisi mi geldi? Tabii, bunların bazıları, dediğim gibi, serbest bırakıldı. Bu konuyla ilgili de bir aydınlatma yapsanız iyi olacak.

Teşekkürler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de son bir soru sorayım ama kritik, önemli bir soru. Türkiye Taşkömürü Kurumunun Araştırma Komisyonuna yaptığı sunumda hayatını kaybeden madencilerin konumlarını gösteren bir harita var, aynı zamanda burada çeşitli metan gazı sensörleri, fanlar, onlarla ilgili de çeşitli bilgiler var. Şimdi, burada tabii, bu önemli bir harita çünkü özellikle görevleri de tanımlanmış madenciler ve yine, diğer çalışmaları yapan personelin hayatını kaybettikleri konumlar işaretlenmiş, bunlar farklı farklı kotlarda. Şunu sormak istiyorum: Madencilerin bulundukları kotlarda hayatını kaybetme nedenleri nelerdir? Ayır ayrı bunu soruyorum, 42 madenci için de. Yani yanık nedeniyle hayatını kaybedenler, şok basınç nedeniyle hayatını kaybedenler, karbonmonoksit zehirlenmesi nedeniyle hayatını kaybedenler, kömür tozu patlaması nedeniyle...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Onunla ilgili bilgi geldi ama hatırlarsan, otopsi raporları.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşte, ben onu Türkiye Taşkömürü kurumundan talep ediyorum çünkü onların verecekleri bu bilgi doğrultusunda hayatlarını alan sebepler de bir şekilde değerlendirilmiş olur diye düşünüyorum; bu, kritik. O yüzden, sizden bu hangi kotta, hayatını kaybedenler o kotun neresinde, hangi madenci ne şekilde ve hangi reaksiyon neticesinde hayatını kaybettiğinin bilgisini istiyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkanım, ben sormuştum benzer, aynı soruyu, onu tamamlaması için.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu konuda bizim sormak istediğimiz şey, otopsi raporları değil de yani bu kadar büyük kilometrelerce kare bir alanda işte eksi 320 kalın damarda yaşanan grizu patlamasının çok uzaktaki yerlerde ölüme sebebiyet verme nedenlerini, buradaki iş sağlığı güvenliği sorunlarını sormak istedim ben de. Yoksa otopsi raporlarında zaten olacaktır.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Ben cevap olsun diye vermedim. Sizin söylediğimize de yine cevap olsun diye söyleyeyim ama ilk toplantıda hatırlarsanız, bu söylediğiniz konuyu da tartışmıştık, birbirini tetikleyen...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet, evet; yok, yanlış anlaşılmasın diye. Ben buradan duymak istiyorum da yani burada eksi 350 tavan damarda, işte artı 310 tavan damarda, eksi 300 çevre lağımında bir sürü yerde insanlar, madenciler yaşamını yitirmiş. Bu konuya bir açıklık getirebilir misiniz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sürecin daha şeffaf bir hâle gelmesi açısından şöyle bir katkı veriyor: Mesela, barutçulardan birisi patlamanın olduğu yere çok yakın, eksi 320 kalın damarda, bu bize bir fikir veriyor. Bir diğer barutçu da artı 310 damarına yakın, o da hayatını kaybediyor ama o onun hayatını kaybetme nedeni aynı zamanda bize patlamanın hem yeri hem de maden ocağında patlamanın ne şekilde yayılarak bu sonuca dönüştüğü konusunda fikir veriyor. Bu bakımdan aslında biraz da olayı aydınlatabilecek bir değerlendirme olur kanaatindeyim. Tabii, verilerine ulaşabildiğiniz ölçüde sizden yanıt istiyoruz yani girilemeyen alanla ilgili bilemiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Başka mütalaası olan arkadaşımız varsa onu alalım yoksa buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU - Sayın Başkanım, sayın vekillerim; şimdi, öncelikle, işletme projesi, havalandırma, elektrik, basınçlı hava yani yer altında bütün gerekli projelerin tamamı müessese yönetimince yapılır çünkü müessese tüzel kişiliktir, sınırlı sorumlu tüzel kişiliği vardır, yönetim komitesi vardır; bunlar yaparlar. Zaten mevzuat gereği de kendi bünyelerindeki YTK'lerle beraber onaylı olarak MAPEG'e bildirirler. Elbette ki büyük

yatırımlarda, işletme müessesesi çok büyük yatırımlar yapacaksa, kuyu açacaksa, böyle projeleri varsa; gelirse, tabii, genel müdürlüklerinizde bunlar üst düzeyde tartışılır, onaylanır, gene o iş ve işlemleri yapmak için müessese yetkilidir, müessese yapar bunu MAPEG'e, bütün projeleri onlar hazırlarlar. Yani bunu bu şekilde açıklamış olayım, tamamen müessesenin kendi yetkisinde, kendi sorumluluğunda.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani Zonguldak denetlemiyor, haritalarını, böyle bir sorumluluğu yok Zonguldak'ın?

KARADON TAŞKÖMÜRÜ İŞLETME MÜESSESE MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Dediğim temel olarak büyük projeler. Bakın, şimdi, bir kuruluş aşamasında bir kuyu yapılacak, kuyu derinleştirilecek, bir kat hazırlığı yapılacak, yeni bir kat hazırlığı; diyelim ki kuyuyu derinleştirdik, eksi 500'e derinleştirecek, eksi 500'de şu kadar galeri sürecek, bu çok büyük proje olduğu için zaten yatırım gerektiren... Genel Müdürün de mutlaka ikna olması lazım o projeye veya o projeye katkı sunacak birimlerimiz var -işte, işletme daire başkanlığı, diğer birimler- bunlar katkı koyarlar, gözden geçirirler, bu sefer yatırım programına girer. Onaylandıktan sonra gene bütün bu iş ve işlemlerin tamamını müessese yapar. Yoksa orada bir panonun hazırlanması, bir hazırlık tabanın girilmesi bu tür proje tamamen müessesenin yetkisindedir, karışmaz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani yeni galeri açılması, işte, böyle ara, ufak, kol, şöyle dönüyor ya hava. Ne deniyor ona? Rekuplar.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU - Ufak yani tali galeriler, küçük galeriler. Onlar rekuplar, mesela bir yere girdiğiniz zaman şöyle: Yangına müsait olan damarlarda biz taş içerisinden kömüre girmek için en az 40-50 metre taşlara rekup deriz biz ona. Burada bekleme barajlarımız olur. Türkiye Taşkömürü bu konuda mesela en deneyimlidir. Yani herhangi bir yangında bütün malzemeler hazır olur, çok küçük bir emare de biz süratle kapatırız orayı. Bu yüzden rekup dediğimiz galeriler. Tabii, bu rekup galerinin dönüş çapları itibarıyla fiziken de baktığımız zaman dönüş çapına göre havada yönelir. Şimdi, zaten kazayla ilgili de çok çeşitli senaryolarımız var, her şeyi düşünüyoruz, dediğiniz gibi, yani hiçbir şey bozulmaz değil, problem olabilir ama bunların birbirini tetikleyecek diğer unsurları da düşünmemiz lazım. Yani şöyle: Şimdi, diğer bulgularla, belgelerle bunları desteklersek biz zaten bunları taktığımızda sizlere açıklayacağız ama şu an diğer bulgu ve belgeler olmadan birtakım şeyler bu sefer farklı anlaşılabilir. Bu manada biraz sabredersiniz...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben şunu doğru anladım mı Sevgili Müdürüm: Yani madenin fiili durumunun yani önceden yapılan projeksiyona yani haritadaki iznine uygun olup olmadığı Zonguldak tarafından denetlenmiyor?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU - Elbette, küçük bir pano hazırlayacaksa, küçük bir taban gidecekse Zonguldak ona karışmaz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani cevap evet veya hayır, iki tane cevap var.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU - Hayır.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yatırıma dâhil değilse denetlenmiyor, yatırıma dahilse denetleniyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU - Evet.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bundan sorumlu kurum da İş Sağlığı ve Güvenliği Daire Başkanlığı.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU - Şimdi, şöyle, onu da isterseniz bir açıklayayım. Şimdi, yangın devam ediyor takdir edersiniz ve tahlisiye ekipleri çalışıyor. Şimdi, burada kaotik bir ortam var, tabii ki kamuoyu da çok hassas. Sayın Cumhuriyet Başsavcımız oraya kimseyi sokmadı. Biz de arkadaşlarımızın cenazelerini aldık, aldığımız günün ertesi gün “trank” deyip birden kapılar kapandı. Yani orada, şimdi, eğer yangına müdahale etmezseniz, biz o manada İş Güvenliği Daire Başkanı... Esasen orayı idare edecek arkadaşları biz atamıştık. Bu manada, tahlisiye ekiplerini kontrol etsin diye gidilen bir şey vardır, kamuoyu yanlış anladıysa, çekildi zaten, onu da çekti. Oraya atanmış bir insan değil, sadece tahlisiye ekipleri için...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Görevlendirilmişti. Biz o kişinin şahsına herhangi bir suçlamada bulunmuyoruz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Onu izah etmeye çalışıyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani masumiyet karinesi var zaten, bir suç istinat etmiyoruz ama sorumlu olma ihtimali olan yani şüpheli olabilecek olan bir kişinin görevlendirilmesinin doğru olmadığını dile getirdik, iyi ki dile getirmiştir.

Savcı yangın alanına, ocakbaşına kimseyi sokmadı, doğru ama idari binaya giriş çıkışları ne zaman kontrol altına aldığını, saat kaçta ve hangi günde bunu aldığını açıklamadı. Çünkü savcı o idari binaya giriş çıkışları kontrol altına alana kadar aslında Amasra Müessesesinin mevcut yöneticileri oraya girip çıktılar, bunu yadırgayamayız yani. Bu belki sizi bağlamıyor olabilir ama idari binaya giriş çıkışların ne zaman kontrol altına alındığıyla ilgili ciddi şüpheler var ve Sayın Savcı da bu soruya cevap veremiyor. Bir diyor ki: “Pazar öğleden sonra aldım.” Sonra diyor ki: “Enerji Bakanı ‘Pazartesi’ dedi, o zaman pazartesi aldım.” Yani aslında savcılığın da bu konuda kafası karışık çünkü zaten önce 1 savcı atandı, sonra 2 oldu, 3 oldu, 6 oldu. O yüzden siz başta bunları, bu tedbirleri almazsanız, daha sonra geri dönülemez sonuçları da önleyemezsiniz yani geri dönülemez sonuçlara engel olamazsınız. O yüzden bu uyarıları başta da yapmak zorundaydık, şimdi de söylüyoruz.

Ama biz hangi kayıtlara el konuldu? Siz şimdi burada soruşturma makamı, savcılık makamı değilsiniz tabii ki bunlara cevap veremezsiniz ama en başta orada ciddi bir ihmalkârlık olduğu da aşîkâr; bunu söylemek zorundayım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, söylediğime bir düzeltme yapacağım, bir maddi düzeltme.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, süre kısıtımız kalktı arkadaşlar, herkes çok daha uzun konuşabilir.

Buyurun lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir düzeltme, hayatını kaybeden 2’nci barutçuyla ilgili ben haritaya bakarak “artı 310 kotunda” diye ifade etmişim, orada bir düzeltme yapalım; 350.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Ayak içinde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, evet, ayak içinde, aynen.

Ben o şekildeki ifademi düzeltilmiş olayım yani farklı iki yerde farklı iki nedenle 2 barutçunun hayatını kaybettiğini anlatmak istemişim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kömür tozu patlamaları mı olmuştu buralarda?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Yok.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ne olmuştur acaba?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Şimdi, bu çok erken. Bildiğimiz bir şey var, kömür tozu patlaması çok ciddi bir patlama, çok büyük bir alanda “milyon part” boyunda, kuyuya kadar intikal eden bir mesele yani çok iddialı olmak lazım kömür tozu patlaması. Çünkü biz bunları geçmişte de yaşadık. Biliyorsunuz, Kozlu’da 92 yılında büyük bir facia yaşadık, dünya da bunları yaşadı. Dolayısıyla, “kömür tozu” diyebilmek çok iddialı bir kavram. Tabii, metan, aslında alan öyle bir yerdeki, ortada bir yerde patladı. Ortada bir yerde olunca ister istemez her iki yana eşit dağıldığı zaman bile bu kadar bir alanı bile rahatlıkla etkileyebilir yani; onu arz edeyim. Ama bununla ilgili dediğimiz gibi, bütün kaybettiğimiz arkadaşlarımızın pozisyonları yani buralarda işte, nerelerde gaz zehirlenmesi oldu, nerede basınçtan dolayı bir şok dalgasıyla kişi buna maruz kaldı. Bir de tabii ki sıcak havadan dolayı maruz kalanlar var. Hani “yanık” derken yüzde bir şey yok, sıcak hava yani demek ki grizunun ısısından dolayı radyal olarak yayıldığı için o anda, çektiği anda sıcak dolayısıyla “iç yanması” dediğimiz hadiseden mağdur olanlar var. Tüm bunları yaptığımız zaman etki alanımızı zaten üç aşağı beş yukarı ortaya çıkarabiliyoruz. Bir de ilk hareket nereden olduğu zaman, ilk sensörler nerede görüldü, hangi alanda görüldü? Niye 300 katında sönmüldü? Yani bunun bir nedenleri var. 300 çevre lağımında falan bir kaybettiklerimiz yok. Bunların hepsini koyduğumuz zaman e, tabii, şimdi bir iddiada bulunduğumuz zaman takdir edersiniz ki bunu somut bir iki belgede belirlememiz lazım yoksa farklı şey olabilir, farklı yanlış da anlaşılabilir. O yüzden biraz sabrederseniz mutlaka önünüze gelecektir bundan sonra.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, size söz vermeden önce şunu açıklayayım: Arkadaşlar, biz, tabii, bundan sonra TTK ve Çalışma Bakanlığını buraya tekrar çağırmayacağız ancak sahaya gittiğimizde bize şu anki sorularımızı veya ilerleyen zamanlardaki yeni çıkacak sorularımızı orada bizzat tekrar mütalaaya açacağız. Belki Çalışma Bakanlığından da eğer istişare sonucunda oraya davet etmemiz uygun olursa seyahatimize o arkadaşlardan da... Ama bunu, bundan sonrakini de sahada yapacağız inşallah. O yüzden varsa konuşacaklarımız burada...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Tutanaklı mı olacak o da?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, tabii, o da tutanaklı olacak.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – STK’leri çağıracaktık.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, tutanaklı olacak, tabii.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ben, bu Amasra’daki maden ocağında toplam hava kapısı sayısı nedir onu sormak istiyorum. Bir de bu patlama anında hava kapılarını kontrol eden toplam personel sayısı kaç?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi şunu söyleyeyim: Biz, tabii, sahaya gitmeden önce sendikalarla alakalı burada, önümüzdeki hafta toplantı yapacağız, 4 tane büyük sendikamızı, DİSK, MADEN-İŞ ve onların hepsini çağıracağız inşallah ama...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bir de odalar olacak değil mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, şu anda hep onları istişare yapıyoruz. Yalnız dediğim gibi, TTK ve Çalışma Bakanlığı veya iş müfettişleriyle alakalı sınırlı olan kısmı artık burada yapmayacağız, inşallah sahada yapacağız. Eğer milletvekillerimizin bu manada ekleyecek konusu yoksa ben son sözü yine Bakan Yardımcılarımıza vereceğim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben sorularımı sormuştum ve ayrılmak zorunda kalmıştım ya, o sorulara cevap verilmediyse...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakan Yardımcılarımızdan önce tekrar Serpil Hanım'ın soruların cevabını alalım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Eğer cevap verdiyseniz tutanaklardan bakabilirim ama vermediyseniz rica edeceğim çünkü onlar da önemli.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İki üç dakika bakın soruları cevaplayıp cevaplamadığınıza.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – TTK'ye ilişkin sormuştum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Verilmiş mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU KARADON İŞLETME MÜDÜRÜ FAZLI UNCU – Hepsine verildi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, tutanaklardan alalım mı?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sonra sahada da yaparız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki.

O zaman, Bakan Yardımcılarımıza söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI – Sayın Başkanım, kıymetli vekillerim; hakikaten, çok elim bir kaza oldu, hiç kimsenin istemediği, çok üzücü bir kaza oldu. Komisyonunda gerek bizim Enerji Bakanlığımızın kurduğu heyetin gerekse Çalışma Bakanlığımızın heyetinin, hepimizin ortak amacı, bunun sebeplerinin ortaya çıkarılması, bundan sonra benzer olayların olmaması için de tavsiyelerde bulunulmasıdır. TTK ekibinin başında ikinci toplantıya katıldık, fevkalade olumlu, güzel, nedenleri sorgulayan sorularla karşılaştık. Bizim TTK olarak birkaç senaryomuz var bu olayın olmasıyla ilgili olarak fakat bunları ete kemiğe büründürebilmek için birtakım delillere ihtiyacımız var. Bu delilleri de ancak olay mahallini yerinde görmek suretiyle elde edebiliriz. Yangının bir süre sonra duracağı, olay mahalline savcılık izniyle girilebileceği... Ondan sonra da bizim senaryolarımızın, kafamızda düşündüğümüz, varsaydığımız senaryoların hangisinin ya da hangilerinin gerçek olduğu, hakikatin ne olduğu bu şekilde de ortaya konulmuş olacak.

Ben iki toplantının da çok verimli olduğunu düşünüyorum, herkese teşekkür ediyorum katkılarından dolayı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakan Yardımcımız Adnan Bey'e söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Sayın Başkanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri; aslında eskilerin ifadesiyle “efradını cami, ağyarını mâni” mahiyetli bir görüşme olmuştur umundayım.

Bizler 2 toplantıda da sorularınıza kendi zaviyemizden yaptıklarımız çerçevesinde cevap vermeye çalıştık. En son söz hakkı geldiğinde şunu ifade etmek istiyordum: İşte, bilirkişi raporu, Emniyet fezlekesiyle alakalı olarak Bakanlığınızın bir çalışması var mı, baktınız mı? Evet, baktık, inceledik, bununla ilgili görüşlerimiz kendimizde var ama bunu yazılı ve sistematik bir hâle dönüştürmüş değiliz. Eğer, Sayın Komisyon Başkanlığı olarak bunu...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – O soruyu ben sordum efendim. Önemsiyorum, paylaşırsanız sevinirim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Yani Sayın Başkanlığımızdan böyle bir talep gelirse onu yazılı hâle dönüştürüp her 2 raporla alakalı olarak da Bakanlığımızın görüşünü de ifade ederiz.

Onun haricinde sanıyorum bütün sorulan sorulara cevap verdik ama tatmin olunup olunmaması ayrı bir konu, elimizdeki yazılı olan ve bizde saklı olan bilgiler çerçevesinde cevaplarımızı vermeye çalıştık.

Hepinize Bakanlık olarak saygılarımızı sunuyoruz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Biz denetim raporlarını istemiştik.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, denetim raporları da gönderilecek.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM – Sayın Başkanım, zaten onları istediğiniz takdirde bizim bunları vermeme gibi bir lüksümüz yok, kesinlikle onları size iletceğiz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, inşallah.

Peki, teşekkür ediyoruz, her 2 Bakan Yardımcımıza ve ekiplerine. İnşallah, bir daha böyle kazaların olmaması için gerek Komisyon üyesi milletvekillerimizin gerekse her birimizin aynı amaç doğrultusundaki toplantıları devam edecek. İnşallah, biz Amasra'ya, Bartın'a geldiğimizde sizinle tekrar konuşacağız, sizin de bu manada hem olayı sıcaklığına bizzat yaşayan ve orada takip eden kişiler olarak bize yeni söyleyeceğiniz şeyler olursa onları orada tabii ki dinlemek isteriz.

Toplantıyı kapatmadan önce, önümüzdeki hafta bir gün inşallah görüşme yapacağız ve o görüşmeden sonra, tekrar yine sendikalarla beraber yapacağımız toplantıdan sonra inşallah yol haritamıza devam edeceğiz ve süresi içerisinde bunu layıkıyla bitirmeye çalışacağız.

Ben hepinize hayırlı akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati: 22.42

